โรงเรียนคุณธรรม
สพฐ.

แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัด คุณธรรม ๑๒ ประการ

ระดับปฐมวัย

คำนำ

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ ๙) ทรงฝากฝังประชาชนชาวไทย ให้ช่วยกันสร้างคนดีให้บ้านเมือง โดยเฉพาะด้านการศึกษา ที่ทรงเน้นย้ำ “ให้ครูรักเด็ก เด็กรักครู ให้ครูสอนให้เด็กมีน้ำใจต่อเพื่อน ไม่ให้แข่งขันกัน แต่ให้แข่งกับตัวเอง และให้เด็กที่เรียนเก่งช่วยสอนเพื่อนที่เรียนช้ากว่า รวมถึงให้ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนทำร่วมกัน เพื่อให้เห็นคุณค่าของความสามัคคี” ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลปัจจุบัน) ทรงสืบสานและต่อยอดโดยทรงเน้นย้ำให้สร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียนใน ๔ ประการ คือ มีทัศนคติที่ดีถูกต้องต่อบ้านเมือง มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีงานทำ - มีอาชีพ และเป็นพลเมืองดีของประเทศ รัฐบาลโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการทุกสมัย รับสนองพระราชประสงค์และนำมาปฏิบัติอย่างเต็มกำลังจนถึงปัจจุบัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ตระหนักถึงความสำคัญของการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่นักเรียน และดำเนินการตามพระบรมราโชบาย ของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๑๐) จึงได้ดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เพื่อรับสนองพระราชปณิธานของทั้ง ๒ พระองค์ อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา ได้จัดทำแนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ประกอบด้วย วินัย ซื่อสัตย์สุจริต พอเพียง จิตอาสา กตัญญู รับผิดชอบ เมตตากรุณา อดทน สุภาพ สามัคคี สะอาด และใฝ่เรียนรู้ โดยได้เพิ่มเติมพฤติกรรมบ่งชี้ตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ พร้อมทั้งเสนอแนวทางการนำคุณธรรมไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ การสอนงานอาชีพ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรและการดำเนินชีวิตของนักเรียน รวมถึงแนวทางการประเมินผล นอกจากนี้ยังจัดทำแนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันสำหรับครูและผู้บริหาร เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติตน ให้แก่บุคลากรในสถานศึกษาและชุมชนด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขอขอบพระคุณคณะทำงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการจัดทำเอกสารเล่มนี้จนสำเร็จด้วยดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารเล่มนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานต่าง ๆ ที่สนใจนำไปประยุกต์ใช้และพัฒนาคุณธรรมให้นักเรียน ครู และผู้บริหาร อันเป็นการสร้างคนดีให้กับบ้านเมืองต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สารบัญ

คำนำ ๑

สารบัญ

คำชี้แจง

๑ **คุณธรรม ๑๒ ประการ กับพระบรมราโชวาทและพระบรมราโชบาย** ๒

๑.๑ นิยามคุณธรรม ๑๒ ประการ ๓

๑.๒ ความเชื่อมโยงคุณธรรม ๑๒ ประการ กับพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๑๐) ๕

๑.๓ ภาพรวม นิยาม ตัวชี้วัด และพฤติกรรมบ่งชี้ คุณธรรม ๑๒ ประการ ระดับชั้นปฐมวัยถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ๖

๒ **กรอบแนวคิด** ๑๘

๓ **วัตถุประสงค์** ๑๙

๔ **ตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ และพฤติกรรมบ่งชี้ ระดับปฐมวัย** ๑๙

๕ **แนวทางการนำไปใช้** ๒๘

๖ **การประเมินผลคุณธรรมของเด็กตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ระดับปฐมวัย** ๒๙

๗ **แบบรายงานผลการประเมิน** ๓๔

ภาคผนวก ๓๖

คณะผู้จัดทำ ๕๐

คำชี้แจง

กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ขับเคลื่อนนโยบายการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ให้กับเด็กและเยาวชน ผ่านการดำเนินงาน “โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.” ซึ่งสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา ในฐานะหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการดำเนินโครงการ ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของคนในชาติ จากฐานรากและปลูกฝังให้เยาวชนเติบโตเป็นคนดีของบ้านเมือง การดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มุ่งเน้นการขยายผลเชิงปริมาณและการพัฒนาเชิงคุณภาพควบคู่กันไปอย่างต่อเนื่อง

การขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เริ่มตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ประสานความร่วมมือกับสำนักงานองคมนตรี ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการกองทุนการศึกษา (เป็นโครงการที่พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำริให้ประธานองคมนตรีและคณะองคมนตรีดำเนินงานเพื่อพัฒนาการศึกษาและคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่เด็กนักเรียน โดยได้พระราชทานเงินส่วนพระองค์เพื่อนำไปช่วยเหลือสถานศึกษา โดยสนับสนุนเด็กนักเรียนที่ยากจน แต่มีความประพฤติดีให้ได้รับทุนพระราชทาน) โดยร่วมกันกำหนดแนวทางบูรณาการ การดำเนินงานโครงการ และกำหนดทิศทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่ผู้บริหาร ครู และนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดย พลเอก ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ องคมนตรี ได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา ดำเนินการพัฒนาตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ เพื่อใช้เป็นจุดเน้นและเป้าหมายในการขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. และโครงการกองทุนการศึกษา สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา จึงได้ดำเนินการศึกษาและพัฒนาตัวชี้วัดตามกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นระบบ รวมทั้งได้จัดทำรายงานผลการพัฒนาตัวชี้วัดคุณธรรมสำหรับนักเรียน ครู และผู้บริหารระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ต่อไป

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา ได้จัดทำแนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ โดยจัดทำเป็นชุดเอกสารจำนวน ๕ เล่ม ในเอกสารแต่ละเล่ม ได้นำเสนอภาพรวมคุณธรรมทั้ง ๑๒ ประการ ระบุพฤติกรรมบ่งชี้ แนวทางการนำไปใช้ การประเมินผล เกณฑ์การให้คะแนนและระดับคุณภาพ รวมทั้งแบบรายงานการประเมินผล เพื่ออำนวยความสะดวกให้ครูนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานักเรียน ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา อีกทั้งยังได้จัดทำแนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับครูและผู้บริหารใช้เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักเรียน ชุมชน และบุคคลทั่วไป โดยเอกสารชุดนี้มีจำนวน ๕ เล่ม ประกอบด้วย

๑. แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ระดับปฐมวัย
๒. แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ระดับประถมศึกษา
๓. แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ระดับมัธยมศึกษา
๔. แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับครู
๕. แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับผู้บริหาร

เอกสารฉบับนี้เป็น เล่มที่ ๑ แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ระดับปฐมวัย

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเด็ก นักเรียน ครู และผู้บริหารจะได้รับประโยชน์จากการนำแนวทางที่กำหนดนี้ ไปสู่การนำไปปฏิบัติได้อย่างจริงจัง และโรงเรียนสามารถสร้างคนดีให้บ้านเมืองได้ตามพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ และรัชกาลที่ ๑๐ ต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๑. คุณธรรม ๑๒ ประการ กับพระบรมราโชวาทและพระบรมราโชบาย

คุณธรรม หมายถึง ธรรมะที่เป็นความดี ซึ่งบุคคลควรมีประจำตน และธรรมะก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่มวลมนุษย์ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, ๒๕๕๒) เช่น มีความกตัญญู ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ สามัคคี มีวินัย มีน้ำใจ เป็นสุภาพชน เป็นต้น คุณธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องปลูกฝังให้เจริญงอกงามและฝังแน่นในจิตสำนึกของบุคคลในสังคม โดยต้องปลูกฝังอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา รวมถึงผู้ที่ทำหน้าที่จัดการศึกษา คือ ครูและผู้บริหารสถานศึกษาที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี ในการจัดการศึกษาให้แก่เยาวชน จึงกำหนดให้ต้องมีความรู้คู่คุณธรรม แต่ในยุคปัจจุบัน ด้วยปัญหาของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเยาวชนที่มีมากขึ้น อันเป็นความเสี่ยงของการอยู่ร่วมกันในสังคมของเยาวชนในอนาคต จึงมีข้อเสนอจากหลายภาคส่วนที่กำหนดให้คุณธรรมนำความรู้ ทั้งนี้ สำนักงานสถิติแห่งชาติได้สังเคราะห์คุณธรรมพื้นฐานไว้ ๙ ประการ ได้แก่ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี มีน้ำใจ และกตัญญู

ในการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ซึ่งปัจจุบันมีการประสานความร่วมมือกับสำนักงานองคมนตรีที่รับผิดชอบโครงการโรงเรียนกองทุนการศึกษา ดำเนินการพัฒนาตัวชี้วัดคุณธรรมสำหรับนักเรียนในโครงการ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา ได้พัฒนาตัวชี้วัดคุณธรรมโดยผนวกกับคุณธรรมที่ระบุในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ ๙) และพระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๑๐) สรุปเป็นคุณธรรม ๑๒ ประการ ของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ทั้งนี้ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษาได้จัดทำแนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับนักเรียน ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา รวมทั้งสำหรับครู และผู้บริหาร โดยระบุกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ นิยาม ตัวชี้วัด และพฤติกรรมบ่งชี้คุณธรรม ๑๒ ประการ แนวทางการนำไปใช้ วิธีการและเครื่องมือการประเมิน รวมถึงเกณฑ์การประเมิน เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในเบื้องต้น จึงนำเสนอนิยาม ตัวชี้วัด และพฤติกรรมบ่งชี้คุณธรรม ๑๒ ประการ เป็นภาพรวมตลอดแนว ดังนี้

๑.๑ นิยามคุณธรรม ๑๒ ประการ

๑ วินัย

หมายถึง การยึดมั่นและปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ และข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม อย่างต่อเนื่อง จนเกิดเป็นปกติวิสัย

๒ ซื่อสัตย์สุจริต

หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในความถูกต้อง ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งทางกาย วาจา ใจ

๓ พอเพียง

หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

๔ จิตอาสา

หมายถึง การเสียสละแรงกาย แรงใจ สติปัญญา หรือสิ่งที่ตนเองมี ด้วยความสำนึกต่อส่วนรวม เพื่อสร้างประโยชน์ให้กับผู้อื่นและสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทน

๕ กตัญญู

หมายถึง การกระทำที่เป็นการตอบแทนต่อผู้มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ และสถาบันหลักของชาติเมื่อมีโอกาส

๖ รับผิดชอบ

หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของตนเองตามบทบาท ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย และยอมรับผลของการกระทำของตนเอง และปรับปรุงแก้ไข

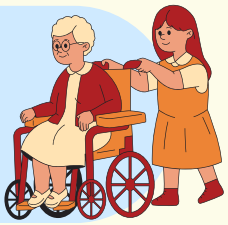

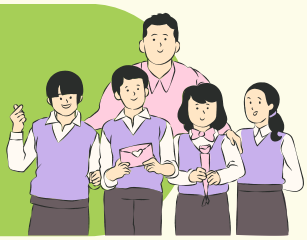
๗ เมตตากรุณา

หมายถึง ความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข และช่วยเหลือทั้งคนและสัตว์พ้นจากความทุกข์

๘ อดทน

หมายถึง มีความมุ่งมั่นในความดี ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรค เมื่อต้องเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ

๙ สุภาพ

หมายถึง การแสดงออกทางกิริยา วาจา และการแต่งกายอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ สอดคล้องกับจารีตของสังคม โดยแสดงถึงความเคารพและการให้เกียรติผู้อื่น

๑๐ สามัคคี

หมายถึง ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดอง เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ร่วมกันปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย

๑๑ สะอาด

หมายถึง การดูแลตนเองให้ถูกสุขอนามัย ด้านร่างกาย เครื่องนุ่งห่ม สิ่งของเครื่องใช้ ที่อยู่อาศัย รวมทั้งดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและสถานที่ส่วนรวมให้ปราศจากความสกปรก

๑๒ ใฝ่เรียนรู้

หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจเพียรพยายามในการเรียน แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

๑.๒ ความเชื่อมโยงคุณธรรม ๑๒ ประการ กับพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๑๐)

คุณธรรม ๑๒ ประการ	พระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ ๑๐			
	ทัศนคติที่ดีต่อบ้านเมือง	พื้นฐานชีวิตที่มั่นคง - มีคุณธรรม	มีงานทำ มีอาชีพ	เป็นพลเมืองดี
วินัย	✓	✓	✓	✓
ซื่อสัตย์สุจริต	✓	✓	✓	
พอเพียง		✓	✓	
จิตอาสา	✓			✓
กตัญญู	✓	✓		✓
รับผิดชอบ	✓	✓	✓	✓
เมตตากรุณา		✓	✓	✓
อดทน		✓	✓	
สุภาพ		✓	✓	✓
สามัคคี	✓	✓	✓	✓
สะอาด	✓	✓		✓
ใฝ่เรียนรู้	✓	✓	✓	✓

อนึ่ง โรงเรียนสามารถเพิ่มเติมจุดเน้นการพัฒนาคุณธรรม ๑๒ ประการ ได้มากกว่าที่กำหนด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของโรงเรียน

๑.๓ ภาพรวม นิยาม ตัวชี้วัด และพฤติกรรมบ่งชี้ คุณธรรม ๑๒ ประการ ระดับปฐมวัยถึงระดับมัธยมศึกษา

คุณธรรม / นิยาม	ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้ของแต่ละระดับชั้น		
		ปฐมวัย	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา
๑. วินัย หมายถึง การยึดมั่นและปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ และข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคมอย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นปกติวิสัย	๑. ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม	- แต่งกายถูกต้องตามระเบียบ - เข้าแถวและเดินแถวอย่างเป็นระเบียบ - ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียนและเก็บของเล่นของใช้ส่วนตัว/ส่วนรวมให้เข้าที่อย่างเรียบร้อยด้วยตนเอง	- แต่งกายถูกต้องตามระเบียบที่สถานศึกษากำหนด - เข้าแถวและเดินแถวอย่างมีระเบียบด้วยตนเองโดยไม่ต้องมีผู้อื่นกำกับ - ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียนโรงเรียนครอบครัวและชุมชน - ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน - รับผิดชอบและรู้หน้าที่ของตนเอง - เคารพในสิทธิของผู้อื่นและรู้จักสิทธิของตนเอง เป็นผู้นำผู้ตามที่ดีและมีวินัยทางการเงิน	- แต่งกายถูกต้องตามระเบียบที่สถานศึกษากำหนด - เข้าแถวและเดินแถวอย่างมีระเบียบด้วยตนเองโดยไม่ต้องมีผู้อื่นกำกับ - ปฏิบัติตามข้อตกลงกฎระเบียบและข้อบังคับของโรงเรียน ชุมชน สังคม ประเทศชาติ และสังคมโลกอย่างเคร่งครัด - รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง - เคารพในสิทธิของผู้อื่น และรู้จักสิทธิของตนเอง - เป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดีอย่างมีวิจารณญาณ - มีวินัยทางการเงิน

คุณธรรม / นิยาม	ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้ของแต่ละระดับชั้น		
		ปฐมวัย	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา
	๒. ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันและรับผิดชอบในการทำงาน	- ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามเวลาที่กำหนด	- มาโรงเรียนและกลับจากโรงเรียนตรงเวลา - เข้าเรียนตรงเวลา - ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายเสร็จและส่งตรงเวลา	- มาโรงเรียนและกลับจากโรงเรียนตรงเวลาที่โรงเรียนกำหนด - เข้าเรียนตรงเวลาและสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองทุกที่ทุกเวลา - ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายเสร็จเรียบร้อยและส่งตรงเวลา
๒.ซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในความถูกต้องประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา ใจ	๑. ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองทั้งทางกาย วาจา ใจ	- ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นความจริง - ปฏิบัติตนถูกต้องละอาย และเกรงกลัวต่อการกระทำผิด - ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา	- ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นความจริง - ปฏิบัติตนถูกต้องละอายและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด - ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา	- ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นความจริง - ปฏิบัติตนถูกต้องละอายและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด - ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา

คุณธรรม / นิยาม	ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้ของแต่ละระดับชั้น		
		ปฐมวัย	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา
	๒. ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันและรับผิดชอบในการทำงาน	- ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามเวลาที่กำหนด	- มาโรงเรียนและกลับจากโรงเรียนตรงเวลา - เข้าเรียนตรงเวลา - ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายเสร็จและส่งตรงเวลา	- มาโรงเรียนและกลับจากโรงเรียนตรงเวลาที่โรงเรียนกำหนด - เข้าเรียนตรงเวลาและสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองทุกที่ทุกเวลา - ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายเสร็จเรียบร้อยและส่งตรงเวลา
๓. พอเพียง หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข	๑. ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม	- ใช้เงิน ของใช้ส่วนตัว และของใช้ส่วนรวมอย่างประหยัด คุ้มค่า และดูแลเก็บรักษาอย่างดี	- กำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานหรือการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน - วางแผนการเรียน การทำงาน และการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของความรู้ ข้อมูล และข่าวสาร	- ใช้ทรัพย์สินของตนเองและทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คุ้มค่า เก็บรักษา ดูแลอย่างดี - ตัดสินใจอย่างรอบคอบ มีเหตุผล ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน และให้อภัยเมื่อผู้อื่นกระทำผิดพลาด
	๒. มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	- ใช้ชีวิตประจำวันอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข	- ใช้ชีวิตประจำวันอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข - รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม ปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข	- ใช้ความรู้ ข้อมูล และข่าวสาร ในการวางแผนการเรียน การทำงาน และการใช้ชีวิตประจำวัน - ยอมรับการเปลี่ยนแปลงของครอบครัว ชุมชน สังคม สภาพแวดล้อม และปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

คุณธรรม / นิยาม	ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้ของแต่ละระดับชั้น		
		ปฐมวัย	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา
๔. จิตอาสา หมายถึง การเสียสละแรงกาย แรงใจ สติปัญญา หรือสิ่งที่ตนเองมี ด้วยความสำนึกต่อส่วนรวม เพื่อสร้างประโยชน์ให้กับผู้อื่นและสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทน	๑. ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจและพึงพอใจ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน	- ช่วยพ่อแม่ผู้ปกครอง และครูอาสาทำงาน แบ่งปัน ช่วยเหลือผู้อื่นได้โดยมีผู้แนะนำ - ช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อพบเห็นผู้อื่นต้องการความช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสมตามวัย - แบ่งปันขนม ของเล่น ให้เพื่อน แสดงความรักต่อเพื่อน	- ช่วยเหลืองานหรือกิจกรรมในห้องเรียนและที่บ้านด้วยความเต็มใจ - ร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และส่วนรวมด้วยความเต็มใจ - แบ่งปันสิ่งของของตนเองให้ผู้อื่น - ช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนด้วยความเต็มใจ	- ช่วยพ่อแม่ผู้ปกครองและครูทำงานด้วยความเต็มใจ - อาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจและกำลังสติปัญญาด้วยความสมัครใจ - แบ่งปันสิ่งของทรัพย์สินและอื่น ๆ และช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่น
	๒. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม	- ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดเมื่อมีผู้แนะนำได้ - เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน	- ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด - เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน	- ดูแลรักษาทรัพย์สมบัติสิ่งแวดล้อมของห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน และสังคม - เป็นผู้นำหรือเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของโรงเรียนและชุมชนด้วยความเต็มใจ

คุณธรรม / นิยาม	ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้ของแต่ละระดับชั้น		
		ปฐมวัย	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา
๕. กตัญญู หมายถึง การกระทำที่เป็นการตอบแทนต่อผู้มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ และสถาบันหลักของชาติเมื่อมีโอกาส	๑. กตัญญูต่อผู้มีพระคุณ และผู้ทำคุณประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติ	- บอกถึงบุคคลที่มีพระคุณ - แสดงความเคารพต่อผู้มีพระคุณ - ช่วยเหลือผู้มีพระคุณ - ร่วมกิจกรรมวันสำคัญที่เกี่ยวกับผู้มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติ	- อธิบายถึงบุคคลที่มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม สังคม และประเทศชาติ - ให้ความเคารพและให้เกียรติบุคคลที่มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับส่วนรวม สังคม และประเทศชาติ	- อภิปรายถึงบุคคลที่มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับส่วนรวม สังคม และประเทศชาติ - ให้ความเคารพและให้เกียรติผู้ที่มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับส่วนรวม สังคม และประเทศชาติด้วยความเต็มใจ
	๒. กตัญญูต่อสถาบันหลัก (ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์)	- แสดงความเคารพต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ โดยยืนตรง เมื่อได้ยินเพลงชาติ สวดมนต์ หรือปฏิบัติกิจกรรมตามศาสนาที่นับถือ และร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียนจัดขึ้น	- ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมี - ร้องเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมีได้ - บอกความหมายของเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมีได้ - ปฏิบัติตนตามหน้าที่และสิทธิของนักเรียน - ให้ความร่วมมือร่วมใจในการทำงานกับสมาชิกในโรงเรียน	- ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมี - ร้องเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมีได้และบอกความหมายของเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมีได้ถูกต้อง - ปฏิบัติตามหน้าที่และสิทธิของพลเมืองดี

คุณธรรม / นิยาม	ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้ของแต่ละระดับชั้น		
		ปฐมวัย	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา
			- ร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีในการสร้างความสามัคคีเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน - ร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาสม่ำเสมอ - เป็นตัวอย่างที่ดีของศาสนิกชน - ร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น	- ให้ความร่วมมือร่วมใจในการทำงานกับสมาชิกในโรงเรียน ชุมชน และสังคม - เข้าร่วมกิจกรรมและมีสวนร่วมในการจัดกิจกรรมที่สร้างความสามัคคีที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน - ชื่นชม ปกป้องความเป็นชาติไทย - ร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ - ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาสม่ำเสมอ - เป็นตัวอย่างที่ดีของศาสนิกชน - ร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น - ชื่นชมในพระราชกรณียกิจพระปรีชาสามารถของพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์

คุณธรรม / นิยาม	ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้ของแต่ละระดับชั้น		
		ปฐมวัย	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา
๖. รับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของตนเองตามบทบาทตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายและยอมรับผลของการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไข	๑. ปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ของตน	- ปฏิบัติตนตามบทบาท หน้าที่ต่อตนเอง - ปฏิบัติตนตามบทบาท หน้าที่ต่อครอบครัว - ปฏิบัติตนตามบทบาท หน้าที่ต่อครู และโรงเรียน	- ปฏิบัติตนตามบทบาท หน้าที่ของตนเอง หน้าที่ต่อครอบครัว หน้าที่ต่อครู และโรงเรียน	- ปฏิบัติตนตามบทบาท หน้าที่ต่อตนเอง - ปฏิบัติตนตามบทบาท หน้าที่ต่อครอบครัว - ปฏิบัติตนตามบทบาท หน้าที่ต่อครูและโรงเรียน - ปฏิบัติตนตามบทบาท หน้าที่ต่อท้องถิ่นของตนเอง - ปฏิบัติตนตามบทบาท หน้าที่ต่อประเทศชาติ
	๒. ปฏิบัติตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย	- ทำงานที่ได้รับมอบหมายจากพ่อ-แม่และครู	- ทำงานและร่วมกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจากครอบครัว ครู และโรงเรียน	- ทำงานและร่วมกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจากครอบครัว โรงเรียน ชุมชนและสังคม
	๓. ยอมรับผลการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไข	- ยอมรับผลการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของพ่อ-แม่ และครู	- ยอมรับผลการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของครอบครัวเพื่อนและครู	- ยอมรับผลการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของครอบครัว เพื่อน ครู และผู้บริหารโรงเรียน

คุณธรรม / นิยาม	ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้ของแต่ละระดับชั้น		
		ปฐมวัย	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา
๗. เมตตากรุณา หมายถึง ความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข และช่วยเหลือทั้งคนและสัตว์พ้นจากความทุกข์	๑. ความเมตตากรุณาที่แสดงออก ทางกาย	- ช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจวัตรประจำวันหรือกิจกรรมต่าง ๆ - แบ่งปันหรือให้ยืมสิ่งของ/ของเล่นที่เพื่อนขาดแคลน - มีความเห็นอกเห็นใจ มีน้ำใจ ดูแลช่วยเหลือเพื่อนและสัตว์เลี้ยง	- ช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจกรรม - แบ่งปันหรือให้ยืมสิ่งของ/อุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ ที่เพื่อนขาดแคลน - มีความเห็นอกเห็นใจ มีน้ำใจ ดูแลช่วยเหลือคนและสัตว์	- ช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจกรรม - แบ่งปันหรือให้ยืมสิ่งของ/อุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ ที่เพื่อนขาดแคลน - มีความเห็น เห็นใจ มีน้ำใจ ดูแลช่วยเหลือคนและสัตว์
	๒. ความเมตตากรุณาที่แสดงออกทางวาจา	- รู้จักที่จะแสดงออกถึงความรู้สึกเห็นใจ - รู้จักกล่าวคำที่แสดงออกถึงความมีน้ำใจ - รู้จักกล่าวคำที่แสดงออกถึงการ ให้อภัย	- แสดงความเห็นใจกล่าวคำที่แสดงออกถึงความมีน้ำใจ กล่าวคำที่แสดงออกถึงการให้อภัย	- รู้จักที่จะแสดงออกถึงความรู้สึกเห็นใจ - ให้คำปรึกษาเมื่อเพื่อน/ผู้อื่นเสียใจหรือผิดหวัง - กล่าวคำที่แสดงออกถึงความมีน้ำใจ เช่น ยินดีด้วยนะ - กล่าวคำที่แสดงออกถึงการให้อภัยด้วยความเต็มใจ

คุณธรรม / นิยาม	ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้ของแต่ละระดับชั้น		
		ปฐมวัย	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา
๘. อดทน หมายถึง มีความมุ่งมั่นในความดี ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรค เมื่อต้องเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ	๑. การไม่ย่อท้อต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งกาย วาจา และจิตใจ	- ทำกิจวัตรประจำวันและกิจกรรมด้วยตนเองได้สำเร็จ - ใช้คำพูดอย่างสุภาพสม่ำเสมอ - ตั้งใจและมุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จ	- ทำกิจกรรมหรืองานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จ - ใช้คำพูดอย่างสุภาพสม่ำเสมอ - ตั้งใจมุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จ	- ทำกิจกรรมหรืองานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จ - ใช้คำพูดอย่างสุภาพสม่ำเสมอ - ตั้งใจมุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จ
๙. สุภาพ หมายถึง การแสดงออกทางกิริยา วาจา และการแต่งกายอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ สอดคล้องกับจารีตของสังคม โดยแสดงถึงความเคารพและการให้เกียรติผู้อื่น	๑. กิริยาสุภาพ	- ยกมือไหว้เมื่อพบเห็นผู้ใหญ่ - ค้อมตัวเมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่ - ไม่ยืนค้ำศีรษะผู้ใหญ่ - ไม่แสดงกิริยาล้อเลียน และไม่เยาะเย้ยผู้อื่น	- แสดงความเคารพด้วยการไหว้ คำนับยืนตรง เมื่อเดินสวนทางกับครูอาจารย์ หรือผู้ใหญ่ - ค้อมตัวเมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่ - ไม่ยืนค้ำศีรษะผู้ใหญ่ - ไม่แสดงกิริยาล้อเลียน และไม่เยาะเย้ยผู้อื่น	- แสดงความเคารพเมื่อเดินสวนทางกับครูอาจารย์ หรือผู้ใหญ่ด้วยการไหว้ คำนับยืนตรง - ค้อมตัวเมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่ - ไม่ยืนค้ำศีรษะผู้ใหญ่ - ไม่แสดงกิริยาล้อเลียน ไม่เยาะเย้ยผู้อื่น - ไม่นั่งไขว่ห้าง ไม่เหยียดขาเมื่อนั่งต่อหน้าผู้ใหญ่
	๒. วาจาสุภาพ	- พูดจาด้วยน้ำเสียงสุภาพ มีหางเสียง ไม่พูดคำหยาบตะโกนเสียงดัง เอะอะโวยวาย รู้จักโต้ตอบได้ถูกต้องตามสถานการณ์	- พูดจาด้วยน้ำเสียงสุภาพ มีหางเสียง ไม่พูดคำหยาบไม่ตะโกนเสียงดัง ไม่เอะอะโวยวาย รู้จักโต้ตอบได้ถูกต้องตามสถานการณ์	- พูดจาด้วยน้ำเสียงไพเราะ สุภาพ และรู้จักโต้ตอบได้ถูกต้องตามสถานการณ์

คุณธรรม / นิยาม	ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้ของแต่ละระดับชั้น		
		ปฐมวัย	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา
	๓. แต่งกายสุภาพ	- แต่งกายเหมาะสมตามกาลเทศะ	- แต่งกายเหมาะสมตามกาลเทศะและตามที่สถานศึกษากำหนด	- แต่งกายเหมาะสมตามกาลเทศะและตามที่สถานศึกษากำหนด
๑๐. สามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดอง เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ร่วมกันปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย	๑. ร่วมมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ด้วยความพร้อมเพรียง	- ทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายพร้อมเพรียงกัน	- ทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายพร้อมเพรียงกัน	- ทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายและตามความสมัครใจพร้อมเพรียงกัน
	๒. ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นอย่างมีเหตุผล	- ฟังเพื่อนในกลุ่มพูด - บอกความต้องการของตนเองได้	- รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างตั้งใจ - พูดแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	- รับฟังและวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้อื่นได้ - พูดแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลและยกตัวอย่างประกอบได้
	๓. ปฏิบัติเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	- ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน	- ปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันของกลุ่มห้องเรียน โรงเรียน และบทบาทผู้นำผู้ตามที่ดี	- ปฏิบัติตามความคิดเห็นหรือข้อตกลงร่วมกันของกลุ่มอย่างมีวิจารณญาณ - ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

คุณธรรม / นิยาม	ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้ของแต่ละระดับชั้น		
		ปฐมวัย	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา
๑๑. สะอาด หมายถึง การดูแลตนเอง ให้ถูกสุขอนามัย ด้านร่างกาย เครื่องนุ่งห่ม สิ่งของ เครื่องใช้ ที่อยู่อาศัย รวมทั้งดูแลรักษา สิ่งแวดล้อม และสถานที่ส่วนรวม ให้ปราศจาก ความสกปรก	๑. การดูแลตนเอง ให้ถูกสุขอนามัย	- ดูแลร่างกาย ให้สะอาดอยู่เสมอ - ดูแลเครื่องแต่งกาย เครื่องนอนของตนเอง ให้สะอาดอยู่เสมอ - ดูแลอุปกรณ์ เครื่องใช้ส่วนตัว ให้สะอาดอยู่เสมอ	- ดูแลร่างกาย ให้สะอาดอยู่เสมอ - ดูแลเครื่องแต่งกาย ของตนเองให้สะอาด อยู่เสมอ - ดูแลเครื่องใช้ ส่วนตัวให้สะอาด อยู่เสมอ	- ดูแลร่างกาย ให้สะอาดอยู่เสมอ - ดูแลเครื่องแต่งกาย ของตนเองให้สะอาด อยู่เสมอ - ดูแลเครื่องใช้ ส่วนตัวให้สะอาด อยู่เสมอ
	๒. การดูแลรักษา สิ่งแวดล้อม	- ดูแลสถานที่ ให้สะอาด	- ดูแลพื้นที่ รับผิดชอบบ้าน อาคารเรียน ให้สะอาดอยู่เสมอ และจัดเก็บ และคัดแยกขยะ บริเวณโรงเรียน ให้ถูกที่	- ดูแลพื้นที่ รับผิดชอบให้สะอาด - ดูแลบ้านให้สะอาด อยู่เสมอ - ดูแลอาคารเรียน ให้สะอาดอยู่เสมอ - จัดเก็บและคัดแยก ขยะทั้งภายในและ ภายนอกโรงเรียน
	๓. การดูแลสถานที่ ส่วนรวมให้สะอาด	- ดูแลห้องเรียน ห้องสุขาให้สะอาด	- ดูแลห้องเรียน ห้องสุขา อาคารเรียน และอาคารประกอบ ต่าง ๆ ให้สะอาด	- ดูแลห้องเรียน ห้องสุขาให้สะอาด - ดูแลรักษาสถานที่ ส่วนรวมทั้งภายใน และภายนอกโรงเรียน ให้สะอาด

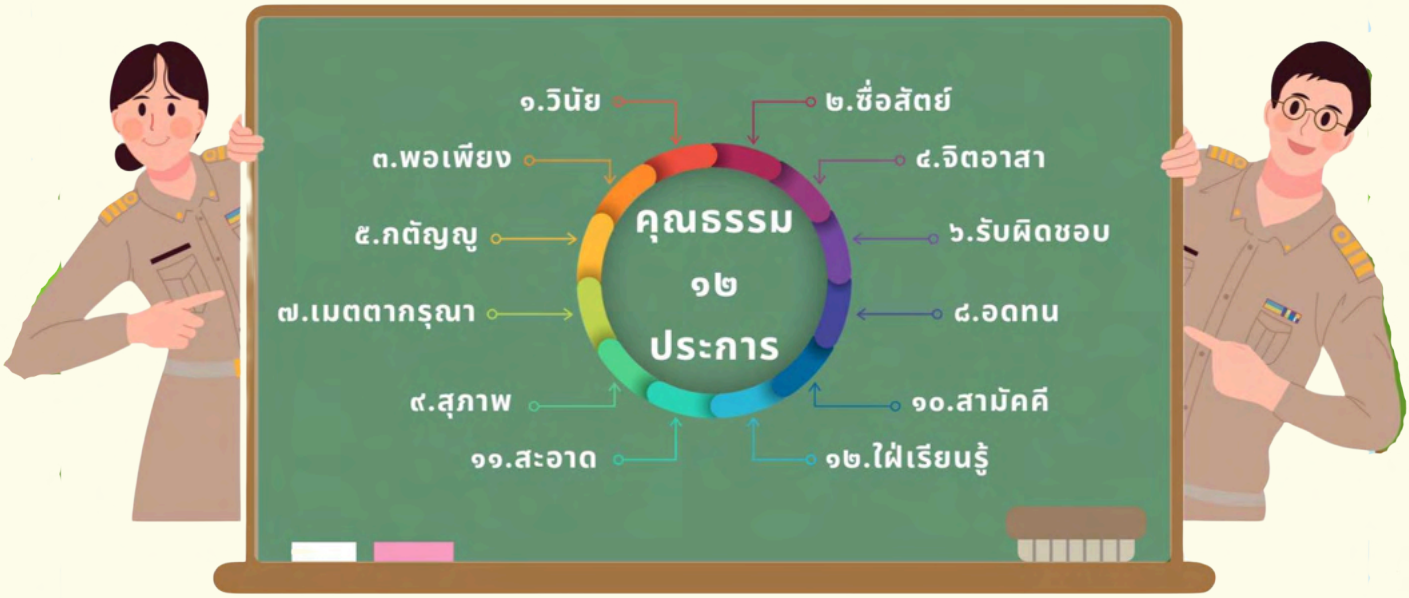
คุณธรรม / นิยาม	ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้ของแต่ละระดับชั้น		
		ปฐมวัย	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา
๑๒. ใฝ่เรียนรู้ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจเพียรพยายามในการเรียน แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน	๑. ตั้งใจเพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	- ตั้งใจเรียนและเอาใจใส่ในการเรียนสม่ำเสมอ	- ตั้งใจเรียน เอาใจใส่และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้ - สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ	- ตั้งใจเรียน เอาใจใส่และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้ - สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ
	๒. แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม สรุปเป็นองค์ความรู้และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	- ค้นหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน	- ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และเลือกใช้สื่อได้เหมาะสม - บันทึกความรู้ วิเคราะห์ข้อมูลจากสิ่งที่เรียนรู้ สรุปเป็นองค์ความรู้ - แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	- ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และเลือกใช้สื่อได้เหมาะสม - บันทึกความรู้ วิเคราะห์ข้อมูลจากสิ่งที่เรียนรู้ สรุปเป็นองค์ความรู้ - แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

๒. กรอบแนวคิด

การจัดการศึกษาปฐมวัยมุ่งพัฒนาเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนาครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ วินัย จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง ผ่านการจัดประสบการณ์เรียนรู้อย่างมีความสุขและเหมาะสมตามวัย อัตราการเจริญเติบโตของเด็กวัยนี้เป็นไปอย่างรวดเร็วทุกด้าน เป็นช่วงเวลาที่การเรียนรู้ของเด็กเปิดกว้างอย่างเต็มที่คุณธรรมจึงนับเป็นช่วงเวลาสำคัญที่ต้องปลูกฝังจริยธรรมให้ฝังแน่นเป็นรากฐานในจิตใจ การที่เด็กปฐมวัยขาดโอกาสเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในช่วงวัยที่เหมาะสม ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ดีที่สุดของการเรียนรู้เรื่องนั้น ๆ ไปแล้ว การพัฒนาในภายหลังจะทำได้ค่อนข้างยาก ทั้งนี้เพราะพัฒนาการทางคุณธรรม จริยธรรมของบุคคลขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลนั้นด้วย

ประการสำคัญคือ ปฐมวัยเป็นวัยที่เด็กจะรับกฎเกณฑ์และมาตรฐานทางจริยธรรมจากบิดามารดาและครู ดังนั้น ช่วงปฐมวัยจึงถือได้ว่าเป็นช่วงเวลาที่สำคัญที่สุดในการอบรมกล่อมเกลาและปลูกฝังให้เด็กเป็นคนดี เป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

แนวทางการปลูกฝังคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับเด็กระดับปฐมวัยนี้ จึงมุ่งเน้นให้ครูจัดกิจกรรมผ่านการบูรณาการกับการเล่นและกิจกรรมอื่น ๆ อาทิ การจัดกิจกรรมประจำวัน กิจกรรมเสริมประสบการณ์ โครงงานคุณธรรมและการดำเนินชีวิตของเด็กในแต่ละวัน ทั้งนี้ ได้มีการจัดทำพฤติกรรมบ่งชี้ที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม กำหนดแนวทางการนำไปใช้ วิธีการประเมินผล เกณฑ์การประเมิน รวมถึงแบบรายงานการประเมิน เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ครูในการนำไปปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

๓. วัตถุประสงค์

๑ เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการให้แก่ครูผู้สอนระดับปฐมวัย

๒ เพื่อให้ครูนำแนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการไปใช้ในการบูรณาการการจัดกิจกรรมประจำวัน และกิจกรรมอื่น ๆ ให้แก่เด็กปฐมวัย

๓ เพื่อให้เด็กปฐมวัยประพฤติปฏิบัติตนตามคุณธรรม ๑๒ ประการอย่างต่อเนื่องจนเป็นวิถีชีวิต

๔. ตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ และพฤติกรรมบ่งชี้ ระดับปฐมวัย

๑) วินัย หมายถึง การยึดมั่นและปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ และข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม อย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นปกติวิสัย

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม	๑. แต่งกายถูกต้องตามระเบียบที่สถานศึกษากำหนด ๒. เข้าแถวและเดินแถวอย่างเป็นระเบียบ	- เข้าแถวเคารพธงชาติ - เข้าแถวรับอุปกรณ์/สื่อจากครู - เข้าแถวรับอาหารเสริมและนม
	๓. ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน	- ยกมือก่อนพูด ไม่พูดแทรกในขณะที่ครูพูด - รู้จักการรอคอย - ถอดรองเท้าและวางเป็นระเบียบหน้าห้องเรียนทุกครั้ง
	๔. เก็บของเล่นของใช้ส่วนตัวและส่วนรวมให้เข้าที่อย่างเรียบร้อยด้วยตนเอง	- เก็บของเล่นหลังจากเล่น โดยครูไม่ต้องเตือน

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๒. ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันและรับผิดชอบในการทำงาน	ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามเวลาที่กำหนด	- มาโรงเรียนตรงเวลา - เข้าเรียนตรงเวลา - ทำกิจกรรมเสร็จตามเวลาที่ครูกำหนด

๒) ซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในความถูกต้อง ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งทางกาย วาจา ใจ

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองทั้งทางกาย วาจา ใจ	๑. ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นความจริง	- พูดความจริงบอกได้ว่าสิ่งใดเป็นของตนเอง สิ่งใดเป็นของผู้อื่น
	๒. ปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงความถูกต้อง ละอาย และเกรงกลัวต่อการกระทำผิด	- พูดคำสุภาพ - พูดความจริง
	๓. ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา	- ทำตามคำสัญญาที่ให้ไว้กับพ่อ-แม่ หรือครู
๒. ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา ใจ	๑. ไม่หยิบฉวยสิ่งของผู้อื่นที่ไม่ใช่ของตนเอง	- ขออนุญาตเพื่อนก่อนหยิบของเล่นของเพื่อนไปเล่น
	๒. ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง	- เก็บของที่ไม่ใช่ของตนเองคืนคุณครูหรือคืนเพื่อน
	๓. ไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง	- ขออนุญาตเพื่อนก่อนนำของเล่นของเพื่อนไปเล่น

๓) พอเพียง หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขผู้ที่อยู่อย่างพอเพียง คือ ผู้ที่ดำเนินชีวิตอย่างประมาณตน มีเหตุผล รอบคอบ ระมัดระวัง อยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยความรับผิดชอบไม่เบียดเบียนผู้อื่น เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ มีการวางแผนป้องกันความเสี่ยง และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. ดำเนินชีวิตอย่าง พอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม	ใช้เงิน ของใช้ส่วนตัว และของใช้ส่วนรวมอย่างประหยัดคุ้มค่า เก็บรักษา ดูแลอย่างดี	- ใช้ดินสอจนหมดแท่ง - ใช้สมุดจนถึงแผ่นสุดท้าย - จัดเก็บอุปกรณ์หลังเลิกใช้งานได้
๒. มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	ใช้ชีวิตประจำวันอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข	- ไม่ทำพฤติกรรมที่สร้างความเดือดร้อนหรือความเสียหายแก่ส่วนรวม

๔) จิตอาสา หมายถึง การเสียสละแรงกาย แรงใจ สติปัญญา หรือสิ่งที่ตนเองมี ด้วยความสำนึกต่อส่วนรวม เพื่อสร้างประโยชน์ให้กับผู้อื่นและสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทน

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจและพึงพอใจโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน	๑. ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูอาสาทำงานและแบ่งปันได้โดยมีผู้แนะนำ	- ช่วยเหลือครูหรือผู้ปกครองในการเก็บเศษขยะไปทิ้ง
	๒. ช่วยเหลือผู้อื่น เมื่อพบเห็นผู้อื่นต้องการความช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสมตามวัย	- รีบไปบอกครูหรือผู้ใหญ่เมื่อเห็นเพื่อนร้องไห้
	๓. แบ่งปันขนม ของเล่นให้เพื่อน แสดงความรักต่อเพื่อน	- แบ่งขนมให้เพื่อน ชวนเพื่อนเล่นของเล่น - ไม่แกล้งเพื่อน

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๒. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม	๑. ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด เมื่อมีผู้แนะนำได้	- ปิดไฟฟ้า ปิดพัดลม และปิดน้ำหลังเลิกใช้ตามที่คุณครูบอก - ใช้ของเล่นส่วนร่วมอย่างทะนุถนอม ไม่ทำให้เสียหาย
	๒. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนชุมชน โดยมีผู้แนะนำได้	- ร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาและวันสำคัญต่าง ๆ ของโรงเรียน และชุมชน

๕) กตัญญู หมายถึง การกระทำที่เป็นการตอบแทนต่อผู้มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ และสถาบันหลักของชาติเมื่อมีโอกาส

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. กตัญญูต่อผู้มีพระคุณและผู้ทำคุณประโยชน์ต่อส่วนรวม และประเทศชาติ	๑. บอกถึงบุคคลที่มีพระคุณ	- ไหว้บิดา มารดา ก่อนมา/หลังกลับจากโรงเรียน - ไหว้ครูเมื่อมาถึงโรงเรียนและหลังเลิกเรียน - บอกชื่อผู้มีพระคุณได้
	๒. แสดงความเคารพต่อผู้มีพระคุณ	- ไหว้ขอบคุณเมื่อผู้ใหญ่ให้สิ่งของ - แสดงความเคารพต่อผู้มีพระคุณในโอกาสต่าง ๆ
	๓. ช่วยเหลือผู้มีพระคุณเหมาะสมตามวัย	- ช่วยหยิบสิ่งของ ช่วยถือสิ่งของให้พ่อแม่ ครู หรือผู้มีพระคุณ
	๔. ร่วมกิจกรรมวันสำคัญเกี่ยวกับผู้มีพระคุณ ผู้ทำคุณ ประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติ	- ร่วมกิจกรรมวันพ่อแห่งชาติ วันแม่แห่งชาติ วันครู วันภาษาไทยแห่งชาติ วันสุนทรภู่ หรือร่วมกิจกรรมสำคัญในท้องถิ่น - ทำการ์ดอวยพรวันพ่อแห่งชาติ วันแม่แห่งชาติ วันครู

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๒. กตัญญูต่อสถาบันหลัก (ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์)	๑. แสดงความเคารพต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ โดยยืนตรง เมื่อได้ยินเพลงชาติ สวดมนต์ หรือปฏิบัติกิจกรรมตามศาสนาที่นับถือและร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ตามที่โรงเรียนจัดขึ้น	- เข้าแถว/ยืนตรงเคารพธงชาติ - ร้องเพลงชาติ - สวดมนต์หลังเคารพธงชาติหรือปฏิบัติกิจกรรมตามศาสนาที่ตนนับถือ - เข้าร่วมกิจกรรมและปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ - เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา

๖) รับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของตนเองตามบทบาท ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายและยอมรับผลของการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไข

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. ปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ของตน	๑. ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ต่อตนเอง	- ดูแลรักษาร่างกายของตนเอง - พูดจาไพเราะอ่อนหวาน - ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน
	๒. ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ต่อครอบครัว	- ช่วยเหลือบิดา มารดา ทำงานบ้านตามสมควรแก่วัย - เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสอนของบิดา มารดา
	๓. ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ต่อครู และโรงเรียน	- ให้ความเคารพและเชื่อฟังครู - ปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบวินัยของโรงเรียน
๒. ปฏิบัติตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย	๑. ทำงานที่ได้รับมอบหมายจากครอบครัว และครู	- ส่งงานตามกำหนด เช่น วาดภาพตัดปะ ฉีก ปั้น - ทำงานบ้านตามที่ได้รับมอบหมายจากพ่อแม่
๓. ยอมรับผลการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไข	๑. ยอมรับผลการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำของพ่อแม่ และครู	- ยอมรับคำติชมผลงานที่ได้กระทำทั้งที่ดีและผิดพลาดจากการทำงานพร้อมปรับปรุงแก้ไขผลงานของตนเองให้ดีขึ้นตามคำแนะนำของพ่อแม่ และครู

๗) เมตตากรุณา หมายถึง ความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข และช่วยเหลือทั้งคนและสัตว์พ้นจากความทุกข์

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. ความเมตตากรุณา ที่แสดงออกทางกาย	๑. ช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจวัตรประจำวันหรือกิจกรรมต่าง ๆ	- ช่วยเหลือเพื่อนเก็บของเล่น พาไปห้องน้ำ เก็บที่นอน หรือช่วยเพื่อนเก็บขยะ ฯลฯ
	๒. แบ่งปันหรือให้ยืมสิ่งของ/ของเล่นที่เพื่อนขาดแคลน	- แบ่งปันของเล่น ขนม หรือปากกาดินสอให้กับเพื่อน
	๓. มีความเห็นใจ มีน้ำใจ โดยการดูแลช่วยเหลือเพื่อนและสัตว์	- แสดงความรัก ความเมตตา โดยการโอบกอด แตะไหล่ จับมือเพื่อน หรือให้อาหาร สัมผัสลูบหัวสัตว์
๒. ความเมตตากรุณา ที่แสดงออกทางวาจา	๑. รู้จักที่จะแสดงออกถึงความรู้สึกเห็นใจ	- กล่าวคำที่แสดงความเห็นใจเพื่อน เช่น กล่าวคำว่าไม่เป็นไรนะ เอาใหม่ ๆ อดทนนะ
	๒. รู้จักกล่าวคำที่แสดงออกถึงความมีน้ำใจ	- กล่าวคำที่แสดงความมีน้ำใจ เช่น ดีใจด้วยนะ
	๓. รู้จักกล่าวคำที่แสดงออกถึงการให้อภัย	- กล่าวคำที่แสดงการให้อภัยเพื่อน เช่น ไม่เป็นไร

๘) อดทน หมายถึง มีความมุ่งมั่นในความดี ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรค เมื่อต้องเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. การไม่ย่อท้อต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งกาย วาจา และจิตใจ	๑. ทำกิจวัตรประจำวันและกิจกรรมด้วยตนเองให้สำเร็จ	- ใส่เสื้อผ้าด้วยตัวเองได้สำเร็จเรียบร้อยถูกต้อง - ต่อแถวรับประทานอาหารตามลำดับก่อนหลังได้ - รอคอยสิ่งที่ต้องการได้โดยไม่งอแง
	๒. ใช้คำพูดอย่างสุภาพสม่ำเสมอ	- ใช้คำพูดสุภาพ - ไม่พูดล้อเลียนเพื่อน
	๓. ตั้งใจและมุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จ	- ช่วยเหลือครูและเพื่อนจนสำเร็จ - เข้าใจและยอมรับได้เมื่อยังไม่ได้ของที่อยากได้

๙) สุภาพ หมายถึง การแสดงออกทางกิริยา วาจา และการแต่งกายอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ สอดคล้องกับจารีตของสังคม โดยแสดงถึงความเคารพและการให้เกียรติผู้อื่น

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. กิริยาสุภาพ	๑. ยกมือไหว้เมื่อพบผู้ใหญ่ ๒. ค้อมตัวเมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่ ๓. ไม่ยืนค้ำหัวผู้ใหญ่ ๔. ไม่แสดงกิริยาล้อเลียนและไม่เยาะเย้ยผู้อื่น ฯลฯ	- ยกมือไหว้เพื่อทำความเคารพเมื่อพบผู้ใหญ่ - โค้งตัวเมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่ - ไม่ยืนค้ำหัวผู้ใหญ่ - ไม่แสดงกิริยาล้อเลียนและไม่เยาะเย้ยผู้อื่น
๒. วาจาสุภาพ	๑. พูดจาด้วยน้ำเสียงสุภาพ มีหางเสียง ไม่พูดคำหยาบ ตะโกนเสียงดัง เอะอะโวยวาย รู้จักโต้ตอบได้ถูกต้องตามสถานการณ์	- ใช้คำพูดสุภาพจนเป็นนิสัย - ครับ/ค่ะ - ขอบคุณครับ/ขอบคุณค่ะ - ขอโทษครับ/ค่ะ
๓. แต่งกายสุภาพ	๑. แต่งกายอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ	- แต่งกายเหมาะสมกับกิจกรรมและสถานที่

๑๐) สามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดอง เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ร่วมกันปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. ร่วมมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ด้วยความพร้อมเพรียง	๑. ทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายพร้อมเพรียงกัน	- มาเข้าแถวรับประทานอาหารพร้อมเพรียงกัน
๒. ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นอย่างมีเหตุผล	๑. ฟังเพื่อนในกลุ่มพูด	- เมื่อเพื่อนอธิบายการเล่นเกมสามารถนิ่งฟังและทำความเข้าใจได้
	๒. บอกความต้องการของตนเองได้	- เมื่อเล่นบทบาทสมมติสามารถบอกได้ว่าตนเองต้องการเล่นเป็นพ่อ หรือแม่ หรือลูก
๓. ปฏิบัติเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	๑. ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน	- สามารถเงียบฟังครูทันทีที่ครูให้สัญญาณตามข้อตกลงของห้องที่มีผู้พูดจะต้องมีผู้ฟังไม่ทำเสียงดังแทรก

๑๑) สะอาด หมายถึง การดูแลตนเองให้ถูกสุขอนามัย ด้านร่างกาย เครื่องนุ่งห่ม สิ่งของเครื่องใช้ ที่อยู่อาศัย รวมทั้งดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและสถานที่ส่วนรวมให้ปราศจากความสกปรก

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. การดูแลตนเองให้ถูกสุขอนามัย	๑. ดูแลร่างกายให้สะอาดอยู่เสมอ	- อาบน้ำให้สะอาดทุกวัน - สระผมอย่างน้อยสัปดาห์ละ ๒ ครั้ง - ตัดเล็บมือ เล็บเท้าให้สั้นอยู่เสมอ - แปรงฟันอย่างน้อยวันละ ๒ ครั้ง เช้าและก่อนนอน

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
	๒. ดูแลเครื่องแต่งกายเครื่องนอนของตนเองให้สะอาดอยู่เสมอ	- สวมเสื้อกันเปื้อน - ใส่เสื้อผ้าสะอาด ไม่อับชื้น - เครื่องนอนสะอาด ไม่มีฝุ่นไม่มีคราบสกปรก
๒. การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม	๑. ดูแลสถานที่ให้สะอาด	- เก็บขยะแล้วนำไปทิ้งให้ถูกที่อยู่เสมอ/เก็บและทิ้งขยะให้ถูกที่อยู่เสมอ
๓. การดูแลสถานที่ส่วนรวมให้สะอาด	๒. ดูแลห้องเรียน ห้องสุขาให้สะอาด	- ราดน้ำทำความสะอาดห้องส้วมหลังใช้เสร็จทุกครั้ง - ช่วยกันทำความสะอาดห้องเรียนเสมอ

๑๒) ใฝ่เรียนรู้ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. ตั้งใจเพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	๑. ตั้งใจเรียน และเอาใจใส่ในการเรียนสม่ำเสมอ	- ตั้งใจเรียนและเอาใจใส่ในการเรียน
๒. แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม สรุปเป็นองค์ความรู้และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	๑. ค้นหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน	- บอกครูได้ว่าต้องการค้น/อ่านหนังสือเล่มไหน หรือเกี่ยวกับอะไร - รู้จักค้นหานิทานหรือหนังสือที่ตัวเองชอบ

๕. แนวทางการนำไปใช้

แนวทางการนำตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ พฤติกรรมบ่งชี้ และประเมินผล ระดับปฐมวัย ไปใช้มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ สร้างความตระหนักรู้

๑. ผู้บริหารสร้างความรู้ ความเข้าใจ กำหนดนโยบายการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ระดับปฐมวัยให้ครูรับทราบ

๒. ผู้บริหารกำหนดผู้รับผิดชอบการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ระดับปฐมวัย

๓. ผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมกันเลือกและกำหนดคุณธรรมที่เป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับเด็กปฐมวัย จากคุณธรรม ๑๒ ประการ ทั้งนี้ควรให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษา

๔. โรงเรียนประกาศคุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัยที่กำหนด

๕. โรงเรียนประชาสัมพันธ์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบผ่านช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย

ขั้นตอนที่ ๒ ร่วมมือดำเนินการ

๑. โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อม จัดหาสื่อ แหล่งเรียนรู้ และหรือนำ AI (Artificial Intelligence) มาใช้ในการพัฒนาคุณธรรม ๑๒ ประการ

๒. โรงเรียนสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาคุณธรรม ๑๒ ประการ

๓. ครูบูรณาการคุณธรรมในการจัดกิจกรรมประจำวัน กิจกรรมเสริมประสบการณ์ วิถีชีวิตประจำวัน การทำโครงงานคุณธรรม การเป็นแบบอย่างที่ดีซึ่งกันและกันของเด็ก โดยจัดให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละบุคคลและตามบริบทของสถานศึกษา

๔. ครูสังเกตพฤติกรรมเด็กขณะปฏิบัติกิจกรรม

ขั้นตอนที่ ๓ ติดตาม ตรวจสอบ

๑. ผู้บริหาร หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย นิเทศ ติดตามการจัดกิจกรรมของครูและสังเกตพฤติกรรม

๒. ครูและผู้ปกครองประเมินคุณธรรมของเด็กตามตัวชี้วัด และพฤติกรรมบ่งชี้เป็นรายบุคคลโดยประเมินก่อน ระหว่าง และหลังตามช่วงเวลาที่โรงเรียนกำหนด

๓. ครูสรุปผลการประเมินคุณธรรมของเด็กเป็นรายบุคคล และสรุปเป็นรายชั้น

ขั้นตอนที่ ๔ พร้อมพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

๑. ครูนำผลการประเมินคุณธรรม ๑๒ ประการ ไปปรับปรุงและพัฒนาเด็กแต่ละบุคคลให้มีพฤติกรรมที่ดีขึ้น

๒. โรงเรียนจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ สร้างขวัญกำลังใจให้ครูและเด็ก

๖. การประเมินผลคุณธรรมของเด็กตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ระดับปฐมวัย

ในการประเมินคุณธรรมของนักเรียนระดับปฐมวัย ตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการนี้ ครูที่ทำหน้าที่ผู้ประเมินควรศึกษาทบทวน นิยาม ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ วิธีการประเมิน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน รวมถึงเกณฑ์การให้ระดับคะแนนให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ เพื่อให้ผลการประเมินตรงกับความจริง ลดความลำเอียง โดยให้ พ่อ แม่ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินด้วย

๑) เครื่องมือประเมิน เนื่องจากคุณธรรมเป็นสิ่งที่ต้องปลูกฝังและบ่มเพาะเป็นเวลานานพอสมควรจึงจะสังเกตเห็นพฤติกรรมหรือการแสดงออกที่ชัดเจน วิธีการประเมินคุณธรรมจึงต้องอาศัยการสังเกต สอบถาม สะท้อนคิด การบันทึกพฤติกรรม รวมทั้งการให้ผู้อื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมประเมินด้วย เครื่องมือที่นิยมใช้ในการประเมินคุณธรรมจึงมักใช้แบบสังเกตพฤติกรรมหรือแบบประเมินพฤติกรรม โดยมีการให้คะแนนระดับคุณภาพ ดังนั้น ในการประเมินตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการนี้ จึงได้เสนอแบบสังเกตพฤติกรรมเป็นหลัก พร้อมทั้งเสนอแบบรายงานผลการประเมินรายบุคคล และรายชั้น เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานของครูไว้ด้วย

๒) วิธีการประเมิน การประเมินคุณธรรม ๑๒ ประการ ของนักเรียนระดับปฐมวัย ครูควรสังเกตพฤติกรรมและบันทึกผลการประเมินเป็นระยะ โดยอาจประเมินภาคเรียนละ ๒ - ๓ ครั้ง ส่วนผู้ปกครองอาจกำหนดจำนวนครั้งในการประเมินตามความเหมาะสม หรือให้ผู้ปกครองประเมินเฉพาะเมื่อจบการศึกษาก็ได้

๓) การตัดสินผลการประเมิน การตัดสินผลการประเมินคุณธรรม ๑๒ ประการ ของนักเรียนระดับปฐมวัย ให้นำคะแนนผลการประเมินของครูและ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง มาหาค่าเฉลี่ย ทั้งนี้ในการประเมินให้ยึดเกณฑ์การให้ระดับคะแนน ดังนี้

ตัวชี้วัด	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน			
	ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๑. วินัย **ตัวชี้วัด ๑.๑** ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม **ตัวชี้วัด ๑.๒** ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิต ประจำวันและรับผิดชอบในการทำงาน	- ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียนและสังคมตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันและรับผิดชอบในการทำงานเป็นประจำ	- ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียนและสังคมตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันเป็นบางครั้ง	- ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียนและสังคมตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันและรับผิดชอบในการทำงานน้อย	- ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ แต่ไม่ชัดเจน หรือไม่มีหลักฐานที่น่าเชื่อถือ

ตัวชี้วัด	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน			
	ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๒. ซื่อสัตย์สุจริต **ตัวชี้วัด ๒.๑** ประพฤติตรงตามความเป็นจริง ต่อตนเอง ทั้งทางกาย วาจา ใจ **ตัวชี้วัด ๒.๒** ประพฤติตรงตามความเป็นจริง ต่อผู้อื่น ทั้งทางกาย วาจา ใจ	- ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองทั้งทางกาย วาจา ใจ - ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา ใจ อย่างเป็นประจำ	- ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองทั้งทางกาย วาจา ใจ - ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา ใจ เป็นบางครั้ง	- ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองทั้งทางกาย วาจา ใจ - ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา ใจ น้อย	- ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองทั้งทางกาย วาจา ใจ แต่ไม่ชัดเจน หรือไม่มีหลักฐานที่น่าเชื่อถือ
๓. วิถีพอเพียง **ตัวชี้วัด ๓.๑** ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม **ตัวชี้วัด ๓.๒** มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	- ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เป็นประจำ	- ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผ รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เป็นบางครั้ง	- ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี น้อย	- ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี แต่ไม่ชัดเจน หรือไม่มีหลักฐานที่น่าเชื่อถือ
๔. จิตอาสา **ตัวชี้วัด ๔.๑** ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ และพึงพอใจโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน **ตัวชี้วัด ๔.๒** เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม	- ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ และพึงพอใจโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน และเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม เป็นประจำ	- ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ และพึงพอใจโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนและเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม เป็นบางครั้ง	- ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ และพึงพอใจโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนและเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม น้อย	- ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ และพึงพอใจโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม แต่ไม่ชัดเจน หรือไม่มีหลักฐานที่น่าเชื่อถือ

ตัวชี้วัด	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน			
	ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๕. กตัญญู **ตัวชี้วัด ๕.๑** กตัญญูต่อผู้มีพระคุณ และผู้ทำคุณประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติ **ตัวชี้วัด ๕.๒** กตัญญูต่อสถาบันหลัก (ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์)	- กตัญญูต่อผู้มีพระคุณและผู้ทำคุณประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติ - กตัญญูต่อสถาบันหลัก (ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์) เป็นประจำ	- กตัญญูต่อผู้มีพระคุณและผู้ทำคุณประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติ - กตัญญูต่อสถาบันหลัก (ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์) เป็นบางครั้ง	- กตัญญูต่อผู้มีพระคุณและผู้ทำคุณประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติ - กตัญญูต่อสถาบันหลัก (ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์) น้อย	- กตัญญูต่อผู้มีพระคุณและผู้ทำคุณประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติ - กตัญญูต่อสถาบันหลัก (ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์) แต่ไม่ชัดเจน หรือไม่มีหลักฐานที่น่าเชื่อถือ
๖. รับผิดชอบ **ตัวชี้วัด ๖.๑** ปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ของตน **ตัวชี้วัด ๖.๒** ปฏิบัติตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย **ตัวชี้วัด ๖.๓** ยอมรับผลการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไข	- ปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ของตน - ปฏิบัติตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากพ่อ แม่และครู - ยอมรับผลการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไขเป็นประจำตามคำแนะนำของพ่อแม่และครู	- ปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ของตน - ปฏิบัติตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากพ่อ แม่และครู - ยอมรับผลการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไขเป็นบางครั้งตามคำแนะนำของพ่อแม่ และครู	- ปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ของตน - ปฏิบัติตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากครู - ยอมรับผลการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไขน้อย ตามคำแนะนำของครู	- ปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ของตนและภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากครู - ยอมรับผลการกระทำของตนเองและนำไปปรับปรุงแก้ไข แต่ไม่ชัดเจน หรือไม่มีหลักฐานที่น่าเชื่อถือ
๗. เมตตากรุณา **ตัวชี้วัด ๗.๑** ความเมตตากรุณาที่แสดง ออกทางกาย **ตัวชี้วัด ๗.๒** ความเมตตากรุณาที่แสดง ออกทางวาจา	- มีความเมตตากรุณาที่แสดงออกทางกายและทางวาจาเป็นประจำ	- มีความเมตตากรุณาที่แสดงออกทางกายและทางวาจาเป็นบางครั้ง	- มีความเมตตากรุณาที่แสดงออกทางกาย และทางวาจาน้อย	- แสดงออกทางกายและวาจาที่แสดงให้เห็นถึงความเมตตากรุณา แต่ไม่ชัดเจน

ตัวชี้วัด	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน			
	ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๘. อดทน **ตัวชี้วัด ๘.๑** การไม่ย่อท้อต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งกาย วาจา และจิตใจ	- ทำกิจวัตรประจำวันและกิจกรรมด้วยตนเองให้สำเร็จ - ใช้คำพูดอย่างสุภาพเป็นประจำ	- ไม่ย่อท้อต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งกาย วาจา และจิตใจ เป็นบางครั้ง	- ไม่ย่อท้อต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งกาย วาจา และจิตใจ น้อย	- ไม่ย่อท้อต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งกาย วาจา และจิตใจ แต่ไม่ชัดเจนหรือไม่มีหลักฐานที่น่าเชื่อถือหรือไม่มีหลักฐานที่น่าเชื่อถือ
๙. สุภาพ **ตัวชี้วัด ๙.๑** กิริยาสุภาพ **ตัวชี้วัด ๙.๒** วาจาสุภาพ **ตัวชี้วัด ๙.๓** แต่งกายสุภาพ	- แสดงออกซึ่งความสุภาพทั้งกิริยา วาจา และการแต่งกายเป็นประจำ	- แสดงออกซึ่งความสุภาพทั้งกิริยา วาจา และการแต่งกายเป็นบางครั้ง	- แสดงออกซึ่งความสุภาพทั้งกิริยา วาจา และการแต่งกายน้อย	- แสดงออกซึ่งความสุภาพทั้งกิริยา วาจา และการแต่งกาย แต่ไม่ชัดเจนหรือไม่มีหลักฐานที่น่าเชื่อถือ
๑๐. สามัคคี **ตัวชี้วัด ๑๐.๑** รวมมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ด้วยความพร้อมเพรียง **ตัวชี้วัด ๑๐.๒** ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นอย่างมีเหตุผล **ตัวชี้วัด ๑๐.๓** ปฏิบัติเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	- ร่วมมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ด้วยความพร้อมเพรียง - ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นอย่างมีเหตุผล ปฏิบัติเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีเป็นประจำ	- ร่วมมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ด้วยความพร้อมเพรียง - ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นอย่างมีเหตุผล ปฏิบัติเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีเป็นบางครั้ง	- ร่วมมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ด้วยความพร้อมเพรียง - ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นอย่างมีเหตุผล ปฏิบัติเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีน้อย	- ร่วมมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ด้วยความพร้อมเพรียง แต่ไม่ชัดเจนหรือไม่มีหลักฐานที่น่าเชื่อถือ

ตัวชี้วัด	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน			
	ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๑๑. สะอาด **ตัวชี้วัด ๑๑.๑** การดูแลตนเองให้ถูกสุขอนามัย **ตัวชี้วัด ๑๑.๒** การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม **ตัวชี้วัด ๑๑.๓** การดูแลสถานที่ส่วนรวมให้สะอาด	- ดูแลตนเองให้ถูกสุขอนามัย การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม - ดูแลสถานที่ส่วนรวมให้สะอาดเป็นประจำ	- ดูแลตนเองให้ถูกสุขอนามัย การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม - ดูแลสถานที่ส่วนรวมให้สะอาดเป็นบางครั้ง	- ดูแลตนเองให้ถูกสุขอนามัย การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม - ดูแลสถานที่ส่วนรวมให้สะอาดน้อย	- ดูแลตนเองให้ถูกสุขอนามัย รักษาสิ่งแวดล้อมและไม่ดูแลสถานที่ส่วนรวมให้สะอาด แต่ไม่ชัดเจนหรือไม่มีหลักฐานที่น่าเชื่อถือ
๑๒. ใฝ่เรียนรู้ **ตัวชี้วัด ๑๒.๑** ตั้งใจเพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ **ตัวชี้วัด ๑๒.๒** แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม สรุปเป็นองค์ความรู้และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	- ตั้งใจเพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ - แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม สรุปเป็นองค์ความรู้และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นประจำ	- ตั้งใจเพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ - แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม สรุปเป็นองค์ความรู้และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เป็นบางครั้ง	- ตั้งใจเพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ - แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม สรุปเป็นองค์ความรู้และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ น้อย	- ตั้งใจเพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน แต่ไม่ชัดเจนหรือไม่มีหลักฐานที่น่าเชื่อถือ

เกณฑ์การให้คะแนนตามระดับคุณภาพ

ระดับคะแนน ๓ หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำ (ร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๒ หมายถึง ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (ร้อยละ ๖๐ - ๗๙ ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๑ หมายถึง ปฏิบัติน้อย (ร้อยละ ๕๐ - ๕๙ ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๐ หมายถึง มีพฤติกรรมไม่ชัดเจนหรือไม่มีหลักฐานที่น่าเชื่อถือ (ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ของพฤติกรรมบ่งชี้)

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๒.๕ - ๓.๐ แปลว่า ระดับคุณภาพ ดีเยี่ยม (๓)
คะแนน ๑.๕ - ๒.๔ แปลว่า ระดับคุณภาพ ดี (๒)
คะแนน ๑.๐ - ๑.๔ แปลว่า ระดับคุณภาพ ผ่าน (๑)
คะแนน ๐ - ๐.๙ แปลว่า ระดับคุณภาพ ไม่ผ่าน (๐)

๗. แบบรายงานผลการประเมิน

ครูผู้สอนจัดทำรายงานผลการประเมินคุณธรรม ๑๒ ประการ ของเด็กปฐมวัยเป็นรายบุคคล จากการประเมินการปฏิบัติกิจกรรมของเด็กเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง แล้วนำผลการประเมินมาสรุปเป็นรายภาคและรายปี

แบบรายงานผลการประเมินคุณธรรม ๑๒ ประการ
ระดับปฐมวัย (รายบุคคล)

ชั้น.....ปีการศึกษา.....

ชื่อนักเรียน..... เลขประจำตัว..... เลขที่.....

ข้อที่	ตัวชี้วัดคุณธรรม	ภาคเรียนที่ ๑				ภาคเรียนที่ ๒				สรุป
		ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)	ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)	
๑	วินัย									
๒	ซื่อสัตย์สุจริต									
๓	พอเพียง									
๔	จิตอาสา									
๕	กตัญญู									
๖	รับผิดชอบ									
๗	เมตตากรุณา									
๘	อดทน									
๙	สุภาพ									
๑๐	สามัคคี									
๑๑	สะอาด									
๑๒	ใฝ่เรียนรู้									

ผลการประเมินคุณธรรม ๑๒ ประการ

☐ ดีเยี่ยม ☐ ดี ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

คุณธรรมที่ควรได้รับการพัฒนา

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น

ภาคผนวก

เครื่องมือการประเมินคุณธรรม ๑๒ ประการ

- แบบสังเกตพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๑ วินัย
- แบบสังเกตพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๒ ซื่อสัตย์สุจริต
- แบบสังเกตพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๓ พอเพียง
- แบบสังเกตพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๔ จิตอาสา
- แบบสังเกตพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๕ กตัญญู
- แบบสังเกตพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๖ รับผิดชอบ
- แบบสังเกตพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๗ เมตตากรุณา
- แบบสังเกตพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๘ อดทน
- แบบสังเกตพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๙ สุภาพ
- แบบสังเกตพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๑๐ สามัคคี
- แบบสังเกตพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๑๑ สะอาด
- แบบสังเกตพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๑๒ ใฝ่เรียนรู้

แบบสังเกตพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๑ วินัย

ชื่อ - สกุล..... ชั้น.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

คำชี้แจง ให้พิจารณาพฤติกรรมต่อไปนี้ แล้วให้ระดับคะแนนที่ตรงกับการปฏิบัติของนักเรียนตามความเป็นจริง

ระดับคะแนน ๓ หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำ (ร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๒ หมายถึง ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (ร้อยละ ๖๐ - ๗๙ ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๑ หมายถึง ปฏิบัติน้อย (ร้อยละ ๕๐ - ๕๙ ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๐ หมายถึง มีพฤติกรรมไม่ชัดเจนหรือไม่มีหลักฐานที่น่าเชื่อถือ (ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ของพฤติกรรมบ่งชี้)

ตัวชี้วัด / พฤติกรรมบ่งชี้	คะแนน			
	๓	๒	๑	๐
๑. ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับของครอบครัวโรงเรียนและสังคม				
๑.๑ แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน				
๑.๒ ยกมือก่อนถามไม่พูดแทรกในขณะที่ครูพูด				
๑.๓ เข้าแถวซื้ออาหาร/รับสิ่งของตามลำดับ				
๑.๔ ทิ้งขยะในที่ที่จัดเตรียมให้				
๑.๕ ถอดรองเท้าและวางเป็นระเบียบ				
๑.๖ เก็บของเล่น ของใช้ส่วนตัวและของส่วนรวมให้เข้าที่เรียบร้อยด้วยตนเอง				
๑.๗ รู้จักการรอคอยตามลำดับก่อนหลัง				
๒. ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันและรับผิดชอบในการทำงาน				
๒.๑ มาโรงเรียนตรงเวลา ทันเข้าแถว				
๒.๒ ทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด				
๒.๓ เข้าร่วมกิจกรรมตามเวลาที่นัดหมาย				
คะแนนรวม				
คะแนนเฉลี่ย				

ลงชื่อ.....
(.....)

สถานภาพผู้ปกครอง ☐ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ☐ ครู

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๒.๕ - ๓.๐	ระดับคุณภาพ ดีเยี่ยม	(๓)
คะแนน ๑.๕ - ๒.๔	ระดับคุณภาพ ดี	(๒)
คะแนน ๑.๐ - ๑.๔	ระดับคุณภาพ ผ่าน	(๑)
คะแนน ๐ - ๐.๙	ระดับคุณภาพ ไม่ผ่าน	(๐)

ผลการประเมิน ☐ เยี่ยม ☐ ดี ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

แบบสังเกตพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๒ ซื่อสัตย์สุจริต

ชื่อ - สกุล..... ชั้น.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

คำชี้แจง ให้พิจารณาพฤติกรรมต่อไปนี้ แล้วให้ระดับคะแนนที่ตรงกับการปฏิบัติของนักเรียนตามความเป็นจริง

ระดับคะแนน ๓ หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำ (ร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๒ หมายถึง ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (ร้อยละ ๖๐ - ๗๙ ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๑ หมายถึง ปฏิบัติน้อย (ร้อยละ ๕๐ - ๕๙ ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๐ หมายถึง มีพฤติกรรมไม่ชัดเจนหรือไม่มีหลักฐานที่น่าเชื่อถือ (ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ของพฤติกรรมบ่งชี้)

ตัวชี้วัด / พฤติกรรมบ่งชี้	คะแนน			
	๓	๒	๑	๐
๑. ประพฤติตนตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองทั้งกาย วาจา ใจ				
๑.๑ พูดความจริงว่าสิ่งใดเป็นของตนเอง สิ่งใดเป็นของผู้อื่น				
๑.๒ ปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงความถูกต้องและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด				
๑.๓ ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา				
๑.๔ พูดด้วยถ้อยคำสุภาพ และพูดความจริง				
๑.๕ มาทันเวลาเข้าเรียน				
๒. ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อผู้อื่นทั้งกาย วาจา ใจ				
๒.๑ ไม่นำของผู้อื่นไปเป็นของตนเอง				
๒.๒ ไม่หยิบฉวยของเพื่อนไปเล่นโดยไม่บอกเจ้าของ				
๒.๓ เก็บของที่ไม่ใช่ของตนเองได้ส่งให้ครูหรือคืนให้เพื่อ				
๒.๔ ขออนุญาตครูก่อนนำของเล่นส่วนรวมไปเล่น				
๒.๕ ยอมรับผิดเมื่อทำความผิด				
คะแนนรวม				
คะแนนเฉลี่ย				

ลงชื่อ.....
(.....)

สถานภาพผู้ปกครอง ☐ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ☐ ครู

เกณฑ์การตัดสิน
คะแนน ๒.๕ - ๓.๐ ระดับคุณภาพดีเยี่ยม (๓)
คะแนน ๑.๕ - ๒.๔ ระดับคุณภาพดี (๒)
คะแนน ๑.๐ - ๑.๔ ระดับคุณภาพผ่าน (๑)
คะแนน ๐ - ๐.๙ ระดับคุณภาพไม่ผ่าน (๐)

ผลการประเมิน ☐ เยี่ยม ☐ ดี ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

แบบสังเกตพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๓ พอเพียง

ชื่อ - สกุล..... ชั้น.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

คำชี้แจง ให้พิจารณาพฤติกรรมต่อไปนี้ แล้วให้ระดับคะแนนที่ตรงกับการปฏิบัติของนักเรียนตามความเป็นจริง

ระดับคะแนน ๓ หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำ (ร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๒ หมายถึง ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (ร้อยละ ๖๐ - ๗๙ ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๑ หมายถึง ปฏิบัติน้อย (ร้อยละ ๕๐ - ๕๙ ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๐ หมายถึง มีพฤติกรรมไม่ชัดเจนหรือไม่มีหลักฐานที่น่าเชื่อถือ (ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ของพฤติกรรมบ่งชี้)

ตัวชี้วัด / พฤติกรรมบ่งชี้	คะแนน			
	๓	๒	๑	๐
๑. ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม				
๑.๑ จัดเก็บอุปกรณ์การเรียน ของเล่น ของใช้หลังเลิกใช้				
๑.๒ ใช้อุปกรณ์การเรียนจนหมดก่อนที่จะขอชิ้นใหม่				
๑.๓ ปิดสวิตช์ไฟฟ้า/น้ำประปาทุกครั้งหลังการใช้				
๑.๔ รับประทานอาหารหมดไม่เหลือทิ้ง				
๒. มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี				
๒.๑ ไม่ทำพฤติกรรมที่สร้างความเดือดร้อนหรือความเสียหายแก่ส่วนรวม				
๒.๒ ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความสุภาพ				
๒.๓ อยู่ร่วมกับเพื่อนและผู้อื่นได้อย่างมีความสุข				
๒.๔ ยอมรับฟังเหตุผลเมื่อครูหรือผู้ใหญ่อธิบาย				
๒.๕ ไม่แกล้งเพื่อน หรือรังแกสัตว์				
๒.๖ ไม่ทำลายทรัพย์สินหรือสิ่งของส่วนรวม				
คะแนนรวม				
คะแนนเฉลี่ย				

ลงชื่อ.....
(.....)

สถานภาพผู้ปกครอง ☐ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ☐ ครู

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๒.๕ - ๓.๐	ระดับคุณภาพดีเยี่ยม	(๓)
คะแนน ๑.๕ - ๒.๔	ระดับคุณภาพดี	(๒)
คะแนน ๑.๐ - ๑.๔	ระดับคุณภาพผ่าน	(๑)
คะแนน ๐ - ๐.๙	ระดับคุณภาพไม่ผ่าน	(๐)

ผลการประเมิน ☐ เยี่ยม ☐ ดี ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

แบบสังเกตพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๔ จิตอาสา

ชื่อ - สกุล..... ชั้น.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

คำชี้แจง ให้พิจารณาพฤติกรรมต่อไปนี้ แล้วให้ระดับคะแนนที่ตรงกับการปฏิบัติของนักเรียนตามความเป็นจริง

ระดับคะแนน ๓ หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำ (ร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๒ หมายถึง ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (ร้อยละ ๖๐ - ๗๙ ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๑ หมายถึง ปฏิบัตินำ้อย (ร้อยละ ๕๐ - ๕๙ ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๐ หมายถึง มีพฤติกรรมไม่ชัดเจนหรือไม่มีหลักฐานที่น่าเชื่อถือ (ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ของพฤติกรรมบ่งชี้)

ตัวชี้วัด / พฤติกรรมบ่งชี้	คะแนน			
	๓	๒	๑	๐
๑. ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ และพึงพอใจโดยไม่หวังผลตอบแทน				
๑.๑ ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครู อาสาทำงาน				
๑.๒ รู้จักแบ่งปันได้อย่างเหมาะสมกับวัยโดยมีผู้แนะนำ				
๑.๓ ช่วยเหลือผู้อื่นได้อย่างเหมาะสมกับวัย				
๑.๔ ช่วยเหลือผู้มีพระคุณได้อย่างเหมาะสมกับวัย				
๑.๕ ชวนเพื่อนเล่น ไม่แกล้งเพื่อน				
๒. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม				
๒.๑ ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด				
๒.๒ ดูแลรักษาและใช้ทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด				
๒.๓ ปิดไฟฟ้า ปิดพัดลม และปิดน้ำ หลังเลิกใช้ตามที่ครูแนะนำ				
๒.๔ ร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์กับชุมชน				
๒.๕ ร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน				
คะแนนรวม				
คะแนนเฉลี่ย				

ลงชื่อ.....
(.....)

สถานภาพผู้ปกครอง ☐ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ☐ ครู

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๒.๕ - ๓.๐	ระดับคุณภาพดีเยี่ยม	(๓)
คะแนน ๑.๕ - ๒.๔	ระดับคุณภาพดี	(๒)
คะแนน ๑.๐ - ๑.๔	ระดับคุณภาพผ่าน	(๑)
คะแนน ๐ - ๐.๙	ระดับคุณภาพไม่ผ่าน	(๐)

ผลการประเมิน ☐ เยี่ยม ☐ ดี ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

แบบสังเกตพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๕ กตัญญู

ชื่อ - สกุล..... ชั้น.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

คำชี้แจง ให้พิจารณาพฤติกรรมต่อไปนี้ แล้วให้ระดับคะแนนที่ตรงกับการปฏิบัติของนักเรียนตามความเป็นจริง

ระดับคะแนน ๓ หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำ (ร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๒ หมายถึง ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (ร้อยละ ๖๐ - ๗๙ ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๑ หมายถึง ปฏิบัติน้อย (ร้อยละ ๕๐ - ๕๙ ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๐ หมายถึง มีพฤติกรรมไม่ชัดเจนหรือไม่มีหลักฐานที่น่าเชื่อถือ (ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ของพฤติกรรมบ่งชี้)

ตัวชี้วัด / พฤติกรรมบ่งชี้	คะแนน			
	๓	๒	๑	๐
๑. กตัญญูต่อผู้มีพระคุณ และผู้ทำคุณประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติ				
๑.๑ ไหว้บิดามารดาก่อนมา-หลังกลับจากโรงเรียน				
๑.๒ ช่วยเหลือผู้มีพระคุณเหมาะสมตามวัย				
๑.๓ ร่วมกิจกรรมวันสำคัญ เช่น วันพ่อแห่งชาติ วันแม่แห่งชาติ				
๒. กตัญญูต่อสถาบันหลัก (ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์)				
๒.๑ เข้าร่วมกิจกรรมหน้าเสาธง				
๒.๒ เข้าร่วมกิจกรรมและปฏิบัติตามศาสนาที่ตนนับถือ				
๒.๓ เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ เช่นวันเฉลิมพระชนมพรรษา				
คะแนนรวม				
คะแนนเฉลี่ย				

ลงชื่อ.....
(.....)

สถานภาพผู้ปกครอง ☐ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ☐ ครู

เกณฑ์การตัดสิน
คะแนน ๒.๕ - ๓.๐ ระดับคุณภาพดีเยี่ยม (๓)
คะแนน ๑.๕ - ๒.๔ ระดับคุณภาพดี (๒)
คะแนน ๑.๐ - ๑.๔ ระดับคุณภาพผ่าน (๑)
คะแนน ๐ - ๐.๙ ระดับคุณภาพไม่ผ่าน (๐)

ผลการประเมิน ☐ เยี่ยม ☐ ดี ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

แบบสังเกตพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๖ รับผิดชอบ

ชื่อ - สกุล..... ชั้น.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

คำชี้แจง ให้พิจารณาพฤติกรรมต่อไปนี้ แล้วให้ระดับคะแนนที่ตรงกับการปฏิบัติของนักเรียนตามความเป็นจริง

ระดับคะแนน ๓ หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำ (ร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๒ หมายถึง ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (ร้อยละ ๖๐ - ๗๙ ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๑ หมายถึง ปฏิบัติน้อย (ร้อยละ ๕๐ - ๕๙ ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๐ หมายถึง มีพฤติกรรมไม่ชัดเจนหรือไม่มีหลักฐานที่น่าเชื่อถือ (ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ของพฤติกรรมบ่งชี้)

ตัวชี้วัด / พฤติกรรมบ่งชี้	คะแนน			
	๓	๒	๑	๐
๑. ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง				
๑.๑ ดูแลรักษาความสะอาดของร่างกายตนเอง				
๑.๒ พูดจาไพเราะอ่อนหวาน				
๑.๓ ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน				
๑.๔ ปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบวินัยของโรงเรียน				
๑.๕ เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครู				
๒. ปฏิบัติตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย				
๒.๑ ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จทันเวลา				
๓. ยอมรับผลการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไข				
๓.๑ ยอมรับคำติชม ของผลงานที่ได้กระทำ				
๓.๒ พร้อมปรับปรุงแก้ไขผลงานของตนเองให้ดีขึ้น				
คะแนนรวม				
คะแนนเฉลี่ย				

ลงชื่อ.....
(.....)

สถานภาพผู้ปกครอง ☐ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ☐ ครู

เกณฑ์การตัดสิน
คะแนน ๒.๕ - ๓.๐ ระดับคุณภาพดีเยี่ยม (๓)
คะแนน ๑.๕ - ๒.๔ ระดับคุณภาพดี (๒)
คะแนน ๑.๐ - ๑.๔ ระดับคุณภาพผ่าน (๑)
คะแนน ๐ - ๐.๙ ระดับคุณภาพไม่ผ่าน (๐)

ผลการประเมิน ☐ เยี่ยม ☐ ดี ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

แบบสังเกตพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๗ เมตตากรุณา

ชื่อ - สกุล..... ชั้น.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

คำชี้แจง ให้พิจารณาพฤติกรรมต่อไปนี้ แล้วให้ระดับคะแนนที่ตรงกับการปฏิบัติของนักเรียนตามความเป็นจริง

ระดับคะแนน ๓ หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำ (ร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๒ หมายถึง ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (ร้อยละ ๖๐ - ๗๙ ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๑ หมายถึง ปฏิบัติน้อย (ร้อยละ ๕๐ - ๕๙ ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๐ หมายถึง มีพฤติกรรมไม่ชัดเจนหรือไม่มีหลักฐานที่น่าเชื่อถือ (ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ของพฤติกรรมบ่งชี้)

ตัวชี้วัด / พฤติกรรมบ่งชี้	คะแนน			
	๓	๒	๑	๐
๑. ความเมตตากรุณาที่แสดงออกทางกาย				
๑.๑ ช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจวัตรประจำวันหรือกิจกรรมต่าง ๆ				
๑.๒ แบ่งปันหรือให้ยืมสิ่งของ/ของเล่นที่ให้เพื่อน				
๑.๓ มีความเห็นใจ มีน้ำใจ ดูแลช่วยเหลือเพื่อนและสัตว์				
๑.๔ แสดงความรักต่อเพื่อนอย่างเหมาะสม				
๑.๕ แสดงความเมตตาให้อาหารสัตว์ โดยมีผู้ใหญ่แนะนำ				
๒. ความเมตตากรุณาที่แสดงออกทางวาจา				
๒.๑ แสดงออกถึงความเห็นใจเพื่อน ให้กำลังใจ				
๒.๒ แสดงออกถึงความมีน้ำใจ ร่วมยินดีกับเพื่อน				
คะแนนรวม				
คะแนนเฉลี่ย				

ลงชื่อ.....
(.....)

สถานภาพผู้ปกครอง ☐ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ☐ ครู

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๒.๕ - ๓.๐	ระดับคุณภาพดีเยี่ยม	(๓)
คะแนน ๑.๕ - ๒.๔	ระดับคุณภาพดี	(๒)
คะแนน ๑.๐ - ๑.๔	ระดับคุณภาพผ่าน	(๑)
คะแนน ๐ - ๐.๙	ระดับคุณภาพไม่ผ่าน	(๐)

ผลการประเมิน ☐ เยี่ยม ☐ ดี ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

แบบสังเกตพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๘ อดทน

ชื่อ - สกุล..... ชั้น.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

คำชี้แจง ให้พิจารณาพฤติกรรมต่อไปนี้ แล้วให้ระดับคะแนนที่ตรงกับการปฏิบัติของนักเรียนตามความเป็นจริง

ระดับคะแนน ๓ หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำ (ร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๒ หมายถึง ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (ร้อยละ ๖๐ - ๗๙ ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๑ หมายถึง ปฏิบัติน้อย (ร้อยละ ๕๐ - ๕๙ ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๐ หมายถึง มีพฤติกรรมไม่ชัดเจนหรือไม่มีหลักฐานที่น่าเชื่อถือ (ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ของพฤติกรรมบ่งชี้)

ตัวชี้วัด / พฤติกรรมบ่งชี้	คะแนน			
	๓	๒	๑	๐
๑. การไม่ย่อท้อต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งกาย วาจา และจิตใจ				
๑.๑ ใส่เสื้อผ้าด้วยตัวเองได้สำเร็จเรียบร้อยถูกต้อง				
๑.๒ ต่อแถวรับประทานอาหารตามลำดับก่อนหลังได้				
๑.๓ รอคอยสิ่งที่ต้องการได้โดยไม่งอแง				
๑.๔ พูดด้วยถ้อยคำสุภาพ ไม่หยาบคาย				
๑.๕ ตั้งใจและมุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จ				
๑.๖ ไม่พูดล้อเลียนเพื่อน				
คะแนนรวม				
คะแนนเฉลี่ย				

ลงชื่อ.....
(.....)

สถานภาพผู้ปกครอง ☐ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ☐ ครู

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๒.๕ - ๓.๐	ระดับคุณภาพดีเยี่ยม	(๓)
คะแนน ๑.๕ - ๒.๔	ระดับคุณภาพดี	(๒)
คะแนน ๑.๐ - ๑.๔	ระดับคุณภาพผ่าน	(๑)
คะแนน ๐ - ๐.๙	ระดับคุณภาพไม่ผ่าน	(๐)

ผลการประเมิน ☐ เยี่ยม ☐ ดี ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

แบบสังเกตพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๙ สุภาพ

ชื่อ - สกุล..... ชั้น.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

คำชี้แจง ให้พิจารณาพฤติกรรมต่อไปนี้ แล้วให้ระดับคะแนนที่ตรงกับการปฏิบัติของนักเรียนตามความเป็นจริง

ระดับคะแนน ๓ หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำ (ร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๒ หมายถึง ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (ร้อยละ ๖๐ - ๗๙ ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๑ หมายถึง ปฏิบัติน้อย (ร้อยละ ๕๐ - ๕๙ ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๐ หมายถึง มีพฤติกรรมไม่ชัดเจนหรือไม่มีหลักฐานที่น่าเชื่อถือ (ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ของพฤติกรรมบ่งชี้)

ตัวชี้วัด / พฤติกรรมบ่งชี้	คะแนน			
	๓	๒	๑	๐
๑. กิริยาสุภาพ				
๑.๑ ยกมือไหว้เมื่อพบผู้ใหญ่				
๑.๒ ไม่ยืนค้ำหัวผู้ใหญ่				
๑.๓ ไม่แสดงกิริยาล้อเลียนและไม่เยาะเย้ยผู้อื่น				
๑.๔ ค้อมตัวเมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่				
๒. วาจาสุภาพ				
๒.๑ พูดด้วยน้ำเสียงสุภาพ มีหางเสียง ไม่ตะโกน เอะอะโวยวาย				
๒.๒ รู้จักตอบคำถามได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์				
๓. แต่งกายสุภาพ				
๓.๑ แต่งกายเหมาะสมกับกิจกรรมและสถานที่				
คะแนนรวม				
คะแนนเฉลี่ย				

ลงชื่อ.....
(.....)

สถานภาพผู้ปกครอง ☐ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ☐ ครู

เกณฑ์การตัดสิน
คะแนน ๒.๕ - ๓.๐ ระดับคุณภาพดีเยี่ยม (๓)
คะแนน ๑.๕ - ๒.๔ ระดับคุณภาพดี (๒)
คะแนน ๑.๐ - ๑.๔ ระดับคุณภาพผ่าน (๑)
คะแนน ๐ - ๐.๙ ระดับคุณภาพไม่ผ่าน (๐)

ผลการประเมิน ☐ เยี่ยม ☐ ดี ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

แบบสังเกตพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๑๐ สามัคคี

ชื่อ - สกุล..... ชั้น.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

คำชี้แจง ให้พิจารณาพฤติกรรมต่อไปนี้ แล้วให้ระดับคะแนนที่ตรงกับการปฏิบัติของนักเรียนตามความเป็นจริง

ระดับคะแนน ๓ หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำ (ร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๒ หมายถึง ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (ร้อยละ ๖๐ - ๗๙ ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๑ หมายถึง ปฏิบัติน้อย (ร้อยละ ๕๐ - ๕๙ ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๐ หมายถึง มีพฤติกรรมไม่ชัดเจนหรือไม่มีหลักฐานที่น่าเชื่อถือ (ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ของพฤติกรรมบ่งชี้)

ตัวชี้วัด / พฤติกรรมบ่งชี้	คะแนน			
	๓	๒	๑	๐
๑. ร่วมมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ด้วยความพร้อมเพรียง				
๑.๑ มาเข้าแถวรับประทานอาหารพร้อมเพรียงกัน				
๑.๒ เล่นบทบาทสมมติร่วมกับเพื่อนได้				
๒. ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นอย่างมีเหตุผล				
๒.๑ บอกความต้องการของตนเองได้				
๒.๒ เมื่อเพื่อนอธิบายการเล่น นิ่งฟัง ยอมรับและทำตามข้อตกลงได้				
๓. ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี				
๓.๑ ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้อง				
๓.๒ สามารถเงียบฟังเมื่อครูให้สัญญาณตามข้อตกลงของห้องไม่ทำเสียงดังแทรก				
คะแนนรวม				
คะแนนเฉลี่ย				

ลงชื่อ.....
(.....)

สถานภาพผู้ปกครอง ☐ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ☐ ครู

เกณฑ์การตัดสิน
คะแนน ๒.๕ - ๓.๐ ระดับคุณภาพดีเยี่ยม (๓)
คะแนน ๑.๕ - ๒.๔ ระดับคุณภาพดี (๒)
คะแนน ๑.๐ - ๑.๔ ระดับคุณภาพผ่าน (๑)
คะแนน ๐ - ๐.๙ ระดับคุณภาพไม่ผ่าน (๐)

ผลการประเมิน ☐ เยี่ยม ☐ ดี ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

แบบสังเกตพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๑๑ สะอาด

ชื่อ - สกุล..... ชั้น.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

คำชี้แจง ให้พิจารณาพฤติกรรมต่อไปนี้ แล้วให้ระดับคะแนนที่ตรงกับการปฏิบัติของนักเรียนตามความเป็นจริง

ระดับคะแนน ๓ หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำ (ร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๒ หมายถึง ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (ร้อยละ ๖๐ - ๗๙ ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๑ หมายถึง ปฏิบัติน้อย (ร้อยละ ๕๐ - ๕๙ ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๐ หมายถึง มีพฤติกรรมไม่ชัดเจนหรือไม่มีหลักฐานที่น่าเชื่อถือ (ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ของพฤติกรรมบ่งชี้)

ตัวชี้วัด / พฤติกรรมบ่งชี้	คะแนน			
	๓	๒	๑	๐
๑. การดูแลตนเองให้ถูกสุขอนามัย				
๑.๑ อาบน้ำให้สะอาดทุกวัน				
๑.๒ สระผมอย่างน้อยสัปดาห์ละ ๒ ครั้ง				
๑.๓ ตัดเล็บมือ เล็บเท้าให้สั้นอยู่เสมอ				
๑.๔ ดูแลเครื่องแต่งกาย เครื่องนอนของตนเองให้สะอาดอยู่เสมอ				
๒. การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม				
๒.๑ เก็บขยะแล้วนำไปทิ้งให้ถูกที่				
๓. การดูแลสถานที่ส่วนรวมให้สะอาด				
๓.๑ ใช้ห้องน้ำอย่างถูกต้อง ราดน้ำก่อนใช้และหลังใช้				
๓.๒ รักษาความสะอาดห้องเรียน				
คะแนนรวม				
คะแนนเฉลี่ย				

ลงชื่อ.....
(.....)

สถานภาพผู้ปกครอง ☐ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ☐ ครู

เกณฑ์การตัดสิน
คะแนน ๒.๕ - ๓.๐ ระดับคุณภาพดีเยี่ยม (๓)
คะแนน ๑.๕ - ๒.๔ ระดับคุณภาพดี (๒)
คะแนน ๑.๐ - ๑.๔ ระดับคุณภาพผ่าน (๑)
คะแนน ๐ - ๐.๙ ระดับคุณภาพไม่ผ่าน (๐)

ผลการประเมิน ☐ เยี่ยม ☐ ดี ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

แบบสังเกตพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๑๒ ใฝ่เรียนรู้

ชื่อ - สกุล..... ชั้น.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....

คำชี้แจง ให้พิจารณาพฤติกรรมต่อไปนี้ แล้วให้ระดับคะแนนที่ตรงกับการปฏิบัติของนักเรียนตามความเป็นจริง

ระดับคะแนน ๓ หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำ (ร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๒ หมายถึง ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (ร้อยละ ๖๐ - ๗๙ ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๑ หมายถึง ปฏิบัติน้อย (ร้อยละ ๕๐ - ๕๙ ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๐ หมายถึง มีพฤติกรรมไม่ชัดเจนหรือไม่มีหลักฐานที่น่าเชื่อถือ (ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ของพฤติกรรมบ่งชี้)

ตัวชี้วัด / พฤติกรรมบ่งชี้	คะแนน			
	๓	๒	๑	๐
๑. ตั้งใจเพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้				
๑.๑ ตั้งใจเรียน				
๑.๒ เอาใจใส่ในการเรียน				
๒. แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม สรุปเป็นองค์ความรู้ และความสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้				
๒.๑ ค้นหาความรู้จากหนังสือนิทาน สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ				
คะแนนรวม				
คะแนนเฉลี่ย				

ลงชื่อ.....
(.....)

สถานภาพผู้ปกครอง ☐ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ☐ ครู

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๒.๕ - ๓.๐	ระดับคุณภาพดีเยี่ยม	(๓)
คะแนน ๑.๕ - ๒.๔	ระดับคุณภาพดี	(๒)
คะแนน ๑.๐ - ๑.๔	ระดับคุณภาพผ่าน	(๑)
คะแนน ๐ - ๐.๙	ระดับคุณภาพไม่ผ่าน	(๐)

ผลการประเมิน ☐ เยี่ยม ☐ ดี ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

๑. ว่าที่ร้อยตรี ธนุ วงษ์จินดา	เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๒. นายภูธร จันทะหงษ์ ปุณยจรัสธำรง	ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๓. นางสาวรัตนา แสงบัวเผื่อน	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา รักษาการในตำแหน่งที่ปรึกษาด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้
๔. นายจักรพงษ์ วงค์อ้าย	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ รักษาการในตำแหน่งนักวิชาการศึกษาเชี่ยวชาญ (ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้) ปฏิบัติหน้าที่ รองผู้อำนวยการสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา

คณะทำงาน

๑. นางสาวสรรเสริญ สุวรรณ์	ผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๒. นายสุรศักดิ์ คำนู	ผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต ๓
๓. นายทศวรรษ เกิดติ๋ง	ผู้อำนวยการกลุ่มโครงการพิเศษตามพระราชดำริ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาโรงเรียนตามพระราชดำริ และโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๔. ว่าที่ร้อยตรี ศัลย์ชัยยศ ภูดิทเดชวัฒน์	ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดชมนิมิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑
๕. นางสาวกมลทิพย์ ใจเที่ยง	ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดพรหมสาคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี
๖. นายยุทธศาสตร์ เพียรไธสง	ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนคำแคนวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น
๗. นางรัชนี ต๊ะคำ	ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านขุนแปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๖
๘. นางปิยพร ศิริปรีชาพันธุ์	รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนจินดาสินธวานนท์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต ๒
๙. นางฐิติพร ศรีแจ่ม	ครูชำนาญการ โรงเรียนวัดบ่อกรุ คุรุประชาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓
๑๐. นายเตชินท์พัฒน์ โชติวัชรธนานนท์	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา

คณะผู้จัดทำ

ฝ่ายเลขานุการ

๑. นางสาวมณฑาทิพย์ ศิริสุมทุม	ผู้อำนวยการกลุ่มบริหารทั่วไป สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา
๒. นางสุณิสาห์ ม่วงคราม	ผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๓. นายเตชินท์พัฒน์ โชติวัชรธนานนท์	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา
๔. นางสาวศรัญญา โชติ	พนักงานบันทึกข้อมูล สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา
๕. นายพีรภัทร อยู่กลาง	พนักงานพิมพ์ดีด สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา

บรรณาธิการ

๑. นางสาวสรรเสริญ สุวรรณ์	ผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๒. นางสาวไพรวัลย์ พิทักษ์สาลี	ผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๓. นายเตชินท์พัฒน์ โชติวัชรธนานนท์	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา
๔. นางฐิติพร ศรีแจ่ม	ครูชำนาญการ โรงเรียนวัดบ่อกรุ คุรุประชาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓

จัดทำรูปเล่ม

๑. นางสาวดวงมณี ทองนาเมือง	ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านท่าข้าม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๖
๒. นางสาวกันยรินทร์ พันวิลัย	ครู โรงเรียนบ้านท่าข้าม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๖
๓. นางสาวปภาวี ตุ่นเครือ	ครู โรงเรียนบ้านท่าข้าม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๖
๔. นางสาวชนกานต์ สุต๋ำคำ	ครู โรงเรียนวัดบ้านดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต ๑

โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

ดาวน์โหลดไฟล์

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

แบบรายงานผลการประเมินคุณธรรม ๑๒ ประการ ระดับปฐมวัย (รายชั้น)

ชั้น.....ปีการศึกษา..... ชื่อนักเรียน..... เลขประจำตัว..... เลขที่.....

คำชี้แจง ครูผู้สอนนำผลการประเมินคุณธรรม ๑๒ ประการ ของเด็กเป็นรายบุคคลมาสรุปเป็นภาพรวมรายชั้นเมื่อสิ้นปีการศึกษา

เลขที่	ชื่อ-สกุล นักเรียน	ผลการประเมินตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ของภาคเรียน																																		สรุปผลการประเมินคุณธรรม ๑๒ ประการ
		วินัย			ซื่อสัตย์สุจริต			พอเพียง			จิตอาสา			กตัญญู			รับผิชอบ			เมตตากรุณา			อดทน			สุภาพ			สามัคคี			สะอาด			ใฝ่เรียนรู้			
		๑	๒	ส	๑	๒	ส	๑	๒	ส	๑	๒	ส	๑	๒	ส	๑	๒	ส	๑	๒	ส	๑	๒	ส	๑	๒	ส	๑	๒	ส	๑	๒	ส	๑	๒	ส	
๑																																						
๒																																						
๓																																						
๔																																						
๕																																						
๖																																						
๗																																						
๘																																						
๙																																						
๑๐																																						

คุณธรรมที่ควรได้รับการพัฒนา

.....

.....

หมายเหตุ : ๑ หมายถึง ภาคเรียนที่ ๑
๒ หมายถึง ภาคเรียนที่ ๒
ส หมายถึง สรุปผลการประเมิน

ลงชื่อ.....
(.....)
ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น

โรงเรียนคุณธรรม

สพฐ.

แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัด คุณธรรม ๑๒ ประการ

ระดับประถมศึกษา

คำนำ

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ ๙) ทรงฝากฝังประชาชนชาวไทย ให้ช่วยกันสร้างคนดีให้บ้านเมือง โดยเฉพาะด้านการศึกษา ที่ทรงเน้นย้ำ “ให้ครูรักเด็ก เด็กรักครู ให้ครูสอนให้เด็กมีน้ำใจต่อเพื่อน ไม่ให้แข่งขันกัน แต่ให้แข่งกับตัวเอง และให้เด็กที่เรียนเก่งช่วยสอนเพื่อนที่เรียนช้ากว่า รวมถึงให้ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนทำร่วมกัน เพื่อให้เห็นคุณค่าของความสามัคคี” ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลปัจจุบัน) ทรงสืบสานและต่อยอดโดยทรงเน้นย้ำให้สร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียนใน ๔ ประการ คือ มีทัศนคติที่ดีถูกต้องต่อบ้านเมือง มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีงานทำ - มีอาชีพ และเป็นพลเมืองดีของประเทศ รัฐบาลโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการทุกสมัย รับสนองพระราชประสงค์และนำมาปฏิบัติอย่างเต็มกำลังจนถึงปัจจุบัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ตระหนักถึงความสำคัญของการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่นักเรียน และดำเนินการตามพระบรมราโชบาย ของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๑๐) จึงได้ดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เพื่อรับสนองพระราชปณิธานของทั้ง ๒ พระองค์ อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา ได้จัดทำแนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ประกอบด้วย วินัย ซื่อสัตย์สุจริต พอเพียง จิตอาสา กตัญญู รับผิดชอบ เมตตากรุณา อดทน สุภาพ สามัคคี สะอาด และใฝ่เรียนรู้ โดยได้เพิ่มเติมพฤติกรรมบ่งชี้ตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ พร้อมทั้งเสนอแนวทางการนำคุณธรรมไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ การสอนงานอาชีพ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรและการดำเนินชีวิตของนักเรียน รวมถึงแนวทางการประเมินผล นอกจากนี้ยังจัดทำแนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันสำหรับครูและผู้บริหาร เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติตน ให้แก่บุคลากรในสถานศึกษาและชุมชนด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขอขอบพระคุณคณะทำงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการจัดทำเอกสารเล่มนี้จนสำเร็จด้วยดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารเล่มนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานต่าง ๆ ที่สนใจนำไปประยุกต์ใช้และพัฒนาคุณธรรมให้นักเรียน ครู และผู้บริหาร อันเป็นการสร้างคนดีให้กับบ้านเมืองต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สารบัญ

คำนำ ๑
สารบัญ
คำชี้แจง

๑ **คุณธรรม ๑๒ ประการ กับพระบรมราโชวาทและพระบรมราโชบาย** ๒
๑.๑ นิยามคุณธรรม ๑๒ ประการ ๓
๑.๒ ความเชื่อมโยงคุณธรรม ๑๒ ประการ กับพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๑๐) ๕
๑.๓ ภาพรวม นิยาม ตัวชี้วัด และพฤติกรรมบ่งชี้ คุณธรรม ๑๒ ประการ ระดับชั้นปฐมวัยถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ๖

๒ **กรอบแนวคิด** ๑๖

๓ **วัตถุประสงค์** ๑๗

๔ **ตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ และพฤติกรรมบ่งชี้ ระดับประถมศึกษา** ๑๗

๕ **แนวทางการนำไปใช้** ๒๙

๖ **การประเมินผลคุณธรรมของเด็กตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ระดับประถมศึกษา** ๓๑

๗ **แบบรายงานผลการประเมิน** ๔๒

ภาคผนวก ๔๔
คณะผู้จัดทำ ๕๘

คำชี้แจง

กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ขับเคลื่อนนโยบายการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ให้กับเด็กและเยาวชน ผ่านการดำเนินงาน “โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.” ซึ่งสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา ในฐานะหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการดำเนินโครงการ ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของคนในชาติ จากฐานรากและปลูกฝังให้เยาวชนเติบโตเป็นคนดีของบ้านเมือง การดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มุ่งเน้นการขยายผลเชิงปริมาณและการพัฒนาเชิงคุณภาพควบคู่กันไปอย่างต่อเนื่อง

การขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เริ่มตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ประสานความร่วมมือกับสำนักงานองคมนตรี ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการกองทุนการศึกษา (เป็นโครงการที่พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำริให้ประธานองคมนตรีและคณะองคมนตรีดำเนินงานเพื่อพัฒนาการศึกษาและคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่เด็กนักเรียน โดยได้พระราชทานเงินส่วนพระองค์เพื่อนำไปช่วยเหลือสถานศึกษา โดยสนับสนุนเด็กนักเรียนที่ยากจน แต่มีความประพฤติดีให้ได้รับทุนพระราชทาน) โดยร่วมกันกำหนดแนวทางบูรณาการ การดำเนินงานโครงการ และกำหนดทิศทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่ผู้บริหาร ครู และนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดย พลเอก ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ องคมนตรี ได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา ดำเนินการพัฒนาตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ เพื่อใช้เป็นจุดเน้นและเป้าหมายในการขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. และโครงการกองทุนการศึกษา สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา จึงได้ดำเนินการศึกษาและพัฒนาตัวชี้วัดตามกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นระบบ รวมทั้งได้จัดทำรายงานผลการพัฒนาตัวชี้วัดคุณธรรมสำหรับนักเรียน ครู และผู้บริหารระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ต่อไป

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา ได้จัดทำแนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ โดยจัดทำเป็นชุดเอกสารจำนวน ๕ เล่ม ในเอกสารแต่ละเล่ม ได้นำเสนอภาพรวมคุณธรรมทั้ง ๑๒ ประการ ระบุพฤติกรรมบ่งชี้ แนวทางการนำไปใช้ การประเมินผล เกณฑ์การให้คะแนนและระดับคุณภาพ รวมทั้งแบบรายงานการประเมินผล เพื่ออำนวยความสะดวกให้ครูนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานักเรียน ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา อีกทั้งยังได้จัดทำแนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับครูและผู้บริหาร ใช้เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักเรียน ชุมชน และบุคคลทั่วไป โดยเอกสารชุดนี้มีจำนวน ๕ เล่ม ประกอบด้วย

๑. แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ระดับปฐมวัย
๒. แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ระดับประถมศึกษา
๓. แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ระดับมัธยมศึกษา
๔. แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับครู
๕. แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับผู้บริหาร

เอกสารฉบับนี้เป็น เล่มที่ ๒ แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ระดับประถมศึกษา สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเด็ก นักเรียน ครู และผู้บริหารจะได้รับประโยชน์จากการนำแนวทางที่กำหนดนี้ ไปสู่การนำไปปฏิบัติได้อย่างจริงจัง และโรงเรียนสามารถสร้างคนดีให้บ้านเมืองได้ตามพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ และรัชกาลที่ ๑๐ ต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๑. คุณธรรม ๑๒ ประการ กับพระบรมราโชวาทและพระบรมราโชบาย

คุณธรรม หมายถึง ธรรมะที่เป็นความดี ซึ่งบุคคลควรมีประจำตน และธรรมะก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่มวลมนุษย์ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, ๒๕๕๒) เช่น มีความกตัญญู ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ สามัคคี มีวินัย มีน้ำใจ เป็นสุภาพชน เป็นต้น คุณธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องปลูกฝังให้เจริญงอกงามและฝังแน่นในจิตสำนึกของบุคคลในสังคม โดยต้องปลูกฝังอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา รวมถึงผู้ที่ทำหน้าที่จัดการศึกษา คือ ครูและผู้บริหารสถานศึกษาที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี ในการจัดการศึกษาให้แก่เยาวชน จึงกำหนดให้ต้องมีความรู้คู่คุณธรรม แต่ในยุคปัจจุบัน ด้วยปัญหาของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเยาวชนที่มีมากขึ้น อันเป็นความเสี่ยงของการอยู่ร่วมกันในสังคมของเยาวชนในอนาคต จึงมีข้อเสนอจากหลายภาคส่วนที่กำหนดให้คุณธรรมนำความรู้ ทั้งนี้ สำนักงานสถิติแห่งชาติได้สังเคราะห์คุณธรรมพื้นฐานไว้ ๙ ประการ ได้แก่ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี มีน้ำใจ และกตัญญู

ในการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ซึ่งปัจจุบันมีการประสานความร่วมมือกับสำนักงานองคมนตรีที่รับผิดชอบโครงการโรงเรียนกองทุนการศึกษา ดำเนินการพัฒนาตัวชี้วัดคุณธรรมสำหรับนักเรียนในโครงการ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา ได้พัฒนาตัวชี้วัดคุณธรรมโดยผนวกกับคุณธรรมที่ระบุในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ ๙) และพระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๑๐) สรุปเป็นคุณธรรม ๑๒ ประการ ของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ทั้งนี้ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษาได้จัดทำแนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับนักเรียน ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา รวมทั้งสำหรับครู และผู้บริหาร โดยระบุกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ นิยาม ตัวชี้วัด และพฤติกรรมบ่งชี้คุณธรรม ๑๒ ประการ แนวทางการนำไปใช้ วิธีการและเครื่องมือการประเมิน รวมถึงเกณฑ์การประเมิน เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในเบื้องต้น จึงนำเสนอนิยาม ตัวชี้วัด และพฤติกรรมบ่งชี้คุณธรรม ๑๒ ประการ เป็นภาพรวมตลอดแนว ดังนี้

๑.๑ นิยามคุณธรรม ๑๒ ประการ

๑ วินัย

หมายถึง การยึดมั่นและปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ และข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม อย่างต่อเนื่อง จนเกิดเป็นปกติวิสัย

๒ ซื่อสัตย์สุจริต

หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในความถูกต้อง ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งทางกาย วาจา ใจ

๓ พอเพียง

หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

๔ จิตอาสา

หมายถึง การเสียสละแรงกาย แรงใจ สติปัญญา หรือสิ่งที่ตนเองมี ด้วยความสำนึกต่อส่วนรวม เพื่อสร้างประโยชน์ให้กับผู้อื่นและสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทน

๕ กตัญญู

หมายถึง การกระทำที่เป็นการตอบแทนต่อผู้มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ และสถาบันหลักของชาติเมื่อมีโอกาส

๖ รับผิดชอบ

หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของตนเองตามบทบาท ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย และยอมรับผลของการกระทำของตนเอง และปรับปรุงแก้ไข

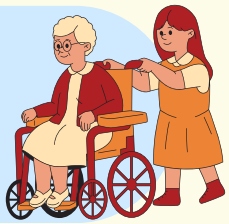

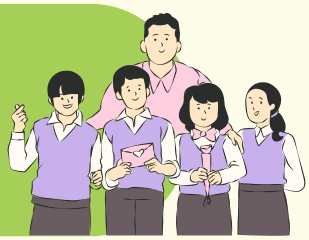
๗ เมตตากรุณา

หมายถึง ความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข และช่วยเหลือทั้งคนและสัตว์พ้นจากความทุกข์

๘ อดทน

หมายถึง มีความมุ่งมั่นในความดี ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรค เมื่อต้องเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ

๙ สุภาพ

หมายถึง การแสดงออกทางกิริยา วาจา และการแต่งกายอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ สอดคล้องกับจารีตของสังคม โดยแสดงถึงความเคารพและการให้เกียรติผู้อื่น

๑๐ สามัคคี

หมายถึง ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดอง เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ร่วมกันปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย

๑๑ สะอาด

หมายถึง การดูแลตนเองให้ถูกสุขอนามัย ด้านร่างกาย เครื่องนุ่งห่ม สิ่งของเครื่องใช้ ที่อยู่อาศัย รวมทั้งดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและสถานที่ส่วนรวมให้ปราศจากความสกปรก

๑๒ ใฝ่เรียนรู้

หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจเพียรพยายามในการเรียน แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

๑.๒ ความเชื่อมโยงคุณธรรม ๑๒ ประการ กับพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๑๐)

คุณธรรม ๑๒ ประการ	พระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ ๑๐			
	ทัศนคติที่ดีต่อบ้านเมือง	มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง - มีคุณธรรม	มีงานทำ - มีอาชีพ	เป็นพลเมืองดี
วินัย	✓	✓	✓	✓
ซื่อสัตย์	✓	✓	✓	
พอเพียง		✓	✓	
จิตอาสา	✓			✓
กตัญญู	✓	✓		✓
รับผิดชอบ	✓	✓	✓	✓
เมตตากรุณา		✓	✓	✓
อดทน		✓	✓	
สุภาพ		✓	✓	✓
สามัคคี	✓	✓	✓	✓
สะอาด	✓	✓		✓
ใฝ่เรียนรู้	✓	✓	✓	✓

อนึ่ง โรงเรียนสามารถเพิ่มเติมจุดเน้นการพัฒนาคุณธรรม ๑๒ ประการ ได้มากกว่าที่กำหนด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของโรงเรียน

๑.๓ ภาพรวม นิยาม ตัวชี้วัด และพฤติกรรมบ่งชี้ คุณธรรม ๑๒ ประการ ระดับปฐมวัยถึงระดับมัธยมศึกษา

คุณธรรม/นิยาม	ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้ของแต่ละระดับชั้น		
		ปฐมวัย	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา
๑. วินัย หมายถึง การยึดมั่นและปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ และข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียนและสังคมอย่างต่อเนื่อง จนเกิดเป็นปกติวิสัย	๑. ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม	- แต่งกายถูกต้องตามระเบียบ - เข้าแถวและเดินแถวอย่างเป็นระเบียบ - ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน และเก็บของเล่นของใช้ส่วนตัว/ส่วนรวม ให้เข้าที่อย่างเรียบร้อยด้วยตนเอง	- แต่งกายถูกต้องตามระเบียบที่สถานศึกษากำหนด - เข้าแถวและเดินแถวอย่างมีระเบียบด้วยตนเอง โดยไม่ต้องมีผู้อื่นกำกับ - ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน โรงเรียนครอบครัว และชุมชน - ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน - รับผิดชอบและรู้หน้าที่ของตนเอง - เคารพในสิทธิของผู้อื่นและรู้จักสิทธิของตนเอง เป็นผู้นำผู้ตามที่ดี และมีวินัยทางการเงิน	- แต่งกายถูกต้องตามระเบียบที่สถานศึกษากำหนด - เข้าแถวและเดินแถวอย่างมีระเบียบด้วยตนเอง โดยไม่ต้องมีผู้อื่นกำกับ - ปฏิบัติตามข้อตกลงกฎระเบียบและข้อบังคับของโรงเรียน ชุมชน สังคม ประเทศชาติ และสังคมโลกอย่างเคร่งครัด - รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง - เคารพในสิทธิของผู้อื่น และรู้จักสิทธิของตนเอง - เป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดีอย่างมีวิจารณญาณ - มีวินัยทางการเงิน
	๒. ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบในการทำงาน	- ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามเวลาที่กำหนด	- มาโรงเรียนและกลับจากโรงเรียนตรงเวลา - เข้าเรียนตรงเวลา - ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายเสร็จและส่งตรงเวลา	- มาโรงเรียนและกลับจากโรงเรียนตรงเวลาที่โรงเรียนกำหนด - เข้าเรียนตรงเวลาและสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองทุกที่ทุกเวลา - ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายเสร็จเรียบร้อยและส่งตรงเวลา

คุณธรรม/นิยาม	ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้ของแต่ละระดับชั้น		
		ปฐมวัย	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา
๒. ซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในความถูกต้องประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา ใจ	๑. ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองทั้งทางกาย วาจา ใจ	- ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นความจริง - ปฏิบัติตนถูกต้องละอาย และเกรงกลัวต่อการกระทำผิด - ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา	- ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นความจริง - ปฏิบัติตนถูกต้องละอายและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด - ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา	- ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นความจริง - ปฏิบัติตนถูกต้องละอายและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด - ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา
	๒. ประพฤติตรงตามความเป็นจริง ต่อผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา ใจ	- ไม่หยิบฉวยสิ่งของผู้อื่นที่ไม่ใช่ของตนเอง - ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง - ไม่หาผลประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง	- ไม่หยิบฉวยสิ่งของผู้อื่นที่ไม่ใช่ของตนเอง - ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง - ไม่แสวงหาผลประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง	- ไม่หยิบฉวยสิ่งของผู้อื่นที่ไม่ใช่ของตนเอง - ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง - ไม่แสวงหาผลประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง
๓. พอเพียง หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข	๑. ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม	- ใช้เงิน ของใช้ส่วนตัวและของใช้ส่วนรวมอย่างประหยัดคุ้มค่าและดูแลเก็บรักษาอย่างดี	- กำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานหรือการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน - วางแผนการเรียนการทำงาน และการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของความรู้ ข้อมูลและข่าวสาร	- ใช้ทรัพย์สินของตนเองและทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คุ้มค่า เก็บรักษา ดูแลอย่างดี - ตัดสินใจอย่างรอบคอบ มีเหตุผล ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนและให้อภัยเมื่อผู้อื่นกระทำผิดพลาด

คุณธรรม/นิยาม	ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้ของแต่ละระดับชั้น		
		ปฐมวัย	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา
	๒. มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	- ใช้ชีวิตประจำวันอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข	- ใช้ชีวิตประจำวันอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข - รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม ปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข	- ใช้ความรู้ ข้อมูล และข่าวสาร ในการวางแผนการเรียน การทำงาน และการใช้ชีวิตประจำวัน - ยอมรับการเปลี่ยนแปลงของครอบครัว ชุมชน สังคม สภาพแวดล้อม และปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
๔. จิตอาสา หมายถึง การเสียสละแรงกาย แรงใจ สติปัญญา หรือสิ่งที่ตนเองมีด้วยความสำนึกต่อส่วนรวม เพื่อสร้างประโยชน์ให้กับผู้อื่นและสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทน	๑. ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจและพึงพอใจโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน	- ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูอาสาทำงานแบ่งปัน ช่วยเหลือผู้อื่นได้โดยมีผู้แนะนำ - ช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อพบเห็นผู้อื่นต้องการความช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสมตามวัย - แบ่งปันขนม ของเล่นให้เพื่อน แสดงความรักต่อเพื่อน	- ช่วยเหลืองานหรือกิจกรรมให้องเรียนและที่บ้านด้วยความเต็มใจ - ร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และส่วนรวมด้วยความเต็มใจ - แบ่งปันสิ่งของของตนเองให้ผู้อื่น - ช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนด้วยความเต็มใจ	- ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครองและครูทำงานด้วยความเต็มใจ - อาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญาด้วยความสมัครใจ - แบ่งปันสิ่งของทรัพย์สินและอื่น ๆ และช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่น
	๒. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม	- ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดเมื่อมีผู้แนะนำได้ - เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน	- ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด - เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน	- ดูแลรักษาทรัพย์สมบัติสิ่งแวดล้อมของห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน และสังคม - เป็นผู้นำหรือเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของโรงเรียนและชุมชนด้วยความเต็มใจ

คุณธรรม/นิยาม	ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้ของแต่ละระดับชั้น		
		ปฐมวัย	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา
๕. กตัญญู หมายถึง การกระทำที่เป็นการตอบแทนต่อผู้มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ และสถาบันหลักของชาติเมื่อมีโอกาส	๑. กตัญญูต่อผู้มีพระคุณและผู้ทำคุณประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติ	- บอกถึงบุคคลที่มีพระคุณ - แสดงความเคารพต่อผู้มีพระคุณ - ช่วยเหลือผู้มีพระคุณ - ร่วมกิจกรรมวันสำคัญที่เกี่ยวกับผู้มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติ	- อธิบายถึงบุคคลที่มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม สังคมและประเทศชาติ - ให้ความเคารพและให้เกียรติบุคคลที่มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับส่วนรวม สังคมและประเทศชาติ	- อภิปรายถึงบุคคลที่มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับส่วนรวม สังคมและประเทศชาติ - ให้ความเคารพและให้เกียรติผู้ที่มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับส่วนรวม สังคมและประเทศชาติด้วยความเต็มใจ
	๒. กตัญญูต่อสถาบันหลัก (ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์)	- แสดงความเคารพต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ โดยยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ สวดมนต์ หรือปฏิบัติกิจกรรมตามศาสนาที่นับถือ และร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียนจัดขึ้น	- ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมี - ร้องเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมีได้ - บอกความหมายของเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมีได้ - ปฏิบัติตนตามหน้าที่และสิทธิของนักเรียน - ให้ความร่วมมือร่วมใจในการทำงานกับสมาชิกในโรงเรียน - ร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีในการสร้างความสามัคคีเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน	- ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมี - ร้องเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมีได้และบอกความหมายของเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมีได้ถูกต้อง - ปฏิบัติตามหน้าที่และสิทธิของพลเมืองดี - ให้ความร่วมมือร่วมใจในการทำงานกับสมาชิกในโรงเรียน ชุมชนและสังคม - เข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่สร้างความสามัคคีที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน

คุณธรรม/นิยาม	ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้ของแต่ละระดับชั้น		
		ปฐมวัย	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา
			- ร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาสม่ำเสมอ - เป็นตัวอย่างที่ดีของศาสนิกชน - ร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น	- ชื่นชม ปกป้องความเป็นชาติไทย - ร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ - ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาสม่ำเสมอ - เป็นตัวอย่างที่ดีของศาสนิกชน - ร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น - ชื่นชมในพระราชกรณียกิจพระปรีชาสามารถของพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์
๖. รับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของตนเองตามบทบาทตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายและยอมรับผลของการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไข	๑. ปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ของตน	- ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ต่อตนเอง - ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ต่อครอบครัว - ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ต่อครูและโรงเรียน	- ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง หน้าที่ต่อครอบครัว หน้าที่ต่อครูและโรงเรียน	- ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ต่อตนเอง - ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ต่อครอบครัว - ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ต่อครู และโรงเรียน - ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ต่อท้องถิ่นของตนเอง - ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ต่อประเทศชาติ

คุณธรรม/นิยาม	ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้ของแต่ละระดับชั้น		
		ปฐมวัย	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา
	๒. ปฏิบัติตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย	- ทำงานที่ได้รับมอบหมายจากพ่อแม่และครู	- ทำงานและร่วมกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจากครอบครัว ครู และโรงเรียน	- ทำงานและร่วมกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจากครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสังคม
	๓. ยอมรับผลการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไข	- ยอมรับผลการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของพ่อแม่และครู	- ยอมรับผลการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของครอบครัว เพื่อนและครู	- ยอมรับผลการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของครอบครัว เพื่อน ครู และผู้บริหารโรงเรียน
๗. เมตตากรุณา หมายถึง ความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุขและช่วยเหลือทั้งคนและสัตว์พ้นจากความทุกข์	๑. ความเมตตากรุณา ที่แสดงออกทางกาย	- ช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจวัตรประจำวันหรือกิจกรรมต่าง ๆ - แบ่งปันหรือให้ยืมสิ่งของ/ของเล่นที่เพื่อนขาดแคลน - มีความเห็นอกเห็นใจ มีน้ำใจ ดูแลช่วยเหลือเพื่อนและสัตว์	- ช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจกรรม - แบ่งปันหรือให้ยืมสิ่งของ/อุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ ที่เพื่อนขาดแคลน - มีความเห็นอกเห็นใจ มีน้ำใจ ดูแลช่วยเหลือคนและสัตว์	- ช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจกรรม - แบ่งปันหรือให้ยืมสิ่งของ/อุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ ที่เพื่อนขาดแคลน - มีความเห็น เห็นใจ มีน้ำใจ ดูแลช่วยเหลือคนและสัตว์
	๒. ความเมตตากรุณาที่แสดงออกทางวาจา	- รู้จักที่จะแสดงออกถึงความรู้สึกเห็นใจ - รู้จักกล่าวคำที่แสดงออกถึงความมีน้ำใจ - รู้จักกล่าวคำที่แสดงออกถึงการ ให้อภัย	- แสดงความเห็นใจกล่าวคำที่แสดงออกถึงความมีน้ำใจ กล่าวคำที่แสดงออกถึงการให้อภัย	- รู้จักที่จะแสดงออกถึงความรู้สึกเห็นใจ - ให้คำปรึกษาเมื่อเพื่อน/ผู้อื่นเสียใจหรือผิดหวัง - กล่าวคำที่แสดงออกถึงความมีน้ำใจ เช่น ยินดีด้วยนะ - กล่าวคำที่แสดงออกถึงการให้อภัยด้วยความเต็มใจ

คุณธรรม/นิยาม	ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้ของแต่ละระดับชั้น		
		ปฐมวัย	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา
๘. อดทน หมายถึง มีความมุ่งมั่นในความดี ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรค เมื่อต้องเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ	๑. การไม่ย่อท้อต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งกาย วาจาและจิตใจ	- ทำกิจวัตรประจำวันและกิจกรรมด้วยตนเองได้สำเร็จ - ใช้คำพูดอย่างสุภาพสม่ำเสมอ - ตั้งใจและมุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จ	- ทำกิจกรรมหรืองานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จ - ใช้คำพูดอย่างสุภาพสม่ำเสมอ - ตั้งใจมุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จ	- ทำกิจกรรมหรืองานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จ - ใช้คำพูดอย่างสุภาพสม่ำเสมอ - ตั้งใจมุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จ
๙. สุภาพ หมายถึง การแสดงออกทางกิริยา วาจา และการแต่งกายอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ สอดคล้องกับจารีตของสังคม โดยแสดงถึงความเคารพและการให้เกียรติผู้อื่น	๑. กิริยาสุภาพ	- ยกมือไหว้เมื่อพบเห็นผู้ใหญ่ - ค้อมตัวเมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่ - ไม่ยืนค้ำศีรษะผู้ใหญ่ - ไม่แสดงกิริยาล้อเลียนและไม่เยาะเย้ยผู้อื่น	- แสดงความเคารพด้วยการไหว้ คำนับยืนตรง เมื่อเดินสวนทางกับครู อาจารย์ หรือผู้ใหญ่ - ค้อมตัวเมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่ - ไม่ยืนค้ำศีรษะผู้ใหญ่ - ไม่แสดงกิริยาล้อเลียนและไม่เยาะเย้ยผู้อื่น	- แสดงความเคารพเมื่อเดินสวนทางกับครู อาจารย์ หรือผู้ใหญ่ ด้วยการไหว้ คำนับยืนตรง - ค้อมตัวเมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่ - ไม่ยืนค้ำศีรษะผู้ใหญ่ - ไม่แสดงกิริยาล้อเลียน ไม่เยาะเย้ยผู้อื่น - ไม่นั่งไขว่ห้าง ไม่เหยียดขาเมื่อนั่งต่อหน้าผู้ใหญ่
	๒. วาจาสุภาพ	- พูดจาด้วยน้ำเสียงสุภาพ มีหางเสียง ไม่พูดคำหยาบ ตะโกนเสียงดัง เอะอะโวยวาย รู้จักโต้ตอบได้ถูกต้องตามสถานการณ์	- พูดจาด้วยน้ำเสียงสุภาพ มีหางเสียง ไม่พูดคำหยาบ ไม่ตะโกนเสียงดัง ไม่เอะอะโวยวาย รู้จักโต้ตอบได้ถูกต้องตามสถานการณ์	- พูดจาด้วยน้ำเสียงไพเราะ สุภาพ และรู้จักโต้ตอบได้ถูกต้องตามสถานการณ์
	๓. แต่งกายสุภาพ	- แต่งกายเหมาะสมตามกาลเทศะ	- แต่งกายเหมาะสมตามกาลเทศะและตามที่สถานศึกษากำหนด	- แต่งกายเหมาะสมตามกาลเทศะและตามที่สถานศึกษากำหนด

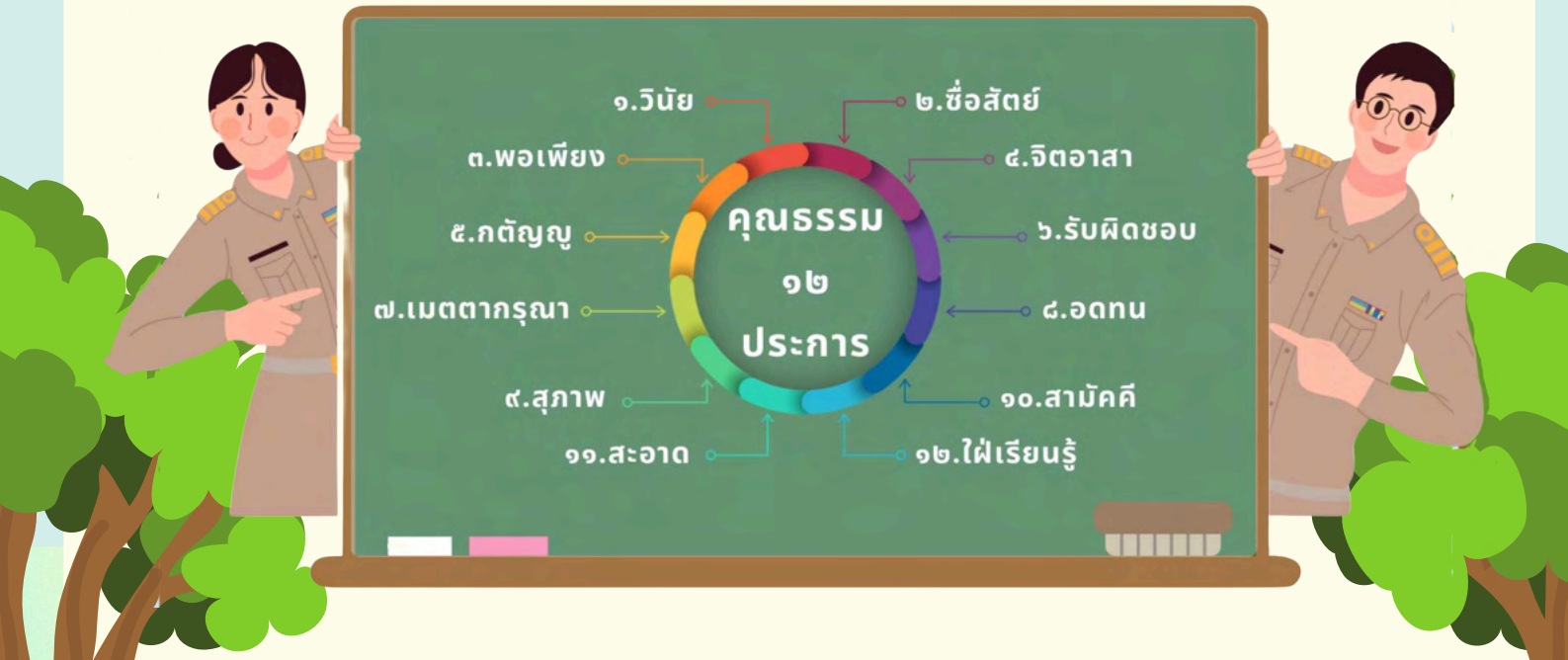
คุณธรรม/นิยาม	ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้ของแต่ละระดับชั้น		
		ปฐมวัย	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา
๑๐. สามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกันความปรองดองเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ร่วมกันปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย	๑. ร่วมมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ด้วยความพร้อมเพรียง	- ทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายพร้อมเพรียงกัน	- ทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายพร้อมเพรียงกัน	- ทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายและตามความสมัครใจพร้อมเพรียงกัน
	๒. ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นอย่างมีเหตุผล	- ฟังเพื่อนในกลุ่มพูด - บอกความต้องการของตนเองได้	- รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างตั้งใจ - พูดแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	- รับฟังและวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้อื่นได้ - พูดแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลและยกตัวอย่างประกอบได้
	๓. ปฏิบัติเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	- ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน	- ปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันของกลุ่ม ห้องเรียน โรงเรียน และบทบาทผู้นำผู้ตามที่ดี	- ปฏิบัติตามความคิดเห็นหรือข้อตกลงร่วมกันของกลุ่มอย่างมีวิจารณญาณ - ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

คุณธรรม/นิยาม	ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้ของแต่ละระดับชั้น		
		ปฐมวัย	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา
๑๑. สะอาด หมายถึง การดูแลตนเองให้ถูกสุขอนามัยด้านร่างกาย เครื่องนุ่งห่ม สิ่งของเครื่องใช้ ที่อยู่อาศัย รวมทั้งดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและสถานที่ส่วนรวมให้ปราศจากความสกปรก	๑. การดูแลตนเองให้ถูกสุขอนามัย	- ดูแลร่างกายให้สะอาดอยู่เสมอ - ดูแลเครื่องแต่งกาย เครื่องนอน ของตนเองให้สะอาดอยู่เสมอ - ดูแลอุปกรณ์เครื่องใช้ส่วนตัวให้สะอาดอยู่เสมอ	- ดูแลร่างกายให้สะอาดอยู่เสมอ - ดูแลเครื่องแต่งกายของตนเองให้สะอาดอยู่เสมอ - ดูแลเครื่องใช้ส่วนตัวให้สะอาดอยู่เสมอ	- ดูแลร่างกายให้สะอาดอยู่เสมอ - ดูแลเครื่องแต่งกายของตนเองให้สะอาดอยู่เสมอ - ดูแลเครื่องใช้ส่วนตัวให้สะอาดอยู่เสมอ
	๒. การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม	- ดูแลสถานที่ให้สะอาด	- ดูแลพื้นที่รับผิดชอบบ้าน อาคารเรียนให้สะอาดอยู่เสมอ และจัดเก็บและคัดแยกขยะบริเวณโรงเรียนให้ถูกที่	- ดูแลพื้นที่รับผิดชอบให้สะอาด - ดูแลบ้านให้สะอาดอยู่เสมอ - ดูแลอาคารเรียนให้สะอาดอยู่เสมอ - จัดเก็บและคัดแยกขยะทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน
	๓. การดูแลสถานที่ส่วนรวมให้สะอาด	- ดูแลห้องเรียนห้องสุขาให้สะอาด	- ดูแลห้องเรียนห้องสุขา อาคารเรียน และอาคารประกอบต่าง ๆ ให้สะอาด	- ดูแลห้องเรียนห้องสุขาให้สะอาด - ดูแลรักษาสถานที่ส่วนรวมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนให้สะอาด

คุณธรรม/นิยาม	ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้ของแต่ละระดับชั้น		
		ปฐมวัย	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา
๑๒. ใฝ่เรียนรู้ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจเพียรพยายามในการเรียน แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน	๑. ตั้งใจเพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	- ตั้งใจเรียน และเอาใจใส่ในการเรียนสม่ำเสมอ	- ตั้งใจเรียน เอาใจใส่และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้ - สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ	- ตั้งใจเรียน เอาใจใส่และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้ - สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ
	๒. แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม สรุปเป็นองค์ความรู้และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	- ค้นหาความรู้จากหนังสือเอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน	- ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และเลือกใช้สื่อได้เหมาะสม - บันทึกความรู้ วิเคราะห์ข้อมูลจากสิ่งที่เรียนรู้ สรุปเป็นองค์ความรู้ - แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	- ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และเลือกใช้สื่อได้เหมาะสม - บันทึกความรู้ วิเคราะห์ข้อมูลจากสิ่งที่เรียนรู้ สรุปเป็นองค์ความรู้ - แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

๒. กรอบแนวคิด

สถานศึกษาทุกแห่งจัดการเรียนรู้ตามวิสัยทัศน์ ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุล ทั้งด้านร่างกาย มีคุณธรรมคู่กับความรู้มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยที่จะเป็นกำลังของชาติในอนาคต ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข กล่าวโดยรวมคือหลักสูตรกำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและสามารถประกอบอาชีพได้เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน จุดมุ่งหมายประการสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนในปัจจุบัน คือการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางการปฏิบัติ ซึ่งวิสัยทัศน์และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้สอดคล้องกับพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๑๐) ที่ทรงเน้นย้ำว่า การศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง ๒) มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง - มีคุณธรรม ๓) มีงานทำ - มีอาชีพ และ ๔) เป็นพลเมืองดี และเพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน จึงได้มีการสังเคราะห์คุณธรรมพื้นฐานสำหรับเด็กและเยาวชน พบว่า มี ๙ ประการ เมื่อนำมาผนวกกับคุณธรรมตามหลักสูตร จึงรวมเป็นคุณธรรม ๑๒ ประการ อันนำไปสู่การปฏิบัติตนที่เหมาะสมดีงาม สอดคล้องกับหลักธรรมของศาสนา วิถีชีวิต ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ระดับประถมศึกษานี้ จะช่วยให้ครูเข้าใจความสำคัญ นิยาม ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ ตัวอย่างพฤติกรรมที่สังเกตได้ รวมทั้งแนวทางการนำไปใช้ วิธีการประเมินคุณธรรม เกณฑ์การประเมิน แบบรายงานผลการประเมิน สามารถนำไปปรับใช้ในการปลูกฝังและพัฒนาคุณธรรม ๑๒ ประการของผู้เรียนได้อย่างมั่นใจ

๓. วัตถุประสงค์

๑ เพื่อสร้างความเข้าใจให้ครูเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ

๒ เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ

๓ เพื่อประเมินคุณธรรมของนักเรียนตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ

๔ เพื่อให้นักเรียนประพฤติปฏิบัติตนตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ และเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่น

๔. ตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ และพฤติกรรมบ่งชี้ ระดับประถมศึกษา

๑) วินัย หมายถึง การยึดมั่นและปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ และข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคมอย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นปกติวิสัย

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียนและสังคม	๑. แต่งกายถูกต้องตามระเบียบที่สถานศึกษากำหนด	- แต่งกายชุดนักเรียนเรียบร้อย ไม่มีชายเสื้อออกมาด้านนอก - แต่งกายตามที่โรงเรียนกำหนดในแต่ละวัน
	๒. เข้าแถวและเดินแถวอย่างมีระเบียบด้วยตนเองโดยไม่ต้องมีผู้อื่นกำกับ	- เข้าแถวรอและเดินแถวอย่างมีระเบียบด้วยตนเอง - เดินแถวเข้าห้องเรียนอย่างเป็นระเบียบ - เข้าแถวในสนามโดยไม่ต้องให้ครูคอยเตือน

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
	๓. ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน โรงเรียน ครอบครัว และชุมชน	- ถอดรองเท้าและวางเป็นระเบียบหน้าห้องเรียนทุกครั้ง - ขออนุญาตทุกครั้งก่อนออกจากห้องเรียน - ทำตามข้อตกลง เช่น พูดจาไพเราะ และให้ความช่วยเหลือคนในบ้านตามความสามารถ - ช่วยรดน้ำต้นไม้ในตอนเย็นทุกวันตามที่ได้รับมอบหมาย
	๔. ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน	- แต่งกายถูกระเบียบ - มาเรียนครบตามเกณฑ์
	๕. รับผิดชอบและรู้หน้าที่ของตนเอง	- ทำการบ้านทันทีก่อนเล่นและไม่ลืมนำมาส่งที่โรงเรียน ตรงตามเวลาที่ครูกำหนด - ส่งแบบฝึกหัดท้ายคาบเรียนตรงเวลา
	๖. เคารพในสิทธิของผู้อื่นและรู้จักสิทธิของตนเอง เป็นผู้นำผู้ตามที่ดี และมีวินัยทางการเงิน	- ไม่ทำเสียงดังรบกวนผู้อื่นในที่สาธารณะ เช่น ในห้องเรียน ในตลาด - ไม่แซงคิวคนที่มาก่อน - ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มหรือสมาชิกในกลุ่มตามที่ได้รับมอบหมาย
๒. ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันและรับผิดชอบในการทำงาน	๑. มาโรงเรียนและกลับจากโรงเรียนตรงตามเวลา	- ไม่แวะระหว่างทางเมื่อกลับบ้าน
	๒. เข้าเรียนตรงเวลา	- รีบกลับเข้าห้องเรียนเมื่อหมดเวลาพักหรือหลังเข้าห้องน้ำ
	๓. ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายเสร็จและส่งตรงเวลา	- รู้หน้าที่ในฐานะนักเรียน ทำการบ้านและศึกษาหาความรู้

๒) ซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในความถูกต้อง ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งทางกาย วาจา ใจ

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองทั้งทางกาย วาจา ใจ	๑. ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นความจริง	- เมื่อครูถามข้อมูลต่าง ๆ ตอบตามความจริง
	๒. ปฏิบัติตนถูกต้อง ละอาย และเกรงกลัวต่อการกระทำผิด	- ไม่แซงคิวในการเข้าแถวรับของ
	๓. ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา	- เมื่อนัดเพื่อนไว้ ต้องไปตามนัด
๒. ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา ใจ	๑. ไม่หยิบฉวยสิ่งของผู้อื่นที่ไม่ใช่ของตนเอง	- ไม่ขโมยสิ่งของผู้อื่น - ขออนุญาตผู้อื่นก่อนหยิบสิ่งของของเขามาใช้
	๒. ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง	- ปฏิบัติตามข้อตกลงที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ส่วนรวม และสังคม - พูดความจริงที่ไม่ทำให้ผู้อื่นเสียหายทั้งต่อหน้าและลับหลัง
	๓. ไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง	- ขออนุญาตก่อนนำของผู้อื่นมาใช้ - ไม่บิดเบือนข้อมูลต่าง ๆ เช่น ข้อมูลสื่อออนไลน์

๓) พอเพียง หมายถึง อยู่อย่างพอเพียง คุณลักษณะที่แสดงออก ถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณมีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม	๑. กำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงาน หรือการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน	- กำหนดจำนวนงานและกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติในแต่ละวัน
	๒. วางแผนการเรียนการทำงาน และการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของความรู้ ข้อมูล และข่าวสาร	- ใช้ความรู้ ข้อมูล และข่าวสารประกอบการวางแผนการเรียนการทำงาน และการใช้ชีวิตประจำวัน
๒. มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	๑. ใช้ชีวิตประจำวันอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข	- ไม่ทำพฤติกรรมที่สร้างความเดือดร้อนหรือความเสียหายแก่ตนเองและส่วนรวม
	๒. รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม ปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข	- รู้เท่าทันสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม - ปรับตัวเข้ากับสังคมได้และอยู่ได้อย่างมีความสุข

๔) จิตอาสา หมายถึง การเสียสละแรงกาย แรงใจ สติปัญญา หรือสิ่งที่ตนเองมี ด้วยความสำนึกต่อส่วนรวม เพื่อสร้างประโยชน์ให้กับผู้อื่นและสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทน

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ และพึงพอใจโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน	๑. ช่วยเหลืองานหรือกิจกรรมในห้องเรียน และที่บ้านด้วยความเต็มใจ	- ช่วยเหลือครูหรือผู้ปกครองด้วยการทำความสะอาดโรงเรียนและที่บ้าน
	๒. ร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และส่วนรวมด้วยความเต็มใจ	- ร่วมกิจกรรมทำความสะอาดโรงอาหารของโรงเรียน และเก็บขยะในชุมชน

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
	๓. แบ่งปันสิ่งของ ของตนเองให้ผู้อื่น	- แบ่งดินสอสีให้เพื่อนใช้
	๔. ช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนด้วยความเต็มใจ	- พบเห็นเพื่อนโดนรังแกแล้วรีบไปแจ้งครูให้ทราบ
๒. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม	๑. ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด	- ปิดไฟ ปิดน้ำ หลังเลิกใช้ - เก็บขยะ/คัดแยกขยะ
	๒. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน และชุมชน	- ปลูกป่าในชุมชน - รณรงค์กำจัดลูกน้ำยุงลาย - รณรงค์การใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก

๕) กตัญญู หมายถึง การกระทำที่เป็นการตอบแทนต่อผู้มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ และสถาบันหลักของชาติเมื่อมีโอกาส

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. กตัญญูต่อผู้มีพระคุณและผู้ทำคุณประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติ	๑. อธิบายถึงบุคคลที่มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม สังคมและประเทศชาติ	- บอกถึงพระคุณของบิดา มารดา ผู้ปกครอง ครู ผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับส่วนรวม และประเทศชาติ - มีบุคคลต้นแบบด้านความกตัญญูและบอกแนวทางที่ตนนำมาปฏิบัติตามในชีวิตประจำวัน
	๒. ให้ความเคารพและให้เกียรติบุคคลที่มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับส่วนรวม สังคม และประเทศชาติ	- ให้ความเคารพบิดา มารดา ผู้ปกครอง ครู ผู้ทำคุณประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติ ด้วยความเต็มใจ

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๒. กตัญญูต่อสถาบันหลัก (ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์)	๑. ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมี	- ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมี อย่างภาคภูมิใจ
	๒. ร้องเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมีได้	- ร้องเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมี ได้ด้วยความภาคภูมิใจ
	๓. บอกความหมายของเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมีได้	- บอกเนื้อหาสาระของเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมี ได้อย่างเข้าใจความหมาย
	๔. ปฏิบัติตนตามหน้าที่และสิทธิของนักเรียน	- ปฏิบัติตนตามกฎ กติกา ที่โรงเรียนและสังคมกำหนด - มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมเลือกตั้งสภานักเรียน
	๕. ให้ความร่วมมือร่วมใจในการทำงานกับสมาชิกในโรงเรียน	- ทำความสะอาดโรงเรียนและชุมชนตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ - ร่วมกิจกรรมความกตัญญูต่อสถาบันหลัก (ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์) ของโรงเรียน และชุมชน จัดขึ้นด้วยความเต็มใจ
	๖. ร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีในการสร้างความสามัคคี เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน	- เข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมจิตอาสา/กิจกรรมค่ายคุณธรรมของโรงเรียนและชุมชน
	๗. ร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาสม่ำเสมอ	- เข้าร่วมกิจกรรมสำคัญทางศาสนา เช่น วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันพระ หรือวันสำคัญทางศาสนา ที่ตนนับถือ

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
	๘. เป็นตัวอย่างที่ดีของศาสนิกชน	ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาที่ตนนับถือ และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เพื่อน ๆ และน้อง ๆ
	๙. ร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น	- เข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมวันสำคัญเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียน และชุมชนจัดขึ้น เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา วันชาติ วันคล้ายวันสถาปนาลูกเสือแห่งชาติ

๖) รับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของตนเองตามบทบาท ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย และยอมรับผลของการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไข

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. ปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ของตน **๒. ปฏิบัติตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย** **๓. ยอมรับผลการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไข**	๑. ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง หน้าที่ต่อครอบครัว หน้าที่ต่อครู และโรงเรียน	- ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน - ช่วยเหลือพ่อแม่ทำงานบ้าน - เคารพและเชื่อฟังคำสั่งสอนของครู - ปฏิบัติตนตามระเบียบของโรงเรียน - เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น
	๒. ทำงานและร่วมกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจากครอบครัว ครู และโรงเรียน	- สามารถส่งการบ้านรายวันได้ตรงเวลา - ร่วมกิจกรรมของครอบครัวโรงเรียนและชุมชน ตามโอกาสที่เหมาะสม - ไม่ลืมนำการบ้านที่เสร็จแล้วมาโรงเรียนจนต้องทำให้ส่งล่าช้า - ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้มอบหมายจากครอบครัว ครู และโรงเรียนได้โดยไม่ต้องมีใครเตือน
	๓. ยอมรับผลการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของครอบครัว เพื่อน และครู	- ยอมรับเมื่อทำผิด และกล่าวคำขอโทษ - นำข้อแนะนำที่ได้รับจากพ่อแม่ ครู ผู้บริหาร และเพื่อน ไปปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

๗) เมตตากรุณา หมายถึง ความปรารถนาให้ผู้อื่น มีความสุข และช่วยเหลือ ทั้งคนและสัตว์พ้นจากความทุกข์

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. ความเมตตากรุณาที่แสดงออกทางกาย **๒. ความเมตตากรุณาที่แสดงออกทางวาจา**	๑. ช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจกรรม	- การช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายใน/นอกห้องเรียน รวมถึงการสอนการบ้านเพื่อน/สอนเพื่ออ่านหนังสืออย่างเต็มใจ
	๒. แบ่งปันหรือให้ยืมสิ่งของ/อุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ ที่เพื่อนขาดแคลน	- การแบ่งปันอุปกรณ์การเรียนให้กับเพื่อนด้วยความเต็มใจ
	๓. มีความเห็นใจ มีน้ำใจ ดูแลช่วยเหลือคนและสัตว์	- แสดงความเห็นใจ รับฟังเมื่อเพื่อนร้องไห้หรือเสียใจ - กล่าวคำที่แสดงออกถึงความมีน้ำใจ (ยินดีด้วยนะ/ดีใจด้วยนะ) - กล่าวคำที่แสดงออกถึงการให้อภัย ให้อภัยเมื่อเพื่อนทำผิดทั้งต่อตนเองและคนอื่น - บริจาคเสื้อผ้า เครื่องใช้ ให้บุคคลที่ยากไร้ - ไม่รังแกหรือทำร้ายสัตว์

๘) อดทน หมายถึง มีความมุ่งมั่นในความดี ไม่ย่อท้อต่อปัญหา และอุปสรรคตามสถานการณ์ต่าง ๆ

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. กตัญญูต่อผู้มีพระคุณและผู้ทำคุณประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติ	๑. ทำกิจกรรมหรืองานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จ	- พยายามทำสิ่งต่าง ๆ เช่น ติดกระดุม ใส่เสื้อผ้า ใส่รองเท้า ฯลฯ ด้วยตนเองจนสำเร็จ
	๒. ใช้คำพูดอย่างสุภาพสม่ำเสมอ	- พูดจาไพเราะและสุภาพ - ไม่ล้อเลียนเพื่อน - ไม่พูดคำหยาบ
	๓. ตั้งใจมุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จ	- ทำการบ้านหรือทำงานที่ครูมอบหมายให้สำเร็จทุกครั้งด้วยความอดทน

๙) สุภาพ หมายถึง การแสดงออกทางกิริยา วาจา และการแต่งกายอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะสอดคล้องกับจารีตของสังคม โดยแสดงถึงความเคารพและการให้เกียรติผู้อื่น

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. กิริยาสุภาพ	๑. แสดงความเคารพด้วยการ (ไหว้ คำนับ ยืนตรง) เมื่อเดินสวนทางกับครู อาจารย์ หรือผู้ใหญ่	- การยกมือไหว้ คำนับและยืนตรงเพื่อทำความเคารพเมื่อพบครูหรือผู้ใหญ่เมื่อเดินสวนทาง
	๒. ค้อมตัวเมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่	- โค้งตัวเมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่ทุกครั้ง
	๓. ไม่ยืนค้ำหัวผู้ใหญ่	- ยืนห่างจากผู้ใหญ่พอประมาณ
	๔. ไม่แสดงกิริยาล้อเลียนและไม่เยาะเย้ยผู้อื่น ฯลฯ	- ไม่แสดงกิริยาล้อเลียนและไม่เยาะเย้ยเพื่อน หรือผู้อื่นที่กระทำผิด
๒. วาจาสุภาพ	๑. พูดจาด้วยน้ำเสียงสุภาพ มีหางเสียง ไม่พูดคำหยาบ ไม่ตะโกนเสียงดัง ไม่เอะอะโวยวาย รู้จักโต้ตอบได้ถูกต้องตามสถานการณ์	- พูดด้วยน้ำเสียงนุ่มนวล มีคำลงท้ายที่เหมาะสม เช่น ครับ/ค่ะ ขอบคุณครับ/ขอบคุณค่ะ ขอโทษครับ/ค่ะ - ไม่พูดคำหยาบ ไม่ตะโกนเสียงดังหรือเอะอะโวยวาย - โต้ตอบกับผู้อื่นได้ถูกต้องเหมาะสมตามสถานการณ์
๓. แต่งกายสุภาพ	๑. แต่งกายเหมาะสมตามกาลเทศะและตามที่สถานศึกษากำหนด	- แต่งกายเหมาะสมกับกิจกรรมสถานที่ เวลา และสถานการณ์ - แต่งกายตามวันที่สถานศึกษากำหนด

๑๐) สามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกันความปรองดองเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ร่วมกันปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. ร่วมมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ด้วยความพร้อมเพรียง **๒. ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นอย่างมีเหตุผล** **๓. ปฏิบัติเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี**	๑. ทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายพร้อมเพรียงกัน	- เมื่อได้รับมอบหมายให้เช็ดกระดานในการทำเวรความสะอาด สามารถทำงานได้สำเร็จ สะอาด เรียบร้อย
	๒. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างตั้งใจ	- ตั้งใจฟังเมื่อเพื่อนในกลุ่มแสดงความคิดเห็นกันจนจบ และไตร่ตรองกันด้วยเหตุผล
	๓. พูดแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	- รอคอยเพื่อนพูดจบก่อน จึงพูดแสดงความคิดเห็นของตนเอง ไม่พูดแทรกขณะเพื่อนยังพูดอยู่
	๔. ปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันของกลุ่ม ห้องเรียน โรงเรียน และบทบาทผู้นำผู้ตามที่ดี	- ในการทำเวรความสะอาด สามารถทำตามข้อตกลงร่วมกันของกลุ่ม ห้องเรียน และโรงเรียน - การทำงานกลุ่มผลัดกันเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

๑๑) สะอาด หมายถึง การดูแลตนเอง ให้ถูกสุขอนามัย ด้านร่างกาย เครื่องนุ่งห่ม สิ่งของเครื่องใช้ ที่อยู่อาศัย รวมทั้งดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและสถานที่ส่วนรวมให้ปราศจากความสกปรก

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. การดูแลตนเองให้ถูกสุขอนามัย	๑. ดูแลร่างกาย เครื่องแต่งกาย ของตนเองและเครื่องใช้ส่วนตัวให้สะอาดอยู่เสมอ	- อาบน้ำ แปรงฟันอย่างน้อย วันละ ๒ ครั้งอย่างสม่ำเสมอ - สระผมให้สะอาด ไม่เป็นเหา - ตัดเล็บให้สั้นและสะอาด - สวมใส่เสื้อผ้าด้วยตนเอง - เสื้อผ้าซักรีดให้สะอาด - เก็บปากกา ดินสอ ดินสอสี ยางลบไว้ในกล่องทุกครั้งหลังใช้งาน

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๒. การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม	๑. ดูแลพื้นที่รับผิดชอบบ้าน อาคารเรียนให้สะอาดอยู่เสมอ และจัดเก็บและคัดแยกขยะบริเวณโรงเรียนให้ถูกที่	- เก็บกวาดและทำความสะอาดโต๊ะที่นั่งทุกวันหลังเลิกเรียน - ทิ้งขยะให้ถูกที่ - ทำความสะอาดบ้านทุกวัน - ทำความสะอาด ปัด กวาด เช็ดถูอาคารเรียนเป็นประจำ
๓. การดูแลสถานที่ส่วนรวมให้สะอาด	๑. ดูแลห้องเรียน ห้องสุขา อาคารเรียน และอาคารประกอบต่าง ๆ ให้สะอาด	- ปัด กวาด เช็ดถู ห้องเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบต่าง ๆ ให้สะอาด - ทำความสะอาดห้องสุขาให้แห้ง หอมสะอาด ใช้ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๑๒) ใฝ่เรียนรู้ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. ตั้งใจเพียรมีความพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	๑. ตั้งใจเรียน เอาใจใส่และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้	- มุ่งมั่นในการเรียน - เข้าเรียนตรงตามเวลา - เป็นตัวอย่างที่ดีในการตั้งใจเรียน
	๒. สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ	- เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูกำหนดให้อย่างครบถ้วน

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๒. แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม สรุปเป็นองค์ความรู้และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	๑. ศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนและเลือกใช้สื่อได้เหมาะสม	- ค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย
	๒. บันทึกความรู้ วิเคราะห์ข้อมูลจากสิ่งที่เรียนรู้ สรุปเป็นองค์ความรู้	- จดบันทึกสิ่งที่ได้จากการเรียนครบถ้วนตรงประเด็น - สามารถวิเคราะห์ความรู้ที่ได้รับจากการเรียนได้
	๓. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	- พูดคุย แลกเปลี่ยนความรู้ในเรื่องที่เรียนกับเพื่อน หรือครู ด้วยวิธีการต่าง ๆ - นำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวัน

๕. แนวทางการนำไปใช้

แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมบ่งชี้ตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ของนักเรียน ระดับประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การสร้างความตระหนักรู้

๑.๑ ผู้บริหารสร้างความรู้ ความเข้าใจ กำหนดนโยบายการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ระดับประถมศึกษาให้ครูและนักเรียนทราบ

๑.๒ ผู้บริหารแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ และกำหนดผู้รับผิดชอบการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ระดับประถมศึกษา

๑.๓ ผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมกันพัฒนาคุณธรรม ๑๒ ประการ ให้นักเรียนในทุกระดับชั้น ซึ่งแต่ละระดับชั้นอาจกำหนดน้ำหนักในการปฏิบัติคุณธรรมแต่ละประการต่างกัน หรือเน้นน้ำหนักการปฏิบัติเท่ากันทุกประการก็ได้ ขึ้นอยู่กับบริบทของสถานศึกษา

๑.๔ โรงเรียนประกาศคุณธรรมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตามที่กำหนด

๑.๕ โรงเรียนประชาสัมพันธ์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบ

ขั้นตอนที่ ๒ ดำเนินการปฏิบัติ

๒.๑ โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อม จัดหาสื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับนักเรียน

๒.๒ โรงเรียนสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาคุณธรรม ๑๒ ประการ กับผู้ปกครอง ชุมชน และโรงเรียนใกล้เคียง

๒.๓ ครูศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน และดำเนินการพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

๑) บูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้

๒) จัดให้อยู่ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

๓) จัดทำโครงการเพื่อพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ

๔) ปลูกฝังคุณธรรม ๑๒ ประการ โดยสอดแทรกในกิจวัตรประจำวันของโรงเรียน

๕) นักเรียนจัดทำโครงงานคุณธรรม

๖) ครูและนักเรียนร่วมกันคิดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนยินดีที่จะพัฒนาตนเอง

๗) ครูนำคุณธรรม ๑๒ ประการ ไปสอดแทรกในการสอนงานอาชีพให้กับนักเรียน

๘) โรงเรียนจัดกิจกรรมอื่น ๆ ตามความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและนักเรียน

๒.๔ ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนขณะปฏิบัติกิจกรรม (ตามข้อ ๒.๓)

ขั้นตอนที่ ๓ กำกับ ติดตาม และประเมินผล

๓.๑ ผู้บริหาร ครู หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายดำเนินการนิเทศ กำกับและติดตามการพัฒนาพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ของนักเรียน

๓.๒ ครู ผู้ปกครอง และเพื่อนนักเรียน มีส่วนร่วมในการประเมินผลคุณธรรมของนักเรียนตามตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้คุณธรรม ๑๒ ประการ เป็นรายบุคคล โดยประเมินก่อน ระหว่าง และหลัง ตามช่วงเวลาที่สถานศึกษากำหนด การประเมินคุณธรรม ๑๒ ประการ อาจประเมินควบคู่ไปกับการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ก็ได้

๓.๓ ครู หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายสรุปผลการประเมินผลคุณธรรมของนักเรียนตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ และพฤติกรรมบ่งชี้ เป็นรายบุคคล และรายชั้นเรียน

ขั้นตอนที่ ๔ ปรับปรุง และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

๔.๑ ครูนำผลการประเมินตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ของนักเรียนไปปรับปรุงและพัฒนานักเรียนแต่ละบุคคลให้มีพฤติกรรมที่ดีขึ้น

๔.๒ ครูแต่ละระดับชั้นคัดเลือกนักเรียนที่ประพฤติปฏิบัติตนตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ได้อย่างดีเยี่ยม เพื่อเป็นแบบอย่างแก่เพื่อนนักเรียนด้วย

๔.๓ โรงเรียนจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยให้นักเรียนที่ได้รับการคัดเลือกในแต่ละดับชั้นมาร่วมพูดคุยให้ความรู้ถึงแนวทางการปฏิบัติตนตามคุณธรรม ๑๒ ประการ ให้กับนักเรียนทุกคนในโรงเรียน ได้รับฟังและร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และโรงเรียนเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ สร้างขวัญกำลังใจให้กับนักเรียนที่ได้รับการคัดเลือกในแต่ละระดับชั้น

๖. การประเมินผลตามตัวชี้วัดคุณธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา

ในการประเมินผลตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ของนักเรียนระดับประถมศึกษานี้ ผู้ประเมินควรศึกษาทบทวนนิยามตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ วิธีการประเมิน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน รวมถึงเกณฑ์การให้ระดับคะแนนให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ เพื่อให้ผลการประเมินตรงกับความจริง ลดความลำเอียง โดยให้ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการประเมินด้วย

๑.๑ เครื่องมือประเมิน

เนื่องจากคุณธรรมเป็นสิ่งที่ต้องใช้เวลาในการบ่มเพาะเป็นเวลานาน พอสมควรและจะสังเกตเห็นพฤติกรรมหรือการแสดงออกที่ชัดเจนวิธีการประเมินคุณธรรมจึงต้องอาศัยการสังเกต สอบถาม สะท้อนคิด การบันทึกพฤติกรรม รวมทั้งการให้ผู้อื่นมีส่วนเกี่ยวข้องประเมิน เครื่องมือที่นิยมใช้ในการประเมินคุณธรรมจึงมักใช้แบบสังเกตพฤติกรรมหรือแบบประเมินพฤติกรรม โดยมีการให้คะแนนระดับคุณภาพ ดังนั้น ในการประเมินตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการนี้ จึงได้เสนอแบบสังเกตพฤติกรรมเป็นหลัก พร้อมทั้งเสนอแบบรายงานผลการประเมิน รายบุคคลและรายชั้น เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานของครูไว้ด้วย

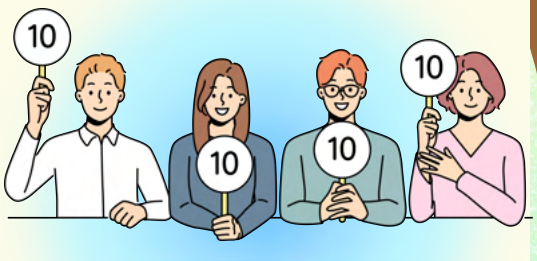

๑.๒ วิธีการประเมิน

การประเมินคุณธรรม ๑๒ ประการ ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ครูควรสังเกตพฤติกรรมและบันทึกผลการประเมินเป็นระยะ โดยอาจประเมินภาคเรียนละ ๒ - ๓ ครั้ง ส่วนผู้ปกครองอาจกำหนดจำนวนครั้งในการประเมินตามความเหมาะสม หรือให้ผู้ปกครองประเมินเฉพาะเมื่อจบการศึกษาก็ได้

๑.๓ การตัดสินผลการประเมิน

การตัดสินผลการประเมินคุณธรรม ๑๒ ประการ ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ให้นำคะแนนผลการประเมินของครู และ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง มาหาค่าเฉลี่ย ทั้งนี้ ในการประเมินให้ยึดเกณฑ์การให้ระดับคะแนน ดังนี้

ตัวชี้วัด/ พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน			
	ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๑. วินัย **ตัวชี้วัด ๑.๑** ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียนและสังคม	- แต่งกายถูกต้องตามระเบียบ - เข้าแถวและเดินแถวอย่างมีระเบียบด้วยตนเองโดยไม่ต้องมีผู้อื่นกำกับ - ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียนโรงเรียนครอบครัวและชุมชน - ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน - รับผิดชอบและรู้หน้าที่ของตนเอง - เคารพในสิทธิของผู้อื่นและรู้จักสิทธิของตนเอง เป็นผู้นำผู้ตามที่ดีและมีวินัยทางการเงินมาก	- แต่งกายถูกต้องตามระเบียบ - เข้าแถวและเดินแถวอย่างมีระเบียบ - ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียนโรงเรียนครอบครัวและชุมชนเป็นส่วนใหญ่ - ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน - รับผิดชอบและรู้หน้าที่ของตนเอง - เคารพในสิทธิของผู้อื่นและรู้จักสิทธิของตนเองเป็นผู้นำผู้ตามที่ดีและมีวินัยทางการเงินเป็นบางครั้ง	- แต่งกายถูกต้องตามระเบียบเป็นบางครั้ง - เข้าแถวและเดินแถวไม่ค่อยเป็นระเบียบ - ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียนโรงเรียน ครอบครัวและชุมชนเป็นบางครั้ง - ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนเป็นบางครั้ง - รับผิดชอบและรู้หน้าที่ของตนเอง - เคารพในสิทธิของผู้อื่นและรู้จักสิทธิของตนเองแต่ต้องได้รับคำแนะนำเป็นผู้นำผู้ตามที่ดีเป็นบางครั้ง และมีวินัยทางการเงินค่อนข้างน้อย	- แต่งกายไม่ถูกต้องตามระเบียบ - เข้าแถวและเดินแถวไม่มีระเบียบ - ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียนโรงเรียน ครอบครัวและชุมชน - ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน - ไม่รับผิดชอบและไม่รู้หน้าที่ของตนเอง - ไม่เคารพในสิทธิของผู้อื่นและไม่รู้จักสิทธิของตนเอง - ไม่เป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี และไม่มีวินัยทางการเงิน
ตัวชี้วัด ๑.๒ ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรม	- มาโรงเรียนและกลับจากโรงเรียนตรงเวลาอย่างสม่ำเสมอ - เข้าเรียนตรงเวลาทุกครั้ง - ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายเสร็จ และส่งตรงเวลาที่กำหนดทุกครั้ง	- มาโรงเรียนและกลับจากโรงเรียนตรงเวลาเป็นส่วนใหญ่ - เข้าเรียนตรงเวลาเป็นส่วนใหญ่ - ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายเสร็จและส่งตรงเวลาเป็นส่วนใหญ่	มาโรงเรียนและกลับจากโรงเรียนตรงเวลาเป็นบางครั้ง - เข้าเรียนตรงเวลาเป็นบางครั้ง - ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายเสร็จและส่งตรงเวลาเป็นบางครั้ง	- มาโรงเรียนและกลับจากโรงเรียนไม่ตรงเวลา - ไม่เข้าเรียนตรงเวลา - ไม่ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายและไม่ส่งงานตามเวลาที่กำหนด

ตัวชี้วัด/ พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน			
	ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๒. ซื่อสัตย์สุจริต **ตัวชี้วัด ๒.๑** ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองทั้งทางกาย วาจา ใจ	- ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริงทุกครั้ง - ปฏิบัติตนถูกต้อง ละอายและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด และปฏิบัติตามคำมั่นสัญญาทุกครั้ง	- ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริงเป็นส่วนใหญ่ - ปฏิบัติตนถูกต้อง ละอายและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด และปฏิบัติตามคำมั่นสัญญาเป็นส่วนใหญ่	- ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริงเป็นบางครั้ง - ปฏิบัติตนถูกต้อง ละอายและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด และปฏิบัติตามคำมั่นสัญญาเป็นบางครั้ง	- ให้ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องและไม่เป็นความจริง - ปฏิบัติตนไม่ถูกต้อง ไม่ละอายและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด และไม่ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา
ตัวชี้วัด ๒.๒ ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา ใจ	- ไม่ถือเอาของผู้อื่นที่ไม่ใช่ของตน - ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง และไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้องทุกครั้ง	- ไม่ถือเอาของผู้อื่นที่ไม่ใช่ของตน - ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง และไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	- ไม่ถือเอาของผู้อื่นที่ไม่ใช่ของตน - ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง และไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้องเป็นบางครั้ง	- ลักขโมยสิ่งของผู้อื่นมาเป็นของตน - ไม่ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง และหาผลประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง
๓. พอเพียง **ตัวชี้วัด ๓.๑** ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม	- กำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานหรือการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันทุกครั้ง - วางแผนการเรียนการทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของความรู้ ข้อมูลและข่าวสารเป็นประจำ	- กำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานหรือการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันเป็นส่วนใหญ่ - วางแผนการเรียนการทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของความรู้ ข้อมูลและข่าวสารเป็นส่วนใหญ่	- กำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานหรือการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันเป็นบางครั้ง - วางแผนการเรียนการทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของความรู้ข้อมูลและข่าวสารเป็นบางครั้ง	- ไม่มีการกำหนดเป้าหมายของการปฏิบัติงานหรือการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน - ไม่มีการวางแผนการเรียน การทำงานและการใช้ชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด/ พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน			
	ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
ตัวชี้วัด ๓.๒ มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	- ใช้ชีวิตประจำวันอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขทุกวัน - รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อมอยู่เสมอ - ปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขทุกครั้ง	- ใช้ชีวิตประจำวันอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขเป็นส่วนใหญ่ - รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อมเป็นส่วนใหญ่ - ปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขเป็นส่วนใหญ่	- ใช้ชีวิตประจำวันอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขเป็นบางวัน - รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อมเป็นบางครั้ง - ปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขเป็นบางครั้ง	- ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างไม่มีความสุข - ไม่มีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและสภาพแวดล้อม - ไม่มีการปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่น
๔. จิตอาสา **ตัวชี้วัด ๔.๑** ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจและพึงพอใจโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน	- ช่วยเหลืองานหรือกิจกรรมในห้องเรียนและที่บ้านเป็นประจำสม่ำเสมอ - ร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและส่วนรวมทุกครั้ง - แบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่นเป็นประจำ - ช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนด้วยความเต็มใจทุกครั้ง - ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดเป็นประจำ	- ช่วยเหลืองานหรือกิจกรรมในห้องเรียนและที่บ้านเป็นส่วนใหญ่ - ร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและส่วนรวมเป็นส่วนใหญ่ - แบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่นเป็นส่วนใหญ่ - ช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนด้วยความเต็มใจเป็นส่วนใหญ่ - ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดเป็นส่วนใหญ่	- ช่วยเหลืองานหรือกิจกรรมในห้องเรียนและที่บ้านเป็นบางครั้ง - ร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนชุมชนและส่วนรวมเป็นบางครั้ง - แบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่นเป็นบางครั้ง - ช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนด้วยความเต็มใจเป็นบางครั้ง - ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดเป็นบางครั้ง	- ไม่ช่วยเหลืองานหรือกิจกรรมในห้องเรียนและที่บ้าน - ไม่ร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนชุมชนและส่วนรวม - ไม่แบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น - ไม่ช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน - ไม่ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรอย่างไม่ประหยัด

ตัวชี้วัด/ พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน			
	ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
ตัวชี้วัด ๔.๒ เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม	- เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชนเป็นประจำ	- เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชนเป็นส่วนใหญ่	- เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชนเป็นบางครั้ง	- ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน
๕. กตัญญู **ตัวชี้วัด ๕.๑** กตัญญูต่อผู้มีพระคุณและผู้ทำคุณประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติ	- อธิบายถึงบุคคลที่มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมและประเทศชาติเป็นประจำสม่ำเสมอ - ให้ความเคารพและให้เกียรติบุคคลที่มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับส่วนรวมและประเทศชาติเป็นประจำสม่ำเสมอ	- อธิบายถึงบุคคลที่มีพระคุณผู้ทำคุณประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมและประเทศชาติเป็นส่วนใหญ่ -ให้ความเคารพและให้เกียรติบุคคลที่มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับส่วนรวมและประเทศชาติเป็นส่วนใหญ่	- อธิบายถึงบุคคลที่มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมและประเทศชาติเป็นบางครั้ง - ให้ความเคารพและให้เกียรติบุคคลที่มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับส่วนรวมและประเทศชาติเป็นบางครั้ง	- ไม่สามารถอธิบายถึงบุคคลที่มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมและประเทศชาติ - ไม่ให้ความเคารพและไม่ให้เกียรติต่อบุคคลที่มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับส่วนรวมและประเทศชาติ
ตัวชี้วัด ๕.๒ กตัญญูต่อสถาบันหลัก (ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์)	-ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมีทุกครั้งด้วยความเต็มใจ - ร้องเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมีได้ถูกต้อง - บอกความหมายของเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมีได้ถูกต้อง - ปฏิบัติตนตามหน้าที่และสิทธิของนักเรียนได้ถูกต้อง	- ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมีเกือบทุกครั้ง - ร้องเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมีได้ - บอกความหมายของเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมีได้ - ปฏิบัติตนตามหน้าที่ได้เป็นส่วนใหญ่	- ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมีเป็นบางครั้ง - ร้องเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมีได้บ้าง - บอกความหมายของเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมีได้บ้าง - ปฏิบัติตนตามหน้าที่เป็นบางครั้ง	- ไม่ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมี - ร้องเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมีไม่ได้ - ไม่สามารถบอกความหมายของเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมีได้ - ไม่ปฏิบัติตนตามหน้าที่

ตัวชี้วัด/ พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน			
	ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
	- ให้ความร่วมมือร่วมใจในการทำงานกับสมาชิกในโรงเรียนทุกครั้ง - ร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีในการสร้างความสามัคคีเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชนทุกครั้ง - ร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ - ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาสม่ำเสมอ - เป็นตัวอย่างที่ดีของศาสนิกชน	- ให้ความร่วมมือร่วมใจในการทำงานกับสมาชิกในโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ - ร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีในการสร้างความสามัคคีเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชนเกือบทุกครั้ง - ร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ - ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาเกือบทุกครั้ง - เป็นตัวอย่างที่ดีของศาสนิกชน	- ให้ความร่วมมือร่วมใจในการทำงานกับสมาชิกในโรงเรียนเป็นบางครั้ง - ร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีในการสร้างความสามัคคีเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชนเป็นบางครั้ง - ร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ - ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาเป็นบางครั้ง - เป็นตัวอย่างที่ดีของศาสนิกชน	- ไม่ให้ความร่วมมือร่วมใจในการทำงานกับสมาชิกในโรงเรียน - ไม่ร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและไม่ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีในการสร้างความสามัคคีเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน - ไม่ร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ - ไม่ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา - ไม่เป็นตัวอย่างที่ดีของศาสนิกชน
๖. รับผิดชอบ **ตัวชี้วัด ๖.๑** ปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ของตน	- ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง หน้าที่ต่อครอบครัว หน้าที่ต่อครู และโรงเรียนเป็นประจำสม่ำเสมอ	- ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง หน้าที่ต่อครอบครัว หน้าที่ต่อครูและโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่	- ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง หน้าที่ต่อครอบครัว หน้าที่ต่อครูและโรงเรียนเป็นบางครั้ง	- ไม่ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง หน้าที่ต่อครอบครัว หน้าที่ต่อครูและโรงเรียน
ตัวชี้วัด ๖.๒ ปฏิบัติตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย	- ทำงานและร่วมกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจากครอบครัว ครูและโรงเรียนประจำสม่ำเสมอ	- ทำงานและร่วมกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจากครอบครัว ครูและโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่	- ทำงานและร่วมกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจากครอบครัว ครูและโรงเรียนเป็นบางครั้ง	- ไม่ทำงานและไม่ร่วมกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจากครอบครัว ครูและโรงเรียน

ตัวชี้วัด/ พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน			
	ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
ตัวชี้วัด ๖.๓ ยอมรับผลการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไข	- ยอมรับผลการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของครอบครัว เพื่อน และครูทุกครั้ง	- ยอมรับผลการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของครอบครัว เพื่อน และครูเป็นส่วนใหญ่	- ยอมรับผลการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของครอบครัว เพื่อน และครูเป็นบางครั้ง	- ไม่ยอมรับผลการกระทำของตนเองและไม่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของครอบครัว เพื่อน และครู
๗. เมตตากรุณา ตัวชี้วัด ๗.๑ ความเมตตากรุณาที่แสดงออกทางกาย	- ช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจกรรมเป็นประจำสม่ำเสมอ - แบ่งปันหรือให้ยืมสิ่งของ/อุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ ที่เพื่อนขาดแคลนเป็นประจำสม่ำเสมอ - มีความเห็นใจ มีน้ำใจ ดูแลช่วยเหลือคนและสัตว์เป็นประจำสม่ำเสมอ	- ช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจกรรมเป็นส่วนใหญ่ - แบ่งปันหรือให้ยืมสิ่งของ/อุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ ที่เพื่อนขาดแคลนเป็นส่วนใหญ่ - มีความเห็นใจ มีน้ำใจ ดูแลช่วยเหลือคนและสัตว์เป็นส่วนใหญ่	- ช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจกรรมเป็นบางครั้ง - แบ่งปันหรือให้ยืมสิ่งของ/อุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ ที่เพื่อนขาดแคลนเป็นบางครั้ง - มีความเห็นใจ มีน้ำใจ ดูแลช่วยเหลือคนและสัตว์เป็นบางครั้ง	- ไม่ช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจกรรม - ไม่แบ่งปันหรือไม่ให้ยืมสิ่งของ/อุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ ที่เพื่อนขาดแคลน - ไม่มีความเห็นใจ มีน้ำใจ ดูแลช่วยเหลือคนและสัตว์
ตัวชี้วัด ๗.๒ ความเมตตากรุณาที่แสดงออกทางวาจา	- แสดงความเห็นใจกล่าวคำที่แสดงออกถึงความมีน้ำใจทุกครั้ง - กล่าวคำที่แสดงออกถึงการให้อภัยทุกครั้ง	- แสดงความเห็นใจกล่าวคำที่แสดงออกถึงความมีน้ำใจเป็นส่วนใหญ่ - กล่าวคำที่แสดงออกถึงการให้อภัยเป็นส่วนใหญ่	- แสดงความเห็นใจกล่าวคำที่แสดงออกถึงความมีน้ำใจเป็นบางครั้ง - กล่าวคำที่แสดงออกถึงการให้อภัยเป็นบางครั้ง	- ไม่แสดงความเห็นใจและไม่กล่าวคำที่แสดงออกถึงความมีน้ำใจ - ไม่กล่าวคำที่แสดงออกถึงการให้อภัย

ตัวชี้วัด/ พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน			
	ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๘. อดทน **ตัวชี้วัด ๘.๑** การไม่ย่อท้อต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งกาย วาจา และจิตใจ	- ทำกิจกรรมหรืองานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จทุกครั้ง - ใช้คำพูดอย่างสุภาพสม่ำเสมอ - ตั้งใจมุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จทุกครั้ง	- ทำกิจกรรมหรืองานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จเป็นส่วนใหญ่ - ใช้คำพูดอย่างสุภาพเป็นส่วนใหญ่ - ตั้งใจมุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จเป็นส่วนใหญ่	- ทำกิจกรรมหรืองานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จเป็นบางครั้ง - ใช้คำพูดอย่างสุภาพเป็นบางครั้ง - ตั้งใจมุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จเป็นบางครั้ง	- ไม่ทำกิจกรรมหรือไม่ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ - ใช้คำพูดที่ไม่สุภาพ - ไม่มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงานให้สำเร็จ
๙. สุภาพ **ตัวชี้วัด ๙.๑** กิริยาสุภาพ	- หยุดทำความเคารพ (ไหว้ คำนับ ยืนตรง) เมื่อเดินสวนทางกับครู อาจารย์ หรือผู้ใหญ่ทุกครั้ง - ค้อมตัวเมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่ ไม่ยืนค้ำศีรษะผู้ใหญ่ทุกครั้ง - ไม่แสดงกิริยาล้อเลียนและไม่เยาะเย้ยผู้อื่น	- หยุดทำความเคารพ (ไหว้ คำนับ ยืนตรง) เมื่อเดินสวนทางกับครู อาจารย์ หรือผู้ใหญ่เป็นส่วนใหญ่ - ค้อมตัวเมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่ ไม่ยืนค้ำศีรษะผู้ใหญ่เป็นส่วนใหญ่ - ไม่แสดงกิริยาล้อเลียน และไม่เยาะเย้ยผู้อื่น	- หยุดทำความเคารพ (ไหว้ คำนับ ยืนตรง) เมื่อเดินสวนทางกับครู อาจารย์ หรือผู้ใหญ่เป็นบางครั้ง - ค้อมตัวเมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่ ไม่ยืนค้ำศีรษะผู้ใหญ่เป็นบางครั้ง - ไม่แสดงกิริยาล้อเลียน และไม่เยาะเย้ยผู้อื่น	- ไม่ทำความเคารพ (ไหว้ คำนับ ยืนตรง) เมื่อเดินสวนทางกับครู อาจารย์ หรือผู้ใหญ่ - ไม่ค้อมตัวเมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่ - ยืนค้ำศีรษะผู้ใหญ่ - แสดงกิริยาล้อเลียนและเยาะเย้ยผู้อื่นเป็นประจำ
ตัวชี้วัด ๙.๒ วาจาสุภาพ	- พูดจาด้วยน้ำเสียงสุภาพ มีหางเสียงทุกครั้ง - ไม่พูดคำหยาบทุกครั้ง - ไม่ตะโกนเสียงดังเอะอะโวยวาย - รู้จักโต้ตอบได้ถูกต้องตามสถานการณ์ทุกครั้ง	- พูดจาด้วยน้ำเสียงสุภาพ มีหางเสียงเป็นส่วนใหญ่ - ไม่พูดคำหยาบเป็นส่วนใหญ่ - ไม่ตะโกนเสียงดังไม่เอะอะโวยวาย - รู้จักโต้ตอบได้ถูกต้องตามสถานการณ์เป็นส่วนใหญ่	- พูดจาด้วยน้ำเสียงสุภาพ มีหางเสียงเป็นบางครั้ง - ไม่พูดคำหยาบเป็นบางครั้ง - ไม่ตะโกนเสียงดังไม่เอะอะโวยวาย - รู้จักโต้ตอบได้ถูกต้องตามสถานการณ์เป็นบางครั้ง	- พูดจาด้วยน้ำเสียงไม่สุภาพ ไม่มีหางเสียง - พูดคำหยาบ - ตะโกนเสียงดังเอะอะโวยวาย - ไม่รู้จักโต้ตอบให้ถูกต้องตามสถานการณ์

ตัวชี้วัด/ พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน			
	ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
ตัวชี้วัด ๙.๓ แต่งกายสุภาพ	- แต่งกายเหมาะสมตามกาลเทศะและตามที่สถานศึกษากำหนดทุกครั้ง	- แต่งกายเหมาะสมตามกาลเทศะและตามที่สถานศึกษากำหนดส่วนใหญ่	- แต่งกายเหมาะสมตามกาลเทศะและตามที่สถานศึกษากำหนดบางครั้ง	- แต่งกายไม่เหมาะสมตามกาลเทศะและไม่แต่งกายตามที่สถานศึกษากำหนด
๑๐. สามัคคี ตัวชี้วัด ๑๐.๑ ร่วมมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ด้วยความพร้อมเพรียง	- ทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายพร้อมเพรียงกันทุกครั้ง	- ทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายพร้อมเพรียงกันเป็นส่วนใหญ่	- ทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายพร้อมเพรียงกันเป็นบางครั้ง	- ไม่ทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย
ตัวชี้วัด ๑๐.๒ ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นอย่างมีเหตุผล	- รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างตั้งใจทุกครั้ง - พูดแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลทุกครั้ง	- รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างตั้งใจเป็นส่วนใหญ่ - พูดแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลเป็นส่วนใหญ่	- รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างตั้งใจเป็นบางครั้ง - พูดแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลเป็นบางครั้ง	- ไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น - ไม่สามารถพูดแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลได้
ตัวชี้วัด ๑๐.๓ ปฏิบัติเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	- ปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันของกลุ่ม ห้องเรียน โรงเรียน และบทบาทผู้นำผู้ตามที่ดีอย่างสม่ำเสมอ	- ปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันของกลุ่ม ห้องเรียน โรงเรียนและบทบาทผู้นำผู้ตามที่ดี เป็นส่วนใหญ่	- ปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันของกลุ่ม ห้องเรียน โรงเรียนและบทบาทผู้นำผู้ตามที่ดี เป็นบางครั้ง	- ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันของกลุ่ม ห้องเรียน โรงเรียน และไม่ปฏิบัติตามบทบาทผู้นำและผู้ตามที่ดี

ตัวชี้วัด/ พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน			
	ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๑๑. สะอาด **ตัวชี้วัด ๑๑.๑** การดูแลตนเองให้ถูกสุขอนามัย	- ดูแลร่างกาย เครื่องแต่งกาย ของตนเองและเครื่องใช้ส่วนตัว ให้สะอาด เป็นประจำ สม่ำเสมอ	- ดูแลร่างกาย เครื่องแต่งกาย ของตนเองและเครื่องใช้ส่วนตัว ให้สะอาด เป็นส่วนใหญ่	- ดูแลร่างกาย เครื่องแต่งกาย ของตนเองและเครื่องใช้ส่วนตัว ให้สะอาด เป็นบางครั้ง	- ไม่ดูแลร่างกาย เครื่องแต่งกาย ของตนเองและเครื่องใช้ส่วนตัว ให้สะอาดอยู่เสมอ
ตัวชี้วัด ๑๑.๒ การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม	- ดูแลพื้นที่รับผิดชอบบ้าน อาคารเรียน ให้สะอาดอยู่เสมอ - จัดเก็บและคัดแยกขยะบริเวณโรงเรียนให้ถูกที่ ทุกครั้ง	- ดูแลพื้นที่รับผิดชอบบ้าน อาคารเรียน ให้สะอาด เป็นส่วนใหญ่ - จัดเก็บและคัดแยกขยะบริเวณโรงเรียนให้ถูกที่ เป็นส่วนใหญ่	- ดูแลพื้นที่รับผิดชอบบ้าน อาคารเรียน ให้สะอาด เป็นบางครั้ง - จัดเก็บและคัดแยกขยะบริเวณโรงเรียนให้ถูกที่ เป็นบางครั้ง	- ไม่ดูแลพื้นที่รับผิดชอบบ้าน อาคารเรียน ให้สะอาดเสมอ - ไม่จัดเก็บและคัดแยกขยะบริเวณโรงเรียนให้ถูกที่
ตัวชี้วัด ๑๑.๓ การดูแลสถานที่ส่วนรวมให้สะอาด	- ดูแลห้องเรียน ห้องสุขา อาคารเรียน และอาคารประกอบต่าง ๆ ให้สะอาด อยู่เสมอ	- ดูแลห้องเรียน ห้องสุขา อาคารเรียน และอาคารประกอบต่าง ๆ ให้สะอาด เป็นส่วนใหญ่	- ดูแลห้องเรียน ห้องสุขา อาคารเรียน และอาคารประกอบต่าง ๆ ให้สะอาด เป็นบางครั้ง	- ไม่ดูแลห้องเรียน ห้องสุขา อาคารเรียน และอาคารประกอบต่าง ๆ ให้สะอาด
๑๒. ใฝ่เรียนรู้ **ตัวชี้วัด ๑๒.๑** ตั้งใจเพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	- ตั้งใจเรียน เอาใจใส่และมีความเพียรพยายาม ในการเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอ - สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ เป็นประจำทุกครั้ง	- ตั้งใจเรียน เอาใจใส่และมีความเพียรพยายาม ในการเรียนรู้ เป็นส่วนใหญ่ -สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ เป็นส่วนใหญ่	- ตั้งใจเรียน เอาใจใส่และมีความเพียรพยายาม ในการเรียนรู้ เป็นบางครั้ง - สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ เป็นบางครั้ง	- ไม่ตั้งใจเรียน ไม่เอาใจใส่ และไม่มีความเพียรพยายาม ในการเรียนรู้ - ไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ

ตัวชี้วัด/ พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน			
	ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
ตัวชี้วัด ๑๒.๒ แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม สรุปเป็นองค์ความรู้และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	- ศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสารสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ แหล่งเรียน รู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเป็นประจำสม่ำเสมอ - เลือกใช้สื่อได้เหมาะสม บันทึกความรู้ วิเคราะห์ข้อมูลจากสิ่งที่เรียนรู้ สรุปเป็นองค์ความรู้ทุกครั้ง - แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยวิธีการ ต่าง ๆ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างสม่ำเสมอ	- ศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสารสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ แหล่งเรียน รู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ - เลือกใช้สื่อได้เหมาะสม บันทึกความรู้ วิเคราะห์ข้อมูลจากสิ่งที่เรียนรู้ สรุปเป็นองค์ความรู้เป็นส่วนใหญ่ - แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นส่วนใหญ่	- ศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสารสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ แหล่งเรียน รู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเป็นบางครั้ง - เลือกใช้สื่อได้เหมาะสม บันทึกความรู้ วิเคราะห์ข้อมูลจากสิ่งที่เรียนรู้ สรุปเป็นองค์ความรู้เป็นบางครั้ง - แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นบางครั้ง	- ไม่ศึกษาค้นคว้าหรือหาความรู้จากหนังสือ เอกสารสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ แหล่งเรียน รู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน - เลือกใช้สื่อที่ไม่เหมาะสม - ไม่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ และไม่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

เกณฑ์การให้คะแนนตามระดับคุณภาพ

ระดับคะแนน ๓ หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำ (ร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๒ หมายถึง ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (ร้อยละ ๖๐ - ๗๙ ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๑ หมายถึง ปฏิบัติน้อย (ร้อยละ ๕๐ - ๕๙ ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๐ หมายถึง มีพฤติกรรมไม่ชัดเจนหรือไม่มีหลักฐานที่น่าเชื่อถือ (ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ของพฤติกรรมบ่งชี้)

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๒.๕ - ๓.๐ แปลว่า ระดับคุณภาพดีเยี่ยม (๓)
คะแนน ๑.๕ - ๒.๔ แปลว่า ระดับคุณภาพดี (๒)
คะแนน ๑.๐ - ๑.๔ แปลว่า ระดับคุณภาพผ่าน (๑)
คะแนน ๐ - ๐.๙ แปลว่า ระดับคุณภาพไม่ผ่าน (๐)

๗. แบบรายงานผลการประเมิน

การรายงานผลการประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ของนักเรียนระดับประถมศึกษานี้ มีจุดมุ่งหมาย เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นเมื่อสถานศึกษาได้ดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษาตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ แล้วให้ผู้รับผิดชอบ ดำเนินการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนตามเกณฑ์การประเมินที่สถานศึกษากำหนดแล้วสรุปตามแบบรายงานฯ ดังนี้

แบบรายงานผลการประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ของนักเรียน
ระดับชั้นประถมศึกษา

ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....เลขที่.....

ข้อที่	ตัวชี้วัดคุณธรรม	ระดับคุณภาพ				สรุป
		ดีเยี่ยม	ดี	ผ่าน	ไม่ผ่าน	
		(๓)	(๒)	(๑)	(๐)	
๑	วินัย					
๒	ซื่อสัตย์สุจริต					
๓	พอเพียง					
๔	จิตอาสา					
๕	กตัญญู					
๖	รับผิดชอบ					
๗	เมตตากรุณา					
๘	อดทน					
๙	สุภาพ					
๑๐	สามัคคี					
๑๑	สะอาด					
๑๒	ใฝ่เรียนรู้					

เกณฑ์ระดับคุณภาพ

ร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป ระดับคุณภาพ ดีเยี่ยม
ร้อยละ ๗๐ - ๗๙ ระดับคุณภาพ ดี
ร้อยละ ๕๐ - ๖๙ ระดับคุณภาพ ผ่าน
ร้อยละ ต่ำกว่า ๕๐ ระดับคุณภาพ ไม่ผ่าน

ผลการตัดสินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ

o ดีเยี่ยม o ดี o ผ่าน o ไม่ผ่าน

พฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการที่ควรได้รับการพัฒนา

.....
.....

ลงชื่อ.....
(.....)
ครูที่ปรึกษา/ผู้ปกครอง/เพื่อนนักเรียน

ภาคผนวก

เครื่องมือการประเมินคุณธรรม ๑๒ ประการ

- แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๑ วินัย
- แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๒ ซื่อสัตย์ สุจริต
- แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๓ พอเพียง
- แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๔ จิตอาสา
- แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๕ กตัญญู
- แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๖ รับผิดชอบ
- แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๗ เมตตากรุณา
- แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๘ อดทน
- แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๙ สุภาพ
- แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๑๐ สามัคคี
- แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๑๑ สะอาด
- แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๑๒ ใฝ่เรียนรู้

แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ
ของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษา
ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....เลขที่.....

คุณธรรม : วินัย

วินัย หมายถึง การยึดมั่นและปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ และข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม อย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นปกติวิสัย

ตัวชี้วัด ๑. ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม
๒. ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันและรับผิดชอบในการทำงาน

ตัวชี้วัดที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๑	๑. แต่งกายถูกต้องตามระเบียบ				
	๒. เข้าแถวและเดินแถวอย่างมีระเบียบด้วยตนเองโดยไม่ต้องมีผู้อื่นกำกับ				
	๓. ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน โรงเรียน ครอบครัว และชุมชน				
	๔. ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน				
	๕. รับผิดชอบและรู้หน้าที่ของตนเอง				
	๖. เคารพในสิทธิของผู้อื่นและรู้จักสิทธิของตนเอง เป็นผู้นำผู้ตามที่ดี และมีวินัยทางการเงิน				
๒	๑. มาโรงเรียนและกลับจากโรงเรียนตรงเวลา				
	๒. เข้าเรียนตรงเวลา				
	๓. ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายเสร็จและส่งตรงเวลา				
คะแนน					
รวมคะแนนการประเมิน					

ลงชื่อ.....
(.....)
ครูประจำชั้น/ผู้ปกครอง

แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ
ของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษา
ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....เลขที่.....

คุณธรรม : ซื่อสัตย์สุจริต

ซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในความถูกต้อง ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งทางกาย วาจาใจ

ตัวชี้วัด ๑. ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองทั้ง ทางกาย วาจา ใจ
๒. ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อผู้อื่นทั้ง ทางกาย วาจา ใจ

ตัวชี้วัดที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๑	๑. ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริง				
	๒. ปฏิบัติตนถูกต้องละอาย และเกรงกลัวต่อการกระทำผิด				
	๓. ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา				
๒	๑. ไม่ถือเอาของผู้อื่นที่ไม่ใช่ของตน				
	๒. ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง				
	๓. ไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง				
คะแนน					
รวมคะแนนการประเมิน					

ลงชื่อ.....
(.....)
ครูประจำชั้น/ผู้ปกครอง

แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ
ของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษา
ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....เลขที่.....

คุณธรรม : พอเพียง

พอเพียง หมายถึง คุณลักษณะ ที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณมีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ตัวชี้วัด ๑. ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม
๒. มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

ตัวชี้วัดที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๑	๑. กำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานหรือการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน				
	๒. วางแผนการเรียนการทำงาน และการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของความรู้ ข้อมูล และข่าวสาร				
๒	๑. ใช้ชีวิตประจำวันอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข				
	๒. รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม ปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข				
	๓. ไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง				
คะแนน					
รวมคะแนนการประเมิน					

ลงชื่อ.....
(.....)
ครูประจำชั้น/ผู้ปกครอง

แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ
ของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษา
ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....เลขที่.....

คุณธรรม : จิตอาสา

จิตอาสา หมายถึง การเสียสละแรงกาย แรงใจ สติปัญญา หรือสิ่งที่ตนเองมี ด้วยความสำนึกต่อส่วนรวม เพื่อสร้างประโยชน์ให้กับผู้อื่นและสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทน

ตัวชี้วัด ๑. ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจและพึงพอใจโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน
๒. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม

ตัวชี้วัดที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๑	๑. ช่วยเหลืองานหรือกิจกรรมในห้องเรียนและที่บ้าน				
	๒. ร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนชุมชน และส่วนรวม				
	๓. แบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น				
	๔. ช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนด้วยความเต็มใจ				
๒	๑. ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด				
	๒. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน				
คะแนน					
รวมคะแนนการประเมิน					

ลงชื่อ.....
(.....)
ครูประจำชั้น/ผู้ปกครอง

แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ
ของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษา
ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....เลขที่.....

คุณธรรม : กตัญญู

กตัญญู หมายถึง การกระทำที่เป็นการตอบแทนต่อผู้มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ และสถาบันหลักของชาติเมื่อมีโอกาส

ตัวชี้วัด ๑. กตัญญูต่อผู้มีพระคุณ และผู้ทำคุณประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติ
๒. กตัญญูต่อสถาบันหลัก (ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์)

ตัวชี้วัดที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๑	๑. อธิบายถึงบุคคลที่มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมและประเทศชาติ				
	๒.ให้ความเคารพและให้เกียรติบุคคลที่มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับส่วนรวมและประเทศชาติ				
๒	๑. ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมี				
	๒. บอกความหมายของเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมีได้				
	๓. ปฏิบัติตนตามหน้าที่และสิทธิของนักเรียน				
	๔. ให้ความร่วมมือร่วมใจในการทำงานกับสมาชิกในโรงเรียน				
	๕. ร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีในการสร้างความสามัคคี เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน				
	๖. ร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาสม่ำเสมอ				
	๗. เป็นตัวอย่างที่ดีของศาสนิกชน				
	๘. ร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น				
คะแนน					
รวมคะแนนการประเมิน					

ลงชื่อ.....
(.....)
ครูประจำชั้น/ผู้ปกครอง

แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ
ของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษา
ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....เลขที่.....

คุณธรรม : รับผิดชอบ

รับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของตนเองตามบทบาท ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย และยอมรับผลของการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไข

ตัวชี้วัด ๑. ปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ของตน
๒. ปฏิบัติตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย
๓. ยอมรับผลการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไข

ตัวชี้วัดที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๑	ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง หน้าที่ต่อครอบครัว หน้าที่ต่อครู และโรงเรียน				
๒	ทำงานและร่วมกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจากครอบครัว ครู และโรงเรียน				
๓	ยอมรับผลการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของครอบครัว เพื่อน และครู				
คะแนน					
รวมคะแนนการประเมิน					

ลงชื่อ.....
(.....)
ครูประจำชั้น/ผู้ปกครอง

แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ
ของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษา
ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....เลขที่.....

คุณธรรม : เมตตากรุณา

เมตตากรุณา หมายถึง ความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข และช่วยเหลือทั้งคน และสัตว์พ้นจากความทุกข์

ตัวชี้วัด ๑. ความเมตตากรุณาที่แสดงออกทางกาย
๒. ความเมตตากรุณา ที่แสดงออกทางวาจา

ตัวชี้วัดที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๑	๑. ช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจกรรม				
	๒. แบ่งปันหรือให้ยืมสิ่งของ/อุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ ที่เพื่อนขาดแคลน				
	๓. มีความเห็นใจ มีน้ำใจ โดยการดูแลช่วยเหลือคนและสัตว์				
๒	แสดงความเห็นใจ กล่าวคำที่แสดงออกถึงความมีน้ำใจ กล่าวคำที่แสดงออกถึงการให้อภัย				
คะแนน					
รวมคะแนนการประเมิน					

ลงชื่อ.....
(.....)
ครูประจำชั้น/ผู้ปกครอง

แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ
ของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษา
ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....เลขที่.....

คุณธรรม : อดทน

อดทน หมายถึง มีความมุ่งมั่นในความดี ไม่ย่อท้อต่อปัญหา และอุปสรรค เมื่อเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ

ตัวชี้วัด ๑. การไม่ย่อท้อต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ทางกาย
๒. การไม่ย่อท้อต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ทางวาจา
๓. การไม่ย่อท้อต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ทางใจ

ตัวชี้วัดที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๑	ทำกิจกรรมหรืองานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จ				
๒	ใช้คำพูดอย่างสุภาพสม่ำเสมอ				
๓	ตั้งใจและมุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จ				
คะแนน					
รวมคะแนนการประเมิน					

ลงชื่อ.....
(.....)
ครูประจำชั้น/ผู้ปกครอง

แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ
ของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษา
ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....เลขที่.....

คุณธรรม : สุภาพ

สุภาพ หมายถึง การแสดงออกทางกิริยา วาจา และการแต่งกายอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะสอดคล้องกับจารีตของสังคม โดยแสดงถึงความเคารพและการให้เกียรติผู้อื่น

ตัวชี้วัด ๑. กิริยาสุภาพ
๒. วาจาสุภาพ
๓. แต่งกายสุภาพ

ตัวชี้วัดที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๑	หยุดทำความเคารพ (ไหว้ คำนับ ยืนตรง) เมื่อเดินสวนทางกับครู อาจารย์ หรือผู้ใหญ่ ค้อมตัวเมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่ ไม่ยืนค้ำศีรษะผู้ใหญ่ และไม่แสดงกิริยาล้อเลียน และไม่เยาะเย้ยผู้อื่น				
๒	พูดจาด้วยน้ำเสียงสุภาพ มีหางเสียง ไม่พูดคำหยาบ ไม่ตะโกนเสียงดัง ไม่เอะอะโวยวาย รู้จักโต้ตอบได้ถูกต้องตามสถานการณ์				
๓	แต่งกายเหมาะสมตามกาลเทศะ และตามที่สถานศึกษากำหนด				
คะแนน					
รวมคะแนนการประเมิน					

ลงชื่อ.....
(.....)
ครูประจำชั้น/ผู้ปกครอง

แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ
ของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษา
ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....เลขที่.....

คุณธรรม : สามัคคี

สามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดอง เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ร่วมกันปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัด ๑. ร่วมมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ด้วยความพร้อมเพรียง
๒. ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นอย่างมีเหตุผล
๓. ปฏิบัติเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

ตัวชี้วัดที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๑	ทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายพร้อมเพรียงกัน				
๒	รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างตั้งใจ พูดแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล				
๓	ปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันของกลุ่มห้องเรียน โรงเรียน และบทบาทผู้นำผู้ตามที่ดี				
คะแนน					
รวมคะแนนการประเมิน					

ลงชื่อ.....
(.....)
ครูประจำชั้น/ผู้ปกครอง

แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ
ของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษา
ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....เลขที่.....

คุณธรรม : สะอาด

สะอาด หมายถึง การดูแลตนเอง ให้ถูกสุขอนามัย ด้านร่างกาย เครื่องนุ่งห่ม สิ่งของเครื่องใช้ ที่อยู่อาศัย รวมทั้งดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและสถานที่ส่วนรวมให้ปราศจากความสกปรก

ตัวชี้วัด ๑. การดูแลตนเองให้ถูกสุขอนามัย
๒. การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม
๓. การดูแลสถานที่ส่วนรวมให้สะอาด

ตัวชี้วัดที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๑	ดูแลร่างกาย เครื่องแต่งกายของตนเอง และเครื่องใช้ส่วนตัวให้สะอาดอยู่เสมอ				
๒	ดูแลพื้นที่รับผิดชอบบ้าน อาคารเรียนให้สะอาดอยู่เสมอ และจัดเก็บและคัดแยกขยะบริเวณโรงเรียนให้ถูกที่				
๓	ดูแลห้องเรียน ห้องสุขา อาคารเรียนและอาคารประกอบต่าง ๆ ให้สะอาด				
คะแนน					
รวมคะแนนการประเมิน					

ลงชื่อ.....
(.....)
ครูประจำชั้น/ผู้ปกครอง

แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ
ของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษา
ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....เลขที่.....

คุณธรรม : ใฝ่เรียนรู้

ใฝ่เรียนรู้ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

ตัวชี้วัด ๑. ตั้งใจเพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

๒. แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม สรุปเป็นองค์ความรู้ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ตัวชี้วัดที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๑	ตั้งใจเรียน เอาใจใส่และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้ และสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ต่าง ๆ				
๒	ศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และเลือกใช้สื่อได้เหมาะสม บันทึกความรู้ วิเคราะห์ข้อมูลจากสิ่งที่เรียนรู้ สรุปเป็นองค์ความรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยวิธีการ ต่าง ๆ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้				
คะแนน					
รวมคะแนนการประเมิน					

ลงชื่อ.....

(.....)

ครูประจำชั้น/ผู้ปกครอง

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

๑. ว่าที่ร้อยตรี ธนุ วงษ์จินดา	เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๒. นายภูธร จันทะหงษ์ ปุณยจรัสธำรง	ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๓. นางสาวรัตนา แสงบัวเผื่อน	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา รักษาการในตำแหน่งที่ปรึกษาด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้
๔. นายจักรพงษ์ วงค์อ้าย	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ รักษาการในตำแหน่งนักวิชาการศึกษาเชี่ยวชาญ (ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้) ปฏิบัติหน้าที่ รองผู้อำนวยการสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา

คณะทำงาน

๑. นายชวลิต โพธิ์นคร	ผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๒. นางอรนุช มั่งมีสุขศิริ	ผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๓. นายทศวรรษ เกิดติ๋ง	ผู้อำนวยการกลุ่มโครงการพิเศษตามพระราชดำริ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาโรงเรียนตามพระราชดำริ และโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๔. นางสาวปัทมา จีนดี	ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนตะกั่วทุ่งงานทวีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง
๕. นายจำนาน ไพบูลย์	ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านจันลม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต ๓
๖. นายนิสิต จรูญภาค	ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนคลองใหม่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑
๗. ว่าที่ร้อยตรี จักราชัย ใจซื่อ	ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล ๒ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี
๘. นายณคพศ ปิยภัทรกุล	ผู้อำนวยการชำนาญการ โรงเรียนบ้านนาจักร (จักรราษฎร์บำรุง) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต ๑
๙. นายพีรวุทธิ์ สีตาบุตร	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน
๑๐. นางสาวสาวนี สุขพันธ์	ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านจันลม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต ๓
๑๑. นายเตชินท์พัฒน์ โชติวัชรธนานนท์	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา

คณะผู้จัดทำ

ฝ่ายเลขานุการ

๑. นางสาวมณฑาทิพย์ ศิริสุมทุม	ผู้อำนวยการกลุ่มบริหารทั่วไป สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา
๒. นางสุณิสาห์ ม่วงคราม	ผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๓. นายเตชินท์พัฒน์ โชติวัชรธนานนท์	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา
๔. นางสาวศรัญญา โชติ	พนักงานบันทึกข้อมูล สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา
๕. นายพีรภัทร อยู่กลาง	พนักงานพิมพ์ดีด สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา

บรรณาธิการ

๑. นางสาวไพรวัลย์ พิทักษ์สาลี	ผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๒. นางสาวสรรเสริญ สุวรรณ์	ผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๓. นายเตชินท์พัฒน์ โชติวัชรธนานนท์	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา
๔. นางฐิติพร ศรีแจ่ม	ครูชำนาญการ โรงเรียนวัดบ่อกรุ คุรุประชาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓

จัดทำรูปเล่ม

๑. นางสาวดวงมณี ทองนาเมือง	ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านท่าข้าม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๖
๒. นางสาวกันยรินทร์ พันวิลัย	ครู โรงเรียนบ้านท่าข้าม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๖
๓. นางสาวปภาวี ตุ่นเครือ	ครู โรงเรียนบ้านท่าข้าม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๖
๔. นางสาวชนกานต์ สุต๋าคำ	ครู โรงเรียนวัดบ้านดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต ๑

โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

ดาวน์โหลดไฟล์

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

แบบรายงานผลการประเมินคุณธรรม ๑๒ ประการ ระดับประถมศึกษา (รายชั้น)

ชั้น.....ปีการศึกษา.....

คำชี้แจง ครูผู้สอนนำผลการประเมินคุณธรรม ๑๒ ประการ ของนักเรียนเป็นรายบุคคลมาสรุปเป็นภาพรวมรายชั้นเมื่อสิ้นปีการศึกษา

เลขที่	ชื่อ-สกุล นักเรียน	ผลการประเมินตัวชีวัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ของภาคเรียน																																		สรุปผลการประเมินคุณธรรม ๑๒ ประการ
		วินัย			ซื่อสัตย์สุจริต			พอเพียง			จิตอาสา			กตัญญู			รับผิดชอบ			เมตตากรุณา			อดทน			สุภาพ			สามัคคี			สะอาด			ใฝ่เรียนรู้			
		๑	๒	ส	๑	๒	ส	๑	๒	ส	๑	๒	ส	๑	๒	ส	๑	๒	ส	๑	๒	ส	๑	๒	ส	๑	๒	ส	๑	๒	ส	๑	๒	ส	๑	๒	ส	
๑																																						
๒																																						
๓																																						
๔																																						
๕																																						
๖																																						
๗																																						
๘																																						
๙																																						
๑๐																																						

คุณธรรมที่ควรได้รับการพัฒนา

.....

.....

หมายเหตุ : ๑ หมายถึง ภาคเรียนที่ ๑
๒ หมายถึง ภาคเรียนที่ ๒
ส หมายถึง สรุปผลการประเมิน

ลงชื่อ.....
(.....)
ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น

โรงเรียนคุณธรรม

สพฐ.

แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัด คุณธรรม ๑๒ ประการ

ระดับมัธยมศึกษา

คำนำ

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ ๙) ทรงฝากฝังประชาชนชาวไทย ให้ช่วยกันสร้างคนดีให้บ้านเมือง โดยเฉพาะด้านการศึกษา ที่ทรงเน้นย้ำ “ให้ครูรักเด็ก เด็กรักครู ให้ครูสอนให้เด็กมีน้ำใจต่อเพื่อน ไม่ให้แข่งขันกัน แต่ให้แข่งกับตัวเอง และให้เด็กที่เรียนเก่งช่วยสอนเพื่อนที่เรียนช้ากว่า รวมถึงให้ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนทำร่วมกัน เพื่อให้เห็นคุณค่าของความสามัคคี” ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลปัจจุบัน) ทรงสืบสานและต่อยอดโดยทรงเน้นย้ำให้สร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียนใน ๔ ประการ คือ มีทัศนคติที่ดีถูกต้องต่อบ้านเมือง มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีงานทำ - มีอาชีพ และเป็นพลเมืองดีของประเทศ รัฐบาลโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการทุกสมัย รับสนองพระราชประสงค์และนำมาปฏิบัติอย่างเต็มกำลังจนถึงปัจจุบัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ตระหนักถึงความสำคัญของการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่นักเรียน และดำเนินการตามพระบรมราโชบาย ของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๑๐) จึงได้ดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เพื่อรับสนองพระราชปณิธานของทั้ง ๒ พระองค์ อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา ได้จัดทำแนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ประกอบด้วย วินัย ซื่อสัตย์สุจริต พอเพียง จิตอาสา กตัญญู รับผิดชอบ เมตตากรุณา อดทน สุภาพ สามัคคี สะอาด และใฝ่เรียนรู้ โดยได้เพิ่มเติมพฤติกรรมบ่งชี้ตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ พร้อมทั้งเสนอแนวทางการนำคุณธรรมไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ การสอนงานอาชีพ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรและการดำเนินชีวิตของนักเรียน รวมถึงแนวทางการประเมินผล นอกจากนี้ยังจัดทำแนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันสำหรับครูและผู้บริหาร เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติตน ให้แก่บุคลากรในสถานศึกษาและชุมชนด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขอขอบพระคุณคณะทำงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการจัดทำเอกสารเล่มนี้จนสำเร็จด้วยดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารเล่มนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานต่าง ๆ ที่สนใจนำไปประยุกต์ใช้และพัฒนาคุณธรรมให้นักเรียน ครู และผู้บริหาร อันเป็นการสร้างคนดีให้กับบ้านเมืองต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สารบัญ

คำนำ
สารบัญ
คำชี้แจง ๑

๑ คุณธรรม ๑๒ ประการ กับพระบรมราโชวาทและพระบรมราโชบาย ๒
๑.๑ นิยามคุณธรรม ๑๒ ประการ ๓
๑.๒ ความเชื่อมโยงคุณธรรม ๑๒ ประการ กับพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๑๐) ๕
๑.๓ ภาพรวม นิยาม ตัวชี้วัด และพฤติกรรมบ่งชี้ คุณธรรม ๑๒ ประการ ระดับชั้นปฐมวัยถึง ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ๖

๒ กรอบแนวคิด ๑๖

๓ วัตถุประสงค์ ๑๗

๔ ตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ และพฤติกรรมบ่งชี้ ระดับมัธยมศึกษา ๑๗

๕ แนวทางการนำไปใช้ ๓๕

๖ การประเมินผลคุณธรรมของเด็กตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ระดับมัธยมศึกษา ๓๗

๗ แบบรายงานผลการประเมิน ๕๑

ภาคผนวก ๕๓
คณะผู้จัดทำ ๖๘

คำชี้แจง

กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ขับเคลื่อนนโยบายการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ให้กับเด็กและเยาวชน ผ่านการดำเนินงาน “โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.” ซึ่งสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา ในฐานะหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการดำเนินโครงการ ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของคนในชาติ จากฐานรากและปลูกฝังให้เยาวชนเติบโตเป็นคนดีของบ้านเมือง การดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มุ่งเน้นการขยายผลเชิงปริมาณและการพัฒนาเชิงคุณภาพควบคู่กันไปอย่างต่อเนื่อง

การขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เริ่มตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ประสานความร่วมมือกับสำนักงานองคมนตรี ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการกองทุนการศึกษา (เป็นโครงการที่พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำริให้ประธานองคมนตรีและคณะองคมนตรีดำเนินงานเพื่อพัฒนาการศึกษาและคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่เด็กนักเรียน โดยได้พระราชทานเงินส่วนพระองค์เพื่อนำไปช่วยเหลือสถานศึกษา โดยสนับสนุนเด็กนักเรียนที่ยากจน แต่มีความประพฤติดีให้ได้รับทุนพระราชทาน) โดยร่วมกันกำหนดแนวทางบูรณาการ การดำเนินงานโครงการ และกำหนดทิศทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่ผู้บริหาร ครู และนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดย พลเอก ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ องคมนตรี ได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา ดำเนินการพัฒนาตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ เพื่อใช้เป็นจุดเน้นและเป้าหมายในการขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. และโครงการกองทุนการศึกษา สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา จึงได้ดำเนินการศึกษาและพัฒนาตัวชี้วัดตามกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นระบบ รวมทั้งได้จัดทำรายงานผลการพัฒนาตัวชี้วัดคุณธรรมสำหรับนักเรียน ครู และผู้บริหารระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ต่อไป

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา ได้จัดทำแนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ โดยจัดทำเป็นชุดเอกสาร จำนวน ๕ เล่ม ในเอกสารแต่ละเล่ม ได้นำเสนอภาพรวมคุณธรรมทั้ง ๑๒ ประการ ระบุพฤติกรรมบ่งชี้ แนวทางการนำไปใช้ การประเมินผล เกณฑ์การให้คะแนนและระดับคุณภาพ รวมทั้งแบบรายงานการประเมินผล เพื่ออำนวยความสะดวกให้ครูนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานักเรียน ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา อีกทั้งยังได้จัดทำแนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับครูและผู้บริหาร ใช้เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักเรียน ชุมชน และบุคคลทั่วไป โดยเอกสารชุดนี้มีจำนวน ๕ เล่ม ประกอบด้วย

๑. แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ระดับปฐมวัย
๒. แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ระดับประถมศึกษา
๓. แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ระดับมัธยมศึกษา
๔. แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับครู
๕. แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับผู้บริหาร

เอกสารฉบับนี้เป็น เล่มที่ ๓ แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ระดับมัธยมศึกษา

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเด็ก นักเรียน ครู และผู้บริหารจะได้รับประโยชน์จากการนำแนวทางที่กำหนดนี้ ไปสู่การนำไปปฏิบัติได้อย่างจริงจัง และโรงเรียนสามารถสร้างคนดีให้บ้านเมืองได้ตามพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ และรัชกาลที่ ๑๐ ต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๑. คุณธรรม ๑๒ ประการ กับพระบรมราโชวาทและพระบรมราโชบาย

คุณธรรม หมายถึง ธรรมะที่เป็นความดี ซึ่งบุคคลควรมีประจำตน และธรรมะก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่มวลมนุษย์ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, ๒๕๕๒) เช่น มีความกตัญญู ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ สามัคคี มีวินัย มีน้ำใจ เป็นสุภาพชน เป็นต้น คุณธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องปลูกฝังให้เจริญงอกงามและฝังแน่นในจิตสำนึกของบุคคลในสังคม โดยต้องปลูกฝังอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา รวมถึงผู้ที่ทำหน้าที่จัดการศึกษา คือ ครูและผู้บริหารสถานศึกษาที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี ในการจัดการศึกษาให้แก่เยาวชน จึงกำหนดให้ต้องมีความรู้คู่คุณธรรม แต่ในยุคปัจจุบัน ด้วยปัญหาของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเยาวชนที่มีมากขึ้น อันเป็นความเสี่ยงของการอยู่ร่วมกันในสังคมของเยาวชนในอนาคต จึงมีข้อเสนอจากหลายภาคส่วนที่กำหนดให้คุณธรรมนำความรู้ ทั้งนี้ สำนักงานสถิติแห่งชาติได้สังเคราะห์คุณธรรมพื้นฐานไว้ ๙ ประการ ได้แก่ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี มีน้ำใจ และกตัญญู

ในการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ซึ่งปัจจุบันมีการประสานความร่วมมือกับสำนักงานองคมนตรีที่รับผิดชอบโครงการโรงเรียนกองทุนการศึกษา ดำเนินการพัฒนาตัวชี้วัดคุณธรรมสำหรับนักเรียนในโครงการ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา ได้พัฒนาตัวชี้วัดคุณธรรมโดยผนวกกับคุณธรรมที่ระบุในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ ๙) และพระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๑๐) สรุปเป็นคุณธรรม ๑๒ ประการ ของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ทั้งนี้ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษาได้จัดทำแนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับนักเรียน ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา รวมทั้งสำหรับครู และผู้บริหาร โดยระบุกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ นิยาม ตัวชี้วัด และพฤติกรรมบ่งชี้คุณธรรม ๑๒ ประการ แนวทางการนำไปใช้ วิธีการและเครื่องมือการประเมิน รวมถึงเกณฑ์การประเมิน เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในเบื้องต้น จึงนำเสนอนิยาม ตัวชี้วัด และพฤติกรรมบ่งชี้คุณธรรม ๑๒ ประการ เป็นภาพรวมตลอดแนว ดังนี้

๑.๑ นิยามคุณธรรม ๑๒ ประการ

๑ วินัย

หมายถึง การยึดมั่นและปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ และข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม อย่างต่อเนื่อง จนเกิดเป็นปกติวิสัย

๒ ซื่อสัตย์สุจริต

หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในความถูกต้อง ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งทางกาย วาจา ใจ

๓ พอเพียง

หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

๔ จิตอาสา

หมายถึง การเสียสละแรงกาย แรงใจ สติปัญญา หรือสิ่งที่ตนเองมี ด้วยความสำนึกต่อส่วนรวม เพื่อสร้างประโยชน์ให้กับผู้อื่นและสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทน

๕ กตัญญู

หมายถึง การกระทำที่เป็นการตอบแทนต่อผู้มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ และสถาบันหลักของชาติเมื่อมีโอกาส

๖ รับผิดชอบ

หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของตนเองตามบทบาท ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย และยอมรับผลของการกระทำของตนเอง และปรับปรุงแก้ไข

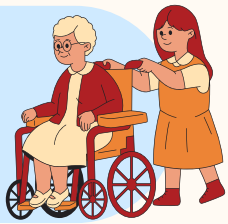

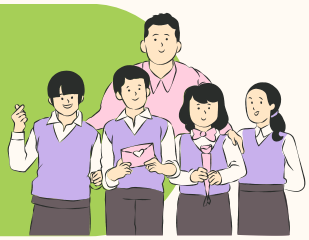
๗ เมตตากรุณา

หมายถึง ความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข และช่วยเหลือทั้งคนและสัตว์พ้นจากความทุกข์

๘ อดทน

หมายถึง มีความมุ่งมั่นในความดี ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรค เมื่อต้องเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ

๙ สุภาพ

หมายถึง การแสดงออกทางกิริยา วาจา และการแต่งกายอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ สอดคล้องกับจารีตของสังคม โดยแสดงถึงความเคารพและการให้เกียรติผู้อื่น

๑๐ สามัคคี

หมายถึง ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดอง เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ร่วมกันปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย

๑๑ สะอาด

หมายถึง การดูแลตนเองให้ถูกสุขอนามัย ด้านร่างกาย เครื่องนุ่งห่ม สิ่งของเครื่องใช้ ที่อยู่อาศัย รวมทั้งดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและสถานที่ส่วนรวมให้ปราศจากความสกปรก

๑๒ ใฝ่เรียนรู้

หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจเพียรพยายามในการเรียน แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

๑.๒ ความเชื่อมโยงคุณธรรม ๑๒ ประการ กับพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๑๐)

คุณธรรม ๑๒ ประการ	พระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ ๑๐			
	ทัศนคติที่ดีต่อบ้านเมือง	มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง - มีคุณธรรม	มีงานทำ - มีอาชีพ	เป็นพลเมืองดี
วินัย	✓	✓	✓	✓
ซื่อสัตย์	✓	✓	✓	
พอเพียง		✓	✓	
จิตอาสา	✓			✓
กตัญญู	✓	✓		✓
รับผิดชอบ	✓	✓	✓	✓
เมตตากรุณา		✓	✓	✓
อดทน		✓	✓	
สุภาพ		✓	✓	✓
สามัคคี	✓	✓	✓	✓
สะอาด	✓	✓		✓
ใฝ่เรียนรู้	✓	✓	✓	✓

อนึ่ง โรงเรียนสามารถเพิ่มเติมจุดเน้นการพัฒนาคุณธรรม ๑๒ ประการ ได้มากกว่าที่กำหนด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของโรงเรียน

๑.๓ ภาพรวม นิยาม ตัวชี้วัด และพฤติกรรมบ่งชี้ คุณธรรม ๑๒ ประการ ระดับปฐมวัยถึงระดับมัธยมศึกษา

คุณธรรม/นิยาม	ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้ของแต่ละระดับชั้น		
		ปฐมวัย	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา
๑. วินัย หมายถึง การยึดมั่นและปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ และข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม อย่างต่อเนื่อง จนเกิดเป็นปกติวิสัย	๑. ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม	- แต่งกายถูกต้องตามระเบียบ - เข้าแถวและเดินแถวอย่างเป็นระเบียบ - ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน และเก็บของเล่นของใช้ส่วนตัว/ส่วนรวม ให้เข้าที่อย่างเรียบร้อยด้วยตนเอง	- แต่งกายถูกต้องตามระเบียบที่สถานศึกษากำหนด - เข้าแถวและเดินแถวอย่างมีระเบียบด้วยตนเอง โดยไม่ต้องมีผู้อื่นกำกับ - ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน โรงเรียน ครอบครัว และชุมชน - ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน - รับผิดชอบและรู้หน้าที่ของตนเอง - เคารพในสิทธิของผู้อื่นและรู้จักสิทธิของตนเอง เป็นผู้นำผู้ตามที่ดี และมีวินัยทางการเงิน	- แต่งกายถูกต้องตามระเบียบที่สถานศึกษากำหนด - เข้าแถวและเดินแถวอย่างมีระเบียบด้วยตนเอง โดยไม่ต้องมีผู้อื่นกำกับ - ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎระเบียบ และข้อบังคับของโรงเรียน ชุมชน สังคม ประเทศชาติ และสังคมโลกอย่างเคร่งครัด - รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง - เคารพในสิทธิของผู้อื่น และรู้จักสิทธิของตนเอง - เป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดีอย่างมีวิจารณญาณ - มีวินัยทางการเงิน
	๒. ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบในการทำงาน	- ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามเวลาที่กำหนด	- มาโรงเรียนและกลับจากโรงเรียนตรงเวลา - เข้าเรียนตรงเวลา - ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายเสร็จและส่งตรงเวลา	- มาโรงเรียนและกลับจากโรงเรียนตรงเวลาที่โรงเรียนกำหนด - เข้าเรียนตรงเวลาและสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองทุกที่ทุกเวลา - ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายเสร็จเรียบร้อยและส่งตรงเวลา

คุณธรรม/นิยาม	ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้ของแต่ละระดับชั้น		
		ปฐมวัย	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา
๒. ซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในความถูกต้องประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา ใจ	๑. ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเอง ทั้งทางกาย วาจา ใจ	- ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นความจริง - ปฏิบัติตนถูกต้องละอายและเกรงกลัวต่อการ กระทำผิด - ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา	- ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นความจริง - ปฏิบัติตนถูกต้องละอายและเกรงกลัวต่อการ กระทำผิด - ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา	- ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นความจริง - ปฏิบัติตนถูกต้องละอายและเกรงกลัวต่อการ กระทำผิด - ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา
	๒. ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อผู้อื่น ทั้งทางกาย วาจา ใจ	- ไม่หยิบฉวยสิ่งของผู้อื่นที่ไม่ใช่ของตนเอง - ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง - ไม่หาผลประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง	- ไม่หยิบฉวยสิ่งของผู้อื่นที่ไม่ใช่ของตนเอง - ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง - ไม่แสวงหาผลประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง	- ไม่หยิบฉวยสิ่งของผู้อื่นที่ไม่ใช่ของตนเอง - ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง - ไม่แสวงหาผลประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง
๓. พอเพียง หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข	๑. ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม	- ใช้เงิน ของใช้ส่วนตัวและของใช้ส่วนรวมอย่างประหยัดคุ้มค่าและดูแลเก็บรักษาเป็นอย่างดี	- กำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานหรือการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน - วางแผนการเรียนการทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของความรู้ ข้อมูลและข่าวสาร	- ใช้ทรัพย์สินของตนเองและทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัดคุ้มค่า เก็บรักษาดูแล อย่างดี - ตัดสินใจอย่างรอบคอบมีเหตุผล ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน และให้อภัยเมื่อผู้อื่นกระทำผิดพลาด

คุณธรรม/นิยาม	ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้ของแต่ละระดับชั้น		
		ปฐมวัย	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา
	๒. มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	- ใช้ชีวิตประจำวันอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข	- ใช้ชีวิตประจำวันอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข - รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม ปรับตัว เพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข	- ใช้ความรู้ ข้อมูลและข่าวสาร ในการวางแผนการเรียน การทำงาน และการใช้ชีวิตประจำวัน - ยอมรับการเปลี่ยนแปลงของครอบครัว ชุมชน สังคม สภาพแวดล้อม และปรับตัว อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
๔. จิตอาสา หมายถึง การเสียสละแรงกาย แรงใจ สติปัญญา หรือสิ่งที่ตนเองมีด้วยความสำนึกต่อส่วนรวม เพื่อสร้างประโยชน์ให้กับผู้อื่นและสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทน	๑. ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจและพึงพอใจโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน	- ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูอาสาทำงาน แบ่งปัน ช่วยเหลือผู้อื่นได้โดยมีผู้แนะนำ - ช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อพบเห็นผู้อื่นต้องการความช่วยเหลือ ได้อย่างเหมาะสมตามวัย - แบ่งปันขนม ของเล่นให้เพื่อน แสดงความรักต่อเพื่อน	- ช่วยเหลืองานหรือกิจกรรมห้องเรียนและที่บ้านด้วยความเต็มใจ - ร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และส่วนรวมด้วยความเต็มใจ - แบ่งปันสิ่งของของตนเองให้ผู้อื่น - ช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนด้วยความเต็มใจ	- ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครองและครูทำงานด้วยความเต็มใจ - อาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญาด้วยความสมัครใจ - แบ่งปันสิ่งของทรัพย์สินและอื่น ๆ และช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่น
	๒. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม	- ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดเมื่อมีผู้แนะนำได้ - เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน	- ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด - เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน	- ดูแลรักษาทรัพย์สมบัติ สิ่งแวดล้อมของห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน และสังคม - เป็นผู้นำหรือเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของโรงเรียนและชุมชนด้วยความเต็มใจ

คุณธรรม/นิยาม	ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้ของแต่ละระดับชั้น		
		ปฐมวัย	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา
๕. กตัญญู หมายถึง การกระทำ ที่เป็นการตอบแทน ต่อผู้มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ และสถาบันหลัก ของชาติ เมื่อมีโอกาส	๑. กตัญญู ต่อผู้มีพระคุณ และผู้ทำ คุณประโยชน์ ต่อส่วนรวม และประเทศชาติ	- บอกถึงบุคคล ที่มีพระคุณ - แสดงความเคารพ ต่อผู้มีพระคุณ - ช่วยเหลือ ผู้มีพระคุณ - ร่วมกิจกรรม วันสำคัญที่เกี่ยวกับ ผู้มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ ต่อส่วนรวม และประเทศชาติ	- อธิบายถึงบุคคล ที่มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ ให้แก่ส่วนรวมสังคม และประเทศชาติ - ให้ความเคารพ และให้เกียรติบุคคล ที่มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ ให้กับส่วนรวม สังคม และประเทศชาติ	- อภิปรายถึงบุคคล ที่มีพระคุณผู้ทำคุณ ประโยชน์ให้กับ ส่วนรวม สังคม และประเทศชาติ - ให้ความเคารพ และให้เกียรติผู้ที่มี พระคุณ ผู้ทำคุณ ประโยชน์ให้กับ ส่วนรวม สังคม และประเทศชาติ ด้วยความเต็มใจ
	๒. กตัญญูต่อ สถาบันหลัก (ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์)	- แสดงความเคารพ ต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ โดยยืนตรง เมื่อได้ยินเพลงชาติ สวดมนต์ หรือ ปฏิบัติกิจกรรม ตามศาสนาที่นับถือ และร่วมกิจกรรม ที่เกี่ยวกับสถาบัน พระมหากษัตริย์ ตามที่โรงเรียน จัดขึ้น	- ยืนตรงเมื่อได้ยิน เพลงชาติ/เพลง สรรเสริญพระบารมี - ร้องเพลงชาติ/ เพลงสรรเสริญ พระบารมีได้ - บอกความหมาย ของเพลงชาติ/ เพลงสรรเสริญ พระบารมีได้ - ปฏิบัติตน ตามหน้าที่และสิทธิ ของนักเรียน - ให้ความร่วมมือ ร่วมใจในการทำงาน กับสมาชิก ในโรงเรียน - ร่วมกิจกรรมที่เป็น ประโยชน์ต่อตนเอง และปฏิบัติตนเป็น ตัวอย่างที่ดีในการ สร้างความสามัคคี เป็นประโยชน์ต่อ โรงเรียนและชุมชน	- ยืนตรงเมื่อได้ยิน เพลงชาติ/เพลง สรรเสริญพระบารมี - ร้องเพลงชาติ/ เพลงสรรเสริญ พระบารมีได้ และ บอกความหมาย ของเพลงชาติ/ เพลงสรรเสริญ พระบารมีได้ถูกต้อง - ปฏิบัติตามหน้าที่ และสิทธิของ พลเมืองดี - ให้ความร่วมมือ ร่วมใจในการ ทำงานกับสมาชิก ในโรงเรียน ชุมชน และสังคม - เข้าร่วมกิจกรรม และมีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรม ที่สร้างความสามัคคี ที่เป็นประโยชน์ต่อ โรงเรียนและชุมชน

คุณธรรม/นิยาม	ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้ของแต่ละระดับชั้น		
		ปฐมวัย	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา
			- ร่วมกิจกรรมทางศาสนา ที่ตนนับถือ ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาสม่ำเสมอ - เป็นตัวอย่างที่ดีของศาสนิกชน - ร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น	- ชื่นชม ปกป้องความเป็นชาติไทย - ร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ - ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาสม่ำเสมอ - เป็นตัวอย่างที่ดีของศาสนิกชน - ร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น - ชื่นชมในพระราชกรณียกิจพระปรีชาสามารถของพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์
๖. รับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของตนเองตามบทบาทตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย และยอมรับผลของการกระทำของตนเอง และปรับปรุงแก้ไข	๑. ปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ของตน	- ปฏิบัติตนตามบทบาท หน้าที่ต่อตนเอง - ปฏิบัติตนตามบทบาท หน้าที่ต่อครอบครัว - ปฏิบัติตนตามบทบาท หน้าที่ต่อครูและโรงเรียน	- ปฏิบัติตนตามบทบาท หน้าที่ของตนเอง หน้าที่ต่อครอบครัว หน้าที่ต่อครูและโรงเรียน	- ปฏิบัติตนตามบทบาท หน้าที่ต่อตนเอง - ปฏิบัติตนตามบทบาท หน้าที่ต่อครอบครัว - ปฏิบัติตนตามบทบาท หน้าที่ต่อครูและโรงเรียน - ปฏิบัติตนตามบทบาท หน้าที่ต่อท้องถิ่นของตนเอง - ปฏิบัติตนตามบทบาท หน้าที่ต่อประเทศชาติ

คุณธรรม/นิยาม	ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้ของแต่ละระดับชั้น		
		ปฐมวัย	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา
	๒. ปฏิบัติตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย	- ทำงานที่ได้รับมอบหมายจากพ่อแม่และครู	- ทำงานและร่วมกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจากครอบครัว ครู และโรงเรียน	- ทำงานและร่วมกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจากครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสังคม
	๓. ยอมรับผลการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไข	- ยอมรับผลการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของพ่อแม่ และครู	- ยอมรับผลการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของครอบครัว เพื่อน และครู	- ยอมรับผลการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของครอบครัว เพื่อน ครู และ ผู้บริหารโรงเรียน
๗. เมตตากรุณา หมายถึง ความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข และ ช่วยเหลือทั้งคนและสัตว์พ้นจากความทุกข์	๑. ความเมตตากรุณา ที่แสดงออกทางกาย	- ช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจวัตรประจำวันหรือกิจกรรมต่าง ๆ - แบ่งปันหรือให้ยืมสิ่งของ/ของเล่นที่เพื่อนขาดแคลน - มีความเห็นอกเห็นใจ มีน้ำใจ ดูแลช่วยเหลือเพื่อนและสัตว์	- ช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจกรรม - แบ่งปันหรือให้ยืมสิ่งของ/อุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ ที่เพื่อนขาดแคลน - มีความเห็นอกเห็นใจ มีน้ำใจ ดูแลช่วยเหลือคนและสัตว์	- ช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจกรรม - แบ่งปันหรือให้ยืมสิ่งของ/อุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ ที่เพื่อนขาดแคลน - มีความเห็นอกเห็นใจ มีน้ำใจ ดูแลช่วยเหลือคนและสัตว์
	๒. ความเมตตากรุณาที่แสดงออกทางวาจา	- รู้จักที่จะแสดงออกถึงความรู้สึกเห็นใจ - รู้จักกล่าวคำที่แสดงออกถึงความมีน้ำใจ - รู้จักกล่าวคำที่แสดงออกถึงการให้อภัย	- แสดงความเห็นใจกล่าวคำที่แสดงออกถึงความมีน้ำใจ กล่าวคำที่แสดงออกถึงการให้อภัย	- รู้จักที่จะแสดงออกถึงความรู้สึกเห็นใจ - ให้คำปรึกษาเมื่อเพื่อน/ผู้อื่นเสียใจหรือผิดหวัง - กล่าวคำที่แสดงออกถึงความมีน้ำใจ เช่น ยินดีด้วยนะ - กล่าวคำที่แสดงออกถึงการให้อภัยด้วยความเต็มใจ

คุณธรรม/นิยาม	ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้ของแต่ละระดับชั้น		
		ปฐมวัย	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา
๘. อดทน หมายถึง มีความมุ่งมั่นในความดี ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรค เมื่อต้องเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ	๑. การไม่ย่อท้อต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้ง กาย วาจา และจิตใจ	- ทำกิจวัตรประจำวันและกิจกรรมด้วยตนเองได้สำเร็จ - ใช้คำพูดอย่างสุภาพสม่ำเสมอ - ตั้งใจและมุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จ	- ทำกิจกรรมหรืองานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จ - ใช้คำพูดอย่างสุภาพสม่ำเสมอ - ตั้งใจมุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จ	- ทำกิจกรรมหรืองานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จ - ใช้คำพูดอย่างสุภาพสม่ำเสมอ - ตั้งใจมุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จ
๙. สุภาพ หมายถึง การแสดงออกทางกิริยา วาจา และการแต่งกายอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ สอดคล้องกับจารีตของสังคม โดยแสดงถึงความเคารพและการให้เกียรติผู้อื่น	๑. กิริยาสุภาพ	- ยกมือไหว้เมื่อพบเห็นผู้ใหญ่ - ค้อมตัวเมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่ - ไม่ยืนค้ำศีรษะผู้ใหญ่ - ไม่แสดงกิริยาล้อเลียนและไม่เยาะเย้ยผู้อื่น	- แสดงความเคารพด้วยการ ไหว้ คำนับ ยืนตรง เมื่อเดินสวนทางกับครู อาจารย์ หรือผู้ใหญ่ - ค้อมตัวเมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่ - ไม่ยืนค้ำศีรษะผู้ใหญ่ - ไม่แสดงกิริยาล้อเลียนและไม่เยาะเย้ยผู้อื่น	- แสดงความเคารพเมื่อเดินสวนทางกับครู อาจารย์ หรือผู้ใหญ่ ด้วยการ ไหว้ คำนับ ยืนตรง - ค้อมตัวเมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่ - ไม่ยืนค้ำศีรษะผู้ใหญ่ - ไม่แสดงกิริยาล้อเลียนไม่เยาะเย้ยผู้อื่น - ไม่นั่งไขว่ห้าง ไม่เหยียดขา เมื่อนั่งต่อหน้าผู้ใหญ่
	๒. วาจาสุภาพ	- พูดจาด้วยน้ำเสียงสุภาพ มีหางเสียง ไม่พูดคำหยาบ ตะโกนเสียงดัง เอะอะโวยวาย รู้จักโต้ตอบได้ถูกต้องตามสถานการณ์	- พูดจาด้วยน้ำเสียงสุภาพ มีหางเสียง ไม่พูดคำหยาบ ไม่ตะโกนเสียงดัง ไม่เอะอะโวยวาย รู้จักโต้ตอบได้ถูกต้องตามสถานการณ์	- พูดจาด้วยน้ำเสียงไพเราะ สุภาพ และรู้จักโต้ตอบได้ถูกต้องตามสถานการณ์
	๓.แต่งกายสุภาพ	- แต่งกายเหมาะสมตามกาลเทศะ	- แต่งกายเหมาะสมตามกาลเทศะและตามที่สถานศึกษากำหนด	- แต่งกายเหมาะสมตามกาลเทศะและตามที่สถานศึกษากำหนด

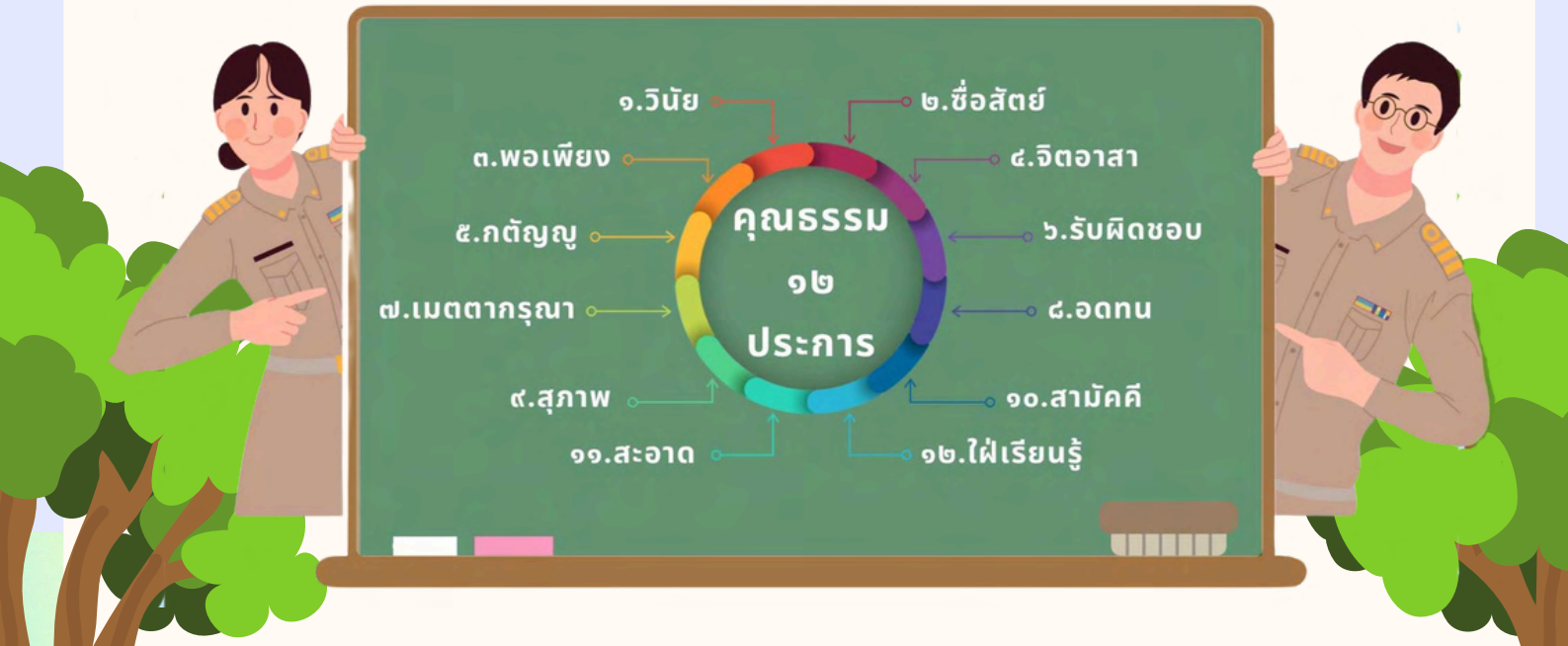
คุณธรรม/นิยาม	ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้ของแต่ละระดับชั้น		
		ปฐมวัย	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา
๑๐. สามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดอง เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ร่วมกันปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย	๑. ร่วมมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ด้วยความพร้อมเพรียง	- ทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายพร้อมเพรียงกัน	- ทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายพร้อมเพรียงกัน	- ทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายและตามความสมัครใจพร้อมเพรียงกัน
	๒. ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นอย่างมีเหตุผล	- ฟังเพื่อนในกลุ่มพูด - บอกความต้องการของตนเองได้	- รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างตั้งใจ - พูดแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	- รับฟังและวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้อื่นได้ - พูดแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลและยกตัวอย่างประกอบได้
	๓. ปฏิบัติเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	- ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน	- ปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันของกลุ่มห้องเรียนโรงเรียนและบทบาทผู้นำผู้ตามที่ดี	- ปฏิบัติตามความคิดเห็นหรือข้อตกลงร่วมกันของกลุ่มอย่างมีวิจารณญาณ - ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

คุณธรรม/นิยาม	ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้ของแต่ละระดับชั้น		
		ปฐมวัย	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา
๑๑. สะอาด หมายถึง การดูแลตนเองให้ถูกสุขอนามัย ด้านร่างกาย เครื่องนุ่งห่ม สิ่งของ เครื่องใช้ ที่อยู่อาศัย รวมทั้งดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และสถานที่ส่วนรวม ให้ปราศจากความสกปรก	๑. การดูแลตนเองให้ถูกสุขอนามัย	- ดูแลร่างกายให้สะอาดอยู่เสมอ - ดูแลเครื่องแต่งกาย เครื่องนอน ของตนเองให้สะอาดอยู่เสมอ - ดูแลอุปกรณ์เครื่องใช้ส่วนตัวให้สะอาดอยู่เสมอ	- ดูแลร่างกายให้สะอาดอยู่เสมอ - ดูแลเครื่องแต่งกายของตนเองให้สะอาดอยู่เสมอ - ดูแลเครื่องใช้ส่วนตัวให้สะอาดอยู่เสมอ	- ดูแลร่างกายให้สะอาดอยู่เสมอ - ดูแลเครื่องแต่งกายของตนเองให้สะอาดอยู่เสมอ - ดูแลเครื่องใช้ส่วนตัวให้สะอาดอยู่เสมอ
	๒. การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม	- ดูแลสถานที่ให้สะอาด	- ดูแลพื้นที่รับผิดชอบ บ้าน อาคารเรียน ให้สะอาดอยู่เสมอ และจัดเก็บ คัดแยกขยะบริเวณโรงเรียนให้ถูกที่	- ดูแลพื้นที่รับผิดชอบให้สะอาด - ดูแลบ้านให้สะอาดอยู่เสมอ - ดูแลอาคารเรียนให้สะอาดอยู่เสมอ - จัดเก็บและคัดแยกขยะทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน
	๓. การดูแลสถานที่ส่วนรวมให้สะอาด	- ดูแลห้องเรียนห้องสุขาให้สะอาด	- ดูแลห้องเรียนห้องสุขา อาคารเรียน และอาคารประกอบต่าง ๆ ให้สะอาด	- ดูแลห้องเรียนห้องสุขาให้สะอาด - ดูแลรักษาสถานที่ส่วนรวมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนให้สะอาด

คุณธรรม/นิยาม	ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้ของแต่ละระดับชั้น		
		ปฐมวัย	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา
๑๒. ใฝ่เรียนรู้ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจเพียรพยายามในการเรียน แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน	๑. ตั้งใจเพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	- ตั้งใจเรียนและเอาใจใส่ในการเรียนสม่ำเสมอ	- ตั้งใจเรียน เอาใจใส่และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้ - สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ	- ตั้งใจเรียน เอาใจใส่และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้ - สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ
	๒. แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม สรุปเป็นองค์ความรู้และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	- ค้นหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน	- ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และเลือกใช้สื่อได้เหมาะสม - บันทึกความรู้ วิเคราะห์ข้อมูลจากสิ่งที่เรียนรู้ สรุปเป็นองค์ความรู้ - แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	- ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และเลือกใช้สื่อได้เหมาะสม - บันทึกความรู้ วิเคราะห์ข้อมูลจากสิ่งที่เรียนรู้ สรุปเป็นองค์ความรู้ - แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

๒. กรอบแนวคิด

สถานศึกษาทุกแห่งจัดการเรียนรู้ตามวิสัยทัศน์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกายมีคุณธรรมคู่กับความรู้ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยที่จะเป็นกำลังของชาติในอนาคต ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข กล่าวโดยรวมคือ หลักสูตรกำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและสามารถประกอบอาชีพได้เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน จุดมุ่งหมายประการสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนในปัจจุบัน คือการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางด้านการปฏิบัติ ซึ่งวิสัยทัศน์และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้ สอดคล้องกับพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๑๐) ที่ทรงเน้นย้ำว่า การศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง ๒) มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง - มีคุณธรรม ๓) มีงานทำ - มีอาชีพ และ ๔) เป็นพลเมืองดี และเพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน จึงได้มีการสังเคราะห์คุณธรรมพื้นฐานสำหรับเด็กและเยาวชน พบว่า มี ๙ ประการ เมื่อนำมาผนวกกับคุณธรรมตามหลักสูตร จึงรวมเป็นคุณธรรม ๑๒ ประการ อันนำไปสู่การปฏิบัติตนที่เหมาะสมดีงาม สอดคล้องกับหลักธรรมของศาสนา วิถีชีวิต ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ระดับมัธยมศึกษานี้จะช่วยให้ครูเข้าใจความสำคัญ นิยาม ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ ตัวอย่างพฤติกรรมที่สังเกตได้ รวมทั้งแนวทางการนำไปใช้ วิธีการประเมินคุณธรรม เกณฑ์การประเมิน แบบรายงานผลการประเมิน สามารถนำไปปรับใช้ในการปลูกฝังและพัฒนาคุณธรรม ๑๒ ประการของผู้เรียนได้อย่างมั่นใจ

๓. วัตถุประสงค์

๑ เพื่อสร้างความเข้าใจให้ครูเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ

๒ เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ

๓ เพื่อประเมินคุณธรรมของนักเรียน ตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ

๔ เพื่อให้นักเรียนประพฤติปฏิบัติตนตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ และเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่น

๔. ตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ และพฤติกรรมบ่งชี้ ระดับมัธยมศึกษา

๑) วินัย หมายถึง การยึดมั่นและปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ และข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคมอย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นปกติวิสัย

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียนและสังคม	๑. แต่งกายถูกต้องตามระเบียบที่สถานศึกษากำหนด ๒. เข้าแถวและเดินแถวอย่างมีระเบียบด้วยตนเองโดยไม่ต้องมีผู้อื่นกำกับ ๓. ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎระเบียบและข้อบังคับ ของโรงเรียน ชุมชน สังคม ประเทศชาติ และสังคมโลกอย่างเคร่งครัด ๔. รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง	- รับผิดชอบต่อการเรียนหนังสือเพื่อไม่ให้สอบตก หรือถ้าสอบตกแล้วรีบแก้ไขจนผ่านเกณฑ์ - ไม่ทำเสียงดังรบกวนผู้อื่นในที่สาธารณะ - สามารถเป็นผู้นำกลุ่มเพื่อน และรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มอย่างเป็นเหตุเป็นผล - จัดทำบัญชีครัวเรือน - ออมเงิน - ใช้จ่ายเงินตามความจำเป็น

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
	๕. เคารพในสิทธิของผู้อื่นและรู้จักสิทธิของตนเอง ๖. เป็นผู้นำ/ผู้ตามที่ดีอย่างมีวิจารณญาณ ๗. มีวินัยทางการเงิน	
๒. ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันและรับผิดชอบในการทำงาน	๑. มาโรงเรียนและกลับจากโรงเรียนตรงตามเวลาที่โรงเรียนกำหนด ๒. เข้าเรียนตรงเวลาและสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองทุกที่ทุกเวลา ๓. ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายเสร็จเรียบร้อย และส่งตรงเวลาที่กำหนด	- ปฏิบัติตนในการมาโรงเรียนทันเวลาเข้าเรียน และกลับจากโรงเรียนตามเวลาจนเป็นนิสัย - เรียนรู้และทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนด้วยตนเองโดยไม่ต้องมีใครบังคับหรือขอร้อง - ทำงานที่ครูหรือผู้ปกครองมอบหมายจนสำเร็จตามเป้าหมายโดยไม่ต้องมีผู้คอยคุม

๒) ซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในความถูกต้อง ประพฤติตรงตามความเป็นจริง ต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งทางกาย วาจา ใจ

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเอง ทั้งทางกาย วาจา ใจ	๑. ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นความจริง	- ให้ข้อมูลครู และผู้ปกครองตามความจริง - ให้ข้อมูลทางสื่อออนไลน์ที่เป็นจริง
	๒. ปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงความถูกต้องละอายและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด	- ทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยตนเอง - ตรวจสอบข้อมูลว่าเรื่องนั้น ๆ เป็นจริงและไม่เป็นภัยต่อผู้อื่นก่อนเผยแพร่
	๓. ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา	- ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อตกลงของห้องเรียนและโรงเรียน - ปฏิบัติตามข้อตกลงที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง - ไม่ทุจริตในการทำข้อสอบ

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๒. ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา ใจ	๑. ไม่หยิบฉวยสิ่งของผู้อื่นที่ไม่ใช่ของตนเอง	- ขออนุญาตผู้อื่นก่อนหยิบสิ่งของของเขามาใช้ - คัดลอกข้อมูลทางวิชาการ โดยอ้างอิงแหล่งที่มาอย่างถูกต้อง
	๒. ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง	- ปฏิบัติตามข้อตกลงที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ส่วนรวม และสังคม - พูดความจริงที่ไม่ทำให้ผู้อื่นเสียหาย ทั้งต่อหน้าและลับหลัง
	๓. ไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง	- ขออนุญาตก่อนนำของผู้อื่นมาใช้ - ไม่บิดเบือนข้อมูลต่าง ๆ เช่น ข้อมูลสื่อออนไลน์

๓) พอเพียง หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่าง พอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบมีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ผู้ที่อยู่อย่างพอเพียง คือ ผู้ที่ดำเนินชีวิตอย่างประมาณตน มีเหตุผล รอบคอบ ระมัดระวังอยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยความรับผิดชอบ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ มีการวางแผนป้องกันความเสี่ยงและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม	๑. ใช้ทรัพย์สินของตนเองและทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คุ้มค่า เก็บรักษาดูแล อย่างดี	- ใช้จ่ายอย่างเหมาะสม และออมเงินเหลือเก็บในแต่ละวัน - เก็บเงินซื้อของที่ต้องการด้วยตนเอง โดยไม่รบกวนพ่อแม่หรือผู้ปกครอง - จัดการตนเองในเรื่องการเรียน การพักผ่อน และการทำกิจกรรมอื่น ๆ ในแต่ละวันได้เหมาะสม

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
	๒. ตัดสินใจอย่างรอบคอบ มีเหตุผล ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน และให้อภัยเมื่อผู้อื่นกระทำผิดพลาด	**ตัวอย่าง (ม.ต้น)** - วิเคราะห์รายรับรายจ่ายของตนเองได้ - ใช้เหตุผลในการตัดสินใจกระทำกิจการต่าง ๆ **ตัวอย่าง (ม.ปลาย)** - ใช้เหตุผลในการตัดสินใจกระทำกิจการต่าง ๆ - แบ่งปันสิ่งของหรืออุปกรณ์การเรียนให้เพื่อนใช้ - ไม่หยิบสิ่งของหรือเครื่องใช้ของเพื่อนโดยไม่ขออนุญาต - ยอมรับคำขอโทษ - ให้อภัยเมื่อได้รับคำขอโทษ
๒. มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	๑. ใช้ความรู้ ข้อมูล และข่าวสารในการวางแผนการเรียน การทำงาน และใช้ในชีวิตประจำวัน	- วางแผนการเรียนและการทำกิจกรรมในแต่ละวันของตนโดยศึกษาจากข้อมูล ข่าวสาร ที่เคยได้รับ ประสบการณ์จากรุ่นพี่ เพื่อนหรือบุคคลที่ชื่นชอบ - ไม่ทำพฤติกรรมที่สร้างความเดือดร้อนหรือความเสียหายแก่ตนเองและส่วนรวม
	๒. ยอมรับการเปลี่ยนแปลงของครอบครัวชุมชน สังคม สภาพแวดล้อม และปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข	- เข้าใจสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม - ยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นด้วยความเข้าใจที่ถูกต้อง - ปรับตัวเข้ากับสังคมได้ และอยู่ได้อย่างมีความสุข

๔) จิตอาสา หมายถึง การเสียสละแรงกาย แรงใจ สติปัญญา หรือสิ่งที่ตนเองมี ด้วยความสำนึกต่อส่วนรวม เพื่อสร้างประโยชน์ให้กับผู้อื่นและสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทน

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ และพึงพอใจโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน	๑. ช่วยเหลือพ่อแม่ ผู้ปกครองและครูทำงานด้วยความเต็มใจ	- ช่วยเหลือพ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือครูทันทีที่เห็นว่าสามารถช่วยแบ่งเบาภาระของท่านได้โดยไม่ต้องรอให้ร้องขอ
	๒. อาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจและกำลังสติปัญญาด้วยความสมัครใจ	**ตัวอย่าง (ม.ต้น)** - ร่วมกิจกรรมเดินขบวนรณรงค์ ต่อต้านยาเสพติดของโรงเรียน **ตัวอย่าง (ม.ปลาย)** - ร่วมกิจกรรมจิตอาสาทำความสะอาดชุมชนที่ตนอาศัย
	๓. แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สินและอื่น ๆ และช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่น	**ตัวอย่าง (ม.ต้น)** - ร่วมบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อให้โรงเรียนนำไปมอบหรือช่วยเหลือผู้เดือดร้อน **ตัวอย่าง (ม.ปลาย)** - ร่วมกิจกรรมค่ายอาสาพี่ช่วยน้องค่ายจิตอาสาพัฒนาโรงเรียน
๒. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม	๑. ดูแลรักษาทรัพย์สมบัติสิ่งแวดล้อมของห้องเรียน โรงเรียนชุมชนและสังคม	**ตัวอย่าง (ม.ต้น)** - ปิดไฟฟ้า ปิดพัดลมหลังเลิกใช้ - ร่วมกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม **ตัวอย่าง (ม.ปลาย)** - จัดทำโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อช่วยให้สภาพแวดล้อมของโรงเรียนและชุมชนสังคมน่าอยู่
	๒. เป็นผู้นำหรือเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของโรงเรียนและชุมชนด้วยความเต็มใจ	**ตัวอย่าง (ม.ต้น)** - ร่วมกิจกรรมลูกเสือจิตอาสา **ตัวอย่าง (ม.ปลาย)** - ใช้กิจกรรมสภานักเรียนขับเคลื่อนการดูแลสาธารณประโยชน์ของห้องเรียนโรงเรียนและชุมชน

๕) กตัญญู หมายถึง การกระทำที่เป็นการตอบแทนต่อผู้มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ และสถาบันหลักของชาติ เมื่อมีโอกาส

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. กตัญญูต่อผู้มีพระคุณและผู้ทำคุณประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติ	๑. อภิปรายถึงบุคคลที่มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับส่วนรวม สังคม และประเทศชาติ	- วิเคราะห์และสรุปได้ถึงพระคุณของบิดา มารดา ผู้ปกครอง ครู ผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับส่วนรวม และประเทศชาติ - มีบุคคลต้นแบบด้านความกตัญญู และบอกแนวทางที่ตนนำมาปฏิบัติตามในชีวิตประจำวัน
	๒. ให้ความเคารพ และให้เกียรติบุคคลที่มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับส่วนรวม สังคมและประเทศชาติด้วยความเต็มใจ	- ให้ความเคารพบิดา มารดา ผู้ปกครอง ครู ผู้ทำคุณประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติ ด้วยความเต็มใจ
๒. กตัญญูต่อสถาบันหลัก (ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์)	๑. ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมี	- ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมีอย่างภาคภูมิใจ
	๒. ร้องเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมี ได้ และบอกความหมายของเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมี ได้ถูกต้อง	- ร้องเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมี ได้ด้วยความภาคภูมิใจ - อธิบายเนื้อหาสาระของเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมี ได้อย่างเข้าใจความหมายลึกซึ้ง - อธิบายและให้ความเข้าใจที่ถูกต้อง เมื่อมีเพื่อนหรือผู้อื่นกล่าวถึงเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมี ในทางที่ไม่เหมาะสม

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
	๓. ปฏิบัติตนตามหน้าที่และสิทธิของพลเมืองดี	**ตัวอย่าง (ม.ต้น)** - ปฏิบัติตนตามกฎ กติกา ที่โรงเรียนและสังคมกำหนด - มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมเลือกตั้งสภานักเรียน **ตัวอย่าง (ม.ปลาย)** - ปฏิบัติตนตามกฎ กติกา ที่โรงเรียนและสังคมกำหนด - ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักเรียนรุ่นน้องดำเนินรอยตาม - มีส่วนร่วมและจัดกิจกรรมชักชวนกลุ่มเพื่อน ให้รู้ถึงหน้าที่ และสิทธิของพลเมืองดี
	๔. ให้ความร่วมมือร่วมใจในการทำงานกับสมาชิกในโรงเรียนและชุมชนและสังคม	**ตัวอย่าง (ม.ต้น)** - ทำความสะอาดโรงเรียนและชุมชนตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ **ตัวอย่าง (ม.ปลาย)** - ร่วมกิจกรรมความกตัญญูต่อสถาบันหลักของโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานภายนอกที่จัดขึ้นด้วยความเต็มใจ
	๕. เข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่สร้างความสามัคคีปรองดองเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน	- เข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมจิตอาสา/กิจกรรมค่ายคุณธรรมของโรงเรียน ชุมชนและสังคม

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
	๖. ชื่นชมปกป้องความเป็นชาติไทย	**ตัวอย่าง (ม.ต้น)** - จัดป้ายนิทรรศการเผยแพร่ความเป็นชาติไทย เช่น วันชาติ วันสุนทรภู่ วันภาษาไทยแห่งชาติ **ตัวอย่าง (ม.ปลาย)** - จัดนิทรรศการ/ทำคลิปวีดีโอ เผยแพร่ความเป็นชาติไทย เช่น วันชาติ วันสุนทรภู่ วันภาษาไทยแห่งชาติ - จัดกิจกรรมรวมพลังปกป้องความเป็นชาติไทย
	๗. เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ	- เข้าร่วมกิจกรรมสำคัญทางศาสนา เช่น วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันพระ หรือวันสำคัญทางศาสนาที่ตนนับถือ - เชิญชวนเพื่อนและผู้สนใจทำกิจกรรมจิตอาสาเกี่ยวการปฏิบัติตนในวันสำคัญทางศาสนาที่ตนนับถือ
	๘. ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาอย่างสม่ำเสมอ	**ตัวอย่าง (ม.ต้น)** - สวดมนต์หลังเคารพธงชาติ หรือปฏิบัติกิจกรรมตามศาสนาที่ตนนับถือ - ร่วมกิจกรรมทำบุญตักบาตรวันสำคัญ หรือกิจกรรมตามศาสนา ที่ตนนับถือ **ตัวอย่าง (ม.ปลาย)** - สวดมนต์หลังเคารพธงชาติ หรือปฏิบัติกิจกรรมตามศาสนาที่ตนนับถือ - ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการร่วมกิจกรรมทำบุญตักบาตรวันสำคัญ หรือกิจกรรมตามศาสนาที่ตนนับถือ

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
	๙. เป็นตัวอย่างที่ดีของศาสนิกชน	- ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาที่ตนนับถือ และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เพื่อน ๆ และน้อง ๆ
	๑๐. เข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น	- เข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมวันสำคัญเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียน และชุมชนจัดขึ้น เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา วันชาติ วันคล้ายวันสถาปนาลูกเสือแห่งชาติ
	๑๑. ชื่นชมในพระราชกรณียกิจ พระปรีชาสามารถของพระมหากษัตริย์ และพระราชวงศ์	- จัดนิทรรศการเผยแพร่พระราชกรณียกิจ พระปรีชาสามารถของพระมหากษัตริย์ และพระราชวงศ์ภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน - อธิบายปรับความคิดเห็นของเพื่อนหรือผู้อื่นที่เข้าใจและแสดงออกเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ในทางที่ไม่ถูกต้อง

๖) รับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของตนเองตามบทบาท ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย และยอมรับผลของการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไข

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. ปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ของตน	๑. ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ต่อตนเอง	- ดูแลรักษาร่างกายให้แข็งแรงสมบูรณ์อยู่เสมอ - พูดจาไพเราะอ่อนหวานมีสัมมาคารวะ - ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน
	๒. ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ต่อครอบครัว	- ช่วยเหลือบิดา มารดา ทำงานบ้านสม่ำเสมอ - เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสอนของบิดาและมารดา
	๓. ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ต่อครู และโรงเรียน	- ให้ความเคารพ และเชื่อฟังครู - ปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบวินัยของโรงเรียน - เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนด้วยความเต็มใจ
	๔. ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ต่อท้องถิ่นของตนเอง	- เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าตามโอกาส - สืบสานอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น - ดูแลรักษาสาธารณสมบัติที่เป็นของส่วนรวม
	๕. ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ต่อประเทศชาติ	- ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ กฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ ของบ้านเมือง - รักษาสมบัติของประเทศชาติ

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๒. ปฏิบัติตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย	ทำงานและร่วมกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจากครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสังคม	- ทำงานและร่วมกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย เช่น ส่งการบ้านตรงเวลา - ร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ชุมชน และสังคม เครือข่ายภายในและภายนอกโรงเรียน
๓. ยอมรับผลการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไข	ยอมรับผลการกระทำของตนเอง และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของครอบครัว เพื่อน ครู และผู้บริหารโรงเรียน	- ยอมรับคำติชมผลงานหรือสิ่งที่ได้กระทำทั้งที่ดีและผิดพลาดจากการทำงาน - ปรับปรุงแก้ไขผลงานหรือการกระทำของตนเองให้ดีขึ้นตามคำแนะนำของครอบครัว เพื่อน ครู และผู้บริหารโรงเรียน

๗) เมตตากรุณา หมายถึง ความปรารถนาให้ผู้อื่น มีความสุข และช่วยเหลือ ทั้งคนและสัตว์พ้นจากความทุกข์

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. ความเมตตากรุณาที่แสดงออกทางกาย	๑. ช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจกรรม	- ช่วยเหลือเพื่อนในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ช่วยเตรียมวัสดุ/อุปกรณ์ในการทำโครงงานต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ
	๒. แบ่งปันหรือให้ยืมสิ่งของ/อุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ ที่เพื่อน ขาดแคลน	- ให้เพื่อนยืมสมาร์ทโฟน ไอแพด หรืออุปกรณ์ไอซีที เพื่อใช้ในการสืบค้นข้อมูลในการเรียน
	๓. มีความเห็นใจ มีน้ำใจ โดยการดูแลช่วยเหลือคนและสัตว์	- แสดงความรัก ความเมตตาโดยการสัมผัส (แตะไหล่/จับมือเพื่อน) - ให้อาหารหรือช่วยดูแลเมื่อสัตว์ได้รับบาดเจ็บหรือเจ็บป่วย - สัมผัส ลูบหัวสัตว์ (ต้องแน่ใจว่าสัตว์นั้นไม่มีอันตราย) - ไม่รังแกและทำร้ายสัตว์ทุกชนิด

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๒. ความเมตตากรุณาที่แสดงออกทางวาจา	๑. รู้จักที่จะแสดงออกถึงความรู้สึกเห็นใจ	- แสดงความเห็นใจเพื่อน เมื่อเพื่อนท้อแท้หรือหมดหวัง เช่น กล่าวว่า ไม่เป็นไรนะ, เอาใหม่ ๆ สู้ ๆ นะ, เราเป็นกำลังใจให้นะ เดี๋ยวมันก็ผ่านไป
	๒. ให้คำปรึกษาเมื่อเพื่อน/ผู้อื่นเสียใจหรือผิดหวัง	- ให้คำปรึกษากับเพื่อนได้เมื่อเพื่อนรู้สึกผิดหวัง เช่น ถามว่า มีเรื่องอะไรไม่สบายใจไหม, ให้เราช่วยเหลืออะไรไหม, มีเรื่องไม่สบายใจ สามารถบอกเราได้นะ
	๓. กล่าวคำที่แสดงออกถึงความมีน้ำใจ เช่น ยินดีด้วยนะ	- กล่าวคำชื่นชมเมื่อเพื่อนได้รับรางวัล
	๔. กล่าวคำที่แสดงออกถึงการให้อภัยด้วยความเต็มใจ	- กล่าวคำให้อภัยเมื่อเพื่อนทำให้เสียใจ เช่น ไม่เป็นไร, ฉันไม่โกรธเธอหรอก ฉันรู้ว่าเธอไม่ได้ตั้งใจ

๘) อดทน หมายถึง มีความมุ่งมั่นในความดี ไม่ย่อท้อต่อปัญหา และอุปสรรคตามสถานการณ์ต่าง ๆ

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. การไม่ย่อท้อต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ทางกาย	ทำกิจกรรมหรืองานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จ	- มาโรงเรียนให้ทันเวลาจนเป็นนิสัย - ส่งงาน/การบ้านที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จตามเวลาสม่ำเสมอ - ทำตามกฎระเบียบของห้องเรียน โรงเรียน และชุมชนอย่างเข้าใจ และทักท้วงเมื่อเห็นผู้อื่นไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ - อดทนได้อย่างใจเย็นเมื่อต้องรอเข้าคิวรับบริการจนกว่าจะถึงคิวของตน - ทำกิจกรรมทุกอย่างด้วยความมุ่งมั่นให้สำเร็จ

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๒. การไม่ย่อท้อต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ทางวาจา	ใช้คำพูดอย่างสุภาพสม่ำเสมอ	- ใช้คำพูดสุภาพจนเป็นนิสัย - ไม่พูดล้อเลียนเพื่อน - ใช้สื่อออนไลน์ที่ไม่สร้างความเสียหายให้แก่ผู้อื่น - ไม่โต้ตอบด้วยวาจาหยาบคาย เมื่อถูกกล่าวร้ายหรือถูกล้อเลียน
๓. การไม่ย่อท้อต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ทางใจ	ตั้งใจและมุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จ	- ระงับอารมณ์ไม่แสดงอาการโกรธเมื่อไม่พอใจ - ยอมรับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านมาในชีวิตได้อย่างเข้าใจ - คิดถึงความรู้สึกของผู้อื่นก่อนพูดหรือทำสิ่งใด

๙) สุภาพ หมายถึง การแสดงออกทางกิริยา วาจา และการแต่งกายอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะสอดคล้องกับจารีตของสังคม โดยแสดงถึงความเคารพและการให้เกียรติผู้อื่น

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. กิริยาสุภาพ	๑. แสดงความเคารพเมื่อเดินสวนทางกับครู อาจารย์ หรือผู้ใหญ่ด้วยการ (ไหว้ คำนับ ยืนตรง) ๒. ค้อมตัวเมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่ ๓. ไม่ยืนค้ำศีรษะผู้ใหญ่ ๔. ไม่แสดงกิริยาล้อเลียน และไม่เยาะเย้ยผู้อื่น ๕. ไม่นั่งไขว่ห้าง ไม่เหยียดขาเมื่อนั่งต่อหน้าผู้ใหญ่	- ยกมือไหว้เพื่อทำความเคารพ เมื่อพบผู้ใหญ่ - ค้อมตัวลงเล็กน้อยเมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่ - ไม่ยืนค้ำศีรษะผู้ใหญ่ - ไม่ล้อเลียน ไม่เยาะเย้ยผู้อื่นและกล่าวนินทาหรือดูถูกผู้อื่นลับหลัง - ไม่เหยียดขา หรือนั่งไขว่ห้างเมื่อนั่งต่อหน้าผู้ใหญ่

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๒. วาจาสุภาพ	พูดจาด้วยน้ำเสียงสุภาพ และรู้จักโต้ตอบได้ถูกต้องตามสถานการณ์	- พูดด้วยน้ำเสียงนุ่มนวล มีคำลงท้ายที่เหมาะสม เช่น ครับ/ค่ะ ขอบคุณครับ/ขอบคุณค่ะ ขอโทษครับ/ค่ะ - ไม่พูดคำหยาบ ไม่ตะโกนเสียงดังหรือเอะอะโวยวาย - โต้ตอบกับผู้อื่นได้ถูกต้องเหมาะสมตามสถานการณ์
๓. แต่งกายสุภาพ	แต่งกายเหมาะสมตามกาลเทศะและตามที่สถานศึกษากำหนด	- แต่งกายเหมาะสมกับกิจกรรมสถานที่ เวลา และสถานการณ์ - แต่งกายตามวันที่สถานศึกษากำหนด

๑๐) สามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดองเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ร่วมกันปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. ร่วมมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ด้วยความพร้อมเพรียง	ทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายและตามความสมัครใจพร้อมเพรียงกัน	- เข้าแถว ทำกิจกรรมกลุ่ม กิจกรรมห้องเรียน/โรงเรียน ด้วยความพร้อมเพรียงกันโดยไม่ต้องกล่าวเตือน
๒. ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นอย่างมีเหตุผล	๑. รับฟังและวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้อื่นได้	- รับฟังคำชี้แนะ ข้อคิดเห็น คำติชม และอื่น ๆ เมื่อต้องมีการทำกิจกรรมกลุ่มกับเพื่อนแม้จะมีความเห็นแตกต่างกันแต่สามารถหาข้อสรุปได้ด้วยเหตุและผล

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
	๒. พูดแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลและยกตัวอย่างประกอบได้	- ชี้แจงโดยใช้ข้อมูลและเหตุผล เมื่อต้องอธิบายว่าเหตุใดต้องทำหรือไม่ทำ สิ่งนั้น
๓. ปฏิบัติเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	๑. ปฏิบัติตามความคิดเห็นหรือข้อตกลงร่วมกันของกลุ่มอย่างมีวิจารณญาณ	- ใช้สติไตร่ตรอง พิจารณาอย่างรอบคอบว่าสิ่งที่เพื่อนชักชวนให้ทำนั้นเหมาะสมหรือไม่ เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นอย่างไรก่อนลงมือทำ
	๒. ปฏิบัติตนตามบทบาทผู้นำและผู้ตามที่ดี รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	- รวมกลุ่มกันทำประโยชน์เพื่อโรงเรียน สังคม และชุมชน เช่น ทำความสะอาดโรงเรียน วัดใกล้โรงเรียน เก็บขยะในชุมชน สร้างฝายชะลอน้ำ ปลูกป่า ฯลฯ ตามบริบทของโรงเรียน - แบ่งหน้าที่กันตามความสามารถ ความถนัด และการมีภาวะผู้นำ/ ผู้ปฏิบัติ - รับฟังความคิดเห็นของกลุ่ม หรือของผู้อื่น

๑๑) สะอาด หมายถึง การดูแลตนเอง ให้ถูกสุขอนามัย ด้านร่างกาย เครื่องนุ่งห่ม สิ่งของเครื่องใช้ ที่อยู่อาศัย รวมทั้งดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและสถานที่ส่วนรวมให้ปราศจากความสกปรก

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. การดูแลตนเองให้ถูกสุขอนามัย	๑. ดูแลร่างกายให้สะอาดอยู่เสมอ	- ดูแลร่างกายให้สะอาดจนเป็นนิสัย - พัฒนาบุคลิกภาพให้น่ามอง - ปฏิบัติตนในการดูแลสุขภาพจนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่รุ่นน้อง

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
	๒. ดูแลเครื่องแต่งกายของตนเองให้สะอาดอยู่เสมอ	- ทำความสะอาดเครื่องแต่งกาย จัดให้เป็นระเบียบ หยิบใช้ได้ง่าย
	๓. ดูแลเครื่องใช้ส่วนตัวให้สะอาดอยู่เสมอ	- ซ่อมแซมเสื้อผ้าและเครื่องใช้ส่วนตัวให้อยู่ในสภาพสะอาด พร้อมใช้เสมอ
๒. การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม	๑. ดูแลพื้นที่รับผิดชอบให้สะอาด	- เก็บกวาด ทำความสะอาดพื้นที่ที่รับผิดชอบ และตกแต่งให้สวยงาม
	๒. ดูแลบ้านให้สะอาดอยู่เสมอ	- เก็บกวาดบริเวณบ้านให้สะอาด ตกแต่งบริเวณให้ดูสวยงามอยู่เสมอ
	๓. ดูแลอาคารเรียนให้สะอาดอยู่เสมอ	- เก็บกวาดบริเวณอาคารเรียนตกแต่งบริเวณให้ดูสวยงามอยู่เสมอ
	๔. จัดเก็บและคัดแยกขยะทั้งภายในและภายนอกบริเวณโรงเรียน	- ทิ้งขยะถูกที่ และคัดแยกขยะลงถังได้อย่างถูกต้อง - รณรงค์ให้ทิ้งขยะให้ถูกที่ แยกขยะให้ถูกต้องทั้งในโรงเรียนและชุมชน
๓. การดูแลสถานที่ส่วนรวมให้สะอาด	๑. ดูแลห้องเรียน และห้องสุขาให้สะอาด	- ทำความสะอาดห้องสุขาหลังใช้เสร็จทุกครั้งจนเป็นนิสัย - ทำความสะอาดห้องเรียนตามเวรประจำวันโดยไม่ต้องมีใครเตือน - ร่วมกลุ่มจิตอาสาทำความสะอาดห้องเรียนและห้องสุขาให้น่าอยู่ น่าใช้อยู่เสมอ

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
	๒. ดูแลรักษาสถานที่ส่วนรวมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนให้สะอาด	- ดูแลรักษาอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าไม่ให้ชำรุดทรุดโทรม - ร่วมกลุ่มจิตอาสาตรวจสอบอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าภายในโรงเรียน รวมทั้งจุดที่ไม่ปลอดภัยให้ครูทราบเพื่อการปรับปรุงซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพดีตลอดเวลา - รณรงค์ให้เกิดการช่วยกันดูแลสาธารณประโยชน์ทั้งในและนอกโรงเรียน

๑๒) ใฝ่เรียนรู้ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. ตั้งใจเพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	๑. ตั้งใจเรียน เอาใจใส่ และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้ ๒. เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ	- เข้าเรียนตรงเวลาตั้งใจเรียน - เอาใจใส่และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้ - มีส่วนร่วมในการเรียนรู้และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเป็นประจำ - ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้อยู่ตลอดเวลา
๒. แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม สรุปเป็นองค์ความรู้และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	๑. ศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม	- ค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์สื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน - ศึกษาวิเคราะห์ความรู้ที่สืบค้นตามที่ได้รับมอบหมายหรือตามความสนใจด้วยความคิดและภาษาของตนเอง

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
	๒. บันทึกความรู้ วิเคราะห์ข้อมูลสิ่งที่เรียนรู้ สรุปเป็นองค์ความรู้ ๓. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยวิธีการต่างๆ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	- บันทึกองค์ความรู้ที่สรุปด้วยตนเอง เผยแพร่ให้เพื่อน ครู หรือผู้ปกครองอ่าน และพร้อมรับฟังคำแนะนำเพื่อปรับปรุง - มีจรรยาบรรณในการอ้างอิงแหล่งข้อมูลที่สืบค้นมา - เลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการเผยแพร่ความรู้ - แลกเปลี่ยนเรียนรู้สิ่งที่ค้นคว้ามาได้ด้วยวิธีการที่หลากหลายและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

๕. แนวทางการนำไปใช้

แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมบ่งชี้ตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การสร้างความตระหนักรู้

๑.๑ ผู้บริหารสร้างความรู้ ความเข้าใจ กำหนดนโยบายการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ระดับมัธยมศึกษาให้ครูและนักเรียนทราบ

๑.๒ ผู้บริหารแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ และกำหนดผู้รับผิดชอบการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ระดับมัธยมศึกษา

๑.๓ ผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมกันพัฒนาคุณธรรม ๑๒ ประการ ให้นักเรียนในทุกระดับชั้น ซึ่งแต่ละระดับชั้นอาจกำหนดน้ำหนักในการปฏิบัติคุณธรรมแต่ละประการต่างกัน หรือเน้นน้ำหนักการปฏิบัติเท่ากันทุกประการก็ได้ขึ้นอยู่กับบริบทของสถานศึกษา

๑.๔ โรงเรียนประกาศคุณธรรมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตามที่กำหนด

๑.๕ โรงเรียนประชาสัมพันธ์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบ

ขั้นตอนที่ ๒ ดำเนินการปฏิบัติ

๒.๑ โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อม จัดหาสื่อ และแหล่งเรียนรู้ ที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับนักเรียน

๒.๒ โรงเรียนสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาคุณธรรม ๑๒ ประการ กับผู้ปกครอง ชุมชน และโรงเรียนใกล้เคียง

๒.๓ ครูศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน และดำเนินการพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

๑) บูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้

๒) จัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

๓) จัดทำโครงการเพื่อพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ

๔) ปลูกฝังคุณธรรม ๑๒ ประการ โดยสอดแทรกในกิจวัตรประจำวันของโรงเรียน

๕) นักเรียนจัดทำโครงงานคุณธรรม

๖) ครูและนักเรียนร่วมกันคิดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนยินดีที่จะพัฒนาตนเอง

๗) ครูนำคุณธรรม ๑๒ ประการ ไปสอดแทรกในการสอนงานอาชีพให้กับนักเรียน

๘) โรงเรียนจัดกิจกรรมอื่น ๆ ตามความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและนักเรียน

๒.๔ ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนขณะปฏิบัติกิจกรรม (ตามข้อ ๒.๓)

ขั้นตอนที่ ๓ กำกับ ติดตาม และประเมินผล

๓.๑ ผู้บริหาร ครู หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายดำเนินการนิเทศ กำกับ และติดตามการพัฒนาพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ของนักเรียน

๓.๒ ครู ผู้ปกครอง และเพื่อนนักเรียน มีส่วนร่วมในการประเมินผลคุณธรรมของนักเรียนตามตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้คุณธรรม ๑๒ ประการ เป็นรายบุคคล โดยประเมินก่อน ระหว่าง และหลัง ตามช่วงเวลาที่สถานศึกษากำหนด การประเมินคุณธรรม ๑๒ ประการ อาจประเมินควบคู่ไปกับการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ก็ได้

๓.๓ ครู หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายสรุปผลการประเมินผลคุณธรรมของนักเรียนตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ และพฤติกรรมบ่งชี้เป็นรายบุคคล และรายชั้นเรียน

ขั้นตอนที่ ๔ ปรับปรุง และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

๔.๑ ครูนำผลการประเมินตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ของนักเรียนไปปรับปรุงและพัฒนานักเรียนแต่ละบุคคลให้มีพฤติกรรมที่ดีขึ้น

๔.๒ ครูแต่ละระดับชั้นคัดเลือกนักเรียนที่ประพฤติปฏิบัติตนตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ได้อย่างดีเยี่ยม เพื่อเป็นแบบอย่างแก่เพื่อนนักเรียนด้วย

๔.๓ โรงเรียนจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยให้นักเรียนที่ได้รับการคัดเลือกในแต่ละดับชั้นมาร่วมพูดคุยให้ความรู้ถึงแนวทางการปฏิบัติตนตามคุณธรรม ๑๒ ประการให้กับนักเรียนทุกคนในโรงเรียน ได้รับฟังและร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และโรงเรียนเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ สร้างขวัญกำลังใจให้กับนักเรียนที่ได้รับการคัดเลือกในแต่ละระดับชั้น

๖. การประเมินผลตามตัวชี้วัดคุณธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

การดำเนินการประเมินผลพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการของ**นักเรียนระดับมัธยมศึกษา**ให้บรรลุผลนั้น จำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในการดำเนินการพัฒนาทั้งในและนอกห้องเรียน โดยมอบหมายภารกิจในการพัฒนาและประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ในห้องเรียน ให้ครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้รับผิดชอบ โดยสอดแทรกคุณธรรมดังกล่าวในชั่วโมงการเรียนการสอน กิจกรรมโครงการ หรือในโอกาสอื่น ๆ ซึ่งมีแนวทางการดำเนินการดังนี้

๑. คณะกรรมการพัฒนาและประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการของสถานศึกษาทำความเข้าใจกับคณะครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้/รายวิชา ครูที่ปรึกษา ครูผู้ดูแลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อร่วมกันพัฒนาพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ และร่วมกันกำหนดตัวชี้วัดหรือพฤติกรรมบ่งชี้ หรือพฤติกรรมที่แสดงออกของแต่ละคุณธรรมตามที่คณะกรรมการพัฒนาและประเมินของสถานศึกษาเพิ่มเติม ให้เหมาะสมกับธรรมชาติของวัยและวุฒิภาวะของนักเรียน

๒. กำหนดวิธีการประเมิน เกณฑ์การประเมิน และเครื่องมือประเมิน รวมถึงคำอธิบายพฤติกรรมบ่งชี้ที่สอดคล้องกับคุณธรรม ๑๒ ประการ ที่สถานศึกษาเพิ่มเติม ให้สอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินที่กำหนด

๓. กำหนดระดับของพฤติกรรมบ่งชี้ออกเป็น ๔ ระดับ ได้แก่ ดีเยี่ยม ดี ผ่าน และไม่ผ่าน โดยทำการประเมินตามวิธีการประเมิน เกณฑ์ และเครื่องมือที่กำหนดไว้

๔. ครู ผู้ปกครอง และเพื่อนนักเรียนประเมินผลคุณธรรมของนักเรียนตามพฤติกรรมบ่งชี้ของตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ เป็นรายบุคคล โดยประเมินก่อน ระหว่าง และหลังตามช่วงเวลาที่โรงเรียนกำหนด

๕. เมื่อสิ้นสุดภาคเรียน ครูหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายสรุปผลการประเมินผลคุณธรรมของนักเรียนตามพฤติกรรมบ่งชี้ของตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ เป็นรายบุคคลและรายชั้น

๖. ครูหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายนำส่งผลการประเมินพฤติกรรมบ่งชี้ตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ให้คณะกรรมการประเมินคุณธรรม ๑๒ ประการ ของนักเรียนที่สถานศึกษาแต่งตั้ง

๗. ผู้รับผิดชอบสรุปรายงานผลการพัฒนาพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาเสนอต่อผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องในการประเมินคุณธรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษานี้ ผู้ประเมินควรศึกษาทบทวนนิยามตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ วิธีการประเมิน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน รวมถึงเกณฑ์การให้ระดับคะแนนให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ เพื่อให้ผลการประเมินตรงกับความจริง ลดความลำเอียง โดยให้ พ่อ แม่ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินด้วย

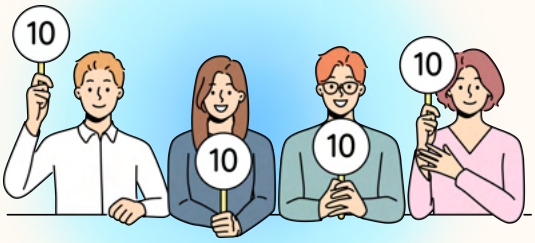
๑.๑ เครื่องมือประเมิน เนื่องจากคุณธรรมเป็นสิ่งที่ต้องใช้เวลาในการบ่มเพาะ เป็นเวลานานพอสมควรและจะสังเกตเห็นพฤติกรรมหรือการแสดงออกที่ชัดเจน วิธีการประเมินคุณธรรมจึงต้องอาศัยการสังเกต สอบถาม สะท้อนคิด การบันทึกพฤติกรรม รวมทั้งการให้ผู้อื่นมีส่วนเกี่ยวข้องประเมิน เครื่องมือที่นิยมใช้ในการประเมินคุณธรรมจึงมักใช้แบบสังเกตพฤติกรรมหรือแบบประเมินพฤติกรรม โดยมีการให้คะแนนระดับคุณภาพ ดังนั้น ในการประเมินตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการนี้ จึงได้เสนอแบบสังเกตพฤติกรรมเป็นหลักพร้อมทั้งเสนอแบบรายงานผลการประเมินรายบุคคล และรายชั้น เพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานของครูไว้ด้วย

๑.๒ วิธีการประเมิน การประเมินคุณธรรม ๑๒ ประการของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ครูควรสังเกตพฤติกรรมและบันทึกผลการประเมินเป็นระยะ โดยอาจประเมินภาคเรียนละ ๒ - ๓ ครั้ง ส่วนผู้ปกครองอาจกำหนดจำนวนครั้งในการประเมินตามความเหมาะสม หรือให้ผู้ปกครองประเมินเฉพาะเมื่อจบการศึกษาก็ได้

๑.๓ การตัดสินผลการประเมิน การตัดสินผลการประเมินคุณธรรม ๑๒ ประการ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ให้นำคะแนนผลการประเมินของครู และ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง มาหาค่าเฉลี่ย ทั้งนี้ ในการประเมินให้ยึดเกณฑ์การให้ระดับคะแนน ดังนี้

ตัวชี้วัด/ พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน			
	ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๑. วินัย **ตัวชี้วัด ๑.๑** ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม	- แต่งกายถูกต้องตามระเบียบ - เข้าแถวและเดินแถวอย่างมีระเบียบด้วยตนเองโดยไม่ต้องมีผู้อื่นกำกับ - ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน โรงเรียน ครอบครัวและชุมชน - ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน - รับผิดชอบและรู้หน้าที่ของตนเอง - เคารพในสิทธิของผู้อื่นและรู้จักสิทธิของตนเอง เป็นผู้นำผู้ตามที่ดี และมีวินัยทางการเงินมาก	- แต่งกายถูกต้องตามระเบียบ - เข้าแถว และเดินแถวอย่างมีระเบียบ - ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน โรงเรียน ครอบครัวและชุมชนเป็นส่วนใหญ่ - ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน - รับผิดชอบและรู้หน้าที่ของตนเอง - เคารพในสิทธิของผู้อื่นและรู้จักสิทธิของตนเอง เป็นผู้นำผู้ตามที่ดี และมีวินัยทางการเงินเป็นบางครั้ง	- แต่งกายถูกต้องตามระเบียบเป็นบางครั้ง - เข้าแถวและเดินแถวไม่ค่อยเป็นระเบียบ - ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน โรงเรียน ครอบครัวและชุมชนเป็นบางครั้ง - ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนเป็นบางครั้ง - รับผิดชอบและรู้หน้าที่ของตนเอง - เคารพในสิทธิของผู้อื่นและรู้จักสิทธิของตนเอง แต่ต้องได้รับคำแนะนำเป็นผู้นำผู้ตามที่ดีเป็นบางครั้ง และมีวินัยทางการเงินค่อนข้างน้อย	- แต่งกายไม่ถูกต้องตามระเบียบ - เข้าแถวและเดินแถวไม่เป็นระเบียบ - ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน โรงเรียน ครอบครัวและชุมชน - ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน - ไม่มีความรับผิดชอบ และไม่รู้หน้าที่ของตนเอง - ไม่เคารพในสิทธิของผู้อื่นและไม่รู้จักสิทธิของตนเอง ไม่เป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี และไม่มีวินัยทางการเงิน
ตัวชี้วัด ๑.๒ ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรม	- มาโรงเรียนและกลับจากโรงเรียนตรงเวลาอย่างสม่ำเสมอ - เข้าเรียนตรงเวลาทุกครั้ง - ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายเสร็จและส่งตรงเวลาที่กำหนดทุกครั้ง	- มาโรงเรียนและกลับจากโรงเรียนตรงเวลาเป็นส่วนใหญ่ - เข้าเรียนตรงเวลาเป็นส่วนใหญ่ - ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายเสร็จและส่งตรงเวลาเป็นส่วนใหญ่	- มาโรงเรียนและกลับจากโรงเรียนตรงเวลาเป็นบางครั้ง - เข้าเรียนตรงเวลาเป็นบางครั้ง - ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายเสร็จและส่งตรงเวลาเป็นบางครั้ง	- มาโรงเรียนและกลับจากโรงเรียนไม่ตรงเวลา - ไม่เข้าเรียนตรงเวลา - ไม่ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย - ไม่ส่งงานตรงตามเวลาที่กำหนดบ่อยครั้ง

ตัวชี้วัด/ พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน			
	ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๒. ซื่อสัตย์สุจริต **ตัวชี้วัด ๒.๑** ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองทั้งทางกาย วาจา ใจ	- ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริงทุกครั้ง - ปฏิบัติตนถูกต้อง ละอาย และเกรงกลัวต่อการกระทำผิดและปฏิบัติตามคำมั่นสัญญาทุกครั้ง	- ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริงเป็นส่วนใหญ่ - ปฏิบัติตนถูกต้อง ละอายและเกรงกลัวต่อการกระทำผิดและปฏิบัติตามคำมั่นสัญญาเป็นส่วนใหญ่	- ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริงเป็นบางครั้ง - ปฏิบัติตนถูกต้อง ละอายและเกรงกลัวต่อการกระทำผิดและปฏิบัติตามคำมั่นสัญญาเป็นบางครั้ง	- ให้ข้อมูลที่บิดเบือนและไม่เป็นความจริง - ปฏิบัติตนไม่ถูกต้อง ไม่ละอายและเกรงกลัวต่อการกระทำผิดและไม่ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา
ตัวชี้วัด ๒.๒ ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา ใจ	- ไม่ถือเอาของผู้อื่นที่ไม่ใช่ของตน - ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรงและไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้องทุกครั้ง	- ไม่ถือเอาของผู้อื่นที่ไม่ใช่ของตน - ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรงและไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	- ไม่ถือเอาของผู้อื่นที่ไม่ใช่ของตน - ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรงและไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้องเป็นบางครั้ง	- ลักขโมยของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง - ไม่ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง และหาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง
๓. พอเพียง **ตัวชี้วัด ๓.๑** ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม	- กำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานหรือการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันทุกครั้ง - วางแผนการเรียน การทำงาน และการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของความรู้ ข้อมูล และข่าวสารเป็นประจำ	- กำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานหรือการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันเป็นส่วนใหญ่ - วางแผนการเรียนการทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของความรู้ ข้อมูล และข่าวสารเป็นส่วนใหญ่	- กำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานหรือการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันเป็นบางครั้ง - วางแผนการเรียนการทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของความรู้ ข้อมูล และข่าวสารเป็นบางครั้ง	- ไม่กำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานหรือการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน - ไม่วางแผนการเรียน การทำงานและการใช้ชีวิต

ตัวชี้วัด/พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน			
	ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
ตัวชี้วัด ๓.๒ มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	- ใช้ชีวิตประจำวันอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขทุกวัน - รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อมอยู่เสมอ - ปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขทุกครั้ง	- ใช้ชีวิตประจำวันอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขเป็นส่วนใหญ่ - รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อมเป็นส่วนใหญ่ - ปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขเป็นส่วนใหญ่	- ใช้ชีวิตประจำวันอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขเป็นบางวัน - รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อมเป็นบางครั้ง - ปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขเป็นบางครั้ง	- ใช้ชีวิตประจำวันอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างไม่มีความสุข - ไม่มีการเปลี่ยนแปลงตนเองเพื่อให้มีความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม - ไม่มีการปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
๔. จิตอาสา **ตัวชี้วัด ๔.๑** ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจและพึงพอใจโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน	- ช่วยเหลืองานหรือกิจกรรมในห้องเรียนและที่บ้านเป็นประจำสม่ำเสมอ - ร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและส่วนรวมทุกครั้ง - แบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่นเป็นประจำ - ช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนด้วยความเต็มใจทุกครั้ง - ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดเป็นประจำ	- ช่วยเหลืองานหรือกิจกรรมในห้องเรียน และที่บ้านเป็นส่วนใหญ่ - ร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและส่วนรวมเป็นส่วนใหญ่ - แบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่นเป็นส่วนใหญ่ - ช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนด้วยความเต็มใจเป็นส่วนใหญ่ - ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดเป็นส่วนใหญ่	- ช่วยเหลืองานหรือกิจกรรมในห้องเรียน และที่บ้านเป็นบางครั้ง - ร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนชุมชนและส่วนรวมเป็นบางครั้ง - แบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่นเป็นบางครั้ง - ช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนด้วยความเต็มใจเป็นบางครั้ง - ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดเป็นบางครั้ง	- ไม่ช่วยเหลืองานหรือกิจกรรมในห้องเรียน และที่บ้าน - ไม่ร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนชุมชนและส่วนรวม - ไม่แบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น - ไม่ช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน - ไม่ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด

ตัวชี้วัด/พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน			
	ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
ตัวชี้วัด ๔.๒ เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม	- เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชนเป็นประจำ	- เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชนเป็นส่วนใหญ่	- เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชนเป็นบางครั้ง	- ไม่เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน
๕. กตัญญู **ตัวชี้วัด ๕.๑** กตัญญูต่อผู้มีพระคุณ และผู้ทำคุณประโยชน์ต่อ ส่วนรวมและประเทศชาติ	- อธิบายถึงบุคคลที่มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมและประเทศชาติเป็นประจำสม่ำเสมอ - ให้ความเคารพและให้เกียรติบุคคลที่มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับส่วนรวมและประเทศชาติเป็นประจำสม่ำเสมอ	- อธิบายถึงบุคคลที่มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมและประเทศชาติเป็นส่วนใหญ่ -ให้ความเคารพและให้เกียรติบุคคลที่มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับส่วนรวมและประเทศชาติเป็นส่วนใหญ่	- อธิบายถึงบุคคลที่มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมและประเทศชาติเป็นบางครั้ง - ให้ความเคารพและให้เกียรติบุคคลที่มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับส่วนรวมและประเทศชาติเป็นบางครั้ง	- ไม่สามารถอธิบายถึงบุคคลที่มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมและประเทศชาติ - ไม่ให้ความเคารพและให้เกียรติบุคคลที่มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับส่วนรวมและประเทศชาติ
ตัวชี้วัด ๕.๒ กตัญญูต่อสถาบันหลัก (ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์)	-ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมีทุกครั้งด้วยความเต็มใจ - ร้องเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมีได้ถูกต้อง - บอกความหมายของเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมีได้ถูกต้อง - ปฏิบัติตนตามหน้าที่และสิทธิของนักเรียนได้ถูกต้อง	- ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมีเกือบทุกครั้ง - ร้องเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมีได้ - บอกความหมายของเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมีได้ - ปฏิบัติตนตามหน้าที่ได้เป็นส่วนใหญ่	- ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมีเป็นบางครั้ง - ร้องเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมีได้บ้าง - บอกความหมายของเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมีได้บ้าง - ปฏิบัติตนตามหน้าที่เป็นบางครั้ง	- ไม่ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมี - ร้องเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมีไม่ได้ - ไม่สามารถบอกความหมายของเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมีได้ - ไม่ปฏิบัติตนตามหน้าที่

ตัวชี้วัด/ พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน			
	ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
	- ให้ความร่วมมือร่วมใจในการทำงานกับสมาชิกในโรงเรียนทุกครั้ง - ร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีในการสร้างความสามัคคีเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชนทุกครั้ง - ร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาสม่ำเสมอ - เป็นตัวอย่างที่ดีของศาสนิกชน	- ให้ความร่วมมือร่วมใจในการทำงานกับสมาชิกในโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ - ร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีในการสร้างความสามัคคีเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน เกือบทุกครั้ง - ร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาเกือบทุกครั้ง - เป็นตัวอย่างที่ดีของศาสนิกชน	- ให้ความร่วมมือร่วมใจในการทำงานกับสมาชิกในโรงเรียนเป็นบางครั้ง - ร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีในการสร้างความสามัคคีเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชนเป็นบางครั้ง - ร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาเป็นบางครั้ง - เป็นตัวอย่างที่ดีของศาสนิกชน	- ไม่ให้ความร่วมมือร่วมใจในการทำงานกับสมาชิกในโรงเรียน - ไม่ร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีในการสร้างความสามัคคีเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน - ไม่ร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา - ไม่เป็นตัวอย่างที่ดีของศาสนิกชน
๖. รับผิดชอบ **ตัวชี้วัด ๖.๑** ปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ของตน	- ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง หน้าที่ต่อครอบครัว หน้าที่ต่อครู และโรงเรียนเป็นประจำสม่ำเสมอ	- ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง หน้าที่ต่อปฏิบัติครอบครัว หน้าที่ต่อครูและโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่	- ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง หน้าที่ต่อปฏิบัติครอบครัว หน้าที่ต่อครูและโรงเรียนเป็นบางครั้ง	- ไม่ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง หน้าที่ต่อและครอบครัว หน้าที่ต่อครู และโรงเรียน
ตัวชี้วัด ๖.๒ ปฏิบัติตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย	- ปฏิบัติตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากครอบครัว โรงเรียน และชุมชนเป็นประจำ	- ปฏิบัติตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากครอบครัว โรงเรียน และชุมชนเป็นบางครั้ง	- ปฏิบัติตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากครอบครัว โรงเรียน และชุมชนน้อย	- ปฏิบัติตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากครอบครัว โรงเรียน และชุมชนแต่ไม่ชัดเจน หรือไม่มีหลักฐานที่น่าเชื่อถือ

ตัวชี้วัด/ พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน			
	ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
ตัวชี้วัด ๖.๓ ยอมรับผลการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไข	- ยอมรับผลการกระทำของตนเองแลปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของครอบครัว เพื่อน ครู และผู้บริหารโรงเรียนเป็นประจำ	- ยอมรับผลการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของครอบครัว เพื่อน ครู และผู้บริหารโรงเรียนเป็นบางครั้ง	- ยอมรับผลการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของครอบครัว เพื่อน ครู และผู้บริหารโรงเรียนได้น้อย	- ไม่ยอมรับผลการกระทำของตนเองและไม่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของครอบครัว เพื่อน ครู และผู้บริหารโรงเรียน
๗. เมตตากรุณา ตัวชี้วัด ๗.๑ ความเมตตากรุณาที่แสดงออกทางกาย	- มีความเมตตากรุณาที่แสดงออกทางกายช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจกรรม - แบ่งปันหรือให้ยืมสิ่งของ/อุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ - มีความเห็นใจ มีน้ำใจ โดยการดูแลช่วยเหลือคนและสัตว์เป็นประจำ	- มีความเมตตากรุณาที่แสดงออกทางกายช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจกรรม - แบ่งปันหรือให้ยืมสิ่งของ/อุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ - มีความเห็นใจ มีน้ำใจ โดยการดูแลช่วยเหลือคนและสัตว์เป็นบางครั้ง	- มีความเมตตากรุณาที่แสดงออกทางกาย ช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจกรรม - แบ่งปันหรือให้ยืมสิ่งของ/อุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ - มีความเห็นใจ มีน้ำใจ โดยการดูแลช่วยเหลือคนและสัตว์	- ไม่มีความเมตตาในการช่วยเหลือเพื่อนทำกิจกรรมต่าง ๆ - ไม่ยอมแบ่งปันหรือให้ยืมสิ่งของ/อุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ - ไม่มีความเห็นใจ ไม่มีน้ำใจ ไม่ช่วยเหลือคนและสัตว์
ตัวชี้วัด ๗.๒ ความเมตตากรุณาที่แสดงออกทางวาจา	- มีความเมตตากรุณาที่แสดงออกทางวาจา - รู้จักที่จะแสดงออกถึงความรู้สึกเห็นใจ - ให้คำปรึกษาเมื่อเพื่อน/ผู้อื่นเสียใจหรือผิดหวัง - กล่าวคำที่แสดงออกถึงความมีน้ำใจ - กล่าวคำที่แสดงออกถึงการให้อภัยด้วยความเต็มใจเป็นประจำ	- มีความเมตตากรุณา ที่แสดงออกทางวาจา - รู้จักที่จะแสดงออกถึงความรู้สึกเห็นใจ - ให้คำปรึกษาเมื่อเพื่อน/ผู้อื่นเสียใจหรือผิดหวัง - กล่าวคำที่แสดงออกถึงความมีน้ำใจ - กล่าวคำที่แสดงออกถึงการให้อภัยด้วยความเต็มใจเป็นบางครั้ง	- มีความเมตตากรุณา ที่แสดงออกทางวาจา - รู้จักที่จะแสดงออกถึงความรู้สึกเห็นใจ - ให้คำปรึกษาเมื่อเพื่อน/ผู้อื่นเสียใจหรือผิดหวัง - กล่าวคำที่แสดงออกถึงความมีน้ำใจ - กล่าวคำที่แสดงออกถึงการให้อภัยด้วยความเต็มใจ	- ไม่มีความเมตตากรุณา ที่แสดงออกทางวาจา - ไม่รู้จักที่จะแสดงออกถึงความรู้สึกเห็นใจ - ไม่ให้คำปรึกษาเมื่อเพื่อน/ผู้อื่นเสียใจหรือผิดหวัง - ไม่เคยกล่าวคำที่แสดงออกถึงความมีน้ำใจ - ไม่รู้จักกล่าวคำที่แสดงออกถึงการให้อภัย

ตัวชี้วัด/พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน			
	ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๘. อดทน **ตัวชี้วัด ๘.๑** การไม่ย่อท้อต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งกาย วาจา และจิตใจ	- สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จอย่างดีเยี่ยม - มีความคิดสร้างสรรค์และสามารถแก้ไขปัญหาเบื้องต้นได้ - ทำงานได้ดีตามความคาดหมาย แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบและความสามารถในการทำงานเป็นทีม	- สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จตามที่คาดหวัง - มีความสามารถในการทำงานและแก้ไขปัญหาได้บ้าง แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบและความพยายามในการทำงาน	ทำงานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จบ้าง แต่ไม่สม่ำเสมอ อาจต้องมีการแก้ไขหรือปรับปรุงงาน แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการทำงาน แต่ยังขาดความละเอียดรอบคอบ	ทำงานที่ได้รับมอบหมายไม่สำเร็จหรือสำเร็จล่าช้ากว่ากำหนด - มีปัญหาในการทำงานและแก้ไขปัญหา ควรพัฒนาทักษะในการทำงานการแก้ไขปัญหาและการทำงานเป็นทีม
ตัวชี้วัด ๘.๒ การไม่ย่อท้อต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ทางวาจา	- ใช้คำพูดที่สุภาพและเหมาะสมกับกาลเทศะอยู่เสมอ - มีความสามารถในการสื่อสารและแสดงความคิดเห็นได้อย่างชัดเจน	- ใช้คำพูดอย่างสุภาพเป็นส่วนใหญ่ - มีความสามารถในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม	- ใช้คำพูดสุภาพบ้าง แต่ไม่สม่ำเสมอ อาจมีการใช้คำพูดที่ไม่เหมาะสมอยู่บ้าง - ควรปรับปรุงการสื่อสารให้เหมาะสมมากขึ้น	- ไม่ค่อยใช้คำพูดที่สุภาพ - มักใช้คำพูดที่ไม่เหมาะสม
ตัวชี้วัด ๘.๓ การไม่ย่อท้อต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ทางใจ	- มีความตั้งใจและมุ่งมั่นในการทำงานอย่างสูง แสดงให้เห็นถึงความกระตือรือร้นและความรับผิดชอบ - มีวินัยในการทำงานและสามารถทำงานได้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย - สามารถบริหารจัดการเวลาได้ดี	- มีความตั้งใจในการทำงาน แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบ สามารถทำงานได้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย	- มีความตั้งใจในการทำงานบ้าง แต่ยังขาดความสม่ำเสมอและความมุ่งมั่น อาจต้องมีการกระตุ้นหรือติดตามงาน - ควรพัฒนาเรื่องการบริหารจัดการเวลาและความรับผิดชอบ	- ขาดความตั้งใจและความมุ่งมั่นในการทำงาน - ไม่มีความกระตือรือร้นและความรับผิดชอบ - ควรปรับปรุงเรื่องวินัยและความรับผิดชอบในการทำงาน

ตัวชี้วัด/พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน			
	ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๙. สุภาพ **ตัวชี้วัด ๙.๑** กิริยาสุภาพ	- มีกิริยาสุภาพเมื่อเดินสวนทางกับครู อาจารย์หรือผู้ใหญ่ หยุดทำความเคารพด้วยการไหว้ คำนับยืนตรง ค้อมตัวเมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่ - ไม่ยืนค้ำศีรษะผู้ใหญ่ - ไม่แสดงกิริยาล้อเลียน และไม่เยาะเย้ยผู้อื่น เมื่อนั่งต่อหน้าผู้ใหญ่ - ไม่นั่งไขว่ห้าง - ไม่เหยียดขา	- มีกิริยาสุภาพเมื่อเดินสวนทางกับครู อาจารย์หรือผู้ใหญ่ หยุดทำความเคารพด้วยการไหว้ คำนับยืนตรง ค้อมตัวเมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่ - ไม่ยืนค้ำศีรษะผู้ใหญ่ - ไม่แสดงกิริยาล้อเลียน และไม่เยาะเย้ยผู้อื่น - เมื่อนั่งต่อหน้าผู้ใหญ่ไม่นั่งไขว่ห้าง ไม่เหยียดขา ฯลฯ เป็นส่วนใหญ่	- มีกิริยาสุภาพเมื่อเดินสวนทางกับครู อาจารย์หรือผู้ใหญ่หยุดทำความเคารพด้วยการไหว้ คำนับยืนตรง ค้อมตัวเมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่ - ไม่ยืนค้ำศีรษะผู้ใหญ่ - ไม่แสดงกิริยาล้อเลียน และไม่เยาะเย้ยผู้อื่น - เมื่อนั่งต่อหน้าผู้ใหญ่ไม่นั่งไขว่ห้าง ไม่เหยียดขา ฯลฯ เป็นบางครั้ง	- เมื่อเดินสวนทางกับครู อาจารย์หรือผู้ใหญ่ไม่หยุดทำความเคารพด้วยการไหว้ คำนับยืนตรง หรือค้อมตัวเมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่ - ยืนค้ำศีรษะผู้ใหญ่ - แสดงกิริยาล้อเลียนและเยาะเย้ยผู้อื่น - นั่งต่อหน้าผู้ใหญ่ด้วยการนั่งไขว่ห้าง เหยียดขา ฯลฯ
ตัวชี้วัด ๙.๒ วาจาสุภาพ	- พูดจาสุภาพ พูดจาด้วยน้ำเสียงนุ่มนวล มีหางเสียง - ไม่พูดคำหยาบ ตะโกนเสียงดัง เอะอะโวยวาย - รู้จักโต้ตอบได้ถูกต้องตามสถานการณ์เป็นประจำ	- พูดจาสุภาพ พูดจาด้วยน้ำเสียงนุ่มนวล มีหางเสียง - ไม่พูดคำหยาบ ตะโกนเสียงดัง เอะอะโวยวาย - รู้จักโต้ตอบได้ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	- พูดจาสุภาพ พูดจาด้วยน้ำเสียงนุ่มนวล มีหางเสียง - ไม่พูดคำหยาบ ตะโกนเสียงดัง เอะอะโวยวาย - รู้จักโต้ตอบได้ถูกต้องเป็นบางครั้ง	- พูดจาไม่สุภาพ พูดจาด้วยน้ำเสียงที่ไม่นุ่มนวล ไม่มีหางเสียง - พูดคำหยาบ ตะโกนเสียงดัง เอะอะโวยวาย

ตัวชี้วัด/พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน			
	ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
ตัวชี้วัด ๙.๓ แต่งกายสุภาพ	- แต่งกายสุภาพ การแต่งกาย อย่างเหมาะสม ตามกาลเทศะ เป็นประจำ	- แต่งกายสุภาพ การแต่งกาย อย่างเหมาะสม ตามกาลเทศะ เป็นบางครั้ง	- แต่งกายสุภาพ การแต่งกาย อย่างเหมาะสม ตามกาลเทศะบ้าง	- แต่งกายไม่สุภาพ ไม่เหมาะสม ตามกาลเทศะ
๑๐. สามัคคี ตัวชี้วัด ๑๐.๑ ร่วมมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ด้วยความพร้อมเพรียง	- เข้าร่วมกิจกรรมอย่างพร้อมเพรียงตรงต่อเวลา - มีความเป็นผู้นำสร้างความร่วมมือ	- เข้าร่วมกิจกรรมสม่ำเสมอ พร้อมเพรียง มีส่วนร่วม	- เข้าร่วมกิจกรรมบ้าง แต่ไม่สม่ำเสมอ ต้องกระตุ้น	- ไม่เข้าร่วมกิจกรรม ขาดความร่วมมือ
ตัวชี้วัด ๑๐.๒ ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นอย่างมีเหตุผล	- รับฟังและวิเคราะห์ความเห็นผู้อื่นอย่างลึกซึ้ง - แสดงความเห็นต่อยอดได้สร้างสรรค์ - กล้าแสดงความคิดที่เห็นชัดเจน มีเหตุผล ยกตัวอย่างประกอบ อธิบายได้ดี	- รับฟังและวิเคราะห์ความเห็นของผู้อื่นได้ - แสดงความเห็นต่อยอดได้ - กล้าแสดงความคิดเห็น มีเหตุผล ยกตัวอย่างประกอบได้	- รับฟังความเห็นผู้อื่น แต่ยังวิเคราะห์ได้ไม่ลึกซึ้ง - แสดงความเห็นหรือแสดงโดยไม่มีเหตุผล	- ไม่ค่อยฟังความเห็นผู้อื่นหรือวิเคราะห์ไม่ได้ - ไม่กล้าแสดงความเห็น หรือแสดงโดยไม่มีเหตุผล อธิบายไม่ได้
ตัวชี้วัด ๑๐.๓ ปฏิบัติเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	- ทำงานเป็นทีม ปฏิบัติตามข้อตกลง - มีวิจารณญาณปรับตัวเก่ง เป็นทั้งผู้นำและผู้ตามที่ดี - มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ราบรื่น	- ทำงานเป็นทีม ปฏิบัติตามข้อตกลง - ปรับตัวได้เป็นผู้นำ/ผู้ตามได้เหมาะสม - มีความคิดริเริ่มทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	- ทำงานเป็นทีมบ้าง แต่ยังไม่ยืดหยุ่น - ปรับตัวยากยังไม่เหมาะสมทั้งผู้นำ/ผู้ตาม - ขาดความคิดริเริ่ม ทำงานร่วมกับผู้อื่นไม่ราบรื่น	- ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง - ปรับตัวยาก ไม่เหมาะสมทั้งผู้นำ/ผู้ตาม - ขาดความคิดริเริ่ม ทำงานร่วมกับผู้อื่นไม่ได้

ตัวชี้วัด/ พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน			
	ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๑๑. สะอาด **ตัวชี้วัด ๑๑.๑** การดูแลตนเองให้ถูกสุขอนามัย	- ดูแลร่างกาย เครื่องแต่งกาย ของตนเองและเครื่องใช้ส่วนตัวให้สะอาดเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ	- ดูแลร่างกาย เครื่องแต่งกายของตนเองและเครื่องใช้ส่วนตัวให้สะอาดเป็นส่วนใหญ่	- ดูแลร่างกาย เครื่องแต่งกายของตนเองและเครื่องใช้ส่วนตัวให้สะอาดเป็นบางครั้ง	- ไม่ดูแลร่างกาย เครื่องแต่งกายของตนเองและเครื่องใช้ส่วนตัวให้สะอาด
ตัวชี้วัด ๑๑.๒ การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม	- ดูแลพื้นที่รับผิดชอบงานบ้านอาคารเรียนให้สะอาดอยู่เสมอ - จัดเก็บและคัดแยกขยะบริเวณโรงเรียนให้ถูกที่ทุกครั้ง	- ดูแลพื้นที่รับผิดชอบงานบ้าน อาคารเรียนให้สะอาดเป็นส่วนใหญ่ - จัดเก็บและคัดแยกขยะบริเวณโรงเรียนให้ถูกที่เป็นส่วนใหญ่	- ดูแลพื้นที่รับผิดชอบงานบ้านอาคารเรียนให้สะอาดเป็นบางครั้ง - จัดเก็บและคัดแยกขยะบริเวณโรงเรียนให้ถูกที่เป็นบางครั้ง	- ไม่ดูแลพื้นที่ไม่รับผิดชอบงานบ้านอาคารเรียนให้สะอาด - ไม่จัดเก็บและไม่คัดแยกขยะบริเวณโรงเรียนที่ตนเองรับผิดชอบ
ตัวชี้วัด ๑๑.๓ การดูแลสถานที่ส่วนรวมให้สะอาด	- ดูแลห้องเรียน ห้องสุขา อาคารเรียนและอาคารประกอบต่าง ๆ ให้สะอาดอยู่เสมอ	- ดูแลห้องเรียน ห้องสุขา อาคารเรียนและอาคารประกอบต่าง ๆ ให้สะอาดเป็นส่วนใหญ่	- ดูแลห้องเรียน ห้องสุขา อาคารเรียนและอาคารประกอบต่าง ๆ ให้สะอาดเป็นบางครั้ง	- ไม่ดูแลห้องเรียน ห้องสุขา อาคารเรียนและอาคารประกอบต่าง ๆ ให้สะอาด
๑๒. ใฝ่เรียนรู้ **ตัวชี้วัด ๑๒.๑** ตั้งใจเพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	- ตั้งใจเรียนเอาใจใส่และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ - สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ เป็นประจำทุกครั้ง	- ตั้งใจเรียนเอาใจใส่และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้เป็นส่วนใหญ่ - สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ เป็นส่วนใหญ่	- ตั้งใจเรียนเอาใจใส่และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้เป็นบางครั้ง - สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ เป็นบางครั้ง	- ไม่ตั้งใจเรียนไม่เอาใจใส่และไม่มีความเพียรพยายามในการเรียนรู้ - ไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น

ตัวชี้วัด/พฤติกรรมบ่งชี้	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน			
	ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
ตัวชี้วัด ๑๒.๒ แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม สรุปเป็นองค์ความรู้และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	- ศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเป็นประจำสม่ำเสมอ - เลือกใช้สื่อได้เหมาะสม บันทึกความรู้ วิเคราะห์ข้อมูลจากสิ่งที่เรียนรู้ สรุปเป็นองค์ความรู้ทุกครั้ง - แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยวิธีการ ต่าง ๆ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างสม่ำเสมอ	- ศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ - เลือกใช้สื่อได้เหมาะสม บันทึกความรู้ วิเคราะห์ข้อมูลจากสิ่งที่เรียนรู้ สรุปเป็นองค์ความรู้เป็นส่วนใหญ่ - แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยวิธีการ ต่าง ๆ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นส่วนใหญ่	- ศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเป็นบางครั้ง - เลือกใช้สื่อได้เหมาะสม บันทึกความรู้ วิเคราะห์ข้อมูลจากสิ่งที่เรียนรู้ สรุปเป็นองค์ความรู้เป็นบางครั้ง - แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยวิธีการ ต่าง ๆ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นบางครั้ง	- ไม่ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน - เลือกใช้สื่อที่ไม่เหมาะสม - ไม่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

เกณฑ์การให้คะแนนตามระดับคุณภาพ

ระดับคะแนน ๓ หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำ (ร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๒ หมายถึง ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (ร้อยละ ๖๐ - ๗๙ ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๑ หมายถึง ปฏิบัติน้อย (ร้อยละ ๕๐ - ๕๙ ของพฤติกรรมบ่งชี้)
ระดับคะแนน ๐ หมายถึง มีพฤติกรรมไม่ชัดเจนหรือไม่มีหลักฐานที่น่าเชื่อถือ (ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ของพฤติกรรมบ่งชี้)

เกณฑ์การตัดสิน

คะแนน ๒.๕ - ๓.๐ แปลว่า ระดับคุณภาพ ดีเยี่ยม (๓)
คะแนน ๑.๕ - ๒.๔ แปลว่า ระดับคุณภาพ ดี (๒)
คะแนน ๑.๐ - ๑.๔ แปลว่า ระดับคุณภาพ ผ่าน (๑)
คะแนน ๐ - ๐.๙ แปลว่า ระดับคุณภาพ ไม่ผ่าน (๐)

๗. แบบรายงานผลการประเมิน

การรายงานผลการประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษานี้ มีจุดมุ่งหมาย เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นเมื่อสถานศึกษาได้ดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ แล้วให้ผู้รับผิดชอบ ดำเนินการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนตามเกณฑ์การประเมินที่สถานศึกษากำหนดแล้วสรุปตามแบบรายงานฯ ดังนี้

แบบรายงานผลการประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ของนักเรียน
ระดับชั้นมัธยมศึกษา

ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....เลขที่.....

ข้อที่	ตัวชี้วัดคุณธรรม	ระดับคุณภาพ				สรุป
		ดีเยี่ยม	ดี	ผ่าน	ไม่ผ่าน	
		(๓)	(๒)	(๑)	(๐)	
๑	วินัย					
๒	ซื่อสัตย์สุจริต					
๓	พอเพียง					
๔	จิตอาสา					
๕	กตัญญู					
๖	รับผิดชอบ					
๗	เมตตากรุณา					
๘	อดทน					
๙	สุภาพ					
๑๐	สามัคคี					
๑๑	สะอาด					
๑๒	ใฝ่เรียนรู้					

เกณฑ์ระดับคุณภาพ

ร้อยละ ๘๐ ขึ้นไป ระดับคุณภาพ ดีเยี่ยม
ร้อยละ ๗๐ - ๗๙ ระดับคุณภาพ ดี
ร้อยละ ๕๐ - ๖๙ ระดับคุณภาพ ผ่าน
ร้อยละ ต่ำกว่า ๕๐ ระดับคุณภาพ ไม่ผ่าน

ผลการตัดสินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ

o ดีเยี่ยม o ดี o ผ่าน o ไม่ผ่าน

พฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการที่ควรได้รับการพัฒนา

.....
.....

ลงชื่อ.....
(.....)
ครูที่ปรึกษา/ผู้ปกครอง/เพื่อนนักเรียน

ภาคผนวก

เครื่องมือการประเมินคุณธรรม ๑๒ ประการ

- แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๑ วินัย
- แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๒ ซื่อสัตย์ สุจริต
- แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๓ พอเพียง
- แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๔ จิตอาสา
- แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๕ กตัญญู
- แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๖ รับผิดชอบ
- แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๗ เมตตากรุณา
- แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๘ อดทน
- แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๙ สุภาพ
- แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๑๐ สามัคคี
- แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๑๑ สะอาด
- แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ข้อ ๑๒ ใฝ่เรียนรู้

แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษา
ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....เลขที่.....

คุณธรรม : วินัย

วินัย หมายถึง การยึดมั่นและปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ และข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม อย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นปกติวิสัย

ตัวชี้วัด ๑. ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียนและสังคม
๒. ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันและรับผิดชอบในการทำงาน

ตัวชี้วัดที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๑	๑. แต่งกายถูกต้องตามระเบียบที่สถานศึกษากำหนด				
	๒. เข้าแถวและเดินแถวอย่างมีระเบียบด้วยตนเอง โดยไม่ต้องมีผู้อื่นกำกับ				
	๓. ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎ ระเบียบ และข้อบังคับของโรงเรียน ชุมชน และสังคม อย่างเคร่งครัด				
	๔. รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง				
	๕. เคารพในสิทธิของผู้อื่นและรู้จักสิทธิของตนเอง				
	๖. เป็นผู้นำ/ผู้ตามที่ดีอย่างมีวิจารณญาณ				
	๗. มีวินัยทางการเงิน				
๒	๑. มาโรงเรียนและกลับจากโรงเรียนตรงตามเวลาที่โรงเรียนกำหนด				
	๒. เข้าเรียนตรงเวลาและสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองทุกที่ทุกเวลา				
	๓. ทำงานสำเร็จเรียบร้อย ส่งงานตรงตามเวลาเป็นปกติวิสัย และเป็นแบบอย่างที่ดี				
คะแนน					
รวมคะแนนการประเมิน					

ลงชื่อ.....
(.....)
ครูที่ปรึกษา/ผู้ปกครอง/เพื่อนนักเรียน

แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษา
ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....เลขที่.....

คุณธรรม : ซื่อสัตย์สุจริต

ซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในความถูกต้อง ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งทางกาย วาจาใจ

ตัวชี้วัด ๑. ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองทั้ง ทางกาย วาจา ใจ
๒. ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา ใจ

ตัวชี้วัดที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๑	๑. ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริง				
	๒. ปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงความถูกต้อง ละอาย และเกรงกลัวต่อการกระทำผิด				
	๓. ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา				
๒	๑. ไม่ถือเอาของผู้อื่นที่ไม่ใช่ของตน				
	๒. ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง				
	๓. ไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง				
คะแนน					
รวมคะแนนการประเมิน					

ลงชื่อ.....
(.....)
ครูที่ปรึกษา/ผู้ปกครอง/เพื่อนนักเรียน

แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษา
ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....เลขที่.....

คุณธรรม : พอเพียง

พอเพียง หมายถึง คุณลักษณะ ที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ตัวชี้วัด ๑. ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม
๒. มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

ตัวชี้วัดที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๑	๑. ใช้ทรัพย์สินของตนเองและทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คุ้มค่าเก็บรักษาดูแลอย่างดี				
	๒. ตัดสินใจ อย่างรอบคอบ มีเหตุผล ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน และให้อภัยเมื่อผู้อื่นกระทำผิดพลาด				
๒	๑. ใช้ความรู้ ข้อมูลข่าวสารในการวางแผนการเรียน การทำงานและใช้ในชีวิตประจำวัน				
	๒. ยอมรับการเปลี่ยนแปลงของครอบครัวชุมชน สังคม สภาพแวดล้อม และปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข				
คะแนน					
รวมคะแนนการประเมิน					

ลงชื่อ.....
(.....)
ครูที่ปรึกษา/ผู้ปกครอง/เพื่อนนักเรียน

แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษา
ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....เลขที่.....

คุณธรรม : จิตอาสา

จิตอาสา หมายถึง การเสียสละแรงกาย แรงใจ สติปัญญา หรือสิ่งที่ตนเองมี ด้วยความสำนึกต่อส่วนรวมเพื่อสร้างประโยชน์ให้กับผู้อื่นและสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทน

ตัวชี้วัด ๑. ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจและพึงพอใจโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน
๒. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม

ตัวชี้วัดที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๑	๑. ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครองและครูทำงาน ด้วยความเต็มใจ				
	๒. อาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจและกำลังสติปัญญาด้วยความสมัครใจ				
	๓. แบ่งปันสิ่งของทรัพย์สินและอื่น ๆ และช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่น				
๒	๑. ดูแลรักษาทรัพย์สมบัติ สิ่งแวดล้อมของห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน				
	๒. เป็นผู้นำหรือเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของห้องเรียนและชุมชนด้วยความเต็มใจ				
คะแนน					
รวมคะแนนการประเมิน					

ลงชื่อ.....
(.....)
ครูที่ปรึกษา/ผู้ปกครอง/เพื่อนนักเรียน

แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษา
ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....เลขที่.....

คุณธรรม : กตัญญู

กตัญญู หมายถึง การกระทำที่เป็นการตอบแทนต่อผู้มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ และสถาบันหลักของชาติเมื่อมีโอกาส

ตัวชี้วัด ๑. กตัญญูต่อผู้มีพระคุณ และผู้ทำคุณประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติ
๒. กตัญญูต่อสถาบันหลัก (ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์)

ตัวชี้วัดที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๑	๑. อภิปรายถึงบุคคลที่มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับส่วนรวมและประเทศชาติ พร้อมทั้งนำมาเป็นแบบอย่างในการประยุกต์ใช้ในการเรียนและในชีวิตประจำวัน				
	๒. ให้ความเคารพ และให้เกียรติบุคคลที่มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับส่วนรวมและประเทศชาติด้วยความเต็มใจ				
๒	๑. ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมี				
	๒. ร้องเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมีได้และบอกความหมายของเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมีได้ถูกต้อง				
	๓. ปฏิบัติตนชักชวนผู้อื่นปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองดี				
	๔. ให้ความร่วมมือร่วมใจในการทำงานกับสมาชิกในโรงเรียนและชุมชน				
	๕. เข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่สร้างความสามัคคี ปรองดองเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน				
	๖. ชื่นชมความเป็นชาติไทย				
	๗. เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ				

แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษา
ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....เลขที่.....

คุณธรรม : กตัญญู

กตัญญู หมายถึง การกระทำที่เป็นการตอบแทนต่อผู้มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ และสถาบันหลักของชาติเมื่อมีโอกาส

ตัวชี้วัด ๑. กตัญญูต่อผู้มีพระคุณ และผู้ทำคุณประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติ
๒. กตัญญูต่อสถาบันหลัก (ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์)

ตัวชี้วัดที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๒	๘. ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาอย่างสม่ำเสมอ				
	๙. เป็นตัวอย่างที่ดีของศาสนิกชน				
	๑๐. เข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น				
	๑๑. ชื่นชมในพระราชกรณียกิจ พระปรีชาสามารถของพระมหากษัตริย์พระราชวงศ์และภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน				

แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษา
ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....เลขที่.....

คุณธรรม : รับผิดชอบ

รับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของตนเองตามบทบาท ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย และยอมรับผลของการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไข

ตัวชี้วัด ๑. ปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ของตน
๒. ปฏิบัติตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย
๓. ยอมรับผลการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไข

ตัวชี้วัดที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๑	๑. ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ต่อตนเอง				
	๒. ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ต่อครอบครัว				
	๓. ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ต่อครู และโรงเรียน				
	๔. ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ต่อท้องถิ่นของตนเอง				
	๕. ปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ต่อประเทศชาติ				
๒	ทำงานและร่วมกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจากครอบครัว โรงเรียน และชุมชน				
๓	ยอมรับผลการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำของครอบครัว เพื่อน ครู และผู้บริหาร โรงเรียน				
คะแนน					
รวมคะแนนการประเมิน					

ลงชื่อ.....
(.....)
ครูที่ปรึกษา/ผู้ปกครอง/เพื่อนนักเรียน

แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษา
ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....เลขที่.....

คุณธรรม : เมตตากรุณา

เมตตากรุณา หมายถึง ความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข และช่วยเหลือทั้งคนและสัตว์พ้นจากความทุกข์

ตัวชี้วัด ๑. ความเมตตากรุณาที่แสดงออกทางกาย
๒. ความเมตตากรุณาที่แสดงออกทางวาจา

ตัวชี้วัดที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๑	๑. ช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจกรรม				
	๒.แบ่งปันหรือให้ยืมสิ่งของ/อุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ				
	๓. มีความเห็นใจ มีน้ำใจ โดยการดูแลช่วยเหลือคนและสัตว์				
๒	๑. รู้จักที่จะแสดงออกถึงความรู้สึกเห็นใจ				
	๒. ให้คำปรึกษาเมื่อเพื่อน/ผู้อื่นเสียใจหรือผิดหวัง				
	๓. กล่าวคำที่แสดงออกถึงความมีน้ำใจ				
	๔. กล่าวคำที่แสดงออกถึงการให้อภัยด้วยความเต็มใจ				
คะแนน					
รวมคะแนนการประเมิน					

ลงชื่อ.....
(.....)
ครูที่ปรึกษา/ผู้ปกครอง/เพื่อนนักเรียน

แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษา
ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....เลขที่.....

คุณธรรม : อดทน

อดทน หมายถึง มีความมุ่งมั่นในความดี ไม่ย่อท้อต่อปัญหา และอุปสรรค เมื่อเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ

ตัวชี้วัด ๑. การไม่ย่อท้อต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ทางกาย
๒. การไม่ย่อท้อต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ทางวาจา
๓. การไม่ย่อท้อต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ทางใจ

ตัวชี้วัดที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๑	ทำกิจกรรมหรืองานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จ				
๒	ใช้คำพูดอย่างสุภาพสม่ำเสมอ				
๓	ตั้งใจและมุ่งมั่นทำงานให้สำเร็จ				
คะแนน					
รวมคะแนนการประเมิน					

ลงชื่อ.....
(.....)
ครูที่ปรึกษา/ผู้ปกครอง/เพื่อนนักเรียน

แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษา
ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....เลขที่.....

คุณธรรม : สุภาพ

สุภาพ หมายถึง การแสดงออกทางกิริยา วาจา และการแต่งกายอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ สอดคล้องกับจารีตของสังคม โดยแสดงถึงความเคารพและการให้เกียรติผู้อื่น

ตัวชี้วัด ๑. กิริยาสุภาพ
๒. วาจาสุภาพ
๓. แต่งกายสุภาพ

ตัวชี้วัดที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๑	๑. เมื่อเดินสวนทางกับครู อาจารย์หรือผู้ใหญ่ ควรหยุดทำความเคารพด้วยการไหว้ คำนับ ยืนตรง				
	๒. ค้อมตัวเมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่				
	๓. ไม่ยืนค้ำหัวผู้ใหญ่				
	๔. ไม่แสดงกิริยาล้อเลียนและไม่เยาะเย้ยผู้อื่น				
	๕. เมื่อนั่งต่อหน้าผู้ใหญ่ไม่นั่งไขว่ห้าง ไม่เหยียดขา				
๒	พูดจาด้วยน้ำเสียงสุภาพ มีหางเสียง ไม่พูดคำหยาบ ตะโกนเสียงดัง เอะอะโวยวายรู้จักโต้ตอบได้ถูกต้องตามสถานการณ์เช่นครับ/ค่ะ ขอบคุณครับ ขอบคุณค่ะ ขอโทษครับ/ค่ะ				
๓	แต่งกายอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ				
คะแนน					
รวมคะแนนการประเมิน					

ลงชื่อ.....
(.....)
ครูที่ปรึกษา/ผู้ปกครอง/เพื่อนนักเรียน

แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษา
ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....เลขที่.....

คุณธรรม : สามัคคี

สามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดอง เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ร่วมกันปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัด ๑. ร่วมมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ด้วยความพร้อมเพรียง
๒. ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นอย่างมีเหตุผล
๓. ปฏิบัติเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

ตัวชี้วัดที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๑	ทำกิจกรรมโดยพร้อมเพรียงกัน				
๒	๑. รับฟังและวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้อื่นได้				
	๒. พูดแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลและยกตัวอย่างประกอบได้				
๓	๑. ปฏิบัติตามความคิดเห็นหรือข้อตกลงร่วมกันของกลุ่มอย่างมีวิจารณญาณ ฯลฯ				
	๒. ปฏิบัติตนตามบทบาทผู้นำและผู้ตามที่ดี ตัวอย่าง ปฏิบัติตามคำสั่งของครูและหัวหน้าห้อง รับฟังความคิดเห็น				
คะแนน					
รวมคะแนนการประเมิน					

ลงชื่อ.....
(.....)
ครูที่ปรึกษา/ผู้ปกครอง/เพื่อนนักเรียน

แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษา
ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....เลขที่.....

คุณธรรม : สะอาด

สะอาด หมายถึง การดูแลตนเอง ให้ถูกสุขอนามัย ด้านร่างกาย เครื่องนุ่งห่ม สิ่งของเครื่องใช้ ที่อยู่อาศัย รวมทั้งดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและสถานที่ส่วนรวมให้ปราศจากความสกปรก

ตัวชี้วัด ๑. การดูแลตนเองให้ถูกสุขอนามัย
๒. การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม
๓. การดูแลสถานที่ส่วนรวมให้สะอาด

ตัวชี้วัดที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๑	๑. ดูแลร่างกายให้สะอาดอยู่เสมอ				
	๒. ดูแลเครื่องแต่งกายของตนเองให้สะอาดอยู่เสมอ				
	๓. ดูแลเครื่องใช้ส่วนตัวให้สะอาดอยู่เสมอ				
๒	๑. ดูแลพื้นที่รับผิดชอบให้สะอาด				
	๒. ดูแลบ้านให้สะอาดอยู่เสมอ				
	๓. ดูแลอาคารเรียนให้สะอาดอยู่เสมอ				
	๔. จัดเก็บและคัดแยกขยะทั้งภายในและภายนอกบริเวณโรงเรียน				
๓	๑. ดูแลห้องเรียน ห้องสุขา ให้สะอาด				
	๒. ดูแลรักษาสถานที่ส่วนรวมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน				
คะแนน					
รวมคะแนนการประเมิน					

ลงชื่อ.....
(.....)
ครูที่ปรึกษา/ผู้ปกครอง/เพื่อนนักเรียน

แบบประเมินพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษา
ภาคเรียนที่ ..... ปีการศึกษา.....

ชื่อนักเรียน.....ชั้น.....เลขที่.....

คุณธรรม : ใฝ่เรียนรู้

ใฝ่เรียนรู้ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

ตัวชี้วัด ๑. ตั้งใจเพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

๒. แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม สรุปเป็นองค์ความรู้ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ตัวชี้วัดที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๑	๑. ตั้งใจเรียนเอาใจใส่และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้				
	๒. เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ				
๒	๑. ศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม				
	๒. บันทึกความรู้ วิเคราะห์ข้อมูลสิ่งที่เรียนรู้ สรุปเป็นองค์ความรู้				
	๓. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน				
คะแนน					
รวมคะแนนการประเมิน					

ลงชื่อ.....

(.....)

ครูที่ปรึกษา/ผู้ปกครอง/เพื่อนนักเรียน

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

๑. ว่าที่ร้อยตรี ธนุ วงษ์จินดา	เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๒. นายภูธร จันทะหงษ์ ปุณยจรัสธำรง	ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๓. นางสาวรัตนา แสงบัวเผื่อน	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา รักษาการในตำแหน่งที่ปรึกษาด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้
๔. นายจักรพงษ์ วงค์อ้าย	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ รักษาการในตำแหน่งนักวิชาการศึกษาเชี่ยวชาญ (ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้) ปฏิบัติหน้าที่ รองผู้อำนวยการสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา

คณะทำงาน

๑. นางสาวไพรวัลย์ พิทักษ์สาลี	ผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๒. นายทศวรรษ เกิดติ๋ง	ผู้อำนวยการกลุ่มโครงการพิเศษตามพระราชดำริ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาโรงเรียนตามพระราชดำริ และโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๓. นายอภิชาติ อุ่นเกิด	ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนนครขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น
๔. นางสาวอัจฉรา บุญมาก	ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านดำรงรักษ์ (ประชาอุทิศ) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต ๓
๕. นายไกรสร พิมพ์ประชา	ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านแบง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต ๒
๖. นายธีระเดช บัวล้อม	ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนรัฐราษฎร์อุปถัมภ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี
๗. นางสาวธฤตา ชนะสิทธิ์	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช
๘. นางสาวรัชฎา สืบกระพันธ์	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง
๙. นางสาวอริสรา คุ้มผง	ครู โรงเรียนรัฐราษฎร์อุปถัมภ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี
๑๐. นายเตชินท์พัฒน์ โชติวัชรธนานนท์	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา

คณะผู้จัดทำ

ฝ่ายเลขานุการ

๑. นางสาวมณฑาทิพย์ ศิริสุมทุม	ผู้อำนวยการกลุ่มบริหารทั่วไป สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา
๒. นางสุณิสาห์ ม่วงคราม	ผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๓. นายเตชินท์พัฒน์ โชติวัชรธนานนท์	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา
๔. นางสาวศรัญญา โชติ	พนักงานบันทึกข้อมูล สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา
๕. นายพีรภัทร อยู่กลาง	พนักงานพิมพ์ดีด สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา

บรรณาธิการ

๑. นางสาวไพรวัลย์ พิทักษ์สาลี	ผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๒. นางสาวสรรเสริญ สุวรรณ์	ผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๓. นายเตชินท์พัฒน์ โชติวัชรธนานนท์	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา
๔. นางฐิติพร ศรีแจ่ม	ครูชำนาญการ โรงเรียนวัดบ่อกรุ คุรุประชาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓

จัดทำรูปเล่ม

๑. นางสาวดวงมณี ทองนาเมือง	ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านท่าข้าม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๖
๒. นางสาวกันยรินทร์ พันวิลัย	ครู โรงเรียนบ้านท่าข้าม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๖
๓. นางสาวปภาวี ตุ่นเครือ	ครู โรงเรียนบ้านท่าข้าม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๖
๔. นางสาวชนกานต์ สุต๋าคำ	ครู โรงเรียนวัดบ้านดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต ๑

โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

ดาวน์โหลดไฟล์

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

แบบรายงานผลการประเมินคุณธรรม ๑๒ ประการ ระดับมัธยมศึกษา (รายชั้น)

ชั้น..... ภาคเรียนที่..... ปีการศึกษา.....

คำชี้แจง ครูผู้สอนนำผลการประเมินคุณธรรม ๑๒ ประการ ของนักเรียนเป็นรายบุคคลมาสรุปเป็นภาพรวมรายชั้นเมื่อสิ้นภาคเรียน

เลขที่	ชื่อ-สกุล นักเรียน	ผลการประเมินตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ของภาคเรียน																																	สรุปผลการประเมินคุณธรรม ๑๒ ประการ
		วินัย			ซื่อสัตย์สุจริต			พอเพียง			จิตอาสา			กตัญญู			รับผิดชอบ			เมตตากรุณา			อดทน			สุภาพ			สามัคคี			สะอาด			ใฝ่เรียนรู้			
		๑	๒	ส	๑	๒	ส	๑	๒	ส	๑	๒	ส	๑	๒	ส	๑	๒	ส	๑	๒	ส	๑	๒	ส	๑	๒	ส	๑	๒	ส	๑	๒	ส	๑	๒	ส	
๑																																						
๒																																						
๓																																						
๔																																						
๕																																						
๖																																						
๗																																						
๘																																						
๙																																						
๑๐																																						

คุณธรรมที่ควรได้รับการพัฒนา

.....

.....

หมายเหตุ : ๑ หมายถึง ภาคเรียนที่ ๑
๒ หมายถึง ภาคเรียนที่ ๒
ส หมายถึง สรุปผลการประเมิน

ลงชื่อ.....
(.....)
ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น

โรงเรียนคุณธรรม
สพฐ.

แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัด คุณธรรม ๑๒ ประการ

สำหรับครู

คำนำ

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ ๙) ทรงฝากฝังประชาชนชาวไทย ให้ช่วยกันสร้างคนดีให้บ้านเมือง โดยเฉพาะด้านการศึกษา ที่ทรงเน้นย้ำ “ให้ครูรักเด็ก เด็กรักครู ให้ครูสอนให้เด็กมีน้ำใจต่อเพื่อน ไม่ให้แข่งขันกัน แต่ให้แข่งกับตัวเอง และให้เด็กที่เรียนเก่งช่วยสอนเพื่อนที่เรียนช้ากว่า รวมถึงให้ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนทำร่วมกัน เพื่อให้เห็นคุณค่าของความสามัคคี” ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลปัจจุบัน) ทรงสืบสานและต่อยอดโดยทรงเน้นย้ำให้สร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียนใน ๔ ประการ คือ มีทัศนคติที่ดีถูกต้องต่อบ้านเมือง มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีงานทำ - มีอาชีพ และเป็นพลเมืองดีของประเทศ รัฐบาลโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการทุกสมัย รับสนองพระราชประสงค์และนำมาปฏิบัติอย่างเต็มกำลังจนถึงปัจจุบัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ตระหนักถึงความสำคัญของการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่นักเรียน และดำเนินการตามพระบรมราโชบาย ของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๑๐) จึงได้ดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เพื่อรับสนองพระราชปณิธานของทั้ง ๒ พระองค์ อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา ได้จัดทำแนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ประกอบด้วย วินัย ซื่อสัตย์สุจริต พอเพียง จิตอาสา กตัญญู รับผิดชอบ เมตตากรุณา อดทน สุภาพ สามัคคี สะอาด และใฝ่เรียนรู้ โดยได้เพิ่มเติมพฤติกรรมบ่งชี้ตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ พร้อมทั้งเสนอแนวทางการนำคุณธรรมไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ การสอนงานอาชีพ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรและการดำเนินชีวิตของนักเรียน รวมถึงแนวทางการประเมินผล นอกจากนี้ยังจัดทำแนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันสำหรับครูและผู้บริหาร เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติตน ให้แก่บุคลากรในสถานศึกษาและชุมชนด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขอขอบพระคุณคณะทำงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการจัดทำเอกสารเล่มนี้จนสำเร็จด้วยดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารเล่มนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานต่าง ๆ ที่สนใจนำไปประยุกต์ใช้และพัฒนาคุณธรรมให้นักเรียน ครู และผู้บริหาร อันเป็นการสร้างคนดีให้กับบ้านเมืองต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สารบัญ

คำนำ
สารบัญ
คำชี้แจง ๑

๑ คุณธรรม ๑๒ ประการ กับพระบรมราโชวาทและพระบรมราโชบาย ๒
๑.๑ นิยามคุณธรรม ๑๒ ประการ ๓
๑.๒ ความเชื่อมโยงคุณธรรม ๑๒ ประการ กับพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๑๐) ๕

๒ กรอบแนวคิด ๖

๓ วัตถุประสงค์ ๗

๔ ตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ และพฤติกรรมบ่งชี้ สำหรับครู ๗

๕ แนวทางการนำไปใช้ ๒๗

๖ แบบประเมินผลตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับครู ๒๘

๗ แบบรายงานผลการประเมิน ๒๙

ภาคผนวก ๓๑
คณะผู้จัดทำ ๔๒

คำชี้แจง

กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ขับเคลื่อนนโยบายการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ให้กับเด็กและเยาวชน ผ่านการดำเนินงาน “โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.” ซึ่งสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา ในฐานะหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการดำเนินโครงการ ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของคนในชาติ จากฐานรากและปลูกฝังให้เยาวชนเติบโตเป็นคนดีของบ้านเมือง การดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มุ่งเน้นการขยายผลเชิงปริมาณและการพัฒนาเชิงคุณภาพควบคู่กันไปอย่างต่อเนื่อง

การขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เริ่มตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ประสานความร่วมมือกับสำนักงานองคมนตรี ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการกองทุนการศึกษา (เป็นโครงการที่พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำริให้ประธานองคมนตรีและคณะองคมนตรีดำเนินงานเพื่อพัฒนาการศึกษาและคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่เด็กนักเรียน โดยได้พระราชทานเงินส่วนพระองค์เพื่อนำไปช่วยเหลือสถานศึกษา โดยสนับสนุนเด็กนักเรียนที่ยากจน แต่มีความประพฤติดีให้ได้รับทุนพระราชทาน) โดยร่วมกันกำหนดแนวทางบูรณาการ การดำเนินงานโครงการ และกำหนดทิศทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่ผู้บริหาร ครู และนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดย พลเอก ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ องคมนตรี ได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา ดำเนินการพัฒนาตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ เพื่อใช้เป็นจุดเน้นและเป้าหมายในการขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. และโครงการกองทุนการศึกษา สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา จึงได้ดำเนินการศึกษาและพัฒนาตัวชี้วัดตามกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นระบบ รวมทั้งได้จัดทำรายงานผลการพัฒนาตัวชี้วัดคุณธรรมสำหรับนักเรียน ครู และผู้บริหารระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ต่อไป

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา ได้จัดทำแนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ โดยจัดทำเป็นชุดเอกสาร จำนวน ๕ เล่ม ในเอกสารแต่ละเล่ม ได้นำเสนอภาพรวมคุณธรรมทั้ง ๑๒ ประการ ระบุพฤติกรรมบ่งชี้ แนวทางการนำไปใช้ การประเมินผล เกณฑ์การให้คะแนนและระดับคุณภาพ รวมทั้งแบบรายงานการประเมินผล เพื่ออำนวยความสะดวกให้ครูนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานักเรียน ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา อีกทั้งยังได้จัดทำแนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับครูและผู้บริหาร ใช้เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักเรียน ชุมชน และบุคคลทั่วไป โดยเอกสารชุดนี้มีจำนวน ๕ เล่ม ประกอบด้วย

๑. แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ระดับปฐมวัย
๒. แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ระดับประถมศึกษา
๓. แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ระดับมัธยมศึกษา
๔. แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับครู
๕. แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับผู้บริหาร

เอกสารฉบับนี้เป็น เล่มที่ ๔ แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับครู สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเด็ก นักเรียน ครู และผู้บริหารจะได้รับประโยชน์จากการนำแนวทางที่กำหนดนี้ ไปสู่การนำไปปฏิบัติได้อย่างจริงจัง และโรงเรียนสามารถสร้างคนดีให้บ้านเมืองได้ตามพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ และรัชกาลที่ ๑๐ ต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๑. คุณธรรม ๑๒ ประการ กับพระบรมราโชวาทและพระบรมราโชบาย

คุณธรรม หมายถึง ธรรมะที่เป็นความดี ซึ่งบุคคลควรมีประจำตน และธรรมะก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่มวลมนุษย์ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, ๒๕๕๒) เช่น มีความกตัญญู ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ สามัคคี มีวินัย มีน้ำใจ เป็นสุภาพชน เป็นต้น คุณธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องปลูกฝังให้เจริญงอกงามและฝังแน่นในจิตสำนึกของบุคคลในสังคม โดยต้องปลูกฝังอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา รวมถึงผู้ที่ทำหน้าที่จัดการศึกษา คือ ครูและผู้บริหารสถานศึกษาที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี ในการจัดการศึกษาให้แก่เยาวชน จึงกำหนดให้ต้องมีความรู้คู่คุณธรรม แต่ในยุคปัจจุบัน ด้วยปัญหาของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเยาวชนที่มีมากขึ้น อันเป็นความเสี่ยงของการอยู่ร่วมกันในสังคมของเยาวชนในอนาคต จึงมีข้อเสนอจากหลายภาคส่วนที่กำหนดให้คุณธรรมนำความรู้ ทั้งนี้ สำนักงานสถิติแห่งชาติได้สังเคราะห์คุณธรรมพื้นฐานไว้ ๙ ประการ ได้แก่ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี มีน้ำใจ และกตัญญู

ในการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ซึ่งปัจจุบันมีการประสานความร่วมมือกับสำนักงานองคมนตรีที่รับผิดชอบโครงการโรงเรียนกองทุนการศึกษา ดำเนินการพัฒนาตัวชี้วัดคุณธรรมสำหรับนักเรียนในโครงการ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา ได้พัฒนาตัวชี้วัดคุณธรรมโดยผนวกกับคุณธรรมที่ระบุในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ ๙) และพระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๑๐) สรุปเป็นคุณธรรม ๑๒ ประการ ของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ทั้งนี้ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษาได้จัดทำแนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับนักเรียน ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา รวมทั้งสำหรับครู และผู้บริหาร โดยระบุกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ นิยาม ตัวชี้วัด และพฤติกรรมบ่งชี้คุณธรรม ๑๒ ประการ แนวทางการนำไปใช้ วิธีการและเครื่องมือการประเมิน รวมถึงเกณฑ์การประเมิน เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในเบื้องต้น จึงนำเสนอนิยาม ตัวชี้วัด และพฤติกรรมบ่งชี้คุณธรรม ๑๒ ประการ เป็นภาพรวมตลอดแนว ดังนี้

๑.๑ นิยามคุณธรรม ๑๒ ประการ

๑ วินัย

หมายถึง การยึดมั่นและปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ และข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม อย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นปกติวิสัย

๒ ซื่อสัตย์สุจริต

หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในความถูกต้อง ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งทางกาย วาจา ใจ

๓ พอเพียง

หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

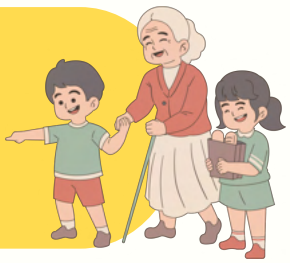
๔ จิตอาสา

หมายถึง การเสียสละแรงกาย แรงใจ สติปัญญา หรือสิ่งที่ตนเองมี ด้วยความสำนึกต่อส่วนรวม เพื่อสร้างประโยชน์ให้กับผู้อื่นและสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทน

๕ กตัญญู

หมายถึง การกระทำที่เป็นการตอบแทนต่อผู้มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ และสถาบันหลักของชาติเมื่อมีโอกาส

๖ รับผิดชอบ

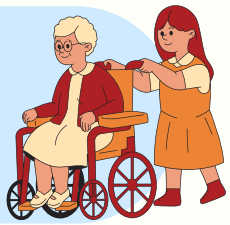
หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของตนเองตามบทบาท ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย และยอมรับผลของการกระทำของตนเอง และปรับปรุงแก้ไข

๗ **เมตตากรุณา**
หมายถึง ความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข และช่วยเหลือทั้งคนและสัตว์พ้นจากความทุกข์

๘ **อดทน**
หมายถึง มีความมุ่งมั่นในความดี ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรค เมื่อต้องเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ

๙ **สุภาพ**
หมายถึง การแสดงออกทางกิริยา วาจา และการแต่งกายอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ สอดคล้องกับจารีตของสังคม โดยแสดงถึงความเคารพและการให้เกียรติผู้อื่น

๑๐ **สามัคคี**
หมายถึง ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดอง เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ร่วมกันปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย

๑๑ **สะอาด**
หมายถึง การดูแลตนเองให้ถูกสุขอนามัย ด้านร่างกาย เครื่องนุ่งห่ม สิ่งของเครื่องใช้ ที่อยู่อาศัย รวมทั้งดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและสถานที่ส่วนรวมให้ปราศจากความสกปรก

๑๒ **ใฝ่เรียนรู้**
หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจเพียรพยายามในการเรียน แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

๑.๒ ความเชื่อมโยงคุณธรรม ๑๒ ประการ กับพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๑๐)

คุณธรรม ๑๒ ประการ	พระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ ๑๐			
	ทัศนคติที่ดีต่อบ้านเมือง	มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง - มีคุณธรรม	มีงานทำ - มีอาชีพ	เป็นพลเมืองดี
วินัย	✓	✓	✓	✓
ซื่อสัตย์	✓	✓	✓	
พอเพียง		✓	✓	
จิตอาสา	✓			✓
กตัญญู	✓	✓		✓
รับผิดชอบ	✓	✓	✓	✓
เมตตากรุณา		✓	✓	✓
อดทน		✓	✓	
สุภาพ		✓	✓	✓
สามัคคี	✓	✓	✓	✓
สะอาด	✓	✓		✓
ใฝ่เรียนรู้	✓	✓	✓	✓

อนึ่ง โรงเรียนสามารถเพิ่มเติมจุดเน้นการพัฒนาคุณธรรม ๑๒ ประการได้มากกว่าที่กำหนด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของโรงเรียน

๒. กรอบแนวคิด

ครูคือผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด รองลงมาจากบิดามารดาและผู้ปกครอง ครูจึงเป็นบุคคลสำคัญที่จะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักเรียน คุรุสภาได้ระบุคุณธรรมที่ครูต้องถือปฏิบัติสอดแทรกไว้ในจรรยาบรรณวิชาชีพครูซึ่งมี ๕ ด้าน ดังนี้

๑) ด้านตนเอง ครูต้องมีวินัยในตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพและวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนา ทางวิทยาการ

๒) ด้านวิชาชีพ ต้องรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพและเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ

๓) ด้านผู้รับบริการ ต้องรัก เมตตา เอาใจใส่ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจแก่ศิษย์ให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะและนิสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์ ต้องประพฤติ ปฏิบัติตน เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งกาย วาจา และจิตใจ

๔) ด้านผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ ต้องช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ

๕) ด้านวัฒนธรรมสังคม ต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนาและยึดมั่นในการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ครูจึงเป็นผู้นำที่ต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งแก่ศิษย์และบุคคลทั่วไป รวมถึงเป็นผู้นำในชุมชนและสังคมด้วย ดังนั้น การปฏิบัติตนตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ตามโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. จึงเป็นสิ่งที่ครูต้องกระทำควบคู่กันไปพร้อมกับการปลูกฝังพัฒนานักเรียนเช่นกัน

แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับครูนี้ จะช่วยให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานและการดำเนินชีวิต สามารถจัดทำแผนพัฒนาคุณธรรม ๑๒ ประการสำหรับตนเอง ดำเนินการตามแผนที่กำหนด และประเมินผลการปฏิบัติตนตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ อันจะนำไปสู่การเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน เพื่อนครู ผู้บริหารตลอดถึงชุมชน และสังคมได้

๓. วัตถุประสงค์

๑ เพื่อให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับครู

๒ เพื่อให้ครูปฏิบัติตนตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับครู

๓ เพื่อประเมินผลการปฏิบัติตนของครูตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับครู

๔. ตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการและพฤติกรรมบ่งชี้ สำหรับครู

๑) วินัย หมายถึง การยึดมั่นและปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ และข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม อย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นปกติวิสัย

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียนและสังคม	๑. แต่งกายตามระเบียบของทางราชการและข้อตกลงของโรงเรียนอย่างเรียบร้อย เคร่งครัด	• แต่งกายสุภาพ เช่น ไม่ใส่ชุดรัดรูป ไม่นุ่งกระโปรงสั้น หรือไม่ใส่ชุด ที่เปิดเผยให้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายที่เกินงาม (สำหรับครูหญิง) ไม่แต่งกายด้วยชุดที่เน้นสรีระหรือแต่งกายในชุดลำลองตามสบายจนดูเสมือนอยู่บ้าน (สำหรับครูชาย) เป็นต้น • แต่งกายตามข้อตกลงของโรงเรียนหรือตามนโยบายของต้นสังกัด เช่น แต่งชุดข้าราชการทุกวันจันทร์ แต่งกายด้วยเสื้อชุดผ้าฝ้าย ชุดผ้าไหม และชุดผ้าพื้นเมือง • ปฏิบัติตนตามระเบียบ/คำสั่งของโรงเรียน และปฏิบัติกฎหมายอย่างเคร่งครัด

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
	๒. ตระหนักและประพฤติตนตามข้อตกลง ระเบียบ และกฎหมายของชุมชนและสังคม	• เข้าใจเหตุผล รับรู้ความจำเป็นในการปฏิบัติตามข้อตกลง ระเบียบและการปฏิบัติกฎหมายของชุมชนและสังคม
	๓. ปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งที่ได้รับมอบหมายและร่วมกิจกรรมของโรงเรียน และเพื่อนร่วมวิชาชีพ	• ปฏิบัติตามคำสั่งด้วยความเต็มใจและให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมตามคำสั่งจนงานสำเร็จ • ร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ชุมชน และสังคมที่จัดขึ้นด้วยจิตอาสาและสร้างสรรค์
๒. ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันและรับผิดชอบในการทำงาน	๑. ปฏิบัติราชการตรงตามเวลาที่โรงเรียนกำหนด ๒. ปฏิบัติหน้าที่สอนตรงเวลาเต็มเวลา และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความถนัดความสนใจอย่างเต็มศักยภาพ ๓. ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีในการตรงต่อเวลาในการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ แก่นักเรียน	• เข้าสอนตรงเวลาและสอนเต็มความสามารถจนจบคาบเรียน • ปฏิบัติงาน/กิจกรรมต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาเต็มเวลาและเต็มศักยภาพ • ประพฤติตนสม่ำเสมอในการเป็นผู้ตรงต่อเวลา เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์

๒) ซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในความถูกต้อง ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งทางกาย วาจา ใจ

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองทั้งทางกาย วาจา ใจ	๑. ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริง	• แจ้งข้อมูล การมาเรียน การเข้าเรียน ผลการเรียน ของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบตามความเป็นจริงและมีหลักฐานยืนยัน • นำเสนอผลการดำเนินกิจกรรม/โครงการที่ได้รับมอบหมายด้วยการรายงานที่ผ่านการตรวจสอบและเชื่อถือได้ • เผยแพร่องค์ความรู้ ข้อมูลข่าวสารของตนเองหรือของโรงเรียนผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น สื่อออนไลน์ ด้วยข้อเท็จจริง ไม่ใส่ความคิดเห็นของตนเองที่อาจสร้างความขัดแย้งทางความคิดได้
	๒. ปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงความถูกต้อง ละอาย และเกรงกลัวต่อการกระทำผิด	• ไม่คัดลอกผลงานทางวิชาการของผู้อื่นโดยไม่อ้างอิงแหล่งที่มา • ตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้องก่อนนำไปเผยแพร่ • ตรวจผลงานของนักเรียนและให้คะแนนด้วยความเป็นธรรมตามข้อเท็จจริง ไม่ลำเอียงหรือมีอคติ • ไม่รับสินบน/สินน้ำใจ ไม่หวังสิ่งตอบแทน เมื่อผู้ปกครองหรือผู้ใดผู้หนึ่งต้องการให้ช่วยเหลือ
	๓. ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา	• ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อตกลงของโรงเรียนด้วยความเข้าใจ • และยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง • ปฏิบัติตามคำสัญญาที่ให้ไว้กับผู้อื่น โดยไม่หาข้ออ้างมาล้มเลิกสัญญา • ปฏิบัติตามความตั้งใจ (ปณิธาน) ที่ได้ตั้งความมุ่งหวังไว้จนบรรลุความสำเร็จ

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๒. ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา ใจ	๑. ไม่ถือเอาของผู้อื่นที่ไม่ใช่ของตน	• ไม่นำผลงานทางวิชาการของผู้อื่นมาเป็นของตน • ใช้ทรัพย์สินและงบประมาณของราชการอย่างคุ้มค่าและประหยัด • ไม่อ้างสิทธิประโยชน์โดยไม่คำนึงถึงหน้าที่ของตน
	๒. ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง	• ปฏิบัติตามกฎระเบียบทางราชการ • ปฏิบัติตนต่อเพื่อนร่วมงานด้วยความจริงใจ
	๓. ไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง	• ไม่ใช้ตำแหน่งของตนเองเพื่อแสวงหาประโยชน์ต่อตนเองและพวกพ้อง • ใช้ทรัพย์สินและงบประมาณถูกต้องตามระเบียบทางราชการ

๓) พอเพียง หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณมีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม ๒. มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	๑. ใช้ทรัพย์สินของตนเอง เช่น เงิน สิ่งของ เครื่องใช้ ฯลฯ อย่างประหยัดคุ้มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดีรวมทั้งการใช้เวลาอย่างเหมาะสม ๒. ใช้จ่ายแบบพอประมาณ ไม่ฟุ่งเฟ้อ ๓. ใช้เวลาสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อตนเอง/สังคม โดยไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น	• ใช้ทรัพย์สินของตนเองและของราชการอย่างรู้คุณค่า • ใช้จ่ายแบบพอประมาณ ไม่ฟุ่งเฟ้อตามกระแส • ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง/นักเรียน และโรงเรียน เช่น ออกกำลังกาย/สอนซ่อมเสริมนักเรียน จัดกิจกรรมนันทนาการ และร่วมทำกิจกรรมจิตอาสาทั้งในโรงเรียนและชุมชน

๔) จิตอาสา หมายถึง การเสียสละแรงกาย แรงใจ สติปัญญา หรือสิ่งที่ตนเองมี ด้วยความสำนึกต่อส่วนรวม เพื่อสร้างประโยชน์ให้กับผู้อื่นและสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทน

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ และพึงพอใจโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน	๑. มีความมุ่งมั่น ทุ่มเท และอุทิศตน เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน	• ทำงานส่วนรวมของโรงเรียนด้วยความเต็มใจและงานมุ่งมั่นจนสำเร็จ โดยไม่เรียกร้องค่าตอบแทน • ดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่กำลังเกิดปัญหาทันท่วงที แม้จะติดภารกิจส่วนตัวอยู่ • ช่วยกันดูแลช่วยเหลือนักเรียนและรักษาทรัพย์สินส่วนรวมของทางราชการเป็นประจำโดยไม่เกี่ยงว่าไม่ใช่หน้าที่ของตน
๒. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม	๑. ช่วยเหลือและแบ่งปันทรัพย์สิน หรือสิ่งที่ตนเองมี และทุ่มเทแรงกาย แรงใจ เพื่อช่วยแก้ปัญหาให้กับผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน	• ช่วยเหลือกิจกรรมของวัด ชุมชนหรือองค์กรการกุศลต่าง ๆ ที่น่าเชื่อถือด้วยความเต็มใจและสร้างสรรค์ เช่น ช่วยเหลือกิจกรรมงานบุญของวัดใกล้บ้าน • ช่วยซ่อมแซมสาธารณประโยชน์ที่พอทำได้ช่วยบริจาคสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นสำหรับผู้ประสบภัยต่าง ๆ เป็นต้น • มอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่ยากจน (ถ้ามีกำลังทรัพย์พอจะทำได้) หรือขอรับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา
	๒. ส่งเสริม สนับสนุนนักเรียนให้บริการชุมชนด้วยความเต็มใจ	• จัดกิจกรรมจิตอาสา โดยพานักเรียนร่วมทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์รอบบริเวณโรงเรียนและชุมชน เพื่อปลูกฝังการมีจิตอาสาให้แก่นักเรียน

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
	๓. ดูแลรักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ	• รักษาความสะอาดโต๊ะส่วนตัว ห้องพักครูให้สะอาด สวยงาม เป็นระเบียบอยู่เสมอ • ใช้และรักษาสมบัติส่วนรวมในโรงเรียนให้ใช้ได้อย่างคงทนและคุ้มค่า เช่น ปิดเครื่องใช้ไฟฟ้าเมื่อเลิกใช้ ใช้กระดาษพิมพ์งานอย่างประหยัดและคุ้มค่า เป็นต้น • ช่วยกันดูแลรักษาภูมิทัศน์รอบ ๆ บริเวณโรงเรียนให้สะอาดสวยงามอยู่เสมอ • ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนในด้านการรักษาสมบัติส่วนรวมและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน

๕) กตัญญู หมายถึง การกระทำที่เป็นการตอบแทนต่อผู้มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ และสถาบันหลักของชาติเมื่อมีโอกาส

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. กตัญญูต่อผู้มีพระคุณและผู้ทำคุณประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติ	๑. ให้ความเคารพและให้เกียรติผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน บุคคลที่มีพระคุณและผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับโรงเรียนส่วนรวมและประเทศชาติด้วยความเต็มใจ	• เคารพและให้เกียรติผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน บุคคลที่มีพระคุณ และผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับโรงเรียน • ยกย่องผู้ที่ทำประโยชน์ให้แก่โรงเรียน ส่วนรวมและประเทศชาติด้วยความจริงใจ • ประชาสัมพันธ์บุคคลที่มีพระคุณ และผู้ทำคุณประโยชน์ต่อโรงเรียน ส่วนรวมและประเทศชาติ เมื่อมีโอกาส

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
	๒. ส่งเสริมให้นักเรียนตระหนักรู้ถึงบุคคลที่มีพระคุณผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับโรงเรียน ส่วนรวม และประเทศชาติ	• จัดกิจกรรมให้นักเรียนตระหนักรู้ถึงความสำคัญของบุคคลที่มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ต่อโรงเรียน ส่วนรวมและประเทศชาติ อย่างถูกต้อง โดยมีการอ้างอิงหลักฐานที่ถูกต้องตามความเป็นจริง • ปรับแก้ความคิดเห็นของนักเรียนทันที เมื่อพบว่านักเรียนได้รับข้อมูลที่บิดเบือน โดยนำข้อมูลที่ถูกต้องมาชี้แจง
๒. กตัญญูต่อสถาบันหลัก (ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์)	๑. ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมี	• เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักเรียนในการปฏิบัติตนด้วยการยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติและเพลงสรรเสริญพระบารมี • อธิบายความหมาย ความสำคัญ และความจำเป็นที่ประเทศต้องมีเพลงชาติและเพลงสรรเสริญพระบารมี • ร้องเพลงชาติและเพลงสรรเสริญพระบารมีด้วยความภาคภูมิใจ
	๒. ร้องเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมีได้ และบอกความหมายของเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมีได้ถูกต้อง	
	๓. ปฏิบัติตน ชักชวนผู้อื่นปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองดี	• ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองดี และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนและชุมชน • ทักท้วงหรือตักเตือนเมื่อเห็นเพื่อนร่วมงานละเมิดสิทธิของผู้อื่น • จัดการเรียนการสอน/กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงสิทธิและหน้าที่ของนักเรียนและการเป็นพลเมืองดี
	๔. ให้ความร่วมมือร่วมใจในการทำกิจกรรมกับสมาชิกในโรงเรียน ชุมชน และสังคม	• เข้าร่วมกิจกรรมความกตัญญูต่อสถาบันหลักของโรงเรียน ชุมชน และสังคมที่จัดขึ้นด้วยความสมัครใจและเต็มใจ และเป็นแบบอย่างที่ดี ให้กับนักเรียนและชุมชน

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
	๕. เป็นผู้นำและเป็นแบบอย่างในการจัดกิจกรรมสร้างความสามัคคีปรองดอง และเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ	• จัดกิจกรรมสร้างความสามัคคีปรองดอง และเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติให้กับนักเรียน เช่น กิจกรรมรณรงค์การรักษาศีล ๕ การร่วมกันจัดทำผลิตภัณฑ์เพื่อหารายได้สำหรับผู้ประสบภัย เป็นต้น • เป็นผู้นำในการส่งเสริม สนับสนุน ให้นักเรียนจัดหรือเข้าร่วมกิจกรรมสร้างความสามัคคีปรองดองในโรงเรียน ชุมชน และประเทศชาติตามโอกาสที่เหมาะสม
	๖. ชื่นชม ปกป้อง ความเป็นชาติไทย	• จัดกิจกรรมการเรียนการสอน/กิจกรรมส่งเสริมความเป็นชาติไทยให้นักเรียนเข้าใจอย่างถูกต้อง • ยกย่องผู้ที่ทำคุณประโยชน์ในการปกป้องความเป็นชาติไทย • ชี้แจงข้อมูล/ข้อเท็จจริงเมื่อได้ยินผู้อื่นกล่าวถึงประเทศไทยในทางที่ไม่ถูกต้อง • ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านความกตัญญูต่อสถาบันหลักของชาติ
	๗. เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ	• ร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาที่ตนนับถือด้วยความเลื่อมใสอยู่เป็นประจำ • สนับสนุนให้มีกิจกรรมทางศาสนาทั้งในโรงเรียนและชุมชน • ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านการร่วมกิจกรรมทางศาสนา
	๘. ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาอย่างสม่ำเสมอ	• ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาที่ตนนับถือสม่ำเสมอ • ส่งเสริม สนับสนุนการเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญตามศาสนาที่ตนนับถือ

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
	๙. เป็นตัวอย่างที่ดีของศาสนิกชน	• ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตตามหลักศาสนา ที่ตนนับถือ • ร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือตามโอกาสต่าง ๆ
	๑๐. เข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น	• ร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมวันสำคัญเกี่ยวกับสถาบัน พระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา วันชาติ วันคล้ายวันสถาปนาลูกเสือแห่งชาติ วันปิยมหาราช • เชิญชวนให้นักเรียนร่วมกิจกรรม วันสำคัญเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่ชุมชนจัดตามโอกาส ที่สมควร
	๑๑. ชื่นชมในพระราชกรณียกิจพระปรีชาสามารถของพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์	• ยกย่องพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ที่ทรงกระทำเพื่อประโยชน์ต่อประเทศไทยทุกครั้งที่มีโอกาส • เผยแพร่พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ ที่ทรงกระทำเพื่อประโยชน์ต่อประเทศไทยทุกครั้งที่มีโอกาส • ส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนจัดกิจกรรม/ทำคลิปวีดีโอเกี่ยวกับ พระราชกรณียกิจพระปรีชาสามารถของพระมหากษัตริย์ และพระราชวงศ์ ที่ทรงกระทำเพื่อประโยชน์ต่อประเทศไทย และเผยแพร่ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

๖) รับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของตนเองตามบทบาท ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย และยอมรับผลของการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไข

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. ปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ของตน	๑. บทบาทหน้าที่ต่อตนเอง	• จัดทำเอกสารธุรการชั้นเรียนครบถ้วนถูกต้อง • ปฏิบัติงานตามมาตรฐานตำแหน่งได้สำเร็จ
	๒. บทบาทหน้าที่ต่อครอบครัว	• ดูแลเอาใจใส่สมาชิกในครอบครัวให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี
	๓. บทบาทหน้าที่ต่อครูและโรงเรียน	• จัดเตรียม วางแผน ออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนอย่างเหมาะสม • ประสานงานระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองด้วยความเป็นกัลยาณมิตร • ดูแลให้คำแนะนำนักเรียนทั้งด้านการเรียนและการใช้ชีวิต ด้วยความเมตตากรุณา
	๔. บทบาทหน้าที่ต่อท้องถิ่นของตนเอง	• เข้าร่วมและให้การส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนด้วยความเต็มใจ และสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ • ช่วยเหลือหรือร่วมพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าตามโอกาส

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
	๕. บทบาทหน้าที่ต่อประเทศชาติ	• ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ กฎหมาย และข้อบังคับต่าง ๆ ของบ้านเมืองอย่างเคร่งครัด • ส่งเสริม สนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขด้วยความจริงใจ • สืบสานอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นของตนและของประเทศให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง • ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักเรียนซาบซึ้งและร่วมอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของไทยที่โลกยกย่อง (มรดกโลก) • สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเมื่อมีผู้กล่าวถึงประเทศชาติในทางที่ผิด
๒. ปฏิบัติตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย	๑. ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย	• ปฏิบัติภารกิจการสอนเต็มเวลาเต็มความสามารถ • ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา หรืองานชุมชนตามที่ได้รับมอบหมายสำเร็จตามกำหนด
๓. ยอมรับผลการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไข	๑. ยอมรับผลการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไข	• ยอมรับคำติชม และรับฟังข้อเสนอแนะทั้งด้านการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติงาน ทั้งส่วนที่เป็นผลดีและความผิดพลาดด้วยความจริงใจ • ปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะหรือคำแนะนำ ที่สมเหตุสมผล

๗) เมตตากรุณา หมายถึง ความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข และช่วยเหลือทั้งคนและสัตว์พ้นจากความทุกข์

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. ความเมตตากรุณาที่แสดงออกทางกาย	๑. ช่วยเหลือผู้อื่นในการทำงานด้วยความเต็มใจ	• ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานในโอกาสต่าง ๆ เช่น การจัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ กิจกรรมแข่งกีฬา ฯลฯ แม้ไม่ใช่งานในหน้าที่ของตนเองด้วยความเต็มใจ • ช่วยสอดส่องดูแลความเป็นอยู่ของนักเรียน และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน (เป็นหูเป็นตา) เพื่อความปลอดภัยของนักเรียน
	๒. บริจาคทรัพย์สิน/สิ่งของกับผู้ที่เดือดร้อนด้วยความเต็มใจ	• ช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนหรือนักเรียนที่ประสบปัญหาตามกำลังหรือด้วยวิธีการที่เหมาะสม • บริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือสิ่งของ ที่จำเป็นให้แก่หน่วยงานการกุศล เช่น โรงพยาบาล มูลนิธิช่วยเหลือผู้ประสบภัย องค์กรคุ้มครองสัตว์ เป็นต้น ตามโอกาสและความเหมาะสม
	๓. มีความเห็นใจ มีน้ำใจโดยการดูแลช่วยเหลือคนและสัตว์	• ใส่ใจความรู้สึกของเพื่อนร่วมงานและบุคลากร เช่น ไม่ทำสิ่งที่เพิ่มภาระให้ ไม่แสดงอาการรังเกียจหรือดูหมิ่นดูแคลน • ช่วยเหลืองานของเพื่อนร่วมงาน และบุคลากรตามที่ร้องขอ • ช่วยเหลือสัตว์ที่ได้รับบาดเจ็บหรือเจ็บป่วยตามความเหมาะสม

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๒. ความเมตตากรุณาที่แสดงออกทางวาจา	๑. ปลอบโยน ให้กำลังใจ รับฟังเมื่อผู้อื่นมีความทุกข์ หรือวิตกกังวลในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามความต้องการ	• รับฟังปัญหาของผู้อื่น เช่น เพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครอง นักเรียน ญาติ พี่น้อง ด้วยความเข้าใจและจริงใจ • พูดปลอบใจผู้ที่มีความทุกข์ เพื่อให้เขาเกิดกำลังใจลุกขึ้นสู้ต่อไป เช่น เราเป็นกำลังใจให้นะ มีอะไรให้ฉันช่วยไหม มีอะไรก็หารือกันได้ ทุกปัญหามีทางออกเสมอ เดี๋ยวมันก็ผ่านไปได้ เป็นต้น • รักษาความลับของผู้ที่ไว้วางใจมาระบายความทุกข์ให้ฟัง
	๒. ให้คำปรึกษาหรือข้อเสนอแนะดูแลช่วยเหลือนักเรียน/เพื่อนครู/ผู้ปกครอง ตามความเหมาะสมและโอกาส	• ให้คำปรึกษานักเรียนทุกคนโดยเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ • ให้คำปรึกษาผู้ปกครองทุกคนโดยเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ • ให้คำแนะนำที่เหมาะสมเมื่อเพื่อนร่วมงานขอหารือหรือต้องการข้อชี้แนะ
	๓. ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหากับนักเรียน/เพื่อนร่วมงาน	• ให้คำแนะนำเมื่อนักเรียนมีปัญหาด้านการเรียน ด้านพฤติกรรม และการดำเนินชีวิต โดยการพยายามให้นักเรียนค้นพบวิธีแก้ไขด้วยตนเองก่อนให้ผู้อื่นช่วย • ช่วยวิเคราะห์ปัญหาและเสนอแนะทางเลือกหลายวิธีในการแก้ปัญหาเมื่อเพื่อนร่วมงานร้องขอ
	๔. กล่าวคำชื่นชมยินดีกับผู้อื่นอย่างจริงใจ	• กล่าวแสดงความยินดีเมื่อผู้อื่น เช่น นักเรียน ผู้ปกครอง เพื่อนร่วมงาน ฯลฯ ได้รับการยกย่องหรือได้รับรางวัลอย่างจริงใจ เช่น เยี่ยมมากค่ะ/ครับ ขอแสดงความยินดีด้วยค่ะ/ครับ

๘) อดทน หมายถึง มีความมุ่งมั่นในความดี ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรค เมื่อต้องเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. การไม่ย่อท้อต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งกาย วาจา และจิตใจ	๑. กาย : มุ่งมั่น ทุ่มเทการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย	• จัดสรรเวลาและปฏิบัติภาระงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จตามเป้าหมายโดยไม่ย่อท้อ
	๒. วาจา : ใช้คำพูดเชิงบวกเพื่อเกิดแรงบันดาลใจ	• ใช้คำพูดเชิงสร้างสรรค์ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียนและเพื่อนร่วมงาน เช่น งานนี้ไม่เกินความสามารถของนักเรียนแน่นอน/คนที่มีจิตใจแน่วแน่และพยายามทำเต็มที่อย่างคุณย่อมประสบความสำเร็จแน่นอน เป็นต้น
	๓. ใจ : เมื่อมีความผิดพลาดเกิดขึ้น จะต้องมุ่งมั่นแก้ไขข้อผิดพลาดนั้นจนสำเร็จลุล่วง	• ยอมรับและแก้ไขข้อผิดพลาดของตนด้วยความเต็มใจ • ปรับปรุงตนเองเมื่อพลาดพลั้งทำความผิดโดยไม่ต้องมีใครบอกหรือตักเตือน

๙) สุภาพ หมายถึง การแสดงออกทางกิริยา วาจา และการแต่งกายอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ สอดคล้องกับจารีตของสังคม โดยแสดงถึงความเคารพและการให้เกียรติผู้อื่น

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. กิริยาสุภาพ	๑. ทักทายเพื่อนร่วมงานด้วยการยิ้ม ไหว้ ทักทายด้วยอัธยาศัยไมตรีที่ดี	• กล่าวคำทักทายนักเรียน ผู้ปกครอง ผู้บริหาร และเพื่อนร่วมงานด้วย คำสุภาพ • ยิ้มทักทาย นักเรียนด้วยอัธยาศัยไมตรีที่ดี • ไหว้ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานรุ่นพี่ด้วยความเคารพอย่างจริงใจ

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
	๒. แสดงกิริยาที่ให้เกียรติผู้ร่วมงานและผู้บังคับบัญชา	• ให้เกียรติเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาด้วยการแสดงกิริยาที่เหมาะสม เช่น มีสัมมาคารวะ ไม่แสดงท่าทีรังเกียจหรือดูหมิ่นให้การยอมรับเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาตามบทบาทหน้าที่
๒. วาจาสุภาพ	๑. ใช้วาจาสุภาพกับนักเรียน เพื่อนร่วมงาน และผู้รับบริการ	• พูดจาด้วยคำสุภาพนุ่มนวล ไม่พูดคำหยาบกับนักเรียน เพื่อนร่วมงาน และผู้รับบริการ
๓. แต่งกายสุภาพ	๑. แต่งกายเหมาะสมตามกาลเทศะสอดคล้องกับจารีตของสังคม	• แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของทางราชการขณะปฏิบัติงานในโรงเรียน • แต่งกายด้วยชุดสุภาพเหมาะสมตามกาลเทศะ • สนับสนุนการแต่งกายด้วยผ้าพื้นเมือง/ผ้าประจำท้องถิ่น

๑๐) สามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดอง เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ร่วมกันปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. ร่วมมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ด้วยความพร้อมเพรียง	๑. ปฏิบัติหน้าที่โดยพร้อมเพรียงกัน	• ดูแลจัดระเบียบแถวของนักเรียนประจำชั้น ให้เป็นระเบียบขณะปฏิบัติกิจกรรมหน้าเสาธงอย่างสม่ำเสมอ • เข้าร่วมประชุมตามกำหนดการและเข้าตรงเวลาหรือก่อนเวลา • ร่วมกิจกรรม/โครงการของโรงเรียนโดยไม่เกี่ยงว่าไม่มีหน้าที่รับผิดชอบ

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
	๒. เป็นแบบอย่างให้นักเรียนร่วมมือร่วมใจสร้างความพร้อมเพรียงในการดำเนินกิจกรรม	• ส่งเสริมให้นักเรียนทำงาน/กิจกรรม/โครงการร่วมกันด้วยความสามัคคี
๒. ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นอย่างมีเหตุผล	๑. รับฟังความคิดเห็นที่หลากหลายของผู้อื่น	• รับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ การแก้ปัญหานักเรียน หรือเทคนิคการสอนจากเพื่อนครู ถึงแม้อยู่ต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ • รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและโต้แย้งโดยไม่มีอคติ/ลำเอียง
	๒. พูดแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างและสื่อสาร โน้มน้าวให้ผู้อื่น ทำตามความคิดเห็นที่แตกต่างของตนได้	• อธิบายข้อดีหรือข้อควรระวังอย่างมีเหตุผล และไม่ใช้อารมณ์ หากโรงเรียนมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงบางอย่างที่ไม่เห็นด้วย • ยกเหตุผล หลักฐาน ข้อเท็จจริง หรือแนวโน้มต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นเพื่อโน้มน้าวให้เพื่อนครูและนักเรียนเข้าใจและปฏิบัติตาม
๓. ปฏิบัติเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	๑. ปฏิบัติตามความคิดเห็นและข้อตกลงของกลุ่ม (เพื่อนครู/กลุ่มสาระ/กลุ่มงาน) ด้วยความเต็มใจ ฯลฯ	• ยอมรับข้อตกลงที่ได้จากการสรุปร่วมกัน ในการประชุมและปฏิบัติตามข้อตกลงนั้นด้วยความเต็มใจ • ปฏิบัติตนในฐานะเป็นผู้นำโครงการ/กิจกรรม หรือเป็นคณะทำงานตามที่ระบุในคำสั่งของโรงเรียนด้วยความจริงใจและมุ่งผลสำเร็จของงาน
	๒. ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของนักเรียน	• จัดกิจกรรมการเรียนรู้/กิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มด้วยความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ที่ตกลงร่วมกัน

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
	๓. ร่วมมือกันปฏิบัติหน้าที่ของตนจนประสบความสำเร็จ	• ปฏิบัติหน้าที่ของตนร่วมกับเพื่อนร่วมงานตามคำสั่งหรือตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความมุ่งมั่นจนสำเร็จ
	๔. ปฏิบัติตนตามบทบาทผู้นำและผู้ตามที่ดีรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และร่วมกันสร้างประโยชน์ให้กับโรงเรียน ชุมชน และสังคม/ประเทศ	• ปฏิบัติตนในฐานะผู้นำโครงการ/กิจกรรมหรือคณะทำงานหรือเพื่อนร่วมงานเต็มศักยภาพและปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์ • รับฟังความคิดเห็นของคณะทำงานหรือเพื่อนร่วมงานด้วยความใจเย็น แม้จะมีความเห็นแตกต่าง โดยย้ำให้สมาชิกคำนึงถึงประโยชน์ที่เกิดกับนักเรียนเป็นหลัก • ร่วมกับเพื่อนครู/ผู้ปกครองจัดทำโครงการที่สร้างประโยชน์ให้กับโรงเรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติด้วยจิตอาสา เช่น โครงการรณรงค์สร้างป่าและพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชน โครงการเสริมศักยภาพ การปลูก/ขยายพันธุ์พืชประจำถิ่น โครงการรักษ์ถิ่นเกิด เป็นต้น

๑๑) สะอาด หมายถึง การดูแลตนเองให้ถูกสุขอนามัย ด้านร่างกาย เครื่องนุ่งห่ม สิ่งของเครื่องใช้ ที่อยู่อาศัย รวมทั้งดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและสถานที่ส่วนรวมให้ปราศจากความสกปรก

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. การดูแลตนเองให้ถูกสุขอนามัย	๑. ดูแลร่างกายให้สะอาดอยู่เสมอและเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักเรียน	• ดูแลตนเองให้มีความสะอาดและมีสุขภาวะที่ดีอยู่เสมอ • เป็นแบบอย่างแก่นักเรียนในการรักษาสุขภาพให้แข็งแรง เช่น การออกกำลังกาย
	๒. ดูแลเครื่องแต่งกายให้สะอาดอยู่เสมอและเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักเรียน	• แต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่สะอาดเรียบร้อย สวยงามน่าดู • เสริมสร้างบุคลิกภาพที่ดีเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียน
๒. การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม	๑. โต๊ะทำงานห้องเรียนและห้องพักครูให้สะอาดอยู่เสมอ	• ทำความสะอาดและตกแต่งโต๊ะทำงาน ห้องเรียน และห้องพักครู ให้สวยงาม สบายตาแก่ผู้พบเห็น
	๒. ดูแลบ้านให้สะอาดอยู่เสมอและเป็นแบบอย่างที่ดี	• ประพฤติตนในการรักษาความสะอาด ที่อยู่อาศัยอยู่เสมอ
	๓. ดูแลอาคารเรียนให้สะอาดอยู่เสมอและเป็นแบบอย่างที่ดี	• เอาใจใส่ดูแลอาคารเรียนและอาคารปฏิบัติการอื่น ๆ ให้สะอาดและปลอดภัย
๓. การดูแลสถานที่ส่วนรวมให้สะอาด	๑. ดูแลทำความสะอาด สถานที่ส่วนรวมและเป็นแบบอย่างทีดี	• ทำความสะอาดสถานที่ส่วนรวมด้วยตนเอง โดยไม่ต้องเรียกผู้อื่นช่วย เมื่อเห็นว่าสถานที่แห่งนั้นสกปรก • ร่วมมือทำกิจกรรมจิตอาสากับเพื่อนครู ดูแลความสะอาดและความปลอดภัยจากเชื้อโรคในสถานที่ที่มีความเสี่ยงต่อภาวะการแพร่เชื้อโรค เช่น โรงอาหาร โรงครัว ห้องน้ำเป็นประจำ

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
	๒. ดูแลรักษาสถานที่ส่วนรวมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนและเป็นแบบอย่างที่ดี	• ตรวจสอบและเสนอให้ผู้รับผิดชอบซ่อมแซม รักษาอุปกรณ์และเครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น ระบบไฟฟ้า น้ำประปา ราวบันได เครื่องสุขภัณฑ์ในห้องน้ำ ฯลฯ ไม่ให้เกิดความชำรุดทรุดโทรม โดยถือว่าเป็นหน้าที่ของทุกคน ในโรงเรียน

๑๒) ใฝ่เรียนรู้ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

๑. ตั้งใจเพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	๑. เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและด้วยช่องทางสื่อ เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม ๒. เรียนรู้หรือรับข้อมูลข่าวสารอื่น ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ ๓. ศึกษาต่อเพิ่มคุณวุฒิหรือหลักสูตรการพัฒนาต่าง ๆ เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาชีพ ๔. ส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลายให้กับนักเรียน	• แสวงหาความรู้ ที่ต้องใช้ในการสอนหรือความรู้ใหม่ โดยสืบค้นจากหลายแหล่ง เช่น อินเทอร์เน็ต เอกสาร บทความ งานวิจัย ฯลฯ เพื่อปรับเทคนิคและวิธีการสอนให้ทันสมัย ทำให้นักเรียนอยากเรียนรู้ • เป็นผู้รอบรู้เรื่องราวหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน วิเคราะห์ได้อย่างถูกต้องว่าเรื่องใดหรือสถานการณ์ใดเป็นความจริงหรือเรื่องหลอกลวง • ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น สืบค้นจากอินเทอร์เน็ต เรียนรู้จากการอ่านและวิเคราะห์เอกสาร เรียนรู้จากการวิเคราะห์งานวิจัย เรียนรู้จากการดูละคร เป็นต้น

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๒. แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม สรุปเป็นองค์ความรู้และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	๑. เข้าร่วมการอบรม สัมมนาตลอดหลักสูตร อย่างต่อเนื่อง ๒. นำองค์ความรู้ที่ได้จากการอบรม สัมมนา กลับมาพัฒนางานในหน้าที่	• มีแผนการพัฒนาความก้าวหน้าของตนเองอย่างเป็นรูปธรรมในแต่ละปีการศึกษา • อบรม สัมมนาในหลักสูตรที่ตนสนใจ และนำความรู้มาปรับใช้ในการกระบวนการเรียนรู้ในวิชาที่ตนสอน • เผยแพร่ความรู้ที่ได้จากการอบรม สัมมนา ทั้งที่ตนเองไปอบรมด้วยความสมัครใจและที่โรงเรียนส่งไป ให้แก่เพื่อนครูในโรงเรียน เพื่อขยายผลให้เพื่อนครูได้พัฒนาการเรียนการสอนด้วย

๕. แนวทางการนำไปใช้

แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับครู ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และตัวชี้วัด มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ สร้างความตระหนักรู้

๑. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประชุมชี้แจงผู้บริหารทุกโรงเรียนในสังกัด เกี่ยวกับแนวทาง การดำเนินงานตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับครู

๒. ผู้บริหารโรงเรียนประชุมชี้แจงให้คณะครูในโรงเรียนรับทราบ

๓. ครูศึกษาคู่มือ แนวทางการดำเนินงานตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับครูให้เข้าใจอีกครั้ง

ขั้นตอนที่ ๒ ปฏิบัติตน

๑. ครูกำหนดแผนพัฒนาคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับตนเองเสนอต่อผู้บริหาร

๒. ผู้บริหารอนุมัติให้ครูดำเนินงานตามแผนพัฒนาตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ที่ครูจัดทำขึ้น

๓. ครูประเมินตนเองและจัดลำดับพฤติกรรมที่ปฏิบัติตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับครูโดยเรียงจากมากไปหาน้อย ก่อนดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณธรรม ๑๒ ประการ

๔. ครูสรุปผลการประเมินตนเองเสนอต่อผู้บริหารโรงเรียน

๕. ครูพัฒนาและปฏิบัติตนตามแผนพัฒนาตนเองตามระยะเวลาที่กำหนด

๖. ผู้บริหารนิเทศและติดตามการปฏิบัติตนตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับครู ตามแผนพัฒนาที่ครูจัดทำ

ขั้นตอนที่ ๓ ประเมินผล

๑. โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามผลการปฏิบัติตนตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการของครู ประมาณ ๒ - ๓ คน ประกอบด้วย

๑.๑ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือ ผู้แทน

๑.๒ รองผู้อำนวยการโรงเรียน หรือ ผู้แทน

๑.๓ ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษาหรือผู้ทรงคุณวุฒิอื่น ๆ

๒. คณะกรรมการติดตามผลการปฏิบัติตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการของครู อย่างน้อยปีการศึกษา ละ ๑ ครั้ง โดยใช้วิธีการพูดคุย ซักถาม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสะท้อนผลประเมินการปฏิบัติตนของครูร่วมกัน เพื่อการพัฒนาคุณธรรมให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น กรณีที่เห็นว่าผลการประเมินคุณธรรม ๑๒ ประการของครูท่านใดควรมีการปรับปรุงตนเองอย่างเข้มข้น ควรให้มีการจัดทำข้อตกลงที่ครูท่านนั้นสัญญาว่าจะนำผลการประเมินไปวางแผนปรับปรุงพัฒนาตนเองต่อไป

๓. คณะกรรมการและครูร่วมกันสรุปผลการประเมินการปฏิบัติตน ของครูตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ไว้เป็นหลักฐาน

๖. การประเมินผลตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับครู

ในการประเมินผลตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับครู ควรประกอบด้วย ครูประเมินตนเองและการร่วมกันสะท้อนผลการปฏิบัติตนของครูกับคณะกรรมการติดตามผลการปฏิบัติตนตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ของครู ดังนี้

๑) ครูประเมินตนเอง

๑.๑ ครูศึกษาตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ตามพฤติกรรมบ่งชี้

๑.๒ ครูประเมินตนเองตามเครื่องมือประเมินผลตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับครู

๑.๓ ครูสรุปผลการประเมินตนเองเสนอผู้บริหารโรงเรียน

๒) การประเมินผลการปฏิบัติตนตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ของครู โดยคณะกรรมการติดตามฯ

๒.๑ คณะกรรมการศึกษาตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ตามพฤติกรรมบ่งชี้

๒.๒ คณะกรรมการพิจารณาผลการปฏิบัติตนของครู ตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ

๒.๓ คณะกรรมการและครู พูดคุย ซักถาม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสะท้อนผลประเมินการปฏิบัติตนของครูร่วมกัน กรณีที่เห็นว่าผลการประเมินคุณธรรม ๑๒ ประการ ของครูท่านใดควรมีการปรับปรุงตนเองอย่างเข้มข้น ควรให้มีการจัดทำข้อตกลงที่ครูท่านนั้นสัญญาว่าจะนำผลการประเมินไปวางแผนปรับปรุงพัฒนาตนเองต่อไป

๒.๔ ครูบันทึกผลการปฏิบัติตนตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ของตนเอง และข้อเสนอแนะการปฏิบัติตน รวมถึงข้อสัญญาที่จะปรับปรุงและพัฒนาตนเอง (ถ้ามี) เก็บไว้เป็นหลักฐาน

๒.๕ โรงเรียนมอบเกียรติบัตรยกย่องเชิดชูเกียรติครูที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ

๒.๖ โรงเรียนเสนอชื่อครูที่ได้รับการเชิดชูเกียรติให้เป็นครูที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อการประชาสัมพันธ์ให้สาธารณชนรับทราบ

๗. แบบรายงานผลการประเมิน

เมื่อโรงเรียนรวบรวมผลการประเมินตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ของครูแล้ว โรงเรียนสรุปข้อมูลต่าง ๆ ไว้เป็นหลักฐาน ตามแบบรายงานต่อไปนี้

แบบรายงานผลการประเมินการพัฒนาตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ของครู ในภาพรวมทั้งโรงเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

โรงเรียน.....สังกัด สพป./ สพม.....
ชื่อผู้บริหาร ..... โทร .....

สรุปจำนวนครูที่มีผลการประเมินในแต่ละระดับปฏิบัติ

ข้อที่	คุณธรรม	จำนานครูที่มีผลการประเมินระดับ			
		ดีเยี่ยม	ดี	ผ่าน	ไม่ผ่าน
๑	วินัย				
๒	ซื่อสัตย์สุจริต				
๓	พอเพียง				
๔	จิตอาสา				
๕	กตัญญู				
๖	รับผิดชอบ				
๗	เมตตากรุณา				
๘	อดทน				
๙	สุภาพ				
๑๐	สามัคคี				
๑๑	สะอาด				
๑๒	ใฝ่เรียนรู้				
	สรุป				

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

.....
.....

ลงชื่อ.....คณะกรรมการ
(.....)

ลงชื่อ.....คณะกรรมการ
(.....)

ลงชื่อ.....คณะกรรมการ
(.....)

แบบสรุปการประเมินตนเองตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับครู

ชื่อ - สกุล .....โรงเรียน.....
สังกัด สพป./ สพม.....

ข้อที่	คุณธรรม ๑๒ ประการ	ผลการประเมิน	ลำดับที่
๑	วินัย		
๒	ซื่อสัตย์สุจริต		
๓	พอเพียง		
๔	จิตอาสา		
๕	กตัญญู		
๖	รับผิดชอบ		
๗	เมตตากรุณา		
๘	อดทน		
๙	สุภาพ		
๑๐	สามัคคี		
๑๑	สะอาด		
๑๒	ใฝ่เรียนรู้		

คุณธรรมที่ท่านปฏิบัติได้ดีจนได้รับการยอมรับว่าเป็นแบบอย่างได้ดี
ชื่อคุณธรรม
.....
ระบุพฤติกรรมที่ท่านปฏิบัติสม่ำเสมอจนได้รับการยอมรับ
.....
.....
.....

คุณธรรมที่ท่านคิดว่าจะต้องปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น
ชื่อคุณธรรม.....
แนวทางการพัฒนาตนเอง
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

ภาคผนวก

เครื่องมือการประเมินคุณธรรม ๑๒ ประการ

- แบบประเมินตนเองตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับครูและแบบติดตามผลการปฏิบัติตนตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับครู
- ในการประเมินตนเองของครูตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ใช้แบบประเมินตนเองตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ในแต่ละคุณธรรมที่กำหนด หรือโรงเรียนอาจพิจารณาปรับแบบประเมินได้ตามความเหมาะสม นอกจากนี้ยังใช้เป็นแบบติดตามผลการปฏิบัติตนตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ของครู สำหรับคณะกรรมการติดตามผลที่โรงเรียนแต่งตั้งอีกด้วย

แบบประเมินตนเองตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับครู
และแบบติดตามผลการปฏิบัติตนตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการของครู

ชื่อ - สกุล.....โรงเรียน.....

คุณธรรม : วินัย

ตัวชี้วัดที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ประจำ (๓)	บ่อยครั้ง (๒)	บางครั้ง (๑)	ไม่ปฏิบัติ (๐)
๑	**ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม** ๑) แต่งกายตามระเบียบของทางราชการ และข้อตกลงของโรงเรียนอย่างเรียบร้อยเคร่งครัด ๒) ตระหนักและประพฤติตนตามข้อตกลง ระเบียบและกฎหมาย ของชุมชนและสังคม ๓) ปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งที่ได้รับมอบหมายและร่วมกิจกรรมของโรงเรียน และเพื่อนร่วมวิชาชีพ				
๒	**ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันและรับผิดชอบในการทำงาน** ๑) ปฏิบัติราชการตรงตามเวลาที่โรงเรียนกำหนด ๒) ปฏิบัติหน้าที่สอนตรงเวลา เต็มเวลาและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความถนัด ความสนใจอย่างเต็มศักยภาพ ๓) ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีในการตรงต่อเวลาในการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ แก่นักเรียน				

คุณธรรม : ซื่อสัตย์สุจริต

ตัวชี้วัดที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ประจำ (๓)	บ่อยครั้ง (๒)	บางครั้ง (๑)	ไม่ปฏิบัติ (๐)
๑	**ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเอง ทั้งทางกาย วาจา ใจ** ๑) ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริง ๒) ปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงความถูกต้อง ละอาย และเกรงกลัวต่อการกระทำผิด ๓) ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา				
๒	**ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อผู้อื่น ทั้งทางกาย วาจา ใจ** ๑) ไม่ถือเอาของผู้อื่นที่ไม่ใช่ของตน ๒) ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง ๓) ไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง				

คุณธรรม : พอเพียง

ตัวชี้วัดที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ประจำ (๓)	บ่อยครั้ง (๒)	บางครั้ง (๑)	ไม่ปฏิบัติ (๐)
๑	**ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม** ๑) ใช้ทรัพย์สินของตนเอง เช่น เงิน สิ่งของ เครื่องใช้ ฯลฯ อย่างประหยัดคุ้มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี รวมทั้งการใช้เวลาอย่าง เหมาะสม ๒) ใช้จ่ายแบบพอประมาณไม่ฟุ่งเฟ้อ				
๒	**มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี** ๑) ใช้เวลาสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อตนเอง/สังคม โดยไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น				

คุณธรรม : จิตอาสา

ตัวชี้วัดที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ประจำ (๓)	บ่อยครั้ง (๒)	บางครั้ง (๑)	ไม่ปฏิบัติ (๐)
๑	**ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจและพึงพอใจโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน** ๑) มีความมุ่งมั่น ทุ่มเท และอุทิศตนเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ๒) ร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และส่วนรวม				
๒	**เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม** ๑) ช่วยเหลือและแบ่งปันทรัพย์สิน หรือสิ่งที่ตนเองมีและทุ่มเทแรงกาย แรงใจ เพื่อช่วยแก้ปัญหาให้กับผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน ๒) ส่งเสริม สนับสนุนนักเรียน ในการให้บริการชุมชนด้วยความเต็มใจ ๓) ดูแลรักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ				

คุณธรรม : กตัญญู

ตัวชี้วัดที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ประจำ (๓)	บ่อยครั้ง (๒)	บางครั้ง (๑)	ไม่ปฏิบัติ (๐)
๑	**กตัญญูต่อผู้มีพระคุณ และผู้ทำคุณประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติ** ๑) ให้ความเคารพและให้เกียรติผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และบุคคลที่มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับโรงเรียนส่วนรวม และประเทศชาติด้วยความเต็มใจ ๒) ส่งเสริมให้นักเรียนตระหนักรู้ถึงบุคคลที่มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับโรงเรียน ส่วนรวมและประเทศชาติ				
๒	**กตัญญูต่อสถาบันหลัก (ชาติ ศาสนา พระมหา กษัตริย์)** ๑) ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมี ๒) ร้องเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมี ได้และบอกความหมายของเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมี ได้ถูกต้อง ๓) ปฏิบัติตน ชักชวนผู้อื่น ปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองดี ๔) ให้ความร่วมมือร่วมใจในการทำกิจกรรมกับสมาชิกในโรงเรียน ชุมชน และสังคม ๕) เป็นผู้นำและเป็นแบบอย่างในการจัดกิจกรรมสร้างความสามัคคีปรองดองและเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ๖) ชื่นชม ปกป้อง ความเป็นชาติไทย ๗) เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ ๘) ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาอย่างสม่ำเสมอ ๙) เป็นตัวอย่างที่ดีของศาสนิกชน ๑๐) เข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น ๑๑) ชื่นชมในพระราชกรณียกิจ พระปรีชาสามารถ ของพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์				

คุณธรรม : รับผิดชอบ

ตัวชี้วัดที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ประจำ (๓)	บ่อยครั้ง (๒)	บางครั้ง (๑)	ไม่ปฏิบัติ (๐)
๑	**ปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ของตน** ๑) ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ต่อตนเอง ๒) ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ต่อครอบครัว ๓) ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ต่อครู และโรงเรียน ๔) ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ต่อท้องถิ่นของตนเอง ๕) ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ต่อประเทศชาติ				
๒	**ปฏิบัติตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย** ๑) ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายยอมรับผลการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไข ๒) ยอมรับผลการกระทำของตนเอง และปรับปรุงแก้ไข				

คุณธรรม : เมตตากรุณา

ตัวชี้วัดที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ประจำ (๓)	บ่อยครั้ง (๒)	บางครั้ง (๑)	ไม่ปฏิบัติ (๐)
๑	**ความเมตตากรุณา ที่แสดงออกทางกาย** ๑) ช่วยเหลือผู้อื่นในการทำงานด้วยความเต็มใจ ๒) บริจาคทรัพย์สิน/สิ่งของกับผู้ที่เดือดร้อนด้วยความเต็มใจ ๓) มีความ เห็นใจ มีน้ำใจ โดยการดูแลช่วยเหลือคนและสัตว์				
๒	**ความเมตตากรุณา ที่แสดงออกทางวาจา** ๑) ปลอบโยน ให้กำลังใจ รับฟัง เมื่อผู้อื่นมีความทุกข์หรือวิตกกังวลในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามความต้องการ ๒) ให้คำปรึกษาหรือข้อเสนอแนะ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน/เพื่อนครู/ผู้ปกครอง ตามความเหมาะสมและโอกาส ๓) ให้ข้อเสนอแนะ ในการแก้ปัญหากับนักเรียน/เพื่อนร่วมงาน ๔) กล่าวคำชื่นชมยินดีกับผู้อื่นอย่างจริงใจ				

คุณธรรม : อดทน

ตัวชี้วัดที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ประจำ (๓)	บ่อยครั้ง (๒)	บางครั้ง (๑)	ไม่ปฏิบัติ (๐)
๑	**การไม่ย่อท้อต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งกาย วาจา และจิตใจ** ๑) มุ่งมั่น ทุ่มเทการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย ๒) ใช้คำพูดเชิงบวกเพื่อเกิดแรงบันดาลใจ ๓) เมื่อมีความผิดพลาดเกิดขึ้น จะต้องมุ่งมั่นแก้ไขข้อผิดพลาดนั้นจนสำเร็จลุล่วง				

คุณธรรม : สุภาพ

ตัวชี้วัดที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ประจำ (๓)	บ่อยครั้ง (๒)	บางครั้ง (๑)	ไม่ปฏิบัติ (๐)
๑	**กิริยาสุภาพ** ๑) ทักทายเพื่อนร่วมงานด้วยการยิ้ม ไหว้ ทักทายด้วยอัธยาศัยไมตรีที่ดี ๒) แสดงกิริยาที่ให้เกียรติผู้ร่วมงานและผู้บังคับบัญชา				
๒	**วาจาสุภาพ** ๑) ใช้วาจาสุภาพกับนักเรียน เพื่อนร่วมงานและผู้รับบริการ				
๓	**แต่งกายสุภาพ** ๑) แต่งกายเหมาะสมตามกาลเทศะสอดคล้องกับจารีตของสังคม				

คุณธรรม : สามัคคี

ตัวชี้วัดที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ประจำ (๓)	บ่อยครั้ง (๒)	บางครั้ง (๑)	ไม่ปฏิบัติ (๐)
๑	**ร่วมมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ด้วยความพร้อมเพรียง** ๑) ปฏิบัติหน้าที่โดยพร้อมเพรียงกัน ยกตัวอย่างมาประชุมพร้อมเพรียงกัน ๒) เป็นแบบอย่างให้นักเรียนร่วมมือร่วมใจสร้างความพร้อมเพรียงในการดำเนินกิจกรรม				
๒	**ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นอย่างมีเหตุผล** ๑) รับฟังความคิดเห็นที่หลากหลายของผู้อื่น ๒) พูดแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างและสื่อสารโน้มน้าวให้ผู้อื่นทำตามความคิดเห็นที่แตกต่างของตนได้				
๓	**ปฏิบัติเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี** ๑) ปฏิบัติตามความคิดเห็นและข้อตกลงของกลุ่ม (เพื่อนครู/กลุ่มสาระการเรียนรู้/กลุ่มงาน) ด้วยความเต็มใจ ฯลฯ ๒) ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของนักเรียน ฯลฯ ๓) ร่วมมือกันปฏิบัติหน้าที่ของตนจนประสบความสำเร็จ ๔) ปฏิบัติตนตามบทบาทผู้นำและผู้ตามที่ดี รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและร่วมกันสร้างประโยชน์ให้กับโรงเรียนชุมชน และสังคม/ประเทศ				

คุณธรรม : สะอาด

ตัวชี้วัดที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ประจำ (๓)	บ่อยครั้ง (๒)	บางครั้ง (๑)	ไม่ปฏิบัติ (๐)
๑	**ดูแลตนเองให้ถูกสุขอนามัย** ๑) ดูแลร่างกายให้สะอาดอยู่เสมอ และเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักเรียน ๒) ดูแลเครื่องแต่งกายให้สะอาดอยู่เสมอ และเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักเรียน				
๒	**ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม** ๑) โต๊ะทำงานห้องเรียนและห้องพักครู ให้สะอาดอยู่เสมอ ๒) ดูแลบ้านให้สะอาดอยู่เสมอ และเป็นแบบอย่างที่ดี ๓) ดูแลอาคารเรียนให้สะอาดอยู่เสมอ และเป็นแบบอย่างที่ดี				
๓	**ดูแลสถานที่ส่วนรวมให้สะอาด** ๑) ดูแลทำความสะอาดสถานที่ส่วนรวม และเป็นแบบอย่างทีดี ๒) ดูแลรักษาสถานที่ส่วนรวมทั้งภายใน และภายนอกโรงเรียนและเป็นแบบอย่างที่ดี				

คุณธรรม : ใฝ่เรียนรู้

ตัวชี้วัดที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ประจำ (๓)	บ่อยครั้ง (๒)	บางครั้ง (๑)	ไม่ปฏิบัติ (๐)
๑	**ตั้งใจเพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้** ๑) เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและด้วยช่องทาง สื่อเทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม ๒) เรียนรู้หรือรับข้อมูลข่าวสารอื่น ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ ๓) ศึกษาต่อ เพิ่มคุณวุฒิหรือหลักสูตรการพัฒนาต่าง ๆ เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาชีพ ๔) ส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลายให้กับนักเรียน				
๒	**แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม สรุปเป็นองค์ความรู้และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้** ๑) เข้าร่วมการอบรม สัมมนา ตลอดหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ๒) นำองค์ความรู้ที่ได้จากการอบรม สัมมนากลับมาพัฒนางานในหน้าที่				

เกณฑ์การประเมิน

การประเมินตนเองแต่ละด้านและภาพรวมของครู ใช้เกณฑ์ต่อไปนี้ ในการแปลความหมายระดับการปฏิบัติ

ช่วงคะแนน ๒.๕ - ๓.๐ ระดับคุณภาพ ดีเยี่ยม เท่ากับ ๓
ช่วงคะแนน ๑.๕ - ๒.๔ ระดับคุณภาพ ดี เท่ากับ ๒
ช่วงคะแนน ๑.๐ - ๑.๔ ระดับคุณภาพ ผ่าน เท่ากับ ๑
ช่วงคะแนน ๐ - ๐.๙ ระดับคุณภาพ ไม่ผ่าน เท่ากับ ๐

อนึ่ง หากมีโรงเรียนเห็นสมควรให้มีคณะกรรมการประเมินหรือให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมประเมิน ให้ใช้ข้อรายการประเมินตามแบบประเมินตนเองของครู โดยปรับข้อความและชื่อแบบประเมินตามความเหมาะสม เมื่อครูประเมินตนเองตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ครบถ้วนแล้ว ให้สรุปผลการประเมินตามแบบที่กำหนด โดยระบุลำดับที่จากการเรียงผลคะแนนที่ได้ ดังนี้

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

๑. ว่าที่ร้อยตรี ธนุ วงษ์จินดา	เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๒. นายภูธร จันทะหงษ์ ปุณยจรัสธำรง	ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๓. นางสาวรัตนา แสงบัวเผื่อน	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา รักษาการในตำแหน่งที่ปรึกษาด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้
๔. นายจักรพงษ์ วงค์อ้าย	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ รักษาการในตำแหน่งนักวิชาการศึกษาเชี่ยวชาญ (ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้) ปฏิบัติหน้าที่ รองผู้อำนวยการสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา

คณะทำงาน

๑. นางนิรมล บัวเนียม	ผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๒. นายเสวก บุญประสพ	ผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๓. นายจักรกฤษณ์ ศิริวัฒน์	รองผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง
๔. นายทศวรรษ เกิดติ๋ง	ผู้อำนวยการกลุ่มโครงการพิเศษตามพระราชดำริ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาโรงเรียนตามพระราชดำริ และโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๕. นายวัชระ คำพลงาม	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๓
๖. นางจรรยา บุญศรีประพาน	ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านวังหว้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๒
๗. นายธนกฤติ พรมบุตร	ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนละหานทรายวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์
๘. นายศานติกรศิ์ วงค์เขียว	ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสบปราบพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน
๙. นางวิจิตรา กิตติราช	ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดบางน้ำผึ้งใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑

คณะผู้จัดทำ

๑๐. นายสงกรานต์ เนียมทอง	ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๑
๑๑. นายเตชินท์พัฒน์ โชติวัชรธนานนท์	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา

เลขานุการ

๑. นางสาวมณฑาทิพย์ ศิริสุมทุม	ผู้อำนวยการกลุ่มบริหารทั่วไป สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา
๒. นางสุณิสาห์ ม่วงคราม	ผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๓. นายเตชินท์พัฒน์ โชติวัชรธนานนท์	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา
๔. นางสาวศรัญญา โชติ	พนักงานบันทึกข้อมูล สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา
๕. นายพีรภัทร อยู่กลาง	พนักงานพิมพ์ดีด สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา

บรรณาธิการ

๑. นางสาวไพรวัลย์ พิทักษ์สาลี	ผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๒. นางสาวสรรเสริญ สุวรรณ์	ผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๓. นายเตชินท์พัฒน์ โชติวัชรธนานนท์	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา
๔. นางฐิติพร ศรีแจ่ม	ครูชำนาญการ โรงเรียนวัดบ่อกรุ คุรุประชาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓

จัดทำรูปเล่ม

๑. นางสาวดวงมณี ทองนาเมือง	ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านท่าข้าม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๖
๒. นางสาวกันยรินทร์ พันวิลัย	ครู โรงเรียนบ้านท่าข้าม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๖
๓. นางสาวปภาวี ตุ่นเครือ	ครู โรงเรียนบ้านท่าข้าม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๖
๔. นางสาวชนกานต์ สุต๋าคำ	ครู โรงเรียนวัดบ้านดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต ๑

โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

ดาวน์โหลดไฟล์

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

โรงเรียนคุณธรรม
สพฐ.

แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัด คุณธรรม ๑๒ ประการ

สำหรับผู้บริหาร

คำนำ

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ ๙) ทรงฝากฝังประชาชนชาวไทย ให้ช่วยกันสร้างคนดีให้บ้านเมือง โดยเฉพาะด้านการศึกษา ที่ทรงเน้นย้ำ “ให้ครูรักเด็ก เด็กรักครู ให้ครูสอนให้เด็กมีน้ำใจต่อเพื่อน ไม่ให้แข่งขันกัน แต่ให้แข่งกับตัวเอง และให้เด็กที่เรียนเก่งช่วยสอนเพื่อนที่เรียนช้ากว่า รวมถึงให้ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนทำร่วมกัน เพื่อให้เห็นคุณค่าของความสามัคคี” ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลปัจจุบัน) ทรงสืบสานและต่อยอดโดยทรงเน้นย้ำให้สร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียนใน ๔ ประการ คือ มีทัศนคติที่ดีถูกต้องต่อบ้านเมือง มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีงานทำ - มีอาชีพ และเป็นพลเมืองดีของประเทศ รัฐบาลโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการทุกสมัย รับสนองพระราชประสงค์และนำมาปฏิบัติอย่างเต็มกำลังจนถึงปัจจุบัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ตระหนักถึงความสำคัญของการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่นักเรียน และดำเนินการตามพระบรมราโชบาย ของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๑๐) จึงได้ดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เพื่อรับสนองพระราชปณิธานของทั้ง ๒ พระองค์ อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา ได้จัดทำแนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ประกอบด้วย วินัย ซื่อสัตย์สุจริต พอเพียง จิตอาสา กตัญญู รับผิดชอบ เมตตากรุณา อดทน สุภาพ สามัคคี สะอาด และใฝ่เรียนรู้ โดยได้เพิ่มเติมพฤติกรรมบ่งชี้ตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ พร้อมทั้งเสนอแนวทางการนำคุณธรรมไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ การสอนงานอาชีพ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรและการดำเนินชีวิตของนักเรียน รวมถึงแนวทางการประเมินผล นอกจากนี้ยังจัดทำแนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันสำหรับครูและผู้บริหาร เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติตน ให้แก่บุคลากรในสถานศึกษาและชุมชนด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขอขอบพระคุณคณะทำงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการจัดทำเอกสารเล่มนี้จนสำเร็จด้วยดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารเล่มนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานต่าง ๆ ที่สนใจนำไปประยุกต์ใช้และพัฒนาคุณธรรมให้นักเรียน ครู และผู้บริหาร อันเป็นการสร้างคนดีให้กับบ้านเมืองต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สารบัญ

คำนำ
สารบัญ
คำชี้แจง ๑

๑ คุณธรรม ๑๒ ประการ กับพระบรมราโชวาทและพระบรมราโชบาย ๒
๑.๑ นิยามคุณธรรม ๑๒ ประการ ๓
๑.๒ ความเชื่อมโยงคุณธรรม ๑๒ ประการ กับพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๑๐) ๕

๒ กรอบแนวคิด ๖

๓ วัตถุประสงค์ ๗

๔ ตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ และพฤติกรรมบ่งชี้ สำหรับผู้บริหาร ๗

๕ แนวทางการนำไปใช้ ๒๗

๖ แบบประเมินผลตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับผู้บริหาร ๒๘

๗ แบบรายงานผลการประเมิน ๒๙

ภาคผนวก ๓๑
คณะผู้จัดทำ ๔๔

คำชี้แจง

กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ขับเคลื่อนนโยบายการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ให้กับเด็กและเยาวชน ผ่านการดำเนินงาน “โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.” ซึ่งสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา ในฐานะหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการดำเนินโครงการ ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของคนในชาติ จากฐานรากและปลูกฝังให้เยาวชนเติบโตเป็นคนดีของบ้านเมือง การดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มุ่งเน้นการขยายผลเชิงปริมาณและการพัฒนาเชิงคุณภาพควบคู่กันไปอย่างต่อเนื่อง

การขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เริ่มตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ประสานความร่วมมือกับสำนักงานองคมนตรี ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการกองทุนการศึกษา (เป็นโครงการที่พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำริให้ประธานองคมนตรีและคณะองคมนตรีดำเนินงานเพื่อพัฒนาการศึกษาและคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่เด็กนักเรียน โดยได้พระราชทานเงินส่วนพระองค์เพื่อนำไปช่วยเหลือสถานศึกษา โดยสนับสนุนเด็กนักเรียนที่ยากจน แต่มีความประพฤติดีให้ได้รับทุนพระราชทาน) โดยร่วมกันกำหนดแนวทางบูรณาการ การดำเนินงานโครงการ และกำหนดทิศทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่ผู้บริหาร ครู และนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดย พลเอก ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ องคมนตรี ได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา ดำเนินการพัฒนาตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ เพื่อใช้เป็นจุดเน้นและเป้าหมายในการขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. และโครงการกองทุนการศึกษา สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา จึงได้ดำเนินการศึกษาและพัฒนาตัวชี้วัดตามกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นระบบ รวมทั้งได้จัดทำรายงานผลการพัฒนาตัวชี้วัดคุณธรรมสำหรับนักเรียน ครู และผู้บริหารระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ต่อไป

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา ได้จัดทำแนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ โดยจัดทำเป็นชุดเอกสาร จำนวน ๕ เล่ม ในเอกสารแต่ละเล่ม ได้นำเสนอภาพรวมคุณธรรมทั้ง ๑๒ ประการ ระบุพฤติกรรมบ่งชี้ แนวทางการนำไปใช้ การประเมินผล เกณฑ์การให้คะแนนและระดับคุณภาพ รวมทั้งแบบรายงานการประเมินผล เพื่ออำนวยความสะดวกให้ครูนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานักเรียน ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา อีกทั้งยังได้จัดทำแนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับครูและผู้บริหาร ใช้เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักเรียน ชุมชน และบุคคลทั่วไป โดยเอกสารชุดนี้มีจำนวน ๕ เล่ม ประกอบด้วย

๑. แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ระดับปฐมวัย
๒. แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ระดับประถมศึกษา
๓. แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ระดับมัธยมศึกษา
๔. แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับครู
๕. แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับผู้บริหาร

เอกสารฉบับนี้เป็น เล่มที่ ๕ แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับผู้บริหาร สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเด็ก นักเรียน ครู และผู้บริหารจะได้รับประโยชน์จากการนำแนวทางที่กำหนดนี้ ไปสู่การนำไปปฏิบัติได้อย่างจริงจัง และโรงเรียนสามารถสร้างคนดีให้บ้านเมืองได้ตามพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ และรัชกาลที่ ๑๐ ต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๑. คุณธรรม ๑๒ ประการ กับพระบรมราโชวาทและพระบรมราโชบาย

คุณธรรม หมายถึง ธรรมะที่เป็นความดี ซึ่งบุคคลควรมีประจำตน และธรรมะก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่มวลมนุษย์ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, ๒๕๕๒) เช่น มีความกตัญญู ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ สามัคคี มีวินัย มีน้ำใจ เป็นสุภาพชน เป็นต้น คุณธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องปลูกฝังให้เจริญงอกงามและฝังแน่นในจิตสำนึกของบุคคลในสังคม โดยต้องปลูกฝังอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา รวมถึงผู้ที่ทำหน้าที่จัดการศึกษา คือ ครูและผู้บริหารสถานศึกษาที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี ในการจัดการศึกษาให้แก่เยาวชน จึงกำหนดให้ต้องมีความรู้คู่คุณธรรม แต่ในยุคปัจจุบัน ด้วยปัญหาของพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเยาวชนที่มีมากขึ้น อันเป็นความเสี่ยงของการอยู่ร่วมกันในสังคมของเยาวชนในอนาคต จึงมีข้อเสนอจากหลายภาคส่วนที่กำหนดให้คุณธรรมนำความรู้ ทั้งนี้ สำนักงานสถิติแห่งชาติได้สังเคราะห์คุณธรรมพื้นฐานไว้ ๙ ประการ ได้แก่ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี มีน้ำใจ และกตัญญู

ในการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ซึ่งปัจจุบันมีการประสานความร่วมมือกับสำนักงานองคมนตรีที่รับผิดชอบโครงการโรงเรียนกองทุนการศึกษา ดำเนินการพัฒนาตัวชี้วัดคุณธรรมสำหรับนักเรียนในโครงการ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา ได้พัฒนาตัวชี้วัดคุณธรรมโดยผนวกกับคุณธรรมที่ระบุในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ ๙) และพระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๑๐) สรุปเป็นคุณธรรม ๑๒ ประการ ของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ทั้งนี้ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษาได้จัดทำแนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับนักเรียน ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา รวมทั้งสำหรับครู และผู้บริหาร โดยระบุกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ นิยามตัวชี้วัด และพฤติกรรมบ่งชี้คุณธรรม ๑๒ ประการ แนวทางการนำไปใช้ วิธีการและเครื่องมือการประเมิน รวมถึงเกณฑ์การประเมิน เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในเบื้องต้น จึงนำเสนอนิยาม ตัวชี้วัด และพฤติกรรมบ่งชี้คุณธรรม ๑๒ ประการ เป็นภาพรวมตลอดแนว ดังนี้

๑.๑ นิยามคุณธรรม ๑๒ ประการ

๑ วินัย

หมายถึง การยึดมั่นและปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ และข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม อย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นปกติวิสัย

๒ ซื่อสัตย์สุจริต

หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในความถูกต้อง ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งทางกาย วาจา ใจ

๓ พอเพียง

หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

๔ จิตอาสา

หมายถึง การเสียสละแรงกาย แรงใจ สติปัญญา หรือสิ่งที่ตนเองมีด้วยความสำนึกต่อส่วนรวม เพื่อสร้างประโยชน์ให้กับผู้อื่นและสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทน

๕ กตัญญู

หมายถึง การกระทำที่เป็นการตอบแทนต่อผู้มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ และสถาบันหลักของชาติเมื่อมีโอกาส

๖ รับผิดชอบ

หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของตนเองตามบทบาท ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย และยอมรับผลของการกระทำของตนเอง และปรับปรุงแก้ไข

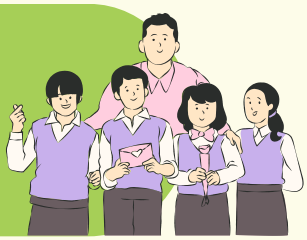
๗ เมตตากรุณา

หมายถึง ความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข และช่วยเหลือทั้งคนและสัตว์พ้นจากความทุกข์

๘ อดทน

หมายถึง มีความมุ่งมั่นในความดี ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรค เมื่อต้องเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ

๙ สุภาพ

หมายถึง การแสดงออกทางกิริยา วาจา และการแต่งกายอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ สอดคล้องกับจารีตของสังคม โดยแสดงถึงความเคารพและการให้เกียรติผู้อื่น

๑๐ สามัคคี

หมายถึง ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดอง เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ร่วมกันปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย

๑๑ สะอาด

หมายถึง การดูแลตนเองให้ถูกสุขอนามัย ด้านร่างกาย เครื่องนุ่งห่ม สิ่งของเครื่องใช้ ที่อยู่อาศัย รวมทั้งดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและสถานที่ส่วนรวมให้ปราศจากความสกปรก

๑๒ ใฝ่เรียนรู้

หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจเพียรพยายามในการเรียน แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

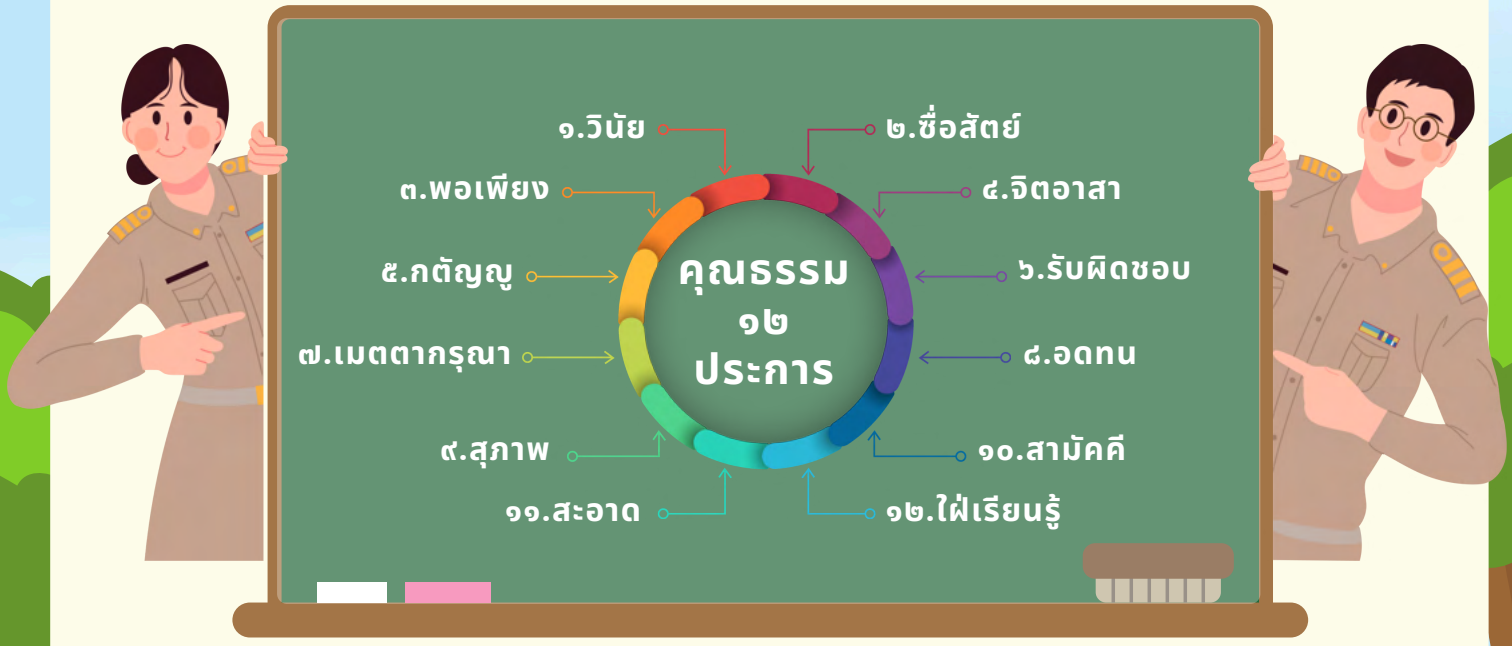
๑.๒ ความเชื่อมโยงคุณธรรม ๑๒ ประการ กับพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๑๐)

คุณธรรม ๑๒ ประการ	พระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ ๑๐			
	ทัศนคติที่ดีต่อบ้านเมือง	มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง - มีคุณธรรม	มีงานทำ - มีอาชีพ	เป็นพลเมืองดี
วินัย	✓	✓	✓	✓
ซื่อสัตย์	✓	✓	✓	
พอเพียง		✓	✓	
จิตอาสา	✓			✓
กตัญญู	✓	✓		✓
รับผิดชอบ	✓	✓	✓	✓
เมตตากรุณา		✓	✓	✓
อดทน		✓	✓	
สุภาพ		✓	✓	✓
สามัคคี	✓	✓	✓	✓
สะอาด	✓	✓		✓
ใฝ่เรียนรู้	✓	✓	✓	✓

อนึ่ง โรงเรียนสามารถเพิ่มเติมจุดเน้นการพัฒนาคุณธรรม ๑๒ ประการ ได้มากกว่าที่กำหนด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของโรงเรียน

๒. กรอบแนวคิด

คุณธรรมเป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีก้าวหน้าอย่างรวดเร็วมาก ซึ่งในการจัดการศึกษาจึงไม่อาจละเลยได้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณธรรมควบคู่ไปกับการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียน พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ ๙) ทรงมีความห่วงใยเด็กและเยาวชน ได้ทรงให้ข้อแนะนำเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมไว้ในหลายแห่ง โดยฝากฝังให้ครูและผู้บริหารสถานศึกษาดูแลใส่ใจในด้านความประพฤติ คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ อีกทั้ง พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๑๐) ยังทรงมอบพระราโชบายด้านการศึกษาไว้ ๔ ประการ ได้แก่ ๑) มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง ๒) มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรม ๓) มีงานทำ - มีอาชีพ และ ๔) เป็นพลเมืองดี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รับสนองพระราโชบายมาดำเนินการ โดยกำหนดตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ซึ่งเป็นคุณธรรมพื้นฐาน คือ ๑) วินัย ๒) ซื่อสัตย์สุจริต ๓) พอเพียง ๔) จิตอาสา ๕) กตัญญู ๖) รับผิดชอบ ๗) เมตตากรุณา ๘) อดทน ๙) สุภาพ ๑๐) สามัคคี ๑๑) สะอาด ๑๒) ใฝ่เรียนรู้

ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีความตระหนักรู้ เข้าใจ และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ครูอาจารย์ และชุมชน เห็นคุณค่าความดีแห่งคุณธรรม และเป็นผู้มีพฤติกรรมตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ

แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษานี้ จะช่วยเพิ่มความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานและการดำเนินชีวิต รวมทั้งประเมินผลการปฏิบัติตนตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ อันจะนำไปสู่การเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ครูอาจารย์ และชุมชนได้

๓. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ผู้บริหารเกิดความตระหนักรู้ และปฏิบัติตนตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ

๒. เพื่อให้ผู้บริหารประเมินผลการปฏิบัติตน ตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ

๓. เพื่อให้ผู้บริหารได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวทางการปฏิบัติตนตามคุณธรรม ๑๒ ประการ จนสามารถ เป็นต้นแบบแก่ผู้อื่นได้

๔. ตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการและพฤติกรรมบ่งชี้ สำหรับผู้บริหาร

๑) วินัย หมายถึง การยึดมั่นและปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ และข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม อย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นปกติวิสัย

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม	๑. แต่งกายตามระเบียบของทางราชการและข้อตกลงของโรงเรียนอย่างเรียบร้อย เคร่งครัด และเป็นแบบอย่างที่ดี	• แต่งกายตามข้อตกลงของทางโรงเรียน เช่น วันจันทร์ใส่เสื้อสีเหลือง วันอังคารแต่งกายด้วยเครื่องแบบชุดข้าราชการ • มาโรงเรียนให้ทันเวลาก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติในตอนเช้า • เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนและสังคมที่มีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนโรงเรียน • ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ครูและบุคลากรในโรงเรียนและชุมชน เช่น การแต่งกาย การปฏิบัติหน้าที่ตรงต่อเวลา การสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีร่วมกับชุมชน

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
	๒. ตระหนักและประพฤติตนตามข้อตกลง ระเบียบ และกฎหมาย ของชุมชน และสังคม จนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อนักเรียน ครู และชุมชน	• ปฏิบัติตนตามระเบียบของทางโรงเรียนและทางราชการ • ปฏิบัติตามกฎหมายที่กำหนดอย่างเคร่งครัด เช่น ปฏิบัติตามกฎจราจร เสียภาษีให้เกียรติกับทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน
	๓. ปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่ง นโยบาย และแผนงานที่กำหนด	• เข้าร่วมประชุมตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา • กำหนดนโยบายการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับหน่วยงานต้นสังกัด • ปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการที่กำหนดไว้
๒. ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันและรับผิดชอบในการทำงาน	๑. ปฏิบัติราชการตรงตามเวลาที่โรงเรียนกำหนดอย่างสม่ำเสมอ	• มาปฏิบัติหน้าที่ราชการก่อนเวลาที่กำหนดและกลับหลังโรงเรียนเลิก • เข้าร่วมประชุมตรงตามเวลาที่กำหนด
	๒. ปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารโรงเรียนตามภาระงาน ๔ ด้าน และปฏิบัติตามกฎ ระเบียบทางราชการ	• วางแผนการบริหารงาน ๔ ด้าน โดยการมีส่วนร่วมของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ • ดูแลการดำเนินงานตามภาระงาน ๔ ด้านของโรงเรียน ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด • ติดตามผลและประเมินผลการดำเนินงานตามภาระงาน ๔ ด้าน • นำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานตามภาระงาน ๔ ด้าน

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
	๓. ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีในการตรงต่อเวลา ในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบในการทำงานของตนเอง	• ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีในการทำงานตรงตามเวลา • เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนและชุมชนอย่างสม่ำเสมอ • ดูแลช่วยเหลือและเป็นที่ปรึกษาให้แก่ครูในการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

๒) ซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในความถูกต้อง ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งทางกาย วาจา ใจ

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองทั้งทางกาย วาจา ใจ	๑. ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริง	• ให้ข้อมูลที่ผ่านการกลั่นกรองกับนักเรียน ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้บังคับบัญชาอย่างถูกต้องและเป็นจริง • ให้ข้อมูลผ่านทางสื่อโซเชียลมีเดียที่เป็นความจริง
	๒. ปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงความถูกต้อง ละอาย และเกรงกลัวต่อการกระทำผิด	• คัดลอกผลงานทางวิชาการโดยมีการอ้างอิงแหล่งที่มาและมีการตรวจสอบข้อมูลตามข้อเท็จจริงก่อนเผยแพร่ • ให้คะแนนตรวจผลงานตามข้อเท็จจริง
	๓. ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา	• ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อตกลงของโรงเรียนและกฎหมาย • ปฏิบัติตามสิ่งที่มุ่งมั่นและตั้งใจจนสำเร็จ • ปฏิบัติตามสัญญาที่ให้ไว้กับนักเรียน ครู ผู้ปกครอง หรือกรรมการสถานศึกษาหรือชุมชน

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๒. ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา ใจ	๑. ไม่ถือเอาของผู้อื่นที่ไม่ใช่ของตน	• ไม่นำทรัพย์สิน งบประมาณของทางราชการไปใช้เป็นของส่วนตัว
	๒. ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง	• ปฏิบัติต่อบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนด้วยความซื่อตรงและเสมอภาค
	๓. ไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง	• ไม่ใช้ตำแหน่งของตนเพื่อหาประโยชน์ให้ตนเองและพวกพ้อง

๓) พอเพียง หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณมีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม	๑. ประหยัด อดออม ใช้ชีวิตแบบพอเพียง	• มีวินัยในการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด • ใช้ชีวิตแบบพอเพียง ไม่ฟุ่งเฟ้อ
	๒. ใช้ทรัพยากรส่วนรวมอย่างประหยัดและคุ้มค่า	• ใช้ทรัพย์สินและงบประมาณตามระเบียบของทางราชการอย่างประหยัดและคุ้มค่า
	๓. ดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย ใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ สามารถเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีเป็นที่ยอมรับของครูและบุคลากรทางการศึกษา	• เป็นผู้นำทางวิชาการและทางการบริหารจนได้รับการยอมรับ • เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตแบบเรียบง่ายและพอเพียง • พัฒนาตนเองให้ทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์ในปัจจุบัน • ใช้เวลาว่างในการทำงานอดิเรกต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๒. มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	๑. ใช้ทรัพย์สินของตนเอง เช่น เงิน สิ่งของ เครื่องใช้ ฯลฯ อย่างประหยัดคุ้มค่าและเก็บปรึกษาดูแลอย่างดีรวมทั้งการใช้เวลาอย่างเหมาะสม	• ใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด • มีการออมเงิน
	๒. วางแผนการใช้ทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัดคุ้มค่า	• มีการจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณอย่างประหยัดและคุ้มค่า • มีมาตรการในการดูแลการรักษาทรัพยากรของส่วนรวม ให้อยู่ในสภาพดีพร้อมใช้งาน
	๓. ดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย ใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ สามารถเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต	• ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ครูและบุคลากรการศึกษาทั้งในด้านการทำงานและด้านคุณธรรม

๔) จิตอาสา หมายถึง การเสียสละแรงกาย แรงใจ สติปัญญา หรือสิ่งที่ตนเองมี ด้วยความสำนึกต่อส่วนรวม เพื่อสร้างประโยชน์ให้กับผู้อื่นและสังคม โดยไม่หวังผลตอบแทน

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ และพึงพอใจโดยไม่หวัง สิ่งตอบแทน	๑. มีความมุ่งมั่น ทุ่มเท และอุทิศตน เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน	• บริหารงานโรงเรียนด้วยความมุ่งมั่นจนสำเร็จ และ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง • ดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนทุกคนโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ เมื่อทราบว่ามีปัญหาหรือต้องการความช่วยเหลือ • บริหารการใช้ทรัพย์สินส่วนรวมของโรงเรียนโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่เกิดกับนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกคน

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
	๒. ร่วมกิจกรรมสาธารณประโยชน์ของชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ	• ร่วมกิจกรรมสาธารณะที่ชุมชน หรือหน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้น เพื่อประโยชน์ของการอยู่ร่วมกันในชุมชนอย่างสงบสุข
	๓. ให้บริการแก่ชุมชนและหน่วยงาน ด้านอาคารสถานที่ ด้านบุคลากร ด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน	• สร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้รับบริการ เช่น แนะนำผู้ปกครองเกี่ยวกับการเรียนและพฤติกรรมของนักเรียนด้วยความห่วงใย อนุญาตให้ชุมชนใช้สถานที่จัดงาน/กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ให้ครูและนักเรียน ช่วยงาน/กิจกรรมชุมชน
๒. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม	๑. ช่วยเหลือและแบ่งปันทรัพย์สิน หรือสิ่งที่ตนเองมีและทุ่มเทแรงกาย แรงใจ เพื่อช่วยแก้ปัญหาให้กับผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน	• ช่วยเหลือกิจกรรมของวัด ชุมชน หรือองค์กรการกุศลต่าง ๆ ที่น่าเชื่อถือด้วยความเต็มใจ และสร้างสรรค์ เช่น ช่วยเหลือกิจกรรมงานบุญของวัดใกล้โรงเรียน/บ้าน ช่วยซ่อมแซมสาธารณประโยชน์ที่พอทำได้ ช่วยบริจาคสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นสำหรับผู้ประสบภัยต่าง ๆ เป็นต้น • มอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่ยากจน
	๒. ส่งเสริม สนับสนุน ครู บุคลากร และนักเรียนในการให้บริการชุมชนด้วยความเต็มใจ	• สนับสนุนการจัดกิจกรรมจิตอาสา โดยให้ครูและนักเรียนร่วมทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์รอบบริเวณโรงเรียนและชุมชน เช่น การเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ การดูแลผู้ป่วยติดเตียง การสอนงานอาชีพ เป็นต้น

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
	๓. ดูแลรักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ	• รักษาความสะอาดโต๊ะทำงานส่วนตัว ห้องพักครูให้สะอาดสวยงาม เป็นระเบียบอยู่เสมอ • ใช้และรักษาสมบัติส่วนรวมในโรงเรียนให้ใช้ได้อย่างคงทน และคุ้มค่า เช่น ปิดเครื่องใช้ไฟฟ้าเมื่อเลิกใช้ ใช้กระดาษพิมพ์งานอย่างประหยัดและคุ้มค่า เป็นต้น • จัดให้มีการร่วมกันดูแลรักษาภูมิทัศน์รอบ ๆ บริเวณโรงเรียนให้สะอาดสวยงามอยู่เสมอ • ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีอย่างชัดเจนในด้านการรักษาสมบัติส่วนรวมและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน

๕) กตัญญู หมายถึง การกระทำที่เป็นการตอบแทนต่อผู้มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ และสถาบันหลักของชาติเมื่อมีโอกาส

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. กตัญญูต่อผู้มีพระคุณและผู้ทำคุณประโยชน์ต่อส่วนรวม และประเทศชาติ	๑. ให้ความเคารพและให้เกียรติผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและบุคคลที่มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับโรงเรียน ส่วนรวมและประเทศชาติด้วยความเต็มใจ	• เคารพและให้เกียรติผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน บุคคลที่มีพระคุณ และผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับโรงเรียน • ให้เกียรตินักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน ด้วยความจริงใจ • ยกย่องผู้ที่ทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม สังคมและประเทศชาติ ด้วยความจริงใจ • ประชาสัมพันธ์บุคคลที่มีพระคุณ และผู้ทำคุณประโยชน์ต่อส่วนรวม สังคมและประเทศชาติ เมื่อมีโอกาส

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
	๒. ส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการตระหนักรู้ถึงบุคคลที่มีพระคุณผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับโรงเรียน ส่วนรวมและประเทศชาติ	• ส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้นักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนตระหนักรู้ถึงความสำคัญของบุคคลที่มีพระคุณผู้ทำคุณประโยชน์ต่อโรงเรียน ส่วนรวม สังคมและประเทศชาติอย่างถูกต้องโดยมีการอ้างอิงหลักฐานที่ถูกต้องตามความเป็นจริง • แสวงหาแหล่งข้อมูล/แหล่งทุนทรัพย์ในการทำกิจกรรมยกย่องเชิดชูผู้ทำคุณประโยชน์ต่อส่วนรวม สังคมและประเทศชาติ • ร่วมมือกับหน่วยงาน/องค์กร/สมาคมต่าง ๆ สร้างความตระหนักรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับบุคคลที่สร้างคุณประโยชน์ให้แก่บ้านเมือง
๒. กตัญญูต่อสถาบันหลัก (ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์)	๑. ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ /เพลงสรรเสริญพระบารมี ๒. ร้องเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมีได้และบอกความหมายของเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบาร มีได้ถูกต้อง	• เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน และบุคคลทั่วไปในการแสดงความเคารพต่อสถาบันหลักของชาติ เช่น ยืนตรง เมื่อได้ยินเพลงชาติและเพลงสรรเสริญพระบารมี ร้องเพลงชาติ ด้วยความภาคภูมิใจ • บอกและชี้แจงความหมาย ความสำคัญ ความจำเป็นที่ประเทศต้องมีเพลงชาติและเพลงสรรเสริญพระบารมี เมื่อได้ยินผู้กล่าวถึงในทางที่ไม่ถูกต้อง

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
	๓. ปฏิบัติตน ชักชวนผู้อื่นปฏิบัติตามหน้าที่และสิทธิของพลเมืองดี	• ปฏิบัติตนตามหน้าที่และสิทธิของพลเมืองดี และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา และชุมชนปฏิบัติตาม • ทักท้วงหรือตักเตือนเมื่อเห็นนักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนละเมิดสิทธิของผู้อื่น
	๔. ให้ความร่วมมือ ร่วมใจในการทำกิจกรรมกับสมาชิกในโรงเรียน ชุมชน และสังคม	• จัดและร่วมกิจกรรมที่แสดงความกตัญญูต่อสถาบันหลัก (ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์) ทั้งระดับโรงเรียน และชุมชนอย่างเต็มกำลัง
	๕. เป็นผู้นำและเป็นแบบอย่างในการจัดกิจกรรมสร้างความสามัคคีปรองดองและเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ	• ส่งเสริมการจัดกิจกรรมสร้างความสามัคคีปรองดองและเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติให้กับนักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน เช่น กิจกรรมรณรงค์ การรักษาศีล ๕ การร่วมกันจัดทำผลิตภัณฑ์ เพื่อหารายได้สำหรับผู้ประสบภัย เป็นต้น • ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการเข้าร่วมกิจกรรมสร้างความสามัคคีปรองดองในโรงเรียน ชุมชนและประเทศชาติ อย่างสร้างสรรค์

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
	๖. ชื่นชม ปกป้องความเป็นชาติไทย	• จัดกิจกรรมส่งเสริมความรักชาติ ความเป็นมาของชาติไทย จากประวัติศาสตร์ ให้นักเรียน ครู บุคลากร และชุมชน เข้าใจอย่างถูกต้อง • ยกย่องผู้ที่ทำคุณประโยชน์ในการปกป้องประเทศและความเป็นชาติไทย • ชี้แจงข้อมูล/ข้อเท็จจริงเมื่อได้ยินผู้อื่นกล่าวถึงประเทศไทยในทางที่ไม่ถูกต้อง • ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านความกตัญญูต่อสถาบันหลักของชาติ
	๗. เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ	• ร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาที่ตนนับถือด้วยความเลื่อมใสอยู่เป็นประจำ • สนับสนุนให้มีกิจกรรมทางศาสนาทั้งในโรงเรียนและชุมชน • ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านร่วมกิจกรรมทางศาสนา
	๘. ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาอย่างสม่ำเสมอ	• ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาที่ตนนับถือสม่ำเสมอ • ส่งเสริม สนับสนุนการเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญตามศาสนาที่ตนนับถือ
	๙. เป็นตัวอย่างที่ดีของศาสนิกชน	• ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ • ร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือตามโอกาสต่าง ๆ

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
	๑๐. เข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น	• จัดและร่วมกิจกรรมวันสำคัญเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา วันชาติ วันคล้ายวันสถาปนาลูกเสือแห่งชาติ วันปิยมหาราช เป็นต้น • รณรงค์ให้นักเรียน ครู และบุคลากรในโรงเรียนร่วมกิจกรรมวันสำคัญเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่ชุมชนจัดตามโอกาสที่สมควร
	๑๑. ชื่นชมในพระราชกรณียกิจพระปรีชาสามารถของพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์	• ยกย่องพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ที่ทรงกระทำเพื่อประโยชน์ต่อประเทศไทยทุกครั้งที่มีโอกาส • เผยแพร่พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ที่ทรงกระทำเพื่อประโยชน์ต่อประเทศไทยทุกครั้งที่มีโอกาส • ส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนและครูจัดกิจกรรม/ทำคลิปวีดีโอเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจ พระปรีชาสามารถของพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ที่ทรงกระทำเพื่อประโยชน์ต่อประเทศไทย และเผยแพร่ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน
	๑๒. ส่งเสริมสนับสนุนและสร้างภาคีเครือข่ายความกตัญญูต่อสถาบันหลัก (ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์)	• ส่งเสริมให้นักเรียนและครูจัดตั้งกลุ่มทำกิจกรรมเพื่อแสดงความรักและกตัญญูต่อชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ • ร่วมกิจกรรมองค์กร/กลุ่มเครือข่ายที่แสดงออกถึงความรักและกตัญญูต่อสถาบัน

๖) รับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของตนเองตามบทบาท ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย และยอมรับผลของการกระทำของตนเองและปรับปรุงแก้ไข

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. ปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ของตน	๑. ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ต่อตนเอง	• ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้บริหารโรงเรียนโดยยึดหลักธรรมาภิบาลและไม่เลือกปฏิบัติ
	๒. ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ต่อครอบครัว	• ดูแลเอาใจใส่สมาชิกในครอบครัวให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี
	๓. ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ต่อครู และโรงเรียน	• วางแผนและดำเนินการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบมีประสิทธิภาพ • ให้คำปรึกษา/คำแนะนำนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาทั้งด้านการศึกษา การทำงาน และการใช้ชีวิตด้วยความเมตตากรุณา • ประสานความร่วมมือในการพัฒนานักเรียน ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองด้วยความเป็นกัลยาณมิตร
	๔. ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ต่อท้องถิ่นของตนเอง	• เข้าร่วมและส่งเสริมการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนด้วยความเต็มใจ และสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ • ช่วยเหลือหรือร่วมพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าตามโอกาส
	๕. ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ต่อประเทศชาติ	• ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ กฎหมาย และข้อบังคับต่าง ๆ ของบ้านเมืองอย่างเคร่งครัด • ส่งเสริม สนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขด้วยความจริงใจ

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
		• สืบสานอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น ของตนและของประเทศให้เป็น ที่รู้จักอย่างกว้างขวาง • ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ให้นักเรียน ครู และบุคลากร รักท้องถิ่นและร่วมอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี อันดีงามของไทยที่โลกยกย่อง (มรดกโลก) • สร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง เมื่อมีผู้กล่าวถึงประเทศชาติ ในทางที่ผิด
๒. ปฏิบัติตามภารกิจที่ได้รับ มอบหมาย	๑. ปฏิบัติงานตามที่ได้รับ มอบหมาย	• ปฏิบัติภารกิจตามบทบาท หน้าที่เต็มเวลา เต็มความสามารถ • ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย จากผู้บังคับบัญชา หรืองาน ชุมชนตามที่ได้รับมอบหมาย สำเร็จตามกำหนด
๓. ยอมรับผลการกระทำ ของตนเองและปรับปรุงแก้ไข	๑. ยอมรับผลการกระทำของ ตนเอง และปรับปรุงแก้ไข	• ยอมรับคำวิจารณ์ และรับฟัง ข้อเสนอแนะทั้งด้าน การดำเนินชีวิตและ การปฏิบัติงาน ทั้งส่วนที่เป็น ผลดีและความผิดพลาด ด้วยความจริงใจ • ปรับปรุงแก้ไขตาม ข้อเสนอแนะหรือคำแนะนำ ที่สมเหตุสมผล

๗) เมตตากรุณา หมายถึง ความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข และช่วยเหลือทั้งคนและสัตว์พ้นจากความทุกข์

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. ความเมตตากรุณาที่แสดงออกทางกาย	๑. อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานให้ครู นักเรียนผู้รับบริการที่ต้องการความช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ	• สนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์เพื่อจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานของครูให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล • ต้อนรับผู้ปกครองของนักเรียนและผู้ขอรับบริการจากโรงเรียนด้วยความเต็มใจและเป็นกัลยาณมิตร
	๒. บริจาคทรัพย์สิน/สิ่งของกับผู้ที่เดือดร้อนด้วยความเต็มใจ	• ช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนหรือนักเรียนที่ประสบปัญหาตามกำลังหรือวิธีการที่เหมาะสม • บริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือสิ่งของที่จำเป็นให้แก่หน่วยงานการกุศล เช่น โรงพยาบาล มูลนิธิช่วยเหลือผู้ประสบภัย องค์กรคุ้มครองสัตว์ เป็นต้น ตามโอกาสและความเหมาะสม
	๓. มีความเห็นใจ มีน้ำใจโดยการดูแลช่วยเหลือคนและสัตว์	• ช่วยเหลือครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านความเป็นอยู่และการใช้ชีวิตประจำวัน • ช่วยเหลืองานของท้องถิ่นและชุมชนตามที่มีการร้องขอ • ช่วยเหลือสัตว์ที่ได้รับบาดเจ็บหรือเจ็บป่วยตามความเหมาะสม
๒. ความเมตตากรุณาที่แสดงออกทางวาจา	๑. ปลอบโยนให้กำลังใจเมื่อผู้อื่นมีความทุกข์ หรือวิตกกังวลในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น	• รับฟังปัญหาของผู้อื่น เช่น เพื่อนผู้บริหารด้วยกัน ผู้ปกครองของนักเรียน ญาติพี่น้อง ด้วยความเข้าใจและจริงใจ • พูดปลอบใจผู้ที่มีความทุกข์เพื่อให้เขาเกิดกำลังใจลุกขึ้นสู้ต่อไป • รักษาความลับของผู้ที่ไว้วางใจมาระบายความทุกข์ให้ฟัง

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
	๒. ให้คำปรึกษาเพื่อนครูหรือผู้อื่นที่เสียใจหรือผิดหวัง	• ให้คำปรึกษาแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนในโรงเรียนโดยเสมอภาคไม่เลือกปฏิบัติ • ให้คำปรึกษาผู้ปกครองทุกคนโดยเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ • ให้คำแนะนำที่เหมาะสมเมื่อเพื่อนร่วมงานขอหารือหรือต้องการข้อชี้แนะ
	๓. ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหากับเพื่อนร่วมงานและครู	• ให้คำแนะนำเมื่อเพื่อนผู้บริหารด้วยกันต้องการการชี้แนะ • ให้คำแนะนำครูเมื่อมีปัญหาด้านพฤติกรรม และการดำเนินชีวิต โดยการพยายามให้นักเรียนค้นพบวิธีแก้ไขด้วยตนเองก่อนให้ผู้อื่นช่วย • ช่วยวิเคราะห์ปัญหาและเสนอแนะทางเลือกหลายวิธีในการแก้ปัญหาเมื่อเพื่อนร่วมงานร้องขอ
	๔. กล่าวคำชื่นชมยินดีกับผู้อื่นอย่างจริงใจ	• กล่าวแสดงความยินดีเมื่อผู้อื่น เช่น นักเรียน ผู้ปกครอง เพื่อนร่วมงาน ฯลฯ ได้รับการยกย่องหรือได้รับรางวัลอย่างจริงใจ เช่น เยี่ยมมากค่ะ/ครับ ขอแสดงความยินดีด้วยค่ะ/ครับ

๘) อดทน หมายถึง มีความมุ่งมั่นในความดี ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรค เมื่อต้องเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. การไม่ย่อท้อต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งกาย วาจา และจิตใจ	๑. มุ่งมั่น ทุ่มเทการทำงานให้สำเร็จ ตามเป้าหมาย	• จัดสรรเวลาและปฏิบัติภาระงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จตามเป้าหมายโดยไม่ย่อท้อ
	๒. ใช้คำพูดเชิงบวกเพื่อเกิดแรงบันดาลใจ	• ใช้คำพูดเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียนและเพื่อนร่วมงาน เช่น งานนี้ไม่เกินความสามารถของนักเรียนแน่นอน คนที่มีจิตใจแน่วแน่ และพยายามทำเต็มที่อย่างคุณย่อมประสบความสำเร็จแน่นอน เป็นต้น
	๓. เมื่อมีความผิดพลาดเกิดขึ้น จะต้องมุ่งมั่นแก้ไขข้อผิดพลาดนั้นจนสำเร็จลุล่วง	• ยอมรับและแก้ไขข้อผิดพลาดของตนด้วยความเต็มใจ • ปรับปรุงตนเองเมื่อพลาดพลั้งทำความผิดโดยไม่ต้องมีใครบอกหรือตักเตือน

๙) สุภาพ หมายถึง การแสดงออกทางกิริยา วาจา และการแต่งกายอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ สอดคล้องกับจารีตของสังคม โดยแสดงถึงความเคารพและการให้เกียรติผู้อื่น

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. กิริยาสุภาพ	๑. ทักทายเพื่อนร่วมงานด้วยการยิ้ม ไหว้ ทักทายด้วยอัธยาศัยไมตรีที่ดี	• กล่าวคำทักทายนักเรียน ผู้ปกครอง และเพื่อนร่วมงานด้วยคำสุภาพ • ยิ้มทักทาย นักเรียนด้วยอัธยาศัยไมตรีที่ดี • ไหว้ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานรุ่นพี่ด้วยความเคารพอย่างจริงใจ
	๒. แสดงกิริยาที่ให้เกียรติผู้ร่วมงานและผู้บังคับบัญชา	• ให้เกียรติเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาด้วยการแสดงกิริยาที่เหมาะสม เช่น มีสัมมาคารวะ ไม่แสดงท่าทีรังเกียจหรือดูหมิ่น ให้การยอมรับเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาตามบทบาทหน้าที่

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๒. วาจาสุภาพ	๑. การใช้วาจาสุภาพต่อผู้รับบริการ และผู้ใต้บังคับบัญชา	• พูดจาด้วยคำสุภาพนุ่มนวล ไม่พูดคำหยาบกับนักเรียน เพื่อนร่วมงานและผู้รับบริการ
๓. แต่งกายสุภาพ	๑. การแต่งกายอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ สอดคล้องกับจารีตของสังคม	• แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของทางราชการขณะปฏิบัติงานในโรงเรียน • แต่งกายด้วยชุดสุภาพเหมาะสมตามกาลเทศะ • สนับสนุนการแต่งกายด้วยผ้าไทยผ้าพื้นเมือง/ผ้าประจำท้องถิ่น

๑๐) สามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดองเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ร่วมกันปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. ร่วมมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ด้วยความพร้อมเพรียง	๑. เป็นแบบอย่างให้ครูร่วมมือร่วมใจสร้างความพร้อมเพรียงในการดำเนินกิจกรรม ติดตามดำเนินการโครงการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การนิเทศชั้นเรียนแบบกัลยาณมิตร เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนให้สูงขึ้น	• เข้าร่วมประชุมตามกำหนดการและเข้าตรงเวลาหรือก่อนเวลา • ร่วมกิจกรรม/โครงการของโรงเรียนโดยไม่เกี่ยงว่าไม่มีหน้าที่รับผิดชอบ • ส่งเสริมให้นักเรียนทำงาน/กิจกรรม/โครงการร่วมกันด้วยความสามัคคี
๒. ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นอย่างมีเหตุผล	๑. รับฟังความคิดเห็นที่หลากหลายของผู้อื่น	• รับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ การแก้ปัญหาผู้เรียน หรือเทคนิคการสอนจากเพื่อนครู ถึงแม้อยู่ต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ • รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและโต้แย้งโดยไม่มีอคติ/ลำเอียง
	๒. ใช้วาทศิลป์ในการพูดเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ได้	• อธิบายข้อดีหรือข้อควรระวังอย่างมีเหตุผล และไม่ใช้อารมณ์ หากโรงเรียนมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงบางอย่างที่ไม่เห็นด้วย • ยกเหตุผล หลักฐานข้อเท็จจริง หรือแนวโน้มต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นเพื่อโน้มน้าวให้เพื่อนครูและนักเรียนเข้าใจและปฏิบัติตาม

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๓. ปฏิบัติเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ยอมรับ	๑. ปฏิบัติตามความคิดเห็นและข้อตกลงตามมติที่ประชุม รับฟังความคิดเห็นทุกฝ่าย	• ยอมรับข้อตกลงที่ได้จากการสรุปร่วมกันในการประชุมและปฏิบัติตามข้อตกลงนั้นด้วยความเต็มใจ • ปฏิบัติตนในฐานะเป็นผู้นำโครงการ/กิจกรรม หรือเป็นคณะทำงานตามที่ระบุในคำสั่งของโรงเรียนด้วยความจริงใจและมุ่งผลสำเร็จของงาน
	๒. เป็นแบบอย่างในการทำงานร่วมกัน ให้คำแนะนำระบบการทำงาน ให้ครูเป็นผู้นำและผู้ตามในการทำงานและถูกระเบียบทางราชการให้แก่ครูได้	• ให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะหรือคำแนะนำในการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบทั้งในฐานะหัวหน้าโครงการและคณะทำงาน • ปฏิบัติงานตามแผนและใช้งบประมาณตามที่กำหนดไว้ที่ถูกต้องด้วยความสุจริตโปร่งใส
	๓. ส่งเสริม สนับสนุน สร้างความร่วมมือการทำกิจกรรมร่วมกัน	• จัดกิจกรรมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทำกิจกรรมเพื่อสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ เช่น กีฬาสีของครู การสร้างภูมิทัศน์ภายในโรงเรียนร่วมกัน • จัดหางบประมาณเพื่อสนับสนุนการจัดทำกิจกรรมสร้างความสามัคคี
	๔. ปฏิบัติตนตามบทบาทผู้นำและผู้ตามที่ดี รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและร่วมกันสร้างประโยชน์ให้กับโรงเรียน ชุมชน และสังคมประเทศ	• ปฏิบัติตนในฐานะผู้บริหารโรงเรียน เต็มศักยภาพและสร้างสรรค์ • รับฟังความคิดเห็นของคณะครูหรือเพื่อนร่วมงานด้วยความใจเย็น แม้จะมีความเห็นแตกต่าง โดยย้ำให้คำนึงถึงประโยชน์ที่เกิดกับนักเรียนเป็นสำคัญ • ร่วมกับเพื่อนครู/ผู้ปกครองจัดทำโครงการที่สร้างประโยชน์ให้กับโรงเรียน ชุมชน และสังคมด้วยจิตอาสา เช่น โครงการรณรงค์สร้างป่าและพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชน โครงการเสริมศักยภาพการปลูก/ขยายพันธุ์พืชประจำถิ่น โครงการรักษ์ถิ่นเกิด เป็นต้น

๑๑) สะอาด หมายถึง การดูแลตนเองให้ถูกสุขอนามัย ด้านร่างกาย เครื่องนุ่งห่ม สิ่งของเครื่องใช้ ที่อยู่อาศัย รวมทั้งดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและสถานที่ส่วนรวมให้ปราศจากความสกปรก

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. การดูแลตนเองให้ถูกสุขอนามัย	๑. เป็นแบบอย่างที่ดี และส่งเสริมให้ครู นักเรียน ดูแลร่างกายให้สะอาดอยู่เสมอ	• ดูแลตนเองให้มีความสะอาดและมีสุขภาวะที่ดี
	๒. เป็นแบบอย่างที่ดี และส่งเสริมให้ครู นักเรียน ดูแลเครื่องแต่งกายให้สะอาดอยู่เสมอ	• เป็นแบบอย่างแก่นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาในการรักษาสุขภาพให้แข็งแรง
๒. การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม	๑. ห้องผู้บริหารสะอาดและเป็นแบบอย่างที่ดี	• ทำความสะอาดและตกแต่งโต๊ะทำงาน และห้องทำงานให้สวยงาม สบายตาแก่ผู้พบเห็น
	๒. เป็นแบบอย่างที่ดี และส่งเสริมให้ ครู นักเรียน ดูแลบ้านให้สะอาดอยู่เสมอ	• ประพฤติตนในการรักษาความสะอาดที่อยู่อาศัยอยู่เสมอ
	๓. เป็นแบบอย่างที่ดี และส่งเสริมให้ครู นักเรียน ดูแลอาคารเรียนให้สะอาดอยู่เสมอ	• จัดทำคำสั่งมอบหมายให้ครูและนักเรียนดูแลอาคารเรียนและอาคารประกอบให้สะอาดอยู่เสมอ • ติดตามการทำความสะอาดอาคารเรียนและอาคารประกอบของครูและนักเรียน • สร้างขวัญกำลังใจให้แก่ครูและนักเรียนที่รับผิดชอบทำความสะอาดอาคารเรียนโดยการประกาศยกย่อง ชมเชย ให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ
๓. การดูแลสถานที่ส่วนรวมให้สะอาด	๑. เป็นแบบอย่างที่ดี และส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชา/นักเรียน มีส่วนร่วม ในการดูแลความสะอาดของสถานที่ส่วนรวมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน	• ส่งเสริมให้นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนทำความสะอาดสถานที่ส่วนรวม เมื่อเห็นว่าสถานที่แห่งนั้นสกปรก • ร่วมมือแบบจิตอาสากับเพื่อนครูดูแลความสะอาดและความปลอดภัยจากเชื้อโรคในสถานที่ที่มีความเสี่ยงต่อภาวะการแพร่ เชื้อโรค เช่น โรงอาหาร โรงครัว ห้องน้ำ เป็นประจำ • มอบหมายให้ผู้รับผิดชอบซ่อมแซม รักษาอุปกรณ์และเครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น ไฟฟ้า ประปา ราวบันได เครื่องสุขภัณฑ์ในห้องน้ำ ฯลฯ ไม่ให้ชำรุดทรุดโทรม และใช้การได้อยู่เสมอ

๑๒) ใฝ่เรียนรู้ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

ตัวชี้วัด	พฤติกรรมบ่งชี้	ตัวอย่างพฤติกรรม
๑. ตั้งใจเพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	๑. เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และด้วยช่องทางสื่อเทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม ๒. เรียนรู้หรือรับข้อมูลข่าวสารอื่น ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ ๓. ศึกษาต่อ เพิ่มคุณวุฒิหรือหลักสูตรการพัฒนาต่าง ๆ เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาชีพ ๔. ส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลายให้กับครู	• แสวงหาความรู้ใหม่ที่ต้องใช้ในการบริหาร โดยสืบค้นจากหลายแหล่ง เช่น อินเทอร์เน็ต เอกสารบทความ งานวิจัย ฯลฯ เพื่อปรับเทคนิคและวิธีการบริหารให้ทันสมัย • เป็นผู้รอบรู้เรื่องราวหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน วิเคราะห์ได้อย่างถูกต้อง ว่าเรื่องใดหรือสถานการณ์ใดเป็นความจริงหรือเรื่องหลอกลวง • เพิ่มคุณวุฒิ/ความรู้ให้ตนเองด้วยการศึกษาต่อหรืออบรมในหลักสูตรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจนสร้างผลงานพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพได้ • ส่งเสริมให้นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนรู้จักช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น สืบค้นจากอินเทอร์เน็ต เรียนรู้จากการอ่านและวิเคราะห์เอกสาร เรียนรู้จากการวิเคราะห์งานวิจัย เรียนรู้จากการดูละคร เป็นต้น
๒. แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม สรุปเป็นองค์ความรู้ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	๑. เข้าร่วมการอบรม สัมมนาตลอดหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ๒. นำองค์ความรู้ที่ได้จากการอบรม สัมมนา กลับมาพัฒนางานในหน้าที่	• มีแผนการพัฒนาความก้าวหน้าของตนเองอย่างเป็นรูปธรรม • อบรม สัมมนาในหลักสูตรที่ตนสนใจและนำมาปรับใช้ในกระบวนการบริหารจัดการ • เผยแพร่ความรู้ที่ได้จากการอบรม สัมมนาให้แก่เพื่อนครูและบุคลากรในโรงเรียน

๕. แนวทางการนำไปใช้

แนวทางการดำเนินงานตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับผู้บริหาร ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และตัวชี้วัด มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ สร้างความตระหนักรู้

๑. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสร้างการรับรู้ให้ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับผู้บริหาร

๒. ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาคู่มือ แนวทางการดำเนินงาน ตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับผู้บริหาร และวิเคราะห์พฤติกรรมบ่งชี้ เพื่อพัฒนาตนเองให้ครอบคลุมทุกตัวชี้วัด

๓. ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดแผนพัฒนาตนเอง ครอบคลุมคุณธรรม ๑๒ ประการ และแจ้งให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารับทราบ

ขั้นตอนที่ ๒ ปฏิบัติตน

๑. ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตนตามแผนพัฒนาตนเอง

๒. ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตนตามบันทึกข้อตกลงที่ทำไว้

ขั้นตอนที่ ๓ ประเมินผล

๑. ผู้บริหารสถานศึกษาประเมินตนเองตามแบบระเมินตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับผู้บริหาร และตามบันทึกข้อตกลงที่ทำไว้กับประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒. ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คัดเลือกผู้แทนครูและผู้แทนผู้ปกครอง ประมาณ ๒ - ๓ คน ประเมินพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแบบประเมินตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ

๓. ผู้บริหารสถานศึกษาสรุปผลการประเมินการปฏิบัติตนตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ไว้เป็นหลักฐาน

ขั้นตอนที่ ๔ สะท้อนผล

๑. ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกับประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้แทนครูและผู้แทนผู้ปกครองที่คัดเลือกไว้แล้ว ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสะท้อนผลการประเมินการปฏิบัติตนของผู้บริหาร เพื่อการพัฒนาคุณธรรมให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น กรณีที่เห็นว่าผลการประเมินคุณธรรม ๑๒ ประการ ของผู้บริหารบางประการควรมีการปรับปรุงตนเองอย่างเข้มข้น ควรให้ผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำข้อตกลงที่สัญญาว่าจะนำผลการประเมินไปวางแผนปรับปรุงพัฒนาตนเองต่อไปกับประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำรายงานผลการการประเมินการปฏิบัติตนตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ และแผนการพัฒนาตนเองตามข้อตกลง (MOU) ไว้เป็นหลักฐาน

๖. การประเมินผลตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับผู้บริหาร

ในการประเมินผลตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับผู้บริหาร ควรประกอบด้วย ผู้บริหารประเมินตนเองและร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสะท้อนผลร่วมกับประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะ (ผู้แทนครูและผู้แทนผู้ปกครอง) ดังนี้

๑) ผู้บริหารสถานศึกษาประเมินตนเอง ตามเครื่องมือประเมินผลตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ สำหรับผู้บริหาร

๒) ผู้บริหารสถานศึกษาสรุปผลการประเมินตนเองเสนอประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

๓) ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกับประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้แทนครูและผู้แทนผู้ปกครองที่คัดเลือกไว้แล้ว ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสะท้อนผลประเมินการปฏิบัติตนของผู้บริหาร เพื่อการพัฒนาคุณธรรมให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น กรณีที่เห็นว่าผลการประเมินคุณธรรม ๑๒ ประการของผู้บริหารบางประการควรมีการปรับปรุงตนเองอย่างเข้มข้น ควรให้ผู้บริหารจัดทำข้อตกลงที่สัญญาว่าจะนำผลการประเมินไปวางแผนปรับปรุงพัฒนาตนเองต่อไปต่อประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

๔) ผู้บริหารสถานศึกษาบันทึกผลการปฏิบัติตนตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ของตนเอง และข้อเสนอแนะการปฏิบัติตน รวมถึงข้อสัญญาที่จะปรับปรุงและพัฒนาตนเอง (ถ้ามี) เก็บไว้เป็นหลักฐาน

๕) ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเสนอชื่อผู้บริหารสถานศึกษาให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทราบ กรณีที่พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ เพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติ และประชาสัมพันธ์ให้สาธารณชนรับทราบต่อไป

๖) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประกาศยกย่อง เชิดชูเกียรติผู้บริหารสถานศึกษา ที่ปฏิบัติตนตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ จนสามารถเป็นต้นแบบแก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน

๗) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลการประเมินตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการอยู่ในระดับดีเยี่ยม มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวทางการปฏิบัติตนจนได้ระดับดีเยี่ยม เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติตนให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาท่านอื่นต่อไป

๗. แบบรายงานผลการประเมิน

เมื่อประเมินตนเองตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ของผู้บริหารแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษาสรุปข้อมูลต่าง ๆ ไว้เป็นหลักฐานตามแบบรายงานต่อไปนี้

แบบรายงานการพัฒนาตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ของผู้บริหาร

โรงเรียน..... สังกัด สพป./ สพม. .....

คุณธรรม ๑๒ ประการ	ผลการประเมิน				คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
	ตนเองประเมิน	ประธานกรรมการสถานศึกษาประเมิน	ผู้แทนครูประเมิน	ผู้แทนผู้ปกครองประเมิน		
๑. วินัย						
๒. ซื่อสัตย์สุจริต						
๓. พอเพียง						
๔. จิตอาสา						
๕. กตัญญู						
๖. รับผิดชอบ						
๗. เมตตากรุณา						
๘. อดทน						
๙ . สุภาพ						
๑๐. สามัคคี						
๑๑. สะอาด						
๑๒. ใฝ่เรียนรู้						
ค่าเฉลี่ยรวม						

สรุป ค่าเฉลี่ยรวมผลการประเมินของผู้บริหารสถานศึกษาเท่ากับ.....มีระดับคุณภาพ.....
ผลการประเมินคุณธรรม ๑๒ ประการ รายด้านที่ได้รับการประเมินลำดับจากคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดไปน้อยที่สุด ดังนี้

๑.) ด้าน..... ค่าเฉลี่ย.....มีระดับคุณภาพ .....
๒.) ด้าน..... ค่าเฉลี่ย.....มีระดับคุณภาพ .....
๓.) ด้าน..... ค่าเฉลี่ย.....มีระดับคุณภาพ .....
๔.) ด้าน..... ค่าเฉลี่ย.....มีระดับคุณภาพ .....
๕.) ด้าน..... ค่าเฉลี่ย.....มีระดับคุณภาพ .....
๖.) ด้าน..... ค่าเฉลี่ย.....มีระดับคุณภาพ .....
๗.) ด้าน..... ค่าเฉลี่ย.....มีระดับคุณภาพ .....
๘.) ด้าน..... ค่าเฉลี่ย.....มีระดับคุณภาพ .....
๙.) ด้าน..... ค่าเฉลี่ย.....มีระดับคุณภาพ .....
๑๐.) ด้าน..... ค่าเฉลี่ย.....มีระดับคุณภาพ .....
๑๑.) ด้าน..... ค่าเฉลี่ย.....มีระดับคุณภาพ .....
๑๒.) ด้าน..... ค่าเฉลี่ย.....มีระดับคุณภาพ .....

คุณธรรมที่โดดเด่น (ระบุพฤติกรรมเชิงประจักษ์)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

คุณธรรมที่ควรพัฒนาให้เหมาะสม/ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....
(.....)
ตำแหน่ง ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เกณฑ์การประเมิน

คะแนนผลการประเมินประเมินตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ เป็นคะแนนเฉลี่ยและใช้เกณฑ์พิจารณา ดังนี้

คะแนน ๒.๕๑ - ๓.๐๐ หมายถึง ระดับคุณภาพ ดีเยี่ยม
คะแนน ๒.๐๑ - ๒.๕๐ หมายถึง ระดับคุณภาพ ดี
คะแนน ๑.๕๑ - ๒.๐๐ หมายถึง ระดับคุณภาพ ผ่าน
คะแนน ๐.๐๐ - ๑.๕๐ หมายถึง ระดับคุณภาพ ไม่ผ่าน

ภาคผนวก

เครื่องมือการประเมินคุณธรรม ๑๒ ประการ

- แบบประเมินตนเองตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ของผู้บริหาร
- ในการประเมินตนเองของผู้บริหารตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ใช้แบบประเมินตนเอง ตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ในแต่ละคุณธรรมที่กำหนด หรืออาจพิจารณาปรับแบบประเมินได้ตามความเหมาะสม

แบบประเมินตนเองตามตัวชี้วัดคุณธรรม ๑๒ ประการ ของผู้บริหาร

โรงเรียน.....สังกัด สพป./สพม. .....

คำชี้แจง ให้พิจารณาพฤติกรรมต่อไปนี้แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ในลงในช่องตามระดับปฏิบัติ
สถานภาพของผู้ประเมิน ☐ ตนเอง ☐ ผู้แทนครู ☐ ผู้แทนผู้ปกครอง
☐ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาฯ

ข้อที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๑. วินัย					
๑.๑ ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม					
๑.๑.๑	แต่งกายตามระเบียบของทางราชการและข้อตกลงของโรงเรียนอย่างเรียบร้อย เคร่งครัด และเป็นแบบอย่างที่ดี				
๑.๑.๒	ตระหนักและประพฤติตนตามข้อตกลง ระเบียบ และกฎหมาย ของชุมชน และสังคม จนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อนักเรียน ครู และชุมชน				
๑.๑.๓	ปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่ง นโยบาย และแผนงานที่กำหนด				
๑.๒ ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบในการทำงาน					
๑.๒.๑	ปฏิบัติราชการตรงตามเวลาที่โรงเรียนกำหนดอย่างสม่ำเสมอ				
๑.๒.๒	ปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารโรงเรียนตามภาระงาน ๔ ด้าน และปฏิบัติตามกฎ ระเบียบทางราชการ				
๑.๒.๓	ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีในการตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และรับผิดชอบในการทำงานแก่ครู				

ข้อที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๒. ซื่อสัตย์สุจริต					
๒.๑ ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองทั้งทางกาย วาจา ใจ					
๒.๑.๑	ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริง				
๒.๑.๒	ปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงความถูกต้อง ละอาย และเกรงกลัวต่อการกระทำผิด				
๒.๑.๓	ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญา				
๒.๒ ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา ใจ					
๒.๒.๑	ไม่ถือเอาของผู้อื่นที่ไม่ใช่ของตน				
๒.๒.๒	ปฏิบัติตนต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง				
๒.๒.๓	ไม่หาประโยชน์ในทางที่ไม่ถูกต้อง				

ข้อที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๓. วิถีพอเพียง					
๓.๑ ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม					
๓.๑.๑	ประหยัด อดออม ใช้ชีวิตแบบพอเพียง				
๓.๑.๒	ใช้ทรัพยากรส่วนรวมอย่างประหยัดและคุ้มค่า				
๓.๑.๓	ดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย ใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ สามารถเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี เป็นที่ยอมรับของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา				
๓.๒ มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี					
๓.๒.๑	ใช้ทรัพย์สินของตนเอง เช่น เงิน สิ่งของเครื่องใช้ ฯลฯ อย่างประหยัดคุ้มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดีรวมทั้งการใช้เวลาอย่างเหมาะสม				
๓.๒.๒	วางแผนการใช้ทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คุ้มค่า				
๓.๒.๓	ดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย ใช้เวลาให้เป็นประโยชน์สามารถเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต				

ข้อที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๔. จิตอาสา					
๔.๑ ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจและพึงพอใจโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน					
๔.๑.๑	มีความมุ่งมั่น ทุ่มเท และอุทิศตน เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน				
๔.๑.๒	ร่วมกิจกรรมสาธารณประโยชน์ของชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ				
๔.๑.๓	ให้บริการแก่ชุมชนและหน่วยงาน ด้านอาคารสถานที่ ด้านบุคลากร ด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน				
๔.๒ เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม					
๔.๒.๑	ช่วยเหลือและแบ่งปันทรัพย์สิน หรือสิ่งที่ตนเองมี และทุ่มเทแรงกาย แรงใจ เพื่อช่วยแก้ปัญหาให้กับผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน				
๔.๒.๒	ส่งเสริม สนับสนุน ครู บุคลากร และนักเรียนในการให้บริการชุมชนด้วยความเต็มใจ				
๔.๒.๓	ดูแลรักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ				

ข้อที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๕. กตัญญู					
๕.๑ กตัญญูต่อผู้มีพระคุณ และผู้ทำคุณประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติ					
๕.๑.๑	ให้ความเคารพและให้เกียรติผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และบุคคลที่มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับโรงเรียน ส่วนรวม และประเทศชาติด้วยความเต็มใจ				
๕.๑.๒	ส่งเสริม สนับสนุน ให้บุคลากรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการตระหนักรู้ ถึงบุคคลที่มีพระคุณ ผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับโรงเรียน ส่วนรวม และประเทศชาติ				
๕.๒ กตัญญูต่อสถาบันหลัก (ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์)					
๕.๒.๑	ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมี				
๕.๒.๒	ร้องเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมีได้และบอกความหมายของเพลงชาติ/เพลงสรรเสริญพระบารมีได้ถูกต้อง				
๕.๒.๓	ปฏิบัติตน ชักชวนผู้อื่นปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองดี				
๕.๒.๔	ให้ความร่วมมือ ร่วมใจในการทำกิจกรรมกับสมาชิกในโรงเรียน ชุมชน และสังคม				
๕.๒.๕	เป็นผู้นำ และเป็นแบบอย่างในการจัดกิจกรรมสร้างความสามัคคีปรองดอง และเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ				

ข้อที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๕.๒.๖	เป็นผู้นำ และเป็นแบบอย่างในการจัดกิจกรรมสร้างความสามัคคีปรองดองและเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ				
๕.๒.๗	ชื่นชม ปกป้อง ความเป็นชาติไทย				
๕.๒.๘	เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ				
๕.๒.๙	ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาอย่างสม่ำเสมอ				
๕.๒.๑๐	เป็นตัวอย่างที่ดีของศาสนิกชน				
๕.๒.๑๑	เข้าร่วมกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น				
๕.๒.๑๒	ชื่นชมในพระราชกรณียกิจ พระปรีชาสามารถของพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์				

๖. รับผิดชอบ					
๖.๑ ปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ของตน					
๖.๑.๑	ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ต่อตนเอง				
๖.๑.๒	ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ต่อครอบครัว				
๖.๑.๓	ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ต่อครู และโรงเรียน				
๖.๑.๔	ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ต่อท้องถิ่นของตนเอง				
๖.๑.๕	ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ต่อประเทศชาติ				

ข้อที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๖.๒ ปฏิบัติตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย					
๖.๒.๑	ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย				
๖.๓ ยอมรับผลการกระทำของตนเอง และปรับปรุงแก้ไข					
๖.๓.๑	ยอมรับผลการกระทำของตนเอง และปรับปรุงแก้ไข				
๗. เมตตากรุณา					
๗.๑ ความเมตตากรุณาที่แสดงออกทางกาย					
๗.๑.๑	อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานให้ครู/นักเรียน/ผู้รับบริการที่ต้องการความช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ				
๗.๑.๒	บริจาคทรัพย์สิน/สิ่งของกับผู้ที่เดือดร้อนด้วยความเต็มใจ				
๗.๑.๓	มีความเห็นใจ มีน้ำใจ โดยการดูแลช่วยเหลือคนและสัตว์				
๗.๒ ความเมตตากรุณาที่แสดงออกทางวาจา					
๗.๒.๑	ปลอบโยนให้กำลังใจเมื่อผู้อื่นมีความทุกข์ หรือวิตกกังวลในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น				
๗.๒.๒	ให้คำปรึกษาเพื่อนครู/ผู้อื่นที่เสียใจหรือผิดหวัง				
๗.๒.๓	ให้ข้อเสนอแนะ ในการแก้ปัญหากับเพื่อนร่วมงาน/ครู				
๗.๒.๔	กล่าวคำชื่นชมยินดีกับผู้อื่นอย่างจริงใจ				

ข้อที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๘. อดทน					
๘.๑ การไม่ย่อท้อต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งกาย วาจา และจิตใจ					
๘.๑.๑	มุ่งมั่น ทุ่มเทการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย				
๘.๑.๒	ใช้คำพูดเชิงบวกเพื่อเกิดแรงบันดาลใจ				
๘.๑.๓	เมื่อมีความผิดพลาดเกิดขึ้นจะต้องมุ่งมั่นแก้ไขข้อผิดพลาดนั้นจนสำเร็จลุล่วง				
๙. สุภาพ					
๙.๑ กิริยาสุภาพ					
๙.๑.๑	ทักทายเพื่อนร่วมงานด้วยการ ยิ้ม ไหว้ ทักทายด้วยอัธยาศัยไมตรีที่ดี				
๙.๑.๒	แสดงกิริยาที่ให้เกียรติผู้ร่วมงาน และผู้บังคับบัญชา				
๙.๒ วาจาสุภาพ					
๙.๒.๑	ใช้วาจาสุภาพต่อผู้รับบริการ และผู้ใต้บังคับบัญชา				
๙.๓ แต่งกายสุภาพ					
๙.๓.๑	แต่งกายอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ สอดคล้องกับจารีตของสังคม				

ข้อที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๑๐. สามัคคี					
๑๐.๑ ร่วมมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ด้วยความพร้อมเพรียง					
๑๐.๑.๑	เป็นแบบอย่างให้ครูร่วมมือร่วมใจสร้างความพร้อมเพรียงในการดำเนินกิจกรรม ติดตามดำเนินการโครงการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การนิเทศชั้นเรียนแบบกัลยาณมิตร เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนให้สูงขึ้น				
๑๐.๒ ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นอย่างมีเหตุผล					
๑๐.๒.๑	รับฟังความคิดเห็นที่หลากหลายของผู้อื่น				
๑๐.๒.๒	ใช้วาทศิลป์ในการพูดเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ได้				
๑๐.๓ ปฏิบัติเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดียอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นอย่างมีเหตุผล					
๑๐.๓.๑	ปฏิบัติตามความคิดเห็นและข้อตกลงตามมติที่ประชุมรับฟังความคิดเห็นทุกฝ่าย				
๑๐.๓.๒	เป็นแบบอย่างในการทำงานร่วมกัน ให้คำแนะนำระบบการทำงานให้ครูเป็นผู้นำและผู้ตามในการทำงานและถูกระเบียบทางราชการให้แก่ครูได้				
๑๐.๓.๓	ส่งเสริม สนับสนุนสร้างความร่วมมือการทำกิจกรรมร่วมกัน				
๑๐.๓.๔	ปฏิบัติตนตามบทบาทผู้นำและผู้ตามที่ดี รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและร่วมกันสร้างประโยชน์ให้กับโรงเรียนชุมชน และสังคม/ประเทศ				

ข้อที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๑๑. สะอาด					
๑๑.๑ การดูแลตนเองให้ถูกสุขอนามัย					
๑๑.๑.๑	เป็นแบบอย่างที่ดี และส่งเสริมให้ครูนักเรียนดูแลร่างกายให้สะอาดอยู่เสมอ				
๑๑.๑.๒	เป็นแบบอย่างที่ดี และส่งเสริมให้ครู นักเรียนดูแลเครื่องแต่งกายให้สะอาดอยู่เสมอ				
๑๑.๒ การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม					
๑๑.๒.๑	ห้องผู้บริหารสะอาด และเป็นแบบอย่างที่ดี				
๑๑.๒.๒	เป็นแบบอย่างที่ดี และส่งเสริมให้ครู นักเรียนดูแลบ้านให้สะอาดอยู่เสมอ				
๑๑.๒.๓	เป็นแบบอย่างที่ดี และส่งเสริมให้ครู นักเรียนดูแลอาคารเรียนให้สะอาดอยู่เสมอ				
๑๑.๓ การดูแลสถานที่ส่วนรวมให้สะอาด					
๑๑.๓.๑	เป็นแบบอย่างที่ดี และส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชา/นักเรียน มีส่วนร่วมในการดูแลความสะอาดของสถานที่ส่วนรวมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน				

ข้อที่	พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับการปฏิบัติ			
		ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	ไม่ผ่าน (๐)
๑๒. ใฝ่เรียนรู้					
๑๒.๑ ตั้งใจเพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้					
๑๒.๑.๑	เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและด้วยช่องทางสื่อเทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม				
๑๒.๑.๒	เรียนรู้หรือรับข้อมูลข่าวสารอื่น ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้				
๑๒.๑.๓	ศึกษาต่อเพิ่มคุณวุฒิหรือหลักสูตรการพัฒนาต่าง ๆ เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาชีพ				
๑๒.๑.๔	ส่งเสริมการเรียนรู้ที่หลากหลายให้กับครู				
๑๒.๒ แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม สรุปเป็นองค์ความรู้ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้					
๑๒.๒.๑	เข้าร่วมการอบรม สัมมนาตลอดหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง				
๑๒.๒.๒	นำองค์ความรู้ที่ได้จากการอบรม สัมมนากลับมาพัฒนางานในหน้าที่				

เกณฑ์การประเมิน

การประเมินตนเองแต่ละด้านและภาพรวมของผู้บริหารสถานศึกษา ใช้เกณฑ์ต่อไปนี้ ในการแปลความหมายระดับการปฏิบัติ

ช่วงคะแนน ๒.๕ - ๓.๐ ระดับคุณภาพ ดีเยี่ยม เท่ากับ ๓
ช่วงคะแนน ๑.๕ - ๒.๔ ระดับคุณภาพ ดี เท่ากับ ๒
ช่วงคะแนน ๑.๐ - ๑.๔ ระดับคุณภาพ ผ่าน เท่ากับ ๑
ช่วงคะแนน ๐ - ๐.๙ ระดับคุณภาพ ไม่ผ่าน เท่ากับ ๐

อนึ่ง หากมีสถานศึกษาแห่งใดเห็นสมควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น นักเรียน ชุมชนร่วมประเมิน ให้ใช้ข้อรายการประเมินตามแบบประเมินตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา โดยปรับข้อความและชื่อแบบประเมินตามความเหมาะสม

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

๑. ว่าที่ร้อยตรี ธนุ วงษ์จินดา	เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๒. นายภูธร จันทะหงษ์ ปุณยจรัสธำรง	ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๓. นางสาวรัตนา แสงบัวเผื่อน	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา รักษาการในตำแหน่งที่ปรึกษาด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้
๔. นายจักรพงษ์ วงค์อ้าย	นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ รักษาการในตำแหน่งนักวิชาการศึกษาเชี่ยวชาญ (ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้) ปฏิบัติหน้าที่ รองผู้อำนวยการสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา

คณะทำงาน

๑. นายอินสวน สาธุเม	ผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๒. นายเฉลียว เถื่อนเภา	ผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๓. นายทศวรรษ เกิดติ๋ง	ผู้อำนวยการกลุ่มโครงการพิเศษตามพระราชดำริ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาโรงเรียนตามพระราชดำริ และโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๔. นายกิตติยพันธ์ ปันแก้ว	ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนศรีจอมทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๖
๕. นายชนะสิทธิ์ มากสกุล	ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านวังกระโดนใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต ๓
๖. นางสาวธัญนรัตน์ โชติวิวุฒิพงศ์	ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดเกิดการอุดม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑
๗. นางสาวอรอุมา รุ่งเรืองวณิชกุล	ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดคุณหญิงส้มจีนมิตรภาพที่ ๖๔ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑
๘. นางภัทรา อินต๊ะอุ่นวงศ์	ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านวังเตย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต ๑
๙. นางอรุณวรรณ ไตรสรณะพงษ์	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม
๑๐. นายเตชินท์พัฒน์ โชติวัชรธนานนท์	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา

คณะผู้จัดทำ

ฝ่ายเลขานุการ

๑. นางสาวมณฑาทิพย์ ศิริสุมทุม	ผู้อำนวยการกลุ่มบริหารทั่วไป สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา
๒. นางสุณิสาห์ ม่วงคราม	ผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๓. นายเตชินท์พัฒน์ โชติวัชรธนานนท์	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา
๔. นางสาวศรัญญา โชติ	พนักงานบันทึกข้อมูล สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา
๕. นายพีรภัทร อยู่กลาง	พนักงานพิมพ์ดีด สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา

บรรณาธิการ

๑. นางสาวไพรวัลย์ พิทักษ์สาลี	ผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๒. นางสาวสรรเสริญ สุวรรณ์	ผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๓. นายเตชินท์พัฒน์ โชติวัชรธนานนท์	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา
๔. นางฐิติพร ศรีแจ่ม	ครูชำนาญการ โรงเรียนวัดบ่อกรุ คุรุประชาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๓

จัดทำรูปเล่ม

๑. นางสาวดวงมณี ทองนาเมือง	ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านท่าข้าม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๖
๒. นางสาวกันยรินทร์ พันวิลัย	ครู โรงเรียนบ้านท่าข้าม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๖
๓. นางสาวปภาวี ตุ่นเครือ	ครู โรงเรียนบ้านท่าข้าม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๖
๔. นางสาวชนกานต์ สุต๋ำคำ	ครู โรงเรียนวัดบ้านดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต ๑

โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

ดาวน์โหลดไฟล์

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ